

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ BİLİM DALI

**YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN HİKÂYE
KİTAPLARININ SÖZ VARLIĞI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ:
YUNUS EMRE ENSTİTÜSÜ ANADOLU HİKÂYELERİ DİZİSİ ÖRNEĞİ
(A1-A2)**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Seda ÖZTEKİN

0000-0001-6649-0178

BURSA - 2022

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ BİLİM DALI

**YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN HİKÂYE
KİTAPLARININ SÖZ VARLIĞI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ:
YUNUS EMRE ENSTİTÜSÜ ANADOLU HİKÂYELERİ DİZİSİ ÖRNEĞİ
(A1-A2)**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Seda ÖZTEKİN

0000-0001-6649-0178

BURSA-2022

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim.

Öğrencinin Adı SOYADI

Seda ÖZTEKİN

Tarih: 20/09/2022

TEZ YAZIM KILAVUZU'NA UYGUNLUK ONAYI

“Yabancılarla Türkçe Öğretiminde Kullanılan Hikâye Kitaplarının Söz Varlığı Açısından Değerlendirilmesi: Yunus Emre Enstitüsü Anadolu Hikâyeleri Dizisi Örneği (A1-A2)” adlı yüksek lisans tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan
Seda ÖZTEKİN

Danışman
Doç. Dr. Şükrü BAŞTÜRK

Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı Başkanı
Prof. Dr. Gökhan ARI

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS BENZERLİK YAZILIM RAPORU

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

Tarih: .../.../.....

Tez Başlığı / Konusu:

Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kullanılan Hikâye Kitaplarının Söz Varlığı Açısından Değerlendirilmesi: Yunus Emre Enstitüsü Anadolu Hikâyeleri Dizisi Örneği (A1-A2)

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç, Tartışma ve Öneriler kısımlarından oluşan toplam 316 sayfalık kısmına ilişkin, 02/09/2022 tarihinde şahsım tarafından Turnitin adlı benzerlik tespit programından (Turnitin)* aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 7 'dir.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kaynakça hariç
- 2- Alıntılar hariç/dâhil 3-
- 3- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Özgünlük Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir benzerlik içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Tarih ve İmza

Adı Soyadı:	Seda ÖZTEKİN
Öğrenci No:	801973004
Ana Bilim Dalı:	Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi
Program:	Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Bilim Dalı
Statüsü:	☒ Y. Lisans ☐ Doktora

Danışman

Doç. Dr. Şükrü BAŞTÜRK, 02/09/2022

T.C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE,

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda 801973004 numara ile kayıtlı Seda ÖZTEKİN'in hazırladığı “Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kullanılan Hikâye Kitaplarının Söz Varlığı Açısından Değerlendirilmesi: Yunus Emre Enstitüsü Anadolu Hikâyeleri Dizisi Örneği (A1-A2)” konulu yüksek lisans çalışması ile ilgili tez savunma sınavı, .../.../20.... günü saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin **(başarılı/başarısız)** olduğuna **(oybirliği/oy çokluğu)** ile karar verilmiştir.

Sınav Komisyonu Başkanı
Doç. Dr. Şükrü BAŞTÜRK
Bursa Uludağ Üniversitesi

Üye

Doç. Dr. Minara ALİYEVA ÇINAR
Bursa Uludağ Üniversitesi

Üye

Doç. Dr. Öğr. Üyesi Nigar İpek Eğilmez
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

Üye

Akademik Unvanı, Adı SOYADI
.....Üniversitesi

Üye

Akademik Unvanı, Adı SOYADI
.....Üniversitesi

ÖZET

Yazar	Seda ÖZTEKİN
Üniversite	Bursa Uludağ Üniversitesi
Enstitü	Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Ana Bilim Dalı	Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi
Bilim Dalı	Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi
Tezin Niteliği	Yüksek Lisans Tezi
Sayfa Sayısı	xix+301
Mezuniyet Tarihi	22/09/2022
Tez Danışmanı	Doç. Dr. Şükrü BAŞTÜRK

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN HİKÂYE KİTAPLARININ SÖZ VARLIĞI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ: YUNUS EMRE ENSTİTÜSÜ ANADOLU HİKÂYELERİ DİZİSİ ÖRNEĞİ (A1-A2)

“Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kullanılan Hikâye Kitaplarının Söz Varlığı Açısından Değerlendirilmesi: Yunus Emre Enstitüsü Anadolu Hikâyeleri Dizisi Örneği (A1-A2)” adlı çalışmanın amacı, belirlenen hikâye seti içindeki söz varlığı unsurlarının Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni’nin (D-AOBM) söz varlığı kazanımlarıyla uyumunun incelenmesidir.

Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır. Veri toplama aşamasında öncelikle Anadolu Hikâyeleri Dizisi’nde yer alan beş kitap Bursa Uludağ Üniversitesi ULUTÖMER bünyesinde yer alan kütüphaneden temin edilmiştir. Bulgular kısmında hikâye kitaplarındaki söz varlığı unsurlarını belirlemek üzere önce hikâyeler mevcut sayfa sayıları sabit kalmak kaydıyla bilgisayara sayfa-satır dizini hâlinde aktarılmıştır. İkinci aşamada sayfa-satır dizini sözcük dizini hâline getirilmiştir. Sözcüklerin bağlamsal nitelikleri göz önünde bulundurularak Türk Dil Kurumu Sözlüğündeki anlam karşılıkları alınmış ve sözcükler hangi bağlamda kullanıldıklarına göre tanımlanmıştır. Aynı zamanda sözcüklerin görevli dil öğeleri incelenmiştir. Elde edilen sonuçlara excel aracılığıyla önce sözcük türü sayısı grafiği, sonra sözcüklerin anlam sıralamaları grafiği oluşturulmuş ve grafiklerdeki veriler yorumlanmıştır. Buna ek olarak her hikâyenin sözcük sıklığı çalışması yapılmış ve grafikler hazırlanarak grafikler yorumlanmıştır. Sonuç kısmında ise tüm hikâye kitaplarının toplu grafiği analiz edilerek yorumlanmıştır.

Çalışmada, Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanmış Anadolu Hikâyeleri Dizisi'ndeki hikâye kitaplarının D-AOBM söz varlığı kazanımlarıyla uyumluluğu sorgulanmış ve sonuç kısmında yorumlamalar yapılarak sonuçların yeni yazılacak hikâye kitaplarına bir örnek teşkil etmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Anadolu Hikâyeleri, Sıklık Çalışması, Sözcük Dizini, Söz Varlığı Unsurları, Yabancılar Türkçe Öğretimi.

ABSTRACT

Name and Surname	Seda ÖZTEKİN
University	Bursa Uludag University
Institution	Graduate School of Education
Field	Turkish and Social Sciences Education
Branch	Teaching Turkish as Foreign Language
Degree Awarded	Master
Page Number	xix+301
Degree Date	22/09/2022
Supervisor	Doç. Dr. Şükrü BAŞTÜRK

EVALUATE THE VOCABULARY OF STORYBOOKS USED IN TEACHING TURKISH TO FOREIGNERS: YUNUS EMRE INSTITUTE ANATOLIAN SERIES OF STORIES EXAMPLE (A1-A2)

The purpose of the study titled “Evaluate the vocabulary of storybooks used in teaching Turkish to foreigners: Yunus Emre Institute Anatolian series of Stories example (A1-A2)” is to examine the alignment of the vocabulary elements within the set of the story.

The study uses document analysis from qualitative research methods. In the data collection phase, the five books in the Anatolian series of Stories were provided from the library within Bursa Uludağ University ULUTOMER. In the Findings section, stories were first transferred to the computer as page-row indexes, with the current number of pages fixed to determine the word-presence features in story books. In the second phase, the page-row directory is changed to a word index. Given the contextual attributes of words, the meanings in the Turkish Language Institution dictionary were taken and the words were defined in what context they were used. At the same time, the assigned language elements of the words have been examined. The results obtained were first created in the word type graph, then the words' meaning rankings graph, and the data in the graphs were interpreted. In addition, the word

frequency of each story was studied and graphs were prepared and graphs were interpreted. In the result section, the collective graph of all storybooks is analyzed and interpreted.

In the study, the story books in the series of Anatolian Stories prepared by the Yunus Emre Institute were questioned in compliance with the D-AOBM vocabulary gains and the results were interpreted and the results were intended to be an example of the new storybooks to be written.

Keywords: Anatolian Stories, Features, Frequency Study, Teaching Turkish to foreigners, vocabulary Index.

TEŞEKKÜR

Bu çalışmada tez konumun belirlenmesinde, kaynak temini aşamasında, tezimin yazım sürecinde benden desteklerini esirgemeyen, engin bilgisi ve ışııyla bana yol gösteren hem danışman hocam hem Bursa Uludağ Üniversitesi ULUTÖMER’de idari görevi dolayısıyla müdür yardımcım olan değerli hocam Doç. Dr. Şükrü BAŞTÜRK’e sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Çalışmam sürecinde her zaman arkamda duran aileme, bana destek olan arkadaşlarıma, bu süreçte bana moral ve motivasyon sağlayan herkese minnettarım.

ÖN SÖZ

Dil, ulusların yaşamları boyunca edindikleri izleri sözlü veya yazılı şekilde içinde biriktiren büyük bir bavuldur. Dilin kökleri ne kadar eskiye dayanıyorsa dilin gücü o kadar fazladır. Türkçe tahminî 1300 yıllık geçmişe sahip olan, kökleri çok derinlere inen, ulusun kültürünü, edinimlerini içinde taşıyan güçlü bir dildir. Bu sebeple de Türkçenin söz varlığı çok geniştir. Bir dilin söz varlığı o dilin zenginliğinin göstergesidir. Türkçenin söz varlığı üzerine çeşitli araştırmalar, incelemeler yapılsa da hâlâ tam anlamıyla bu güçlü çerçevenin ortaya konulduğunu söylemek mümkün değildir. Türkçenin zenginliği farklı uluslardan, kültürlerden milyonlarca insanın dikkatini çekmeye devam etmektedir. Bu sebeple de Türkçe gün geçtikçe daha geniş coğrafyalarda hâkimiyet kurma yetisini güçlendirmektedir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi özellikle son yıllarda üzerine yapılan çalışmalar sayesinde yabancılara daha profesyonel bir bakışla öğretilmektedir. Yabancı bireylere bir dili aktarmanın, öğretmenin en iyi yolu söz varlığı unsurlarını, dil bilgisi kurallarını ve dilin taşıdığı kültürel unsurları kusursuz vermekten geçer. Bunun için de yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için kullanılacak ana ve ek kaynakların profesyonel bir şekilde hazırlanması gerekmektedir. Dil öğretim yöntemlerini evrensel kılan Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni (D-AOBM), Türkçe öğretiminde de ana hedef kazanım tablosu olarak ele alınmakta, hazırlanan kaynaklar metinde yer alan kurallar, hedef kazanımlar göz önünde bulundurularak hazırlanmaktadır. Ancak yabancılara Türkçe öğretiminde (YTÖ) hazırlanacak kaynaklarda D-AOBM'nin hedef kazanımlarına uygun kaynaklar hazırlanabilmesi için öncelikle dildeki söz varlığı unsurları üzerine itinalı çalışmalar yapılması gerekmektedir. Dilde seviyelere göre kullanılması gereken söz varlığı unsurları belirlenirse hazırlanacak kaynaklar da içerik bakımından kusursuza yakın bir öğretim kapasitesine sahip olur. Hem ana kaynaklar hem ek kaynaklar için söz varlığı çalışmalarına dikkat edilmesi gerekmektedir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde sınıf içinde ana kaynaklar temel alınırken, sınıf dışında dili geliştirmek ve aktif tutmak için kullanılan ek kaynaklar, yani hikâye kitapları bulunmaktadır. Hikâye kitapları dil öğrenen bireyin günlük yaşamdaki konuşmalara, ulusun edindiği kültürel unsurlara, söz varlığının kullanım şekline daha çabuk adapte olmasını sağlayan önemli kaynaklardır. Bu sebeple hikâye kitapları hazırlanırken de söz varlığı unsurlarının üzerinde durmak çok önemlidir. Seviyeye uygun söz varlığı kazanımı hedef kazanımlara ulaşılmasını kolaylaştıracak, bireyin dili daha hızlı kavramasına ve kullanmasına destek olacaktır.

Bu çalışmada yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için Yunus Emre Enstitüsü tarafından A1-A2 seviyelerine yönelik hazırlanmış Anadolu Hikâyeleri Dizisi'nin içinde yer alan beş

hikâye kitabının söz varlığı unsurları ele alınmış, söz varlığı unsurlarının sıklıkları incelenmiştir. Araştırmanın giriş kısmında problem, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, varsayımlar ve sınırlılıklar ele alınmıştır. Birinci bölümde dilin tanımından, YTÖ'nün tarihsel gelişiminden, Türkçede söz varlığı tanımlarından, YTÖ'de sözcük öğretiminin öneminden, YTÖ'deki söz varlığı unsurlarından, Türkçedeki temel sözcük sınıflandırmasından, YTÖ'de sıklık çalışmalarının öneminden ve sözcük türlerinin sıklığından ve D-AOBM A1-A2 söz varlığı kazanımlarından bahsedilmiş, konular hakkında detaylı bilgiler verilmiştir. Çalışmanın üçüncü bölümünde araştırma yöntemi, veri kaynakları ve örneklem ile verilerin analizi hakkında bilgi verilmiştir. Dördüncü bölümde bulgular ve yorumlar yer almıştır.

Araştırmanın sonuç ve öneriler kısmında hikâye kitaplarında kullanılan sözcük türlerinin sıklığı ve sözcük türlerinin bağlamdaki anlamlarının TDK'ye göre kaçınıcı anlamda kullanıldıklarının genel analiziyle bu analize yönelik eleştiri ve öneriler yer almıştır. Ayrıca hikâye kitaplarındaki sözcüklerin sıklık çalışması yapılmış, en sık kullanılan ilk 15 sözcük belirlenmiş ve “*a FREQUENCY dictionary of Turkish*” adlı kitapta yer alan en sık kullanılmış ilk 15 sözcük ile ortak kullanılmış sözcükler karşılaştırılmalı olarak tabloda gösterilmiştir. Çalışmanın sonunda çalışmada başvuru olan tüm kaynaklar kaynakça bölümünde belirtilmiştir. Çalışmanın sonuna ekler ilave edilmiştir.

Seda ÖZTEKİN

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI	v
ÖZET.....	viii
ABSTRACT.....	ix
TEŞEKKÜR METNİ.....	xi
ÖN SÖZ.....	xii
İÇİNDEKİLER.....	xiv
TABLolar	xvii
ŞEKİLLER.....	xviii
KISALTMALAR.....	xix
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

(GİRİŞ)

1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Soruları.....	3
1.3. Araştırmanın Amacı.....	4
1.4. Araştırmanın Önemi.....	5
1.5. Varsayımlar.....	7
1.6. Sınırlılıklar.....	8
1.7. Tanımlar.....	8

İKİNCİ BÖLÜM

(KAVRAMSAL ÇERÇEVE)

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	9
2.1. Dil Nedir?	9
2.2. Söz Varlığı Nedir?.....	12
2.2.1. Yabancılar Türkçe Öğretiminde Tarihsel Gelişmelerde Söz Varlığı.....	14
2.2.2. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Sözcük Öğretimi ve Sözcük Öğretiminin Önemi	20
2.2.3. Yabancılar Türkçe Öğretiminde Sıklık Çalışması ve Söz Varlığı Unsurları.....	21
2.2.4. Temel Sözcük Sınıflandırmasının Kapsamı.....	22
2.2.4.1. İsimler.....	22
2.2.4.2. Fiiller	22
2.2.4.3. Sıfatlar	23
2.2.4.4. Zarflar.....	23
2.2.4.5. Edatlar.....	24

2.2.4.6. Zamirler.....	24
2.2.4.7. Bağlaçlar.....	24
2.2.4.8. Deyimler.....	25
2.2.4.9. Kalıp İfadeler.....	25
2.2.5. Yabancılar Türkçe Öğretiminde Sıklık Çalışmalarının Önemi ve Sözcük Türlerinin Sıklığı.....	26
2.2.6. Yabancılar Türkçe Öğretimi ve Yapılan Söz Varlığı/Sıklık Çalışmalarına Kısa Bir Bakış.....	27
2.2.7. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni A1-A2 Söz Varlığı ve Okuma Kazanımları Hakkında.....	30

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM (YÖNTEM)

3. YÖNTEM.....	33
3.1. Araştırma Yöntemi.....	33
3.2. Veri Toplama Araçları.....	34
3.3. Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi.....	34

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM (BULGULAR VE YORUM)

4. BULGULAR VE YORUM.....	36
4.1. Yunus Emre Enstitüsü “Anadolu Hikâyeleri Dizisi” 1. Kitap Yılkı.....	36
4.1.1. Yılkı Paragraf Dizini.....	36
4.1.2. Yılkı Sözcük Dizini.....	43
4.2. Yunus Emre Enstitüsü “Anadolu Hikâyeleri Dizisi” 2. Kitap Kırmızı Ayakkabılar.....	83
4.2.1. Kırmızı Ayakkabılar Paragraf Dizini.....	83
4.2.2. Kırmızı Ayakkabılar Sözcük Dizini.....	90
4.3. Yunus Emre Enstitüsü “Anadolu Hikâyeleri Dizisi” 3. Kitap Lâleye Sor.....	126
4.3.1. Lâleye Sor Paragraf Dizini.....	126
4.3.2. Lâleye Sor Sözcük Dizini.....	132
4.4. Yunus Emre Enstitüsü “Anadolu Hikâyeleri Dizisi” 4. Kitap Bayramlık	165
4.4.1. Bayramlık Paragraf Dizini.....	165
4.4.2. Bayramlık Sözcük Dizini.....	173
4.5. Yunus Emre Enstitüsü “Anadolu Hikâyeleri Dizisi” 5. Kitap Bir Bardak Çay.....	214
4.5.1. Bir Bardak Çay Paragraf Dizini.....	214

4.5.2. Bir Bardak Çay Sözcük Dizini.....	220
4.6. Yunus Emre Enstitüsü “Anadolu Hikâyeleri Dizisi” 1. Kitap Yılkı Sıklık Çalışması ve Yorumlar.....	255
4.7. Yunus Emre Enstitüsü “Anadolu Hikâyeleri Dizisi” 2. Kitap Kırmızı Ayakkabılar Sıklık Çalışması ve Yorumlar.....	256
4.8. Yunus Emre Enstitüsü “Anadolu Hikâyeleri Dizisi” 3. Kitap Lâley Sor Sıklık Çalışması ve Yorumlar.....	257
4.9. Yunus Emre Enstitüsü “Anadolu Hikâyeleri Dizisi” 4. Kitap Bayramlık Sıklık Çalışması ve Yorumlar.....	258
4.10. Yunus Emre Enstitüsü “Anadolu Hikâyeleri Dizisi” 5. Kitap Bir Bardak Çay Sıklık Çalışması ve Yorumlar.....	259
4.11. Yunus Emre Enstitüsü “Anadolu Hikâyeleri Dizisi” Tüm Hikâye Kitaplarının Sıklık Çalışması ve Yorumlar.....	260
5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	266
KAYNAKÇA.....	297
ÖZ GEÇMİŞ.....	301

Tablolar Listesi

Tablo	Sayfa
1. D-AOBM A1-A2 Temel Seviye Söz Varlığı Kazanımları.....	31
2. D-AOBM A1-A2 Serbest Zaman Etkinliği Olarak Okuma Kazanımları.....	32
3. Yılık Adlı Hikâye Kitabında Kullanılan Sözcüklerin TDK sözlükteki Anlam Sıralama Sayıları ve Yüzdelik Dilimleri.....	79
4. Kırmızı Ayakkabılar Adlı Hikâye Kitabında Kullanılan Sözcüklerin TDK sözlükteki Anlam Sıralama Sayıları ve Yüzdelik Dilimleri.....	122
5. Lâle'ye Sor Adlı Hikâye Kitabında Kullanılan Sözcüklerin TDK sözlükteki Anlam Sıralama Sayıları ve Yüzdelik Dilimleri.....	161
6. Bayramlık Adlı Hikâye Kitabında Kullanılan Sözcüklerin TDK sözlükteki Anlam Sıralama Sayıları ve Yüzdelik Dilimleri.....	209
7. Bir Bardak Çay Adlı Hikâye Kitabında Kullanılan Sözcüklerin TDK sözlükteki Anlam Sıralama Sayıları ve Yüzdelik Dilimleri.....	251
8. Yılık Adlı Hikâyede En Sık Kullanılan 15 Sözcük.....	255
9. Kırmızı Ayakkabılar Adlı Hikâyede En Sık Kullanılan 15 Sözcük.....	256
10. Lâleye Sor Adlı Hikâyede En Sık Kullanılan 15 Sözcük.....	257
11. Bayramlık Adlı Hikâyede En Sık Kullanılan 15 Sözcük.....	258
12. Bir Bardak Çay Adlı Hikâyede En Sık Kullanılan 15 Sözcük.....	259
13. Anadolu Hikâyesi Dizisinde (5 Hikâye Kitabı) En Sık Kullanılan 15 Sözcük.....	260
14. “Anadolu Hikâyeleri Dizisi” Sıklık Diziniyle “a FREQUENCY dictionary of Turkish” Sıklık Dizini Karşılaştırması.....	263
15. Anadolu Hikâyeleri Dizisi Hikâye Setindeki Tüm Kitaplarda Kullanılan Sözcüklerin TDK sözlükteki Anlam Sıralama Sayıları ve Yüzdelik Dilimleri.....	269
16. Yılık Hikâyesi Sıklık Dizini.....	275
17. Kırmızı Ayakkabılar Hikâyesi Sıklık Dizini.....	278
18. Lâleye Sor Hikâyesi Sıklık Dizini.....	281
19. Bayramlık Hikâyesi Sıklık Dizini.....	284
20. Bir Bardak Çay Hikâyesi Sıklık Dizini.....	287
21. Anadolu Hikâyeleri Dizisi Sıklık Dizini.....	290

Şekiller Listesi

Şekil

Sayfa

1. Yılık Adlı Hikâye Kitabında Kullanılan Sözcük Türleri, Sözcük Sayıları ve Sözcük Türlerinin Yüzdelik Dilimleri.....76
2. Kırmızı Ayakkabılar Adlı Hikâye Kitabında Kullanılan Sözcük Türleri, Sözcük Sayıları ve Sözcük Türlerinin Yüzdelik Dilimleri.....120
3. Lâle'ye Sor Adlı Hikâye Kitabında Kullanılan Sözcük Türleri, Sözcük Sayıları ve Sözcük Türlerinin Yüzdelik Dilimleri.....159
4. Bayramlık Adlı Hikâye Kitabında Kullanılan Sözcük Türleri, Sözcük Sayıları ve Sözcük Türlerinin Yüzdelik Dilimleri.....207
5. Bir Bardak Çay Adlı Hikâye Kitabında Kullanılan Sözcük Türleri, Sözcük Sayıları ve Sözcük Türlerinin Yüzdelik Dilimleri249
6. Anadolu Hikâyeleri Dizisi Setindeki Tüm Kitaplarda Kullanılan Sözcük Türleri, Sözcük Sayıları ve Sözcük Türlerinin Yüzdelik Dilimleri.....266

Kısaltmalar Listesi

akt.	: aktaran
Ar.	: Arapça
Çev.	: çeviren
D-AOBM	: Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni
Fa.	: Farsça
Fr.	: Fransızca
İt.	: İtalyanca
Rum.	: Rumca
T.	: Türkçe
TDK	: Türk Dil Kurumu
vb.	: ve benzeri
vd.	: ve diğerleri
vs.	: vesaire
YTÖ	: Yabancılar Türkçe Öğretimi

1. BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, varsayımlar, sınırlılıklar, tanımlar yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Dil, geçmişten bugüne insanların iletişim kurabilmesi için ihtiyaç duyulan en önemli iletişim unsurudur. Serin (2017: 1) dilin, toplumu oluşturan kişilerin anlaşabilmesi için kullanılan, aynı zamanda kültür taşıyıcılığı görevini üstlenen ve kendine özgü kuralları olan çok yönlü bir sistem; milleti millet yapan, onu ayakta tutan en önemli varlık olduğunu belirtmiştir. Her milletin dil kuralları çerçevesinde kullandığı bir dil vardır. Ancak dil çeşitliliği dünyanın küreselleşmesiyle birlikte yeni bir ihtiyacı gün yüzüne çıkarmıştır. Günümüzde küreselleşen dünyada tek bir dili konuşan bireyin kendi ülke sınırları dışına çıktığı zaman olası problemler yaşaması kaçınılmazdır. Bu durum yabancı dil öğrenme ihtiyacını doğurmaktadır.

İnsanlar çeşitli sebeplerle yabancı dil öğrenmek isteyebilirler; iş, eğitim, seyahat, sosyalleşme bunlardan sadece bazılarıdır. Bu ihtiyacı karşılamak üzere kendi milletinin dilini öğreten yabancı dil öğretmenleri, Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni'nin (D-AOBM) belirlemiş olduğu kurallar ve öneriler doğrultusunda eğitim vermektedir. Başvuru metninde yabancı dil öğretimi seviyelendirilmiş; A1-A2, B1-B2, C1-C2 şeklinde başlangıç, orta seviye ve ileri seviye dil öğretimi olarak gruplandırma yapılmıştır. Bu gruplandırmalar da ayrıştırılarak her seviye için gerekli hedef kazanımlar belirlenmiştir. Bu çalışmada çalışmaya dâhil edilmiş olan hikâye setlerinin söz varlığı unsurlarının D-AOBM'de belirlenmiş olan A1-A2 hedef kazanımlarına uyumluluğu, hikâye setlerinin söz varlığı, hikâyelerdeki sözcüklerin sıklığı incelenecektir.

Yabancı dil öğretimi alanındaki akademik çalışmalarda, dilde kullanılan söz varlığı unsurlarının sıklık çalışmalarına önem verilmesi gerektiğine sıklıkla vurgu yapılmaktadır. Yabancılarla Türkçe öğretimi alanında son yıllarda akademik çalışmaların yoğunlaştığı, bu işin daha profesyonel yapılması adına çeşitli alanlarda çalışmaların ortaya konmuş olması, dil öğretiminin sadece sözcük öğretimi, kültür aktarımı veya dil bilgisi öğretimi olmadığını da açıkça göstermektedir. Bunların yanında söz varlığı unsurlarının ayrı bir başlık altında incelenmesi ve öğretilmesinin gerekliliği, söz varlığı unsurları öğretilirken de sıklık çalışmalarına başvurulması gerektiği akademik olarak ortaya konulmaktadır. Aydın (2015: 2), kelime sıklığının; dilde kullanılan kelimelerin ne denli sık kullanıldıklarının kullanım oranına bakılarak belirlenebileceğini, kelimelerin ne kadar sıklıkla kullanıldığını anlamak için de tarama yapılması gerektiğini belirtmiştir. Gerek yabancı dil öğretiminde kullanılan ders

kitapları gerek hikâye kitapları gerek sözlükler gerekse diğer ek kaynaklarda dil öğretimi için kullanılacak metinlerde, sorularda ve diğer tüm etkinliklerin hazırlanması sürecinde söz varlığı unsurlarındaki sıklık çalışmalarına dikkat edilerek hazırlanması gerekmektedir. Bununla ilgili olarak ana dili ve yabancı dil sözlüklerinin hazırlanması aşamasında dildeki öğelerin sıklıklarının bilinmesi gerekmektedir (Aksan, 1982: 22).

Yabancı dil öğretiminde sıklık çalışmasının önemine vurgu yapılmasının sebeplerinden birisi de yabancı dil öğrenenlerin ihtiyaçlarındaki farklılıklardır. Sıklık çalışmalarının yabancı dil öğrenenlerdeki farklılıklar göz önünde bulundurularak hazırlanması gerektiğinin önemi sıklıkla vurgulanmaktadır. Sıklık çalışması yapılırken ihtiyaca yönelik çalışmalar yürütülmesi ayrı bir önem taşımaktadır. Yabancı dil öğrenenlerin, yabancı dil öğrenme amacı, doğduğu ülke veya eğitim seviyesi öğrenme ihtiyacı olan kelimelerin çeşitliliğini belirlemekte; bu durum da sıklık çalışmalarının ihtiyaca yönelik değişkenlik gösterebileceğini ortaya koymaktadır. Bu sebeple de Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yer alacak sözcük ve sözcük gruplarının seçiminde, seviyelere uygun olarak dağılımında ve öğretim materyallerinin hazırlanmasında yabancılara Türkçe öğretiminde en sık kullanılan kelimelere ve kelime gruplarına önem verilmesi gerekmektedir (Göçen, 2016: 21). Özellikle ders kitabı ve hikâye kitapları gibi ek kaynaklar hazırlanırken ihtiyaca yönelik kelimelerin, bu tür sıklık çalışmalarına bakılarak hazırlanması önem arz etmektedir. Çünkü ana dili dışında dil öğretimi yapılırken kullanılan ana kaynaklar ve ek kaynaklar, yabancı dil öğretiminde ayrı bir öneme sahiptir. Son yıllarda dil bilgisi kuralları, sözcük, söz varlığı öğretimi, kültür aktarımı ve yabancı dil öğretimine yönelik tüm öğeler bağlam temelli öğretim temel alınarak yapıldığı için yabancı dil öğretiminde kullanılan ana kaynaklar olarak ders kitapları ve ek kaynaklar olarak hikâye kitapları karşımıza çıkmaktadır.

Barın (2003: 311), akraba ve organ adlarının, rutin hayattaki en sık kullanılan fiillerin, isimlerin ve bunlarla ilişkili sözcükler ile atasözü, deyim, kalıp ifade gibi unsurların temel söz varlığını oluşturmada esas alınması gerektiğini belirtmiştir. Bu ifadeye dayanarak söz varlığı unsurlarının içeriğinde deyimler, atasözleri, ikilemeler, kalıplaşmış günlük ifadeler, kalıp sözler, terimler, ünlemler, yabancı dillerden alınan ve dile yerleşmiş kendi içinde bağlamlarla yeni anlamlar kazanmış sözcükler yer almalıdır.

Öğreticilerin Türkçeyi öğretirken kullandığı ders kitaplarında ve ek kaynaklarda hem kültür aktarımı yapılmakta hem de dil bilgisi öğretimi, sözcük öğretimi, söz varlığı unsurlarının öğretimi (deyim, atasözü, kalıp ifade vs.) gerçekleştirilmektedir. Kaynakların hazırlanması sürecinde ise yapılan akademik çalışmalar göz önünde bulundurulmakta, buna göre sözcük ve söz varlığı unsurlarının uygun seviyelere göre ne derece sık kullanılması gerektiği

belirlenmektedir. Başlangıç seviyesi (A1-A2) için ders kitabı ve ek kaynak hazırlanırken daha çok temel söz varlığı unsurlarına yer verilirken, orta seviye (B1-B2) ve ileri seviye (C1-C2) ders kitapları ve ek kaynaklar hazırlanırken üst düzey söz varlığı unsurlarına yer verilmektedir. Temel söz varlığı unsurları içinde D-AOBM'deki hedef kazanımlar göz önünde bulundurularak kalıp ifadeler (tanışma, selamlaşma, basit tabela ilanları, bayramlaşma...), ikilemeler, ünlemler ile mecaz kullanımdan uzak olmak üzere atasözleri ve deyimler kullanılmakta; A1-A2 seviyesi için hazırlanan öğretim materyallerinde daha çok temel söz varlığı unsurlarına yer verilmektedir. İleri seviyelerde ise B1 orta seviye başlangıcıyla birlikte daha çok mecaz kullanımı olan deyim, atasözü ve genel sözcük öğretimi ile sözcüklerin ikinci, üçüncü anlamlarının öğretimine daha fazla yer verilmektedir. Tüm bu materyallerin hazırlığında ise hem seviyelerde kullanılması gereken kelimelerin sıklık çalışmaları göz önünde bulundurulmakta hem D-AOBM'deki hedef kazanımlar için belirlenmiş söz varlığı unsurları, seviyelere uygun şekillendirilmektedir.

Yabancılar Türkçe öğretiminde ek materyal olarak kullanılan pek çok farklı hikâye kitabı seti bulunmaktadır. Başta Yunus Emre Enstitüsünün hazırlamış olduğu seviyelendirilmiş hikâye dizileri olmak üzere, farklı kurum ve kuruluşların, şahısların hazırlamış olduğu hikâye setlerinden bazıları şu şekilde sıralanabilir:

- Çocuk Hikâyeleri Dizisi
- Dede Korkut Hikâyeleri
- Anadolu Hikâyeleri
- Türkçenin Sesi Yunus Emre Hikâyeleri

Bu çalışmada da yabancı dil öğretiminde kullanılan ek kaynaklardan olan Yunus Emre Enstitüsünün hazırlamış olduğu Anadolu Hikâyeleri Dizisi'nin D-AOBM'deki hedef kazanımlarına uygunluğu ve hikâye kitaplarında kullanılan söz varlığı unsurları ile bu kitaplarda kullanılan söz varlığı unsurlarının sıklığı incelenmiştir. Ayrıca fiillerin TDK'ye göre kaçınıcı anlamda daha sık kullanıldığına yönelik bir sonuç ortaya konmaya çalışılmıştır.

1.2. Araştırmanın Soruları

1. “Yılkı” adlı kitabın söz varlığı unsurları D-AOBM'deki serbest zaman etkinliği olarak okuma ve söz varlığı kazanımlarına uygun mudur? Bu hikâyenin sözcük sıklığı nedir? Hikâyedeki sözcükler TDK Güncel Türkçe Sözlük'te kaçınıcı anlamında kullanılmıştır?
2. “Kırmızı Ayakkabılar” adlı kitabın söz varlığı unsurları D-AOBM'deki serbest zaman etkinliği olarak okuma ve söz varlığı kazanımlarına uygun mudur? Bu hikâyenin sözcük sıklığı nedir? Hikâyedeki sözcükler TDK Güncel Türkçe Sözlük'te kaçınıcı anlamında kullanılmıştır?

3. “Lâleye Sor” adlı kitabın söz varlığı unsurları D-AOBM’deki serbest zaman etkinliği olarak okuma ve söz varlığı kazanımlarına uygun mudur? Bu hikâyenin sözcük sıklığı nedir? Hikâyedeki sözcükler TDK Güncel Türkçe Sözlük’te kaçınıcı anlamında kullanılmıştır?
4. “Bayramlık” adlı kitabın söz varlığı unsurları D-AOBM’deki serbest zaman etkinliği olarak okuma ve söz varlığı kazanımlarına uygun mudur? Bu hikâyenin sözcük sıklığı nedir? Hikâyedeki sözcükler TDK Güncel Türkçe Sözlük’te kaçınıcı anlamında kullanılmıştır?
5. “Bir Bardak Çay” adlı kitabın söz varlığı unsurları D-AOBM’deki serbest zaman etkinliği olarak okuma ve söz varlığı kazanımlarına uygun mudur? Bu hikâyenin sözcük sıklığı nedir? Hikâyedeki sözcükler TDK Güncel Türkçe Sözlük’te kaçınıcı anlamında kullanılmıştır?
6. Yunus Emre Enstitüsü tarafından A1-A2 seviyesi için hazırlanmış olan “Anadolu Hikâyeleri Dizisi” seti, Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde (D-AOBM) belirlenmiş olan söz varlığı, serbest zaman etkinliği olarak okuma kazanımlarına ve öğrenim alanlarındaki ifadelerle uygun mudur?
7. Anadolu Hikâyeleri Dizisi’nin sözcük sıklığı nedir ve hikâyelerdeki sözcükler TDK Güncel Türkçe Sözlük’te kaçınıcı anlamında kullanılmıştır?
8. Anadolu Hikâyeleri Dizisi’nin sözcük sıklığı “*a FREQUENCY dictionary of Turkish*” adlı kitaptaki sözcük sıklığı çalışmasıyla uyumlu mudur?
9. D-OABM’deki A1-A2 serbest zaman etkinliği olarak okuma ve söz varlığı kazanımları nelerdir?

1.3. Araştırmanın Amacı

Yabancı dil öğrenmek isteyen bireylerin öncelikle hangi amaçla yabancı dil öğrenmek istedikleri tespit edilmeli ve sonrasında hedefe yönelik dil eğitimi verilmelidir. Genel olarak dil öğretiminde, özelde Türkçe öğrenmek isteyenlerin ihtiyacı ve amaçları göz önünde bulundurularak dil eğitimi verilmesi, öğrenenin esas amacına hizmet edecek bir durumdur (Alyılmaz, 2018: 2459). Hedef kitlenin amacına hizmet edebilmek için de öncelikle dil öğretim materyallerinin yeterliliği incelenmeli, eksiklikler giderilmeli ve yabancı dil öğretimine yönelik yeterliliği sağlanmalıdır.

Bu çalışmada yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan hikâye kitabı setlerinden Yunus Emre Enstitüsünün hazırlamış olduğu Anadolu Hikâyeleri Dizisi’nde yer alan beş hikâye kitabının söz varlığı incelenmiştir. Hikâye kitaplarında yer alan söz varlığı unsurlarının sıklık çalışmaları yapılmış ve bu kelimelerin D-AOBM’deki hedef kazanımlarla örtüşüp örtüşmediği

incelenerek, sıklık çalışmasındaki fiillerin, isimlerin, sıfatların, zamirlerin, bağlaçların, edatların, zarfların, deyimlerin ve kalıplaşmış ifadelerin A1-A2 seviyelerinde hangi anlamda daha fazla kullanıldığı belirlenmiştir. Bu çalışmaya ek olarak her hikâye kitabına ayrı sıklık dizini oluşturulmuş, en sonda tüm hikâye kitaplarını kapsayan sıklık dizini ortaya konmuştur. Tüm kitaplarda yer alan sıklık dizini göz önünde bulundurularak incelenen kitaplarda en sık kullanılan 15 sözcük ile “*a FREQUENCY dictionary of Turkish*” adlı kitapta yer alan sıklık dizinindeki ilk 15 sözcük karşılaştırılmıştır. Karşılaştırılmalı sıklık diziniyle hikâye kitaplarında kullanılan sözcüklerin A1-A2 temel seviyeye uygunluğu yorumlanmıştır.

Çalışmada kullanılan hikâye kitapları dizin çalışmasına tâbi tutulmuş; kitap isimleri, sayfa numaraları ve satır numaraları sınıflandırılmıştır. Sözcüklerin hangi bağlamda kullanıldığına yönelik açıklamalar için dizin çalışmasındaki sınıflandırma yöntemi seçilmiştir.

1.4. Araştırmanın Önemi

Yabancı dil öğretiminde kullanılan temel kaynaklar, ders kitapları, alıştırma kitapları ve hikâye kitaplarıdır. Bu ders materyalleri, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de aynı öneme sahiptir. Ders materyalleri hazırlanırken kullanılan söz varlığının seçiminde, hedef kitlenin seviyesi, yaşı, eğitim durumu, soyu, doğduğu ülke, yaşadığı ülke, cinsiyeti, dili öğrenme amacı gibi birçok unsurun göz önünde bulundurulması gerekir. Bunun için de her dilin kendine özgü, dil öğretimine yönelik olarak üzerinde durulmuş akademik çalışmaları bulunmaktadır. Yabancılar Türkçe öğretiminde son yıllarda yapılan akademik çalışmalarda söz varlığının ve sıklık çalışmalarının üzerinde durularak ders materyali geliştirme yoluna gidilmekte, dil öğretim kalitesini yükseltmek amaçlanmaktadır.

Ders materyallerinde kullanılan söz varlığı unsurlarının seçimi çok önemlidir. Türkçede sıklıkla kullanılan daha çok gerçek anlama dayalı sözcüklerin başlangıç seviyelerinde yer alması gerekirken, sözcüklerin üçüncü, dördüncü (vd.) anlamlarının farklı bağlamlarda kullanıldığı metinler ile mecaz anlama dayalı söz varlığı unsurlarının orta seviye ve ileri seviye dil öğretiminde kullanılması materyal geliştirmede en önemli hedeflerden birisidir. Ayrıca sosyal hayatta iletişim kurmak, yeni bir ülkede yeni bir dil öğrenen birey için en önemli amaçtır. Bu sebeple de konuşma becerisi, dinleme becerisi başta olmak üzere yazma ve okuma becerisi için hazırlanan öğretim amaçlı metinlerde A1 ve A2 seviyelerinde öncelikle sosyal hayatta iletişim kurmaya yönelik ihtiyaç duyulabilecek sözcük unsurlarının kullanılması gerekir.

D-AOBM’de de A1-A2 hedef kazanımlarına genel olarak bakıldığında, önceliğin temel ihtiyaçları gidermeye yönelik kazanımların edindirilmesine verildiği görülmektedir. İhtiyacı karşılamak üzere hazırlanan materyallerde kullanılacak dil unsurlarını belirleyecek olan çalışmalar da söz varlığı ve sıklık çalışmalarıdır. Bu çalışmalar doğrultusunda hazırlanacak

materyaller dil öğretimine doğrudan kaynaklık edebilir. Barın (2003: 313), yabancılara Türkçe öğretiminde söz varlığını belirlemede kelimenin kökeninin Türkçe veya yabancı bir kelime olmasının değil, sık kullanılmasının ve Türklerin sözcüklere yüklediği anlamlardaki zenginliğinin en önemli konu olduğunu ifade etmiştir. Bu doğrultuda Türkçe öğretimi materyallerinde kullanılması gereken sözcüklerin, Türkçede en sık kullanılan sözcükler olması ve Türklerin kullandıkları sözcüklerin bağlamı göz önünde bulundurularak seçilmesi gerekmektedir.

Dil öğretimi gerçekleştirilirken bireyin öncelikle kelime öğrenimine önem vermesi gerekmektedir ve dil bilgisi kurallarını kullanabilmek için de öncelikle temel söz varlığının edinilmesi şarttır. Dil bilgisi kurallarını kullanmak, yazmak, dinlemek-anlamak, konuşmak nedenli önemliyse; tüm bu becerileri kullanabilmek ve kelimeleri kurallar çerçevesinde yan yana dizabilmek için sözcük öğretimine öncelik verilmesi, ilk aşamada sözcüklerin en temel bağlamlarının öğretilmesi, öğretilen sözcüklerin diğer dil becerileri ile pekiştirilmesi ve bu esnada diğer dil becerilerinin kazandırılması, üzerinde önemle durulması gereken bir konudur. Gerek ders kitaplarında gerek hikâye kitaplarında amaç dili bütünüyle öğretmek olsa da temel amaç ilk seviyelerde kelime öğretimidir. Sözcükleri temel anlamıyla öğrenen birey, dil bilgisi kurallarıyla sözcükleri yoğurarak doğru bağlamda kullanmayı da öğrenmektedir. Göçer'e (2016: 89-90) göre dil bilgisi kurallarının anlamlı hâlde olabilmesi için dil becerilerinin iyileştirilmesi ve hedef kitledekilerin aynı dili konuşan kişilerle iletişim kurabilmesi için sözcükleri çok iyi özümsemesi, kavraması ve ezberlemesi gerekir. Dil öğretimi özünde matematik ile ilintilidir. Nasıl ki matematikte sayılar öğretildikten sonra formülize edilerek doğru sonuca ulaşmak hedeflenir, Türkçe öğretiminde de temel sözcük öğretimi gerçekleştirildikten sonra dil bilgisi kuralları çerçevesinde şematik olarak formüller oluşturulur ve düzenli, anlamlı cümleler ortaya çıkarılması hedeflenir. Bu sebeple Türkçe öğretiminde hazırlanan ders ve hikâye kitapları, kelime öğretimi için hazırlanmış sözlükler büyük öneme sahiptir. Hikâye kitaplarında kullanılan sözcükler günlük yaşamdaki konuşmaları sergilediği için temel söz varlığını edindirmede ve sözcük öğretimini gerçekleştirme açısından Türkçe öğretiminde sıklıkla başvuru kaynakları arasında yer almaktadır. Hikâye kitapları, ders dışında hedef kitleyi hem cümlelerin, kelimelerin bağlamsal anlamını kavramasında hem kelimelerin yazılışlarını görmesi noktasında hem de kendini hikâyenin içinde bir karakter olarak görerek okuduğu için cümle yapısını daha iyi benimseyebilmesi konusunda çok önemli materyallerdir.

Dil eğitiminde söz varlığı ediniminin önemi en üst sıralarda yer alırken, hedef kitlenin temel seviyelerde (A1-A2) öğrenmesi gereken sözcük sayısı da çok önemlidir. A1 ve A2

seviyelerinde dil öğreticilerinin söz varlığını göz önünde bulundurarak öğretmesi gereken kelime sayısının 1000-1500 aralığında olması gerektiğine de vurgu yapılmaktadır. A1 seviyesinde bu sayının daha az kısmı ve en çok kullanılan sözcüklerin verilmesi; A2 seviyesinde ise en az 1000 kelime hedefine ulaşılması Türkçe öğretiminin gelişimi açısından önemli görülmektedir. A1-A2 seviyesinde bir dil öğreneni için sözlü dilde en sık kullanılan ilk 1.000 kelimeyi bilmenin iletişim kurmayı kolaylaştıracağı varsayılmaktadır (Şenyiğit, 2020: 15). Bu sebeple kelime öğretimine yönelik olarak hazırlanmış olan ek kaynakların önemine bir kez daha değinmekte fayda vardır. Çünkü ek kaynak olarak belirttiğimiz yabancılara Türkçe öğretimi için hazırlanmış olan hikâye kitapları, özünde kelime öğretimi ve kelime öğretiminin tekrarında birincil kaynaklar arasında yer almakta; hedef kitlenin sıkılmadan sözcükleri öğrenmesine olanak tanımakta ve ilk seviyelerde öğrenmesi gereken hedef kelimelere ulaşip onları pekiştirmeye yardımcı olmaktadır.

1.5. Varsayımlar

Bu araştırmada, D-AOBM’de belirlenmiş olan A1-A2 seviyelerinde öğretilmesi gereken hedef söz varlığı unsurlarını barındırıp barındırmadığını incelemek üzere Yunus Emre Enstitüsünün hazırlamış olduğu Anadolu Hikâyeleri Dizisindeki beş hikâye kitabının söz varlığı ve sözcük sıklığı ele alınmıştır. Bu kitapların isimleri aşağıda sıralanmıştır:

1. Yılkı
2. Kırmızı Ayakkabılar
3. Lâleye Sor
4. Bayramlık
5. Bir Bardak Çay

Araştırmada belirlenmiş olan A1-A2 seviyesindeki hikâye kitaplarının, kullanıma sunulmuş olan yabancılara Türkçe öğretimi için hazırlanmış diğer hikâye kitaplarıyla benzer olduğu varsayılmıştır. Anadolu Hikâyeleri Dizisi’ndeki beş kitabın söz varlığı unsurlarının D-AOBM’deki hedef kazanımlarla benzerliği araştırılmış; ayrıca bu hikâye kitaplarında kullanılan isimlerin, fiillerin, zamirlerin, sıfatların, edatların, zarfların, bağlaçların, deyimlerin ve kalıp ifadelerin bağlama bağlı olarak Türkçe sözlükte hangi anlamda kullanıldığı belirlenmeye çalışılmıştır.

1.6. Sınırlılıklar

Söz varlığı unsurlarının belirlenmesinde normalde tüm yabancılara Türkçe öğretimi materyallerinin, bu unsurların kullanıldığı lokasyonların, öğretilen söz varlığı unsurlarındaki kültürel öğelerin, bu amaç için hazırlanan sözlüklerin ve bunun gibi daha birçok unsurun göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Söz varlığı çalışmalarında ele alınan çalışma alanları oldukça geniştir. Bu araştırmada ise yalnızca Anadolu Hikâyeleri Dizisi'nin söz varlığı unsurları incelenmiş, aynı amaçla yazılmış farklı hikâye kitaplarının söz varlığı unsurları veya yabancılara Türkçe öğretimi için hazırlanmış olan diğer kaynaklar ele alınmamıştır. Araştırmada incelenen hikâye kitaplarındaki söz varlığı unsurlarının günlük yaşamda kullanılması gereken hedef sözcükleri temsil ettiği varsayılmıştır. Araştırmada hikâye kitaplarının yalnızca hikâye bölümleri çalışmaya dâhil edilmiş olup, hikâye kitaplarının sonunda bulunan etkinlik bölümleri çalışma dışı bırakılmıştır. Hikâye kitaplarında yer alan özel isimler çalışmanın dışında bırakılmıştır.

Çalışmanın bir başka sınırlılığı ise sözcük tanımlamalarında TDK sözlüğünün kullanılmasıdır. Günümüzde bazı sözcükler bazı anlamlarda ilk sıralarda kullanılırken bazı sözcükler ikinci, üçüncü... anlamlarında daha sık kullanılabilir. Ancak güncel konuşma ve yazma dilinde ilk sıralarda kullanılan bazı sözcüklerin tanımları TDK sözlüğünde ikinci, üçüncü... anlamlarında verilmiştir. Bu durum da sözlük anlamıyla güncel konuşma ve yazma dilindeki anlamların sıralamasında tutarsızlığa sebep olmuştur.

1.7. Tanımlar

Dil: *“İnsanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan, zeban.”* (TDK, 2022).

Söz varlığı: TDK'ye (2022) göre ‘söz varlığı’ ifadesi *“Bir dildeki sözlerin bütünü, söz hazinesi, söz dağarcığı, sözcük hazinesi, kelime hazinesi, kelime kadrosu, vokabüler.”* olarak tanımlanmıştır.

İsim: İsim veya eş anlamlı olarak bilinen ad sözcüğünü dil bilimsel boyutta TDK (2020) *“Canlı ve cansız varlıkları, duygu ve düşünceleri, çeşitli durumları bildiren kelime, isim.”* şeklinde tanımlamıştır.

Fiil: TDK'de (2022) dil bilgisi tanımı olarak fiil sözcüğü *“Olumlu veya olumsuz olarak çekimli durumda zaman kavramı taşıyan veya zaman kavramı ile birlikte kişi kavramı veren kelime, eylem.”* şeklinde ifade edilmiştir.

Sıfat: TDK'nin (2022) sıfat tanımına bakıldığında *“Bir adı, nitelik, nicelik, yer, sıra vb. bakımından niteleyen, belirten kelime, ön ad.”* şeklinde bir ifadeye rastlanmaktadır.

Zarf: Zarf türündeki sözcükler TDK’de (2022) “*Bir filin, bir sıfatın veya bir zarfın anlamını zaman, yer, ölçü, nitelik, soru kavramları bakımından etkileyen kelime, belirteç.*” şeklinde ifade edilmiştir.

Edat: TDK’ye (2022) göre edatlar “*Tek başına anlamı olmayan, sonuna geldiği sözle cümledeki diğer kelimeler arasında ilişki kuran kelime türü, ilgeç.*” şeklinde tanımlanmıştır.

Zamir: TDK’ye (2022) göre zamir şu şekilde ifade edilmiştir: “*Kişi, dönüşlülük, gösterme, soru ve belirsizlik kavramları vererek varlıkların yerini tutan söz, adıl.*”

Bağlaç: Bağlaç türünü TDK (2022) “*Eş görevli kelimeleri veya önermeleri birbirine bağlayan kelime türü, rabıt, rabıt edatı: Ve, ya, veya, ya da birer bağlaçtır.*” şeklinde ele almıştır.

Deyim: TDK’de (2022) deyim, “*Genellikle gerçek anlamından az çok ayrı, kendine özgü bir anlam taşıyan kalıplaşmış söz öbeği, tabir.*” şeklinde ifade edilmiştir.

Kalıp İfade: TDK’ye (2022) göre “kalıplaşmış” sözcüğü “*Durumunu sürdüren, belli bir durumun dışına çıkmayan.*” şeklinde ifade edilmiştir. Kalıp ifadeler belli bir kalıba girmiş ve bu kalıptan çıktığında anlam kaybına uğrayan sözcük/sözcük gruplarıdır. Kaldırım ve Eğilmez’e (2018: 843) göre kalıp ifadeler günlük yaşamda ve özel durumlarda kullanılan sözler olarak da ifade edilmektedir.

2. BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Dil Nedir?

Dil, insanlığın varoluşuyla başlayan sürecin en önemli iletişim ögesidir. İnsanın sosyal bir varlık olarak yaratılmış olması, özünde iletişim kurma isteğini de doğurmuş ve insanoğlu önce şekillerle daha sonra farklı seslerle ve sonunda kurallar çerçevesinde oluşturulmuş alfabelerdeki seslerin birleşiminden meydana gelen kelime ve kelime gruplarıyla, cümleler ile iletişim kurmaya başlamıştır. Dil ve dolayısıyla iletişim, bireyin yaşamsal döngüsünün devamlılığı için zorunlu ihtiyaçlarından biridir. Dil üzerine pek çok düşünür, bilim insanı, şair, edebiyatçı çeşitli tanımlar yapmıştır. O tanımlardan bazıları şu şekildedir:

“Dil sözlü ve yazılı olarak iletişimde kullandığımız, doğduğumuzda hazır bularak edinmeye başladığımız, doğrudan doğruya insana özgü, çok güçlü, büyümlü bir düzendir; düşünme ve düşünüleni aktarma dizgesidir.” (Aksan, 2009: 13).

“Dil en gelişmiş bildirim biçimidir. Dil, bir toplumu oluşturan kişilerin düşünce ve duygularının o toplumda ses ve anlam bakımından geçerli ortak ögeler ve kurallardan yararlanılarak başkalarına aktarılmasını sağlayan çok yönlü ve gelişmiş bir sistemdir.” (Yakıcı, Yücel, vd., 2005: 2).

“Dil; düşünsel, toplumsal, dini yönelişleriyle, adet ve ananeleriyle bir milletin aynasıdır.” (Yüce, 2014: 492).

“Dil, yalnızca düşünceyi aktaran, ileten bir dizge değil, aynı zamanda onu oluşturan, biçimlendiren bir dizgedir.” (Aksan, 2009: 15).

“Dil, en basit tanımı ile bir bildirim aracıdır. Doğadaki bazı hayvan türlerinin ve insanların toplu olarak yaşayabilmeleri, öncelikle aralarındaki karşılıklı haberleşme veya anlaşmayı sağlayacak bir bildirişim aracına sahip olmaları ile mümkündür.” (Korkmaz vd., 2007: 1).

“Dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta; kendisine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış, bir gizli anlaşmalar sistemi, seslerden örölmüş içtimai bir müessesedir.” (Ergin, 2013: 3).

“Dil, duygu ve düşünceyi insana aktaran bir vasıta olduğu için, insan topluluklarını bir yığın ve kitle olmaktan kurtararak aralarında ‘duygu ve düşünce’ birliği olan bir cemiyet yani ‘millet’ hâline getirir.” (Kaplan, 2012: 37).

“Dil kavramı, onuma, yazma, dinleme, anlama beden dili gibi çok yönlü bir nitelik taşımaktadır. Dilin asıl görevi ‘anlaşma’yı sağlamaktır. Bu bakımdan dil iletişim ve bildirişim için kullanılan en gelişmiş sistemdir.” (Yaman ve Bacanlı, 2010: 18).

Tüm bu tanımlardan yola çıkarak dilin, insanoğlunun kendisindeki tüm iletişim becerilerini ortak şekilde kullanarak oluşturduğu bir yapı, bir bildirim ve iletişim aracı olduğunu söylemek mümkündür. Dil, yalnızca seslerden veya yalnızca jest ve mimiklerden ibaret olmayıp, bunun yanında kültürle doğrudan temas hâlinindedir. Kişinin doğduğu, büyüdüğü yer, aile yapısı, dini inançları, çevresi... kısacası yaşadığı coğrafyaya ait tüm unsurlar dilin yapısını, söz varlığını ve inceliklerini belirler.

Ungan (2018: 15) dilin, bireyin karşısındaki kişiyle iletişime geçmek için kullandığı bir toplumsal uzlaşma sistemi olduğunu söylemiştir. Dilin ait olduğu toplum ile ilişki kurması için toplumun değer yargılarına hâkim olması gerekmektedir. Yaşadığı coğrafi bölgenin tüm unsurlarını benimseyen birey dile hâkim olarak sese yansıyan ifadeleri rahatlıkla anlayabilmektedir. Anlaşmanın temelinde ‘sözcükler’ ve ‘sözcüklere yüklenen anlamların bilinmesi sağlıklı bir iletişim kurulması açısından önem arz eder. Bu sebeple ne kültürü dilden ne dili kültürden ayırmak doğru bir yaklaşım olmayacaktır. Dilin yapısını oluşturan toplum, toplumun birliğini sağlayan dil, dilin yaşamasını sağlayan ise o toplumdaki insanlardır. Toplumlaşma ile oluşan ortak kimlik ve bunun sonucu olarak ortaya çıkan kültürel unsurlar iletişimi sağlayan dilin varlığını ortaya çıkarır (Smith, 2002: 37). Kendi içinde ses ve anlam birliği ifade eden sözcüklerin kendilerine özgü bir ifade kazanabilmeleri de yine kültür ve ait olduğu toplum sayesinde. Torun, Aktan vd. (2010: 9), dilin “*milletin ruhunun dışa vurumu*” olduğunu söylemiştir. Her dilde olduğu gibi Türkçe; yaşadığı toplumun özelliklerini, kültürel unsurlarını, inanç değerlerini ve topluma dair oluşabilecek tüm unsurları taşımaktadır. Yani Türk milleti, diline kendi ruhunu aşlamıştır. Hatta Türk toplumunun tarihi itibarıyla çok güçlü ve yıkılmaz dinamiğinin varlığı sayesinde kendine özgü, benzersiz bir kimlik taşıması, dilin millileşmesini sağlamıştır. Dil millete ait bir kurum özelliği taşır; tabii ve canlı olması, yaşayan, devamlı bir sisteme sahip oluşu dili dil yapan en önemli unsurlardır (Torun, Aktan vd. 2010: 3).

Türkçe; asırlardır yaşayan, canlı, dinamik, toplumuyla bütünleşmiş, geçmişi göz önünde bulundurulduğunda devamlılığını özünü kaybetmeden yaşamayı başarmış bir dildir. Bu özellikleri itibarıyla da büyük kitlelere hitap eden, gün geçtikçe dünyada daha fazla insanın merak ettiği ve ilgi duyduğu, kültürel kimliğiyle toplumların daha fazla öğrenmek istediği bir dil hâline gelmiştir. “*Avrupa'da en büyük göçmen ve yabancı işçi grubunun ana dili Türkçedir ve birçok Avrupa ülkesinde en yaygın ikinci dildir.*” (Aksan vd., 2017: 1) sözü de Türkçenin dünya üzerinde ne denli yaygın kullanıldığını ve her geçen gün dilimize ilginin ne denli arttığını göstermektedir.

2.2. Söz Varlığı Nedir?

Söz varlığı bulunduğu toplumun tüm sözel ifadelerini kapsamaktadır. Söz varlığı denildiği zaman akla ‘sözcük’ ifadesinden çok daha fazlası gelmelidir. Bulunduğu toplumun deyimleri, atasözleri, sözcükleri ve sözcük türlerinin tamamı ile kalıp-kalıplaşmış ifadeler söz varlığı unsurlarının kapsamı içine girer. Aksan (2002: 13) “*Filoloji ve dilbilim çalışmalarında, bir dilin sözcükleri, terimleri, yabancı dillerden gelme ögeleri, atasözleri, deyimleri, insanlar arasındaki ilişkilerde kullanılması gelenek olmuş kalıp sözleri ve kalıplaşmış birtakım özdeyişler, bir bütün olarak ‘söz varlığı’ adı altında ele alınır.*” diyerek temel söz varlığının sözcüklerden ibaret olmadığını, aksine çok geniş bir kapsama sahip olduğunu belirtmiştir. Türkçenin söz varlığı Türk dilinin geçmişindeki birikim düşünüldüğünde oldukça güçlüdür. Örneğin birçok dil ailesinde ‘hala-teyze-amca-dayı’ gibi akrabalık belirten sıfatlar tek bir çatı altında, birer sıfatla ifade edilirken, Türkçede ayrıntılara inilmiş ve her birine ayrı ‘ifadeler-anlamlar’ yüklenmiştir (Aksan, 2004: 7). Aksan’ın da ifadelerinden anlaşılacağı üzere söz varlığı unsurlarını Türkçede çok geniş bir çatı altında toplamak gerekir. Yalnızca isim, sıfat, edat, zarf gibi unsurlarla sınıflandırmak yanlış olacaktır. Türkçedeki ‘hoş geldiniz, hoşça kalın, bol satışlar, iyi günler, kendine dikkat et vb.’ ifadeleri ayrı bir başlık altında toplamak gerekirken; deyimleri, atasözlerini ve diğer sözcükleri de ayrı başlıklar altında sınıflandırmak gerekmektedir.

Gökçen’e (2016: 42) göre ise söz varlığı sözcük dağarcığı ile karıştırılmamalıdır. Söz varlığının kapsamında farklı birçok unsur bulunmaktadır. Toplumların inanışları, kültürel ögeleri, diller ile olan etkileşimleri, tarihi, gelenekleri ve bunun gibi topluma dair tüm yargılar söz varlığını oluşturan ve oluşma sürecinde söz varlığını etkileyen unsurlardır ve aynı zamanda dil hazinesinin ne denli geniş olduğunun da göstergesidir. Söz varlığı ile sözcük dağarcığını karşılaştıran Baş (2010: 140) ise sözcük hazinesinin söz varlığının alt dalı olduğunu savunmaktadır. Hatta bu durumu geometrik bir yapıya benzetmiş, “*söz varlığı bir küme, sözcük dağarcığı bu kümenin içindeki kelimeler*” şeklinde ifade etmiştir.

Tüm bu betimlemeler ele alındığında söz varlığının dildeki tüm unsurları kapsadığını söylemek mümkündür. Dil yaşayan ve gelişen canlı bir yapıya sahip olduğu için dilin tarihsel evrelerinde yaşadığı değişimler, gelişmeler günümüzde konuşulan dili ortaya çıkarmıştır. “*Toplumda, çağın kültürel değişim ve gelişimine bağlı olarak söz varlığında da birtakım değişim ve gelişim yaşanmaktadır. Dildeki ses, yapı ve anlam açısından bu doğal değişimler genel olarak uzun bir süre içinde oluşur.*” (Baştürk ve Uluocak, 2009: 121). Özellikle anlam değişimlerinde kelimenin eski anlamı dilde hemen unutulmaz, yeni anlamıyla birlikte bir süre yaşar. Türkçe, söz varlığı bakımından çok zengin bir dildir. Çünkü tarihte Türk ulusu, adından

farklı ulusların kaynaklarında da bahsettirmiştir. Bu da Türkçenin köklü geçmişine ve Türklerin çok uzak coğrafyalara dahi dil anlamında hâkim olduğunu göstermiştir. Tüm bu gelişmeler sayesinde de dildeki sözcük sayısı; kültür, gelenek-görenek, ticaret, evlilikler vs. sonucu oluşan sözcük alışverişiyle Türkçemizi zenginleştirmiştir. Fakat bu süreçte belirtilmesi gereken en önemli unsurlardan birisi de Türkler her ne kadar Araplar, Farslar ve diğer uluslarla etkileşime girmişse de Türkçe şekilsel yapısını korumayı her zaman başarmıştır (Aksan, 2002: 14-18). Türkçenin söz varlığı unsurlarına yönelik açıklamalar ise şu şekilde sıralanabilir:

1. Türkçenin yapısından gelen güçlü türetme ve birleştirme yeteneği, ona somut ve soyut, çeşitli kavramları kolaylıkla oluşturma, ayrıntılara inen bir kavramlaştırma gücü vermiştir.
2. Türkler, değişik toplumlarla kurdukları ilişkiler sırasında yabancı etkiye büyük ölçüde kalıplarını açmış, çoğu zaman yabancı öğeleri kendi öz sözcüklerine yeğlemişlerdir. Bunun sonucunda birçok yerli ögenin kaybolup unutulmuş yabancılarının yerleştiği görülmüştür.
3. Kavramlaştırma sırasında Türkçe en çok somut nesnelere, doğaya dayanmakta, böylece kavramları daha canlı olarak dile getirmektedir.
4. Türkçede ikilemelerin kullanılışı, anlatıma güç veren bir yol olarak çok yaygındır. Bu nitelik ona, tek tek sözcüklerin yanı sıra ayrı bir ‘kalıplaşmış öğelerden oluşmuş sözvarlığı’ kazandırmıştır. Eşanlamlılarla kurulmuş ikilemelerin unutulmuş öğeleri ikilemelerde yaşamlarını sürdürmektedir.
5. Daha Köktürkçe Dönemi’nde Türkçe sözcüklerin geniş birçok anlamlılık gösterdikleri göze çarpmakta, bu durum, dilin bir yazı dili olarak çok daha eskilere uzandığına tanıklık etmektedir.
6. En eski belgelerde bile eş anlamlıların sayıca çokluğu dikkati çekmekte, asıl ilginç olan, bunların bir bölümünü, birbirine anlamca çok yakın eşanlamlılar oluşturmaktadır.
7. Bugün Türkiye Türkçesi yazı dilinde unutulmuş, yitirilmiş birçok öge–başka dillerde de görüldüğü gibi Türkçenin değişik lehçelerinde ve bugünkü Anadolu ağızlarında yaşamlarını sürdürmektedir (Aksan, 2000: 43-44).

2.2.1. Yabancılar Türkçe öğretiminde tarihsel gelişmeler ve söz varlığı: 1990'lı yıllarla başlayan hızlı teknolojik gelişmeler, dünyayı küçük bir köy hâline getirmiş ve küreselleşme ile toplumlar arası etkileşim sayesinde insanların birden fazla dili öğrenme eğilimi artmıştır. Bu da yabancı dil öğretimine olan ilgiyi arttırmıştır. Dünya üzerindeki medeniyetlerin de dil öğrenmeleri insanların arasındaki etkileşimin artmasını sağlamıştır (İşcan, 2014: 4). Ancak dil öğrenmenin tarihine bakılacak olursa 1990'lı yılların çok daha ötesine, asırlar öncesine gitmek gerekir.

Yazının bulunmasından önce de insanlar arasında bir tür iletişim kurma yöntemi vardı. Sözlü iletişim ile birbirlerini anlayabilmek adına kendi iletişim yöntemlerini belirleyen insanoğlu aslında ilk dil öğretimini sözlü olarak yapmıştır (Biçer, 2012: 108). Sonraları yazının bulunmasıyla iletişim hem sözlü hem yazılı hâle gelmiş ve bu noktada da yazılı olarak dil öğretimine de gereksinim duyulmuştur. Dil öğrenme ihtiyacı medeniyetlerin gerek ticaret yapma arzusu, gerek insani ilişkiler kurma isteği, gerek evlilikler gibi sebeplerden doğmuş, iletişim kurmak zorunda kalınması yabancı dil öğrenme ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Yeni bir dil öğrenmek isteyen topluluk veya bireyin bu dili öğrenmek isteme sebeplerinin başında hedef dile ait toplumun ekonomik durumu, tarihsel, kültürel geçmişi, izlediği siyaset önemli rol oynamaktadır (Demirel, 2021: 3). Bu sebeple de özellikle güçlü ekonomiye, askerî birliğe, kültüre ve tarihe sahip ülkelerin dilleri, güçlü oldukları dönemlerde öğrenmek istenilen dil hâlini almıştır ve bu durum aynı şekilde devam etmektedir. Türkçe de hem günümüzde hem de geçmişinde öğrenilmek istenen diller arasında yerini almıştır. Köklü ve güçlü bir geçmişe sahip olması sayesinde birçok büyük medeniyetle ticari, askerî ve insani (evlilik gibi) anlaşmalar yapılmış, bu anlaşmaların gereği olarak da Türkçe yabancı dil olarak öğretilmiştir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, Türklerin iletişim içinde olduğu birçok topluluk, devlet ve medeniyet olması sebebiyle geniş kitlelere yayılmış; Türkçe birçok kültürle etkileşim içinde olmuştur. Arapça ve Farsça ile etkileşim ise fazlaca görülür. Özellikle İslamiyet'in kabulü ve sonrasında kültür etkileşimi, kültür ve sözcük alışverişini doğurmuştur (İşcan, 2014: 9). Korkmaz'a (2007: 39) göre Hun Devleti'ne dair elde edilen tek bilgi kaynağı Çin kaynaklarında geçen Türkçe kelimelerdir. Ancak tabii ki yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin çok daha eski dönemlere dayandığına dair kanıtlar da bulunmaktadır. Biçer (2012: 110), ilk Türk devletlerinden Hun Devleti'nin Çin ile ilişkileri doğrultusunda Çincenin Türkçeden, Türkçenin de Çinceden etkilendiğini savunmaktadır. Türkçe öğretimine yönelik yazılı bir kaynak bulunmamasına rağmen Çin kaynaklarından birisi olan Çin Şu'nun içinde yer alan ve Çinli bir rahibin yazmış olduğu metinde Türkçe ifadelerle rastlanması, aslında o dönemlerde Türkçe öğretiminin yazılı olarak öğretilmeye başlandığını da göstermektedir. Kaynakta bahsi

geçen rahibin kendi kendine mi Türkçe öğrendiği yoksa bir Türk tarafından mı Türkçe öğretildiği bilinmemekle birlikte, o dönemlerde ikinci dil olarak Türkçenin öğrenildiği bilinmektedir. Bu durum ise Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinin MÖ 3. yy. a kadar dayandığının kanıtı olarak sunulmuştur.

Türkçede yazı diline dair karşılaşılan ilk metinler Türkçenin ilk dönemine ait olan Orhun-Yenisey yazıtlarıdır (Bayat ve Aliyeva, 2008). Türkçenin var oluşunun en eski yazılı kanıtları 8. yy. da yazılmıştır. Yazıtlardaki yazıların incelenmesi sonucunda ortaya soyut - tahminî %33- ve somut kavramlı kelimelerin çıktığı ve bu yazıtlarda 900 kelimeye yakın sözcüğün kullanıldığı bilinmekle birlikte bu kadar yoğun kelime içeriğinin oluşması için Türkçenin geriye dönük uzun bir geçmişi olduğu düşünülmektedir. Ayrıca bu yazıtlarda çok anlamlılık içeren sözcükler, sıkça kullanılan ve günümüzdeki gibi anlamı güçlendiren ikilemeler, söz sanatlı söylemler bulunmaktadır. Bu noktada Köktürk yazıtlarına bakıldığında söz varlığı unsurlarının o dönemde bir anda oluşmadığı, dilin anlamsallık boyutuna ulaşması, soyut sözcüklerin, söz sanatlarının, ikilemelerin vs. kullanılması için belirli bir zamana ihtiyacının olduğu bilinmektedir ve bu dilin bunun için en az 1000-2000 yıl geriye gitmesi gerektiği, Türkçenin tarihinin yazılı hâlde profesyonelce kullanılmasının belli bir temele sahip olması sayesinde gerçekleştiğini söylemek mümkündür (Aksan, 2000: 80-88). Köktürk Dönemi'nden çok daha öncesinden oluşmaya başlayan söz varlığı unsurları, günümüze kadar pek çok aşamadan geçmeye devam etmiş ve günümüzdeki güncel Türkçedeki hâlini almıştır.

8. yy. ın ortalarında kurulan Uygur Devleti'nin de Türkçenin söz varlığına katkısı azımsanmamalıdır. Uygur Dönemi'nde Şamanizim inancı hâkim olsa da bunun yanında birçok dinle de ilişki içine girilmiştir. Maniheizim, Budizm, Hristiyanlık gibi dinler de Uygurlar arasında benimsenmiş; hatta bu dinler geniş çaplı topluluklar tarafından yaşanmış, bu topluluklarla girilen ilişkiler sonucunda Uygurlar'ın kullandığı Türkçeye birçok kelime dâhil edilmiş, bu dinlerden yapılan çeviri metinlerde kullanılan sözcükler mevcut Türkçede olmadığı zamanlarda yeni türetme sözcükler kullanılmış, bu durum da Türkçenin soyut ve somut anlamda daha fazla gelişmesine olanak sağlamıştır (Aksan, 2000: 97). Tüm bu gelişmeler de Türkçede Uygur Dönemi'nde söz varlığının daha fazla geliştiğini, sözcük türleri incelendiğinde gelişen Türkçenin içindeki birçok kelimenin birtakım ses olaylarına uğrayarak günümüze kadar geldiğini göstermiştir. Demir'e (2020: 15) göre Eski Uygur Dönemi'nde tapınaklarda bulunan farklı dinlere ait hazırlanmış dinî ve edebî metinlerin çevirilerine bakıldığında Çince, Sanskritçe, Toharca gibi birçok dille etkileşimin olduğu görülmektedir. Bu dillerin metinleri, bahsedilen dillerden Türkçeye veya Türkçeden diğer dillere çevrilirken her iki dile de hâkim olunması gerektiği bilinmektedir. Bu durum da yine Eski Uygur Dönemi'nin çeşitli nedenlerle

iletişim ve aktarım hâlinde olduğu birçok farklı topluluk ve kültür bulunduğuna işaret etmektedir. Söz varlığı unsurlarının da bu denli etkileşim sonucu geliştiği aşikâr olup bu dönemlerde de Eski Uygurların kullandığı Türkçenin yabancılara öğretildiği anlaşılmaktadır.

Karahanlı Dönemi'ne ait Türkçe olarak yazılmış birçok eser bulunmaktadır. Bu eserler yine etkileşimler sonucunda oluşmuş yeni bir yazı dilinin kullanıldığını göstermektedir. Söz varlığı unsurlarının ise özellikle 1068-1072 yılları arasında Kaşgarlı Mahmut tarafından yazılan *Divan-ü Lugati't Türk* adlı eserde ne denli geliştiği gözler önüne serilmektedir. Bu eserin amacı Araplara Türkçeyi öğretmektir ve eser Arapça yazılmıştır. Her ne kadar Arapça yazılmış olsa da Türkçe içerikli bir eser olması sebebiyle içeriğindeki atasözleri, deyimler, genel sözcük bilgisi ve tanımları, somut ve soyut yapılar ile birçok manzum yapı bu dönemde Türkçenin söz varlığı unsurlarının zenginliğini temsil etmiştir (Aksan, 2004: 106). Aksan'ın ifadelerine bakıldığında bu dönemde ilk defa İslami Türk yazını örneklerine rastlanmıştır ve bu da Araplarla Türklerin artık etkileşim içinde olduğunu, Araplara Türkçe öğretiminin yoğun bir şekilde yapıldığını ve bundan sonrasında da Arap alfabesi ve Arapça sözcükler ile sıklıkla karşılaşılacağını ifade etmektedir. Kabataş'ın (2001: 147) ifadelerinde Hakaniye Türkçesi ile yazılmış olduğu belirtilen bu eser Arapça açıklamaların olduğu karşılaştırmalı bir dilin kullanıldığı, döneme ait Türk topluluklarının lehçelerinin yer aldığı önemli bir sözlüktür. *Divan-ü Lugati't Türk*'teki söz varlığı unsurları incelendiğinde günümüze ulaşmış olan güncel Türkçe ile ortak, sanılandan çok daha fazla sözcük bulunduğu görülmektedir. Oğuz boylarının geliştirdiği Türkçe, Hakaniye Türkçesi ve bilinen birçok farklı lehçe ele alınarak hazırlanmıştır. Sözlük, yabancılara Türkçe öğretimi adına hazırlanmış, Araplar dışında farklı uluslara da hitap amacı güden Türk dili tarihinin çok önemli eserlerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Kaşgarlı eserinde doğrudan dil bilgisi anlatmak yerine örnekler kullanmıştır. Özellikle atasözlerine değinmiş, Türk kültürünü tanıtmayı amaç olarak gütmüştür. Aynı zamanda tekrarlar ile dilin daha iyi öğrenileceğini düşünerek sistematik bir anlatım tekniği uygulamıştır (İşcan, 2014: 11-12). Bu döneme ait ikinci önemli eser ise *Kutadgu Bilig*'dir. *Kutadgu Bilig*'te iki nüsha bulunmaktadır: Uygur alfabesi kullanılarak yazılmış nüsha ile Arap alfabesi kullanılarak yazılmış nüsha. Türkçenin söz varlığının ve kültürümüzün aktarılmasında önemli rol oynayan Kutadgu Bilig aruz ölçüsü kullanılarak kaleme alınmıştır. Aynı zamanda da 6645 beyte sahip olması, söz varlığının zenginliğine vurgu yapmaktadır (Aksan, 2000: 106-107). Eser yabancılara Türkçe öğretme amacı gütmese de Türkçenin o dönemdeki söz varlığının temsili olarak nitelendirilmesi ve aynı zamanda iki dilli olarak hazırlanması, yabancılara da - Arap toplumuna- hitap ettiğini göstermektedir.

Harezmi Dönemi yabancılara Türkçe öğretimi açısından önemli bir süreçtir. Bu dönemde Oğuzlar'ın ve Kıpçaklar'ın bu bölgenin Türkleşmesine katkısı oldukça fazla olmuş ve diğer Türk boylarının da kullandıkları farklı lehçelerle ortaya yeni bir Türkçe; Harezmi Türkçesi çıkmıştır (Argunşah vd., 2010: 92, Akt. Biçer, 2017). Harezmi dili iki asır kendi öz varlığını koruyarak hem aydınların hem halkın kullandığı güçlü bir dil hâline gelmiştir. (Özkan, 2013: 29, Akt. Biçer: 2017). Harezmi Dönemi'nde Türklerin Araplarla olan ilişkileri, İslamiyet'in Türklerin üzerindeki etkisi ve Türk kültürünün Araplar üzerindeki etkisi birleşerek dinî metinlerin Türkçeye çevrilmesi söz konusu olmuş, bu gelişme Arapların bu tür metinleri Türkçe okuma gereksinimini doğurmuş ve farklı kültür ve milletlerdeki insanlara bu yöntemle Türkçe öğretme amacı güdülmüştür (Biçer, 2017: 77). Harezmi Türkçesinin tercümesinin bulunduğu Zemahşeri'nin kaleme aldığı *Mukaddimetü'l Edeb* adlı eser ile Arapça öğretmek amacı güdülse de Türkçe çevirilerin olması sebebiyle bu eser yabancılara Türkçe öğretiminde önemli bir yere sahip olmuştur (Biçer, 2017: 77). Harezmi Dönemi'nde yabancılara Türkçe öğretme amaçlı yazılmış olan *Mukaddimetü'l Edeb* gibi birçok eser bulunmaktadır. Biçer'e (2017: 77-81) göre bu eserlerin bazılarını şu şekilde sıralamak mümkündür:

- *Tibyân-ı Lügati't-Türki alâ Lisânü'l-Kanglı (Kanglı Dilinde Türk dili Lügati)*
- *Hilyetü'l-İnsan ve Halbetü'l-Lisân (İbn-i Mühennâ Lûgati)*
- *Çeşitli 'yarlık' ve 'bitikler' (yarlık, ferman; bitik, mektup)*

Bayraktar'a (2003: 60) göre sonraki dönem 1250-1517 dönemleri arasında yaşayan Kıpçak Türklerine aittir ve bu dönem yabancılara Türkçe öğretimi açısından en önemli dönemlerden biri olarak görülmektedir. Memlük Devleti'nin devlet yönetiminde yer alan Türk sultanları bu dönemde Arapların da Türkçe öğrenme isteği karşısında çeşitli çalışmalara ön ayak olarak yabancılara Türkçe öğretiminde önemli adımlar atmışlardır. Ayrıca bu döneme ait eserleri iki grupta ele almak mümkündür. Biçer'e (2017: 85) göre eserler edebî, dinî, ilmî ve askerî eserler ve "sözlük ve dilbilgisi" çalışmalarının olduğu eserler olarak iki farklı şekilde ele alınmıştır. Bu dönemde hazırlanan eserler şu şekilde sıralanabilir:

“(a) Kıpçakça Sözlük ve Gramer Kitapları

Codex Cumanicus

Kitâbü'l-İdrâk li-Lisani'l-Etrâk

Kitâb-ı Mecmû-ı Tercümân-ı Türkî ve Acemî ve Mugâlî

Et-Tuhfetü'z-Zekiyye Fi'l-Lügati't-Türkiyye

Bülgatü'l-Müşâk fî-Lûgati't-Türk ve'l-Kıfçak

El-Kavânînü'l-Küllîyye li-Zabti'l-Lûgati't-Türkiyye

(b) Kıpçakça Dinî, Edebî ve İlmî eserler

Kitab Gülistan bi't-Türki

Kitâb fi'l-Fıkh bi-Lisâni't-Türki

Minyetü'l-Guzat

Kitabü'l-Hayl

Baytaratü'l-Vazih

Selçuklu Devleti İslam coğrafyasında çok geniş kesimlere sahip olmuş ve hitap etmiştir. En büyük Türk devletlerinden biri olma unvanına sahip olmuş ve Türkçenin geniş sınırlara ulaşmasını sağlamıştır. İslamiyet'in Türkler arasında yaygın hâle gelmesi ve Selçuklu yönetiminin geniş sınırlarda hâkimiyet kurması, Türkçenin de geniş sınırlara, farklı milletlere yayılma imkanını sağlamıştır (Caferoğlu, 1984, II: 14, Akt. Biçer, 2017). Gazneliler'de ve Abbasiler'de Türk yöneticilerin olması ve halkın çoğunlukla Arap olması, aynı zamanda Selçuklular'ın da bu dönemde bu coğrafyada hâkimiyet kurması hem halkın hem yönetimin Türkçeye olan ilgisini arttırarak Türkçenin daha geniş sınırlara yayılmasını sağlamış; Ortadoğu ülkelerinde ise 'Lüngua Franca' adı ile o bölgede yaşayan insanlar tarafından öğrenilmek istenmiştir (Biçer, 2017: 115-117). Tüm bunlar göz önüne alındığında Selçuklu Dönemi'nde de Türkçenin yoğun bir şekilde kullanıldığı, aynı zamanda Farsça ve Arapça ile etkileşimi sonucunda söz varlığı unsurlarının geniş bir çerçeveye sahip olduğu düşünülebilir. Dil yaşayan bir mekanizma olması sebebiyle etkileşimlere açıktır ve her etkileşim dilin gelişmesi, kendi varlığına yenilikler katması için bir fırsattır. Türk devletlerinin bu denli geniş sınırlara ulaşmış, yeni kültürlerle ve dillerle etkileşime girmiş olması, Türkçenin özünü koruyarak üzerine yenilikler katmasını ve gelişmesini sağlamıştır.

Çağatay Dönemi Türkçesine bakıldığında Ali Şir Nevai'nin *Muhakemetü'l Lugateyn* adlı eseri ön plana çıkmaktadır. Bu eser 1498 yılında yazılmış olup Nevai eserinde Türkçe ile Farsçayı karşılaştırmayı amaçlamıştır. Türkçenin sözcük haznesinin zenginliğinden bahsedilen eserde 100 sözcüğün Farsça karşılığı verilmiş, Türkçenin üstünlüğü akademik olarak gösterilmeye çalışılmıştır (Bayraktar, 2003: 65). Aynı zamanda Türkçenin ekleri ve bu eklerin işlevselliği, terim ifadeleri, sözcük hazinesi gösterilmeye çalışılmıştır (Karakuş, 2006: 23-24). Bu yönüyle akademik anlamda Türkçe öğretmeyi hedefleyen eser, yabancılara Türkçe öğretimi alanında söz varlığı unsurlarını da profesyonel olarak ele almıştır. Biçer'e (2017: 124-125) göre ise Nevai, "Farsçaya karşı Türkçeyi savunarak Farsçanın Türkçeden üstün olmadığını kanıtlamaya çalışmıştır." Çağatay Dönemi'ne ait Türkçe veya Türkçe ile ilintili olarak hazırlanmış pek çok eser bulunmaktadır. Biçer (2017: 127-330) bu eserleri şu şekilde sıralamıştır.

- Abuşka Lügati*
- Bedaiu'l-Lügat*
- Fazlullah Han Lügati*
- Kitâb-ı Zebân-ı Türkî*
- Senglâh Lügati*
- Hülâsâi Abbâsî*
- El-Tamğa-yı Nâsırî*
- Feth-Ali Kacar Lügati*
- Şeyh Süleyman Efendi Lügati*

Osmanlı Devleti zamanında devletin bir imparatorluk hâline gelmesi, Türklerin 16. yy. da ulaşabildiği en büyük hâkimiyet alanına sahip olması, Türkçenin sadece Orta Doğu ülkelerinde değil aynı zamanda Batı'da da yoğun olarak kullanılan bir dil hâline gelmesini sağlamıştır. Çok kültürlü bir devlet hâline gelen Osmanlı, var olduğu dönemde ortak bir dil oluşumu sağlayarak Türkçeyi Arap alfabesiyle kullanmış ve bu da Türkçenin çok geniş sınırlara ulaşmasını sağlamıştır. Türkçenin Osmanlı Devleti zamanında Eski Türkçeden bir nebze uzaklaştığını, Farsça ve Arapçanın edebî içeriklerinden, kültüründen etkilendiğini savunan Torun (2010: 24) bu dönemde Türkçenin en iyi ve en parlak dönemini yaşadığını söylemiş ve dönemin önemli edebiyatçılarını şu şekilde sıralamıştır: Fuzûlî, Bâkî, Nedîm, Nef-î, Şeyh Galib, Nâbi. Aynı zamanda Osmanlı'nın söz varlığı unsurlarına katkısı oldukça fazladır. Özellikle dil bilgisi kurallarında başta şekil bilgisi olmak üzere günümüzdeki Türkçede kullandığımız birçok kural Osmanlı'nın son dönemlerine doğru oluşmaya başlamıştır. Bunlardan birisi de düzlük yuvarlaklık uyumudur (Torun, 2010: 24). Ayrıca Türkçenin bu dönemdeki adı, uğradığı değişimler ve özgü olduğu devletin adına uygun şekilde 'Osmanlıca' olmuştur, Farsça ve Arapçanın etkisiyle ağır ve ağdalı bir dile dönülen Osmanlıca Türkçesi söz varlığının değişime uğramasına da neden olmuş, Eski Türkçeden yeni bir klasikleşmiş Türkçeye dönüşmeye başlamıştır. (Korkmaz vd., 2007: 55). Osmanlı Devleti zamanında Türkçe her ne kadar değişimlere uğrasa da yapılan araştırmalarda Türkçenin söz varlığının %20'sinin şekil bakımından değiştiği ancak anlam bakımından Eski Türkçe ile aynı kaldığı belirtilmiştir (Brands, 1973: 14, Akt. Aksan, 2000: 83).

Cumhuriyet Dönemi ve sonrasında Türkçede yaşanan gelişmelere değinecek olursak 1932 yılında Türk Dili ve Tetkik Cemiyeti'nin kurulması, bu cemiyetin dil üzerine çokça çalışma yapmış olması, 1950 yılı itibarıyla da üniversitelerde Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine başlanmasına olanak sağlamıştır (Biçer, 2017: 212). Türkçenin sondan eklemeli bir dil olması itibarıyla Türkçenin özündeki sözcükler eski Türkçe ile hâlâ varlığını korurken;

Arapça ve Farsçadan alınarak Türkçeleşip farklı anlamlara bürünen çok fazla sözcük de dilimize yerleşmiş, günümüzde kullandığımız söz varlığını oluşturmuştur. Aksan’a (2019: 58) göre günümüzde kullandığımız güncel Türkçenin söz varlığı unsurları, Osmanlı’daki Farsça ve Arapça etkisiyle her ne kadar değişime uğramış, özünü kaybetmiş gibi görünse de günümüzde TDK’nin söz varlığı unsurlarına bakıldığında 35 bin civarında sözcük bulunmaktadır. “*Ünlü Türkolog L. Johanson, çeşitli diller arasından Farsça, Moğolca, Uralca, Slavca ile ilişkilerde Türk dillerinin hem ‘alıcı’ hem de ‘verici’ olduğunu, çok sayıdaki Türkçe öğelerin başka dillere girdiğini belirtir*” (Aksan, 2000: 136). Bu durumun yorumu yapılacak olursa, Türkiye’nin millî ruhu, Türklüğün derin geçmişi, Türk topraklarının farklı uluslara olan hâkimiyeti neticesinde daima kendi varlığını korumayı başaran Türkçe, günümüzde hâlâ güçlü ve dimdik şekilde ayakta durmakta, yenilenmeye devam etmekte ve bu eylemi özünü yitirmeden başarabilmektedir. Türkiye Türkçesi, yani günümüzde kullanılan Türkçe Farsça ve Arapça etkisinden uzaklaşarak her bakımdan millî bir kimliğe sahip olmuştur (Torun, 2010: 25).

2.2.2. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde sözcük öğretimi ve sözcük öğretimin önemi: Yabancılar Türkçe öğretiminde hedef kitledeki bireyin kendini ifade edebilmesi için öncelikle kelime öğretimine ihtiyacı vardır. Birey ne kadar fazla kelime bilirse kendini o kadar iyi ifade edebilir, okuma ve dinleme metinlerini algılama düzeyi o kadar artar. Bireyin, sözcüklerin çok anlamlılığına hâkim olması da aynı şekilde algılama ve ifade becerisini arttırır (Şenyiğit, 2020: 62). Sözcük öğretiminin temel seviyelere doğru biçimde öğretilmesi için de hem öğreticinin seviyeye uygun sözcük kazanımlarına hâkim olması hem de akademik çalışmalardan faydalanılarak ders materyali hazırlanması gerekmektedir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde hedef sözcüklerle ilgili öncelikle “Hangi kelimeleri öğretmemiz lazım?” sorusuna uzman kişilerden cevap alınması büyük önem arz etmektedir (Barın, 2003: 316). Sözcük öğretimi yabancı dil öğretiminin temelini oluşturmakta ve sözcük kapasitesi artan birey dili daha pratik şekilde yorumlayabilmektedir. Yeni bir dil öğrenirken özellikle temel seviyelerde (A1-A2) ilk hedef, sözcüklerin ilk anlamlarına yönelik çalışma yapılmasıdır. Bununla birlikte özellikle kalıplaşmış günlük kullanılan ifadelerin de önemi oldukça fazladır. Her dilin öğretiminde olduğu gibi Türkçe öğretiminde de kalıp ifadeleri ayırmadan bir bütün hâlinde aktarmak, öğrencilerin temel konuşma ilkelerine dair kazanımlara hâkim olmalarına yardımcı olacaktır.

Ders kitapları yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ilk kullanılacak materyallerdir ancak sadece ders kitaplarıyla yapılacak sözcük öğretimi ne yazık ki yetersiz kalmaktadır. Ders kitaplarının yanında süreç içinde öğretilen sözcüklerin pekiştirilmesi ve ne şekilde kullanıldıklarının kavratılması için günlük yaşama dair ifadelerin bulunduğu hikâye kitapları

öğrencinin sözcükleri pekiştirmesi konusunda öğrenciye önemli oranda yardımcı olmaktadır. Örneğin “selamlaşma, tanışma” gibi ilk aşamada verilen kalıpların tekrarı için okutulacak bir hikâye kitabı, bu ifadelerin hedef kitlenin zihnine daha iyi yerleşmesini, ifadeleri özümsemesini sağlayacaktır. Bu nedenle yabancılara Türkçe öğretiminde hem sıklık çalışmaları hem ders dışında kullanılan ek materyaller sözcük öğretiminde büyük öneme sahiptir. Sözcük öğretimi denildiğinde de akla söz varlığı unsurları gelmektedir. Sıklık çalışmaları, dilin söz varlığı ve sözcük öğretimi birbiriyle doğrudan ilintilidir ve bu üç unsura hâkim olunması durumunda hem öğreticinin hem öğrenenin işi kolaylaşmaktadır.

2.2.3. Yabancılara Türkçe öğretiminde sıklık çalışması ve söz varlığı unsurları:

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde son yıllarda üzerinde en çok çalışma yapılan ve bu alanı geliştirmek açısından da oldukça büyük öneme sahip olan söz varlığı unsurları konusu, yabancı dil öğretiminin temelinde ele alınmalıdır. Çünkü söz varlığı unsurlarının seviyelere göre sınıflandırılması ve bu sınıflandırmanın sıklık çalışmalarına göre yapılandırılması, dilin daha anlaşılır şekilde öğretilmesini sağlar. Sarıgül (2021) yabancılara Türkçe öğretiminde özellikle temel seviyelerde sözcük öğretiminin önemine eğilinmesi gerektiğini belirterek söz varlığı unsurlarını sınıflandırmıştır. Eğitimde kolaydan zora, yakından uzağa ilkesi göz önünde bulundurulduğunda ortaya tahminî olarak bazı sonuçlar çıksa da bunun akademik olarak açıklanması ve belli temellere dayandırılması şarttır. Bunun için de söz varlığının sıklık çalışması yabancılara Türkçe öğretiminde büyük öneme sahiptir. Türkçede buna yönelik olarak hazırlanan bazı sıklık listeleri bulunmaktadır. Bunlardan ilki İlyas Göz’e ait olan ‘*Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü*’dür. Göz bu sözlükte, bir milyon kadar sözcük bulunan bir metin incelemesi yapmış ve sözcüklerin türlerine yönelik ayrıma giderek çalışmasıyla yabancılara Türkçe öğretimi alanına ışık tutmaya çalışmıştır (Çalışkan, 2020: 3-4).

Bu alanla ilgili bunun gibi daha birçok çalışma yapılmıştır ancak yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için hazırlanan gerek ders kitaplarında gerek ek öğretim materyallerinde tam olarak net bir plana uyulmamıştır. Bununla birlikte henüz seviyelere göre hazırlanmış sıklık sözlükleri veya benzeri materyaller bulunmamaktadır (Açık, 2013: 2). Özellikle alanda, temel seviyede eğitim verilen hedef kitlenin kendini basit bir dille ifade edebilmesi için öğretilmesi gereken söz varlığı unsurlarının sıklığının belirlenmesine ihtiyaç vardır. Bu ihtiyacın giderilmesi konusunda temel alınması gereken kaynak ise Diller İçin Avrupa Başvuru Metni’ndeki kazanımlardır.

Söz varlığı unsurları genellikle kategoriler hâlinde ele alınmaktadır. İkilemeler, deyimler, atasözleri, kalıplaşmış ifadeler, yabancı sözcükler gibi. Bir de bunun yanında temel sözcükler grubu da ele alınmalıdır. Temel sözcük sınıfında isim, sıfat, fiil ve zarfları

değerlendirmek mümkündür (Givón 2001: 49, Akt. Erdem ve Sarı, 2010: 323). Edat, zamir, bağlaç, ünlem gibi diğer türler ise ikinci sözcük sınıflandırılmasına dâhil edilmektedir (Erdem ve Sarı, 2010: 323). Barın (2003) ise temel söz varlığı unsurlarının şekillendirilmesini şu şekilde yapmıştır: *Temel söz varlığını belirlerken öncelikle, organ ve akrabalık adlarının, sayıların, günlük hayatta sıkça kullanılan isim ve fiiller ile onlarla ilişkisi olan kelimelerin, sıkça kullanılan deyimler, atasözleri ve iletişimde önemli bir yeri olan kalıplaşmış sözlerin ele alınması gerekmektedir.*

2.2.4. Temel sözcük sınıflandırmasının kapsamı:

2.2.4.1. İsimler: İsimler, diller için büyük önem arz eder. Çıkış noktaları insan organizması, doğa, çevredeki nesneler ve bu nesnelerle bağdaştırmalar gibi unsurlardır. Hengirmen (2009: 8) ‘ad’ kelimesinin tanımını evrendeki canlı cansız varlıkları, nesneleri, eşyaları, kavramları... vb. ni bildiren sözcük olarak tanımlamış bununla birlikte adlar üzerinde gruplandırma yapmıştır: Soyut adlar, somut adlar, cins ad, özel ad. Gözle görülen, hissedilebilen, elle tutulan adlar somut adlar grubuna girerken; düşünceler, hisler soyut adlar adı altında toplanmıştır. Ana dili olarak Türkçe öğretiminde isimler verilen bu gruplamaya göre aktarılırken yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde daha çok bağlama yönelik anlatım söz konusu olmaktadır. Çünkü çok anlamlılık ilkesine göre bir ismin ikinci, üçüncü, dördüncü... anlamı olabilmektedir. Yabancı öğrencilere özellikle temel seviyeler için hazırlanmış materyallerde birinci veya ikinci anlama yönelik bağlamlara sahip isimlerin kullanıldığı görülmektedir. Bu noktada ana dili öğretiminden farklı olarak yabancı dil öğretiminde bağlam temelli eğitime yönelmek daha doğru bir yaklaşım olarak düşünülmektedir.

2.2.4.2. Fiiller: Fiiller genel anlamıyla hareket, iş, oluş bildiren sözcüklerdir. Hengirmen’e (2009: 169) göre ise fiil ya da kendi ifadesiyle eylem dildeki sözcük türleri içerisinde en önemli ögedir ve eylemin tanımını şu şekilde yapmıştır: *Bir iş, oluş, hareket, durum bildiren, kişi ve zaman kavramı veren sözcük.* Hengirmen’in ifadelerinden de anlaşılacağı üzere fiil Türkçede işi, durumu, oluşu, hareketi belirten bir ögedir ve bunun yanında kişi ve zaman eklerini alıp aynı zamanda yargı bildirdiği için tek başına cümle anlamı dahi ifade edebilmektedir. Bu yönüyle Türkçe öğretiminde sözcük türleri arasından fiillerin sıklıklarına ve öğretime yönelik alan çalışmalarına çok fazla ihtiyaç olduğunu söylemek mümkün olacaktır. Hengirmen bununla birlikte verdiği fiil örneklerine dayanarak -okumak, büyümek, gitmek, içmek, atlamak vb.- Türkçedeki fiillerin büyük çoğunluğunun Türkçe kökenli kelimeler olduğunu belirtmiştir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yapılan tanımları ve yorumları ele alarak şu sonuç çıkarılabilir: Türkçede hedef kitleye sözcük öğretiminde başlı başına üstünde durulması

ve sıklıkla ele alınması gereken sözcük türlerinin başında fiiller de yer almaktadır. Fiil anlatımı ders esnasında temel seviyelerde genellikle drama yöntemi kullanılarak anlatılabilir veya görsel öğelerden yararlanılabilir. Ancak bu noktada en çok dikkat edilmesi gereken unsur fiillerin zaman ve şahıs eklerine sahip biçimde kullanılıyor olmasıdır. Bu durumun öğrenciye kavratılması öğrencide gerek konuşma gerek yazma gerek dinleme gerek okuma becerilerinde farkındalık oluşmasını sağlayacak ve anlama-anlatma kapasitesini arttıracaktır.

2.2.4.3. Sıfatlar: Yabancılar Türkçe öğretiminde sözcüğün türünün ne olduğunun farkına vardırılması, “söz dizimi”nde öğrenciye büyük kolaylık sağlamaktadır. Türkçe öğrenen bireylerin geneline bakıldığında evrensel dil olarak İngilizceye hâkimiyetin fazla olduğu görülmektedir. Dil yapısı benzerliği göz önünde bulundurularak sıfatların bir ‘ön ad’; yani addan önce gelen ifadesini bilmeleri, sözcük türlerinde sıfatları ayırt etmesine yardımcı olacaktır. Sıfat öğretiminin ana dile hâkim biriyle ana dile hâkim olmayan yabancı bireye aynı şekillerde öğretilmesinin yanlış bir öğretim şekli olduğunu belirten Barın (2003: 316) yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılan kitaplarda Türk kültürünün ve söz dizimi içinde kullanılan sözcük türünün bağlamının göz önünde bulundurulması gerektiğini savunmaktadır. Bu sebeple yabancılar Türkçe öğretiminde sıfat öğretimine de ayrıcalık verilmesi önem arz etmektedir. Hedef kitleye sıfat türündeki sözcüklerin ‘ön ad’ anlamının kavratılması Türkçe öğrenen kişilerin sözcük dizimini hem konuşmada hem yazmada doğru şekilde kullanmasını sağlayacaktır. Türkçede sözcük türleri arasında en çok kullanılan sözcük türlerinin başında gelen sıfatların öğretimi, anlama ve anlatma becerisinin kuvvetlendirilmesinde büyük etkiye sahiptir. Bu sebeple de temel seviyelerden itibaren Türkçe öğretiminde en çok üzerinde durulan türlerin başında gelmektedir.

2.2.4.4. Zarflar: Türkçede dilimizin yapısı gereği her sözcüğün kullandığı yer kendine özgü ve özeldir. Cümle içinde sözcükler zaman zaman yer değiştirebilmektedir ancak bu durum genellikle ifadede farklılığın oluşmasına sebep olmaktadır. Bu nedenle sözcük türünün bilinmesi ve doğru yerde kullanılması dilimiz için önem arz etmektedir.

Zarflar; fiillerin, sıfatların veya kendi türünden olan zarfların önüne gelerek onlara çeşitli yönlerden anlam katan sözcük türüdür.

“Her dil en azından ad ve fiil gibi iki sözcük sınıfına sahiptir ve bunlar genellikle anlamsal değerlerle tanımlanmıştır. Ad, fiil, sıfat ve zarflar temel sözcüklerdir Bu sözcük sınıfları yanında zamirler, edatlar, bağlaçlar ve ünlemler de diğer sözcük sınıflarını oluşturur.” (Givón 2001: 49, Akt. Erdem ve Sarı, 2010: 323). İfadelere bakıldığında zarfların da temel sözcük grubunda ele alındığı ve cümlelerin oluşumunda temel niteliğe sahip olduğu anlaşılmaktadır. Bu nedenle Türkçede zarf öğretiminin de üzerinde durulması gerektiği

söylenbilir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde cümle oluşumunda aldığı görev her ne kadar temel seviyelerde (A1-A2) tam anlamıyla açıklanamayacak olsa da kalıp ifadelerle zarfın cümleye kattığı anlam hedef kitleye sezdirilmeli, ilerleyen seviyelerde dil bilgisel boyutu ele alınarak detaylı şekilde öğretilmelidir.

2.2.4.5. Edatlar: Türkçede edatlar yalnız başlarına bir anlam ifade etmezler. Edatlar isimlerle, zamirlerle, sıfatlarla vs. birleşerek edat öbeği oluşturarak cümleye çeşitli anlamlar kazandırır ve Türkçe cümle diziminde yerlerini alarak anlamı güçlendirir. Sarı ve Erdem’e (2010) göre sözcük türleri arasında edatlar yalın hâlde veya ek gelerek kullanılabilir. Örneğin deve gibi, kuş kadar yalın hâlde kullanılmışken, eve doğru, okula kadar gibi ifadelerde yönelme ekini alarak ifadeye farklı anlamlar kazandırmıştır. Ayrıca edatlar zamirler ile kullanıldığında durum ekiyle bağlanırlar: benim gibi, senin kadar vs. Yabancılar Türkçe öğretiminde edatlar yukarıdaki ifadelerden de anlaşılacağı üzere tek başlarına belli bir anlama sahip olmadıkları için bağlam temelli öğretilmeleri gerekmektedir. Metinlerdeki sezdirmelerle öğrencilere edatların cümleye kattığı anlam kolaylıkla öğretilmektedir. Kimi yabancılar Türkçe öğretimi kaynaklarında ise edatlar kalıp edat öbekleri şeklinde dilbilgisel açıdan da öğretilmektedir. Her iki yöntemde de edatın tek başına anlam ifade etmediği, edat öbeği oluşturularak kullanılması gerektiği belirtilmelidir.

2.2.4.6. Zamirler: Hengirmen (2009: 446) dilbilgisi ve dilbilim terimleri sözlüğünde ise zamiri ‘adıl’ olarak ifade etmiştir. Zamir etimolojik açıdan Arapça kökenli bir sözcüktür, adıl ise Türkçe kökene sahip olup ‘ad’ ifadesi göz önünde bulundurularak türetilmiştir. TDK’nin tanımında yer alan ‘varlıkların yerini tutan’ ifadesi, zamirin tanımını açıkça vermektedir. Zamirleri cümle içinde varlıkların adı yerine kullanabilmekteyiz. Yabancılar Türkçe öğretiminde sözcük türünün adı verilmese de zamirler temel seviyede öğrencilere sezdirerek ve kalıplar şeklinde verilmektedir. İsim türünü öğrenen hedef kitle zamir türünü öğrenmekte de zorluk yaşamamakta hatta bu durum dil öğretiminde ismin yerine kullanılabilecek bir türün öğretilmesiyle öğrenen kesime kolaylık sağlamakta; hedef kitle temel kalıp cümleleri okurken, yazarken, konuşurken rahatlıkla kullanabilmektedir. Bu sebeple özellikle A1 ve A2 seviyelerinde zamirler de önem taşıyan sözcük türleri arasında yer almaktadır.

2.2.4.7. Bağlaçlar: Türkçe yalnızca fiiller, isimler ve sıfatlar ile cümle oluşturabilecek bir yapıya sahiptir ancak bunun yanında bağlaçlar sayesinde uzun bağlı cümleler oluşturmak da mümkündür. Hengirmen (2009: 49) bağlaçları “Eş görevli sözcükleri, sözcük öbeklerini ve cümleleri birbirine çeşitli anlam ve görev ilişkileri kurarak bağlayan sözcük” şeklinde tanımlamıştır. Bağlacın tanımında göze çarpan özelliği cümleleri, kelimeleri birbirine bağlayan

bir tür olmasıdır. Türkçe her ne kadar kısa cümlelerin dili olsa da bazen anlatımı güçlendirmek için bağlaçlara da başvurulmaktadır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde başlangıç seviyelerinde basit ve kısa cümlelere yer verilmekte; bunun yanında bağlaçlar ile cümle kurulabildiği de aktarılmakta ve öğrencilere uygulatılmaktadır.

2.2.4.8. Deyimler: “Bir dilin söz varlığı içinde özellikle o dile özgü anlatım yollarının en tipik taşıyıcıları olarak düşünülen deyimler; dilde anlatım özelliği taşıyan, kelimelerin çoğu kez gerçek anlamından uzaklaştığı kalıplaşmaları içerir.” (Baştürk, 2018: 1509). Genellikle mecaz anlatımlı oldukları için orta seviye (B1-B2) ve üst seviyede (C1-C2) daha fazla kullanılan deyimler, Türkçenin zenginliğini ortaya koymaktadır. Deyimler yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde D-AOBM’nin kazanımları incelendiğinde temel seviyeye çok uygun söz varlığı unsurları olmadıkları için orta ve üst seviyelerde öğretimi hem daha kolay hem daha anlaşılır hem de kazanımlara daha uygun olmaktadır. Deyim Hengirmen’in (2009: 116) verdiği tanımda şu şekilde ele alınmıştır: “Genellikle gerçek anlamının dışında kullanılan, anlatımı daha güzel ve etkili yapan, toplum tarafından ortak olarak benimsenen kalıplaşmış söz.” Anlaşıldığı üzere deyimler gerçek anlamının dışında kullanılan söz ve söz öbekleridir. Bu sebeple de temel seviye yerine sonraki seviyelerde öğretilmesi daha doğru olacaktır.

2.2.4.9. Kalıp ifadeler: Kalıplaşma Hengirmen’e (2009: 238) göre bir sözcüğün ancak belirli ve sınırlı sözcüklerle birlikte görünme zorunluluğuna girmesidir (bkz. kalıplaşmış sözler) Kimi kaynaklarda kalıp sözcükler ile kalıplaşmış sözcükler ayrı başlıklar altında ele alınmakta; kalıplaşmış sözcükler kapsamına ise deyim, atasözü ve ikilemeler alınmaktadır. Kimi kaynaklarda da aynı kapsam kalıp sözler tanımlamasında yer almaktadır. Hengirmen’in tanımı ele alındığında her ikisinin de aynı sözcük türlerini ve sözcük öbeklerini ifade ettiğini söylemek mümkündür. Çünkü deyim, atasözü ve ikilemeler; günlük yaşamda kullanılan ve ayrılmaz bir bütün olarak cümle niteliği taşıyan (İyi günler, iyi akşamlar, günaydın, iyi bayramlar vs.) sözler ve söz öbekleri birbirinden ayrılmayan, bütün hâlindeyken anlam kazanan ifadelerdir. Bu sebeple kalıp sözcükler ile kalıplaşmış sözcükleri aynı başlık altında ele almak doğru bir yaklaşım olacaktır. Özellikle Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi noktasında Türkçede çok sayıda kalıp ifade yer almaktadır. Ders kitaplarında ve diğer ek kaynaklarda kalıp ifadeler hedef kitleye bir bütün olarak anlatılmakta ve aktarılmaktadır. Bu çalışmada kalıp ifadeler başlığı altında günlük yaşamda kullanılan kalıplaşmış söz öbekleri yer almakta olup, deyimler ayrı bir başlıkta ele alınmıştır.

2.2.5. Yabancılar Türkçe öğretiminde sıklık çalışmalarının önemi ve sözcük türlerinin sıklığı: Yabancı dil öğretiminde hedef kitleye öğretilecek sözcüklerin neye göre belirleneceği konusunda alanda birçok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmaların toplandığı ana

başlık ise “sıklık çalışması ve söz varlığı”dır. Bir dilde kullanılan sözcüklerin günlük konuşmada ne denli sık kullanıldığı belirlenmeye çalışılarak ortaya konulan sonuçlar dil öğretimi amacıyla hazırlanan materyallerde akademik dayanak olarak kullanılmaktadır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de son yıllarda sıklıkla ilgili pek çok çalışma yapılmış ve bu çalışmalar doğrultusunda dil öğretimine yönelik akademik sonuçlar ortaya konulmaya çalışılmıştır. Yahşi (2020: 31) ana dili ve yabancı dil öğretiminde sözcüklerin sıklık çalışmalarının yapılmasının dildeki söz varlığının belirlenmesine önemli katkı sağladığını belirterek amacın dil öğretiminde daha kısa yollardan hızlı bir şekilde başarıya ulaşmak olduğunu belirtmiştir.

Aksan (1990: 19) *“Ana dili ve yabancı dil öğretiminde, öğretilecek dilin en sık geçen, en gerekli sözcüklerinin saptanması, bu öğretimden alınacak sonucun başarılı olup olmamasında rol oynamakta, öğrenen kişiye en gerekli sözcüklerin belirlenmesi konusunda, özellikle sıklık sayımlarına dayanan çalışmalar yapılmaktadır.”* ifadeleriyle de söz varlığının ve sıklık çalışmalarının önemine vurgu yapmıştır.

Barın (2003: 314) ise hedef dil olarak Türkçe öğretiminde metin hazırlarken sıklığa başvurulması gerektiğini, güncel Türkçedeki kavramların ve değerlerin de sıklığının belirlenerek eğitim ortamına aktarılması gerektiğini ifade etmiştir. Açık (2016: 6) ise Türkçenin söz varlığı yapısının ve sıklığının, ülkemizde sürekli dinamik ve değişim/gelişim içinde olan ekonomi, toplumsal yapı ve siyasi unsurların etkilediğini savunmuş; Türkçe söz varlığı ve sıklık çalışmalarının sürekli güncel tutulması gerektiğini söyleyerek, Türkçenin sosyal, değişken, değişkenliğine rağmen özünü koruyabilen bir dil olduğunu ifade etmeye çalışmıştır, diyebiliriz. Söz varlığının belirlenmesinin ve sıklık çalışmalarının önemini aktaran Çalışkan dil bilgisi olmadan yalnızca temel söz varlığına hâkim kimselerin dili az da olsa kendini ifade edecek kadar konuşabileceğini belirtmiştir (Wilkins, 1972: 11-112, Akt. Çalışkan, 2020: 1). Sıklık çalışmaları ve buna bağlı olarak oluşturulan söz varlığı unsurlarının, yabancılara Türkçe öğretimi için hazırlanmış ders kitaplarında, hikâye kitaplarında, çeşitli ek kaynaklarda incelenmiş hâliyle yerleştirilmesi, kitapların öğreticiliğini ve kalitesini arttıracaktır.

2011 yılında Türkçe Sözlük’te toplamda 122.423 sözcük saptanmıştır. Bu sözcüklerin tümünün yabancı dil öğretiminde kullanılması, öğretilmesi hem mümkün hem doğru değildir. Söz varlığı ve sıklık çalışmalarının da tam olarak bu noktada önemi çok fazladır. Hedef dili öğrenen kitlenin en önemli ve en temel ihtiyaçlarına yönelik hazırlanmış ortalama 2000 sözcük, çalışmalar sonucu saptanmıştır. Bu saptamalar doğrultusunda yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilintili seviyelere uygun sözcüklerin bir plan doğrultusunda verilmesi gerekmekte ve isim, fiil, sıfat gibi sözcük türlerinin de doğru bir dağılımla verilmesi önerilmektedir

(Gökdayı, 2016: 386). Yani hedef kitleye dil öğretiminde yalnızca hangi sözcüklerin kullanılacağına değil sözcük türlerinin de önemi üzerinde durulması gerektiği anlaşılmaktadır.

Sözcük sıklığının önemine değinen bir başka çalışma ise V. Uluslararası Türk Dili Kurultayı'ndaki Karadüz'ün (2004: 1609) sıklık üzerine yaptığı yorumlamalardır. Karadüz bildirisinde sıklık hakkında şunları söylemiştir:

1. *Dil öğretimi ile ilgili yapılan ya da yapılacak araştırmalar için önemlidir.*
2. *Sözlük oluşturulmasında, yazılı ve sözlü metinlerin taranması, incelenmesinde fayda sağlar.*
3. *Edebî metinlerin çözümlenmesi, dil ve anlatım niteliklerinin incelenmesine bilgi oluşturur.*
4. *Çeşitli bilim alanlarında yapılacak araştırmalara kaynak oluşturur.*

Karadüz'ün ifadelerinden de anlaşılacağı üzere sıklık çalışmaları materyal hazırlamada, dil hakkında araştırma yapmakta, sözlük hazırlamakta, metin taramada, metin çözümlemede, dil ve anlatımda neler kullanıldığının belirlenmesinde ve farklı alanlarda yapılabilecek birçok araştırmada kaynak niteliği taşımakta olup, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ise 'temel kaynak' ifadesinin yerini tutabilmektedir. Tüm bu alımlamalardan çıkarılabilecek sonuç:

"Her şey önce sözcük öğretimi ile başlar, dil bilgisi ile dil güçlendirilir. Sözcük öğretiminin temelden dört ayaklı bir masa gibi sağlam durabilecek dayanaklarının olması da eğitimin kalitesini ve başarı oranını etkiler."

2.2.6. Yabancılar Türkçe öğretimi ve yapılan söz varlığı/sıklık çalışmalarına kısa bir bakış: Yabancı dil öğretiminin geçmişi yüzyıllar öncesine dayanır. Dilin yabancılar öğretilmesi için önceleri dayanaksız sistemler kullanılırken günümüzde bu durumun sistematik bir şema içinde öğretilmesi için dünyanın her yerinde akademik boyutta çalışmalar yapılmaktadır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi konusunda da yüzyıllardır pek çok âlim çalışmalar yaparak günümüzdeki sistemsel şemanın oluşmasına önemli katkılarda bulunmuşlardır ancak söz varlığı unsurları ve sıklık çalışmalarına yönelik yapılan araştırmalar ne yazık ki tam anlamıyla yeterli olmamış; bu konuya yönelik araştırmalar son yıllarda artış göstermiştir. Genelde ana dili öğretimine yönelik söz varlığı unsurları çalışmalarına ağırlık verilmiştir fakat yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılması gereken söz varlığı unsurları ve bu unsurların sıklıkları farklı boyutlarda ele alınmalıdır. Buna yönelik olarak yapılmış bazı yüksek lisans/doktora tezleri, makaleler şu şekildedir:

Tunçel (2011) yüksek lisans çalışmasında Türkçe öğrenen yabancıların kantin, kırtasiye, kütüphane, öğrenci işleri gibi alanlarda hangi sözcükleri/sözcük gruplarını/soru kalıplarını/fiilleri vb. kullandıklarını doğal ortamlarına ses kayıt cihazı koyarak belirlemeyi

amaçlamıştır. Çalışmada ses kayıtlarına herhangi bir müdahalede bulunulmamış ve öğrencilerin konuşmaları bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Bu doğrultuda sözcüklerin analizi yapılarak çeşitli gruplandırmalar oluşturulmuş, bu gruplandırmaların altına sözcükler yerleştirilmiş, 22 ayrı tablo oluşturulmuş ve sonuçlara göre önerilerde bulunulmuştur.

Arslan (2014) yüksek lisans tezinde Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe öğretim setindeki ders kitaplarının söz varlığı unsurlarını ve kelime sıklığını incelemiş, A1-A2, B1, B2-C1 ders kitaplarındaki okuma metinlerini ele almıştır. Kitaplar arasında Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı'nın en zengin söz varlığı unsuruna sahip olduğunu belirlemiş, kitaplar arasında sözcük dağılımlarında eşitsizlik olduğunu tespit etmiştir.

Gökdayı (2016) çalışmasında Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni'ndeki kazanımları göz önünde bulundurarak yabancılar Türkçe öğretiminde neyin, ne zaman öğretilene yönelik bulgular saptamayı amaçlamıştır. Bunun için alanda yapılan sıklık çalışmalarını referans almıştır. Ayrıca kalıp sözlerin öğretimi aşamasında diyaloglardan nasıl faydalanılabileceğine yönelik örneklemeler yapmıştır.

Aydın (2015) çalışmasında yurt içinde ve yurt dışında Türkçe öğretimi için kullanılan A1-A2, B1-B2, C1 ders ve okuma kitaplarını incelemiştir. Bu çalışmada ders ve okuma kitaplarındaki sözcüklerin sıklığı belirlenmiş, Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni'ndeki kazanımlar göz önünde bulundurulmuş ve hangi seviyelerde hangi sözcüklerin daha fazla kullanılması gerektiğine yönelik bir sonuç ortaya konmuştur.

Göçen (2016) doktora tezi çalışmasında Gazi, Yeni Hitit ve İstanbul yabancılar Türkçe öğretimi ders kitabında yazılı anlatıma dayalı metinlerin söz varlığı unsurlarının ve sözcüklerin sıklığının A1-A2, B1-B2 ve C1 seviyelerinde kullanım oranlarını belirlemiş, bunun yanında A1 seviyesinin başından C1 seviyesinin sonuna kadar Türkçe öğrenen 25 öğrenci seçmiş, bu öğrencilerin yazılı anlatımlarını inceleyerek yazılı anlatımlarda kullanılan sözcüklerin sıklıklarını doküman analizi yöntemiyle incelemiştir.

Göçen (2017) başka bir çalışmasında ise A1-A2, B1-B2 ve C1 seviyelerindeki öğrencilerin hangi kelimeleri ne sıklıkla kullandıklarını belirlemek için Ankara, Gaziantep ve İstanbul Üniversitelerinin yabancı dil öğretim merkezlerinde dil eğitimi alan 500 öğrenciyi örneklem olarak seçmiş; bu öğrencilere seviyelerine uygun açık uçlu sorulardan oluşan bir çalışma hazırlamış, verilen cevaplara göre de sözcüklerin sıklığını akademik dayanaklarıyla aktarmıştır.

Serin (2017) doktora tezinde Yunus Emre Enstitüsü'nün Türkçe öğretimi için hazırlamış olduğu Yedi İklim A1-A2 ve B1 ders ve çalışma kitaplarındaki söz varlığı unsurlarını tematik olarak incelemiştir. Daha sonra Yunus Emre Enstitüsü Yedi İklim ders ve çalışma kitaplarıyla

eğitim gören bir örneklem grubu seçerek temalara bağlı kalmak kaydıyla bu gruptan farklı konularda yazılı metinler oluşturmasını istemiştir. Öğrencilerin yazma çalışmalarında kullandıkları sözcüklerin ders ve çalışma kitabındaki sözcük ve sözcük gruplarıyla uyumunu tespit etmiştir.

Mustafaoğlu (2018) çalışmasında Türkiye’de en çok öğrenilen dillerin başında gelen İngilizcede A1-A2 seviyelerinde kullanılan söz varlığı ile Türkçede kullanılan A1-A2 söz varlığını karşılaştırmıştır. Türkçe söz varlığı analizi için İstanbul Yabancılar için Türkçe Ders Kitabı setini, İngilizce söz varlığı analizi için ise Oxford Üniversitesi yayınlarından biri olan New Headway öğretim setini kullanmış; her iki sette ortak üniteler olmaması sebebiyle ortak konuları ele alarak hangi söz varlığı unsurlarının ortak şekilde ele alındığını belirlemiş, aynı zamanda da söz varlığı unsurlarının sıklık çalışmasını da yapmıştır.

Seyhan (2018) yüksek lisans tezinde Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni’ni göz önünde bulundurarak bağlam temelli söz varlığı ve sıklık tespiti çalışmıştır. Farklı şehirlerden 11.169 ses verisi toplayarak A1 seviyesinde bağlam temelli hangi sözcüğün daha fazla kullanıldığını tespit etmeye yönelik bir çalışma yapmıştır. Bu çalışmasını daha önce söz varlığı çalışan Ufuk Aşık’ın tespitleriyle karşılaştırarak 100 sözcükten ortak kullanılan 54 kelime olduğunu saptamıştır.

Şenyiğit (2020) doktora tezinde A1-A2 seviyelerinde günlük konuşma dilinde hangi kelimelerin ne derece sık kullanıldığını belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışmasında yazı dilinden, akademik dilden ziyade hedef kitlenin konuşma dilinde en çok kullandığı 1000 kelimeyi belirleyip çalışmasının sonunda söz varlığı ve sıklık ile ilgili yapılmış çalışmalardaki sonuçlarla bulunduğu sonuçların benzerliğini kıyaslamıştır.

Yahşi (2020) doktora tezinde A1-A2 seviyesinde kullanılan yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarının söz varlığı unsurlarını ele almıştır. Sakarya Üniversitesi TÖMER’de eğitim gören öğrencilere 14 gün süreyle sözlü ve yazılı uygulamalar yaptırılmış, sonuçlar sözlük bilimi uzmanları tarafından incelenerek bir derlem havuzu belirlenmiştir. Belirlenen söz varlığı unsurları Cıbakaya programı ile dizin yapılmış ve bu çalışmada ders kitaplarındaki söz varlığı öğeleriyle öğrencilerin kullandığı söz varlığı öğeleri karşılaştırılmıştır.

Şahin ve Ülper (2018) çalışmalarında günlük yaşamda belli konularda, Türkçe öğrenenlerin kaç kelime bilmeleri ve hangi kelimeleri bilmeleri gerektiğine dair bir araştırmada bulunmuşlardır. Öğrencilerin gezi, sağlık, kamu kurumları, beslenme, barınma, alışveriş gibi ihtiyaçlarını giderecek alanlarda kullanmak üzere ihtiyaçları olan sözcük unsurları belirlenmiştir. Bu analizler Göz ‘ün (2003) ve Aksan vd.nin (2017) sıklık sözlüklerindeki uyumları ile karşılaştırılmıştır.

2.2.7. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni A1-A2 söz varlığı ve okuma kazanımları hakkında: Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni, uluslararası çerçevede dil öğretimine yönelik öneriler sunan kazanımları içeren bilgilendirici ve yönlendirici içeriklere sahip kapsamlı bir metindir. A1-A2, B1-B2, C1-C2 seviyelerinde kazanımları ve önerileri ele alan D-AOBM dil öğretiminde; yöntem ve teknik belirlemede, sözcük, kalıp ifade vb. öğretiminde, ölçme ve değerlendirmede, materyal hazırlamada, içerik oluşturmada, dil öğretiminin programlı hâle getirilmesinde önemli bir role sahiptir. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni, yabancılara Türkçe öğretiminde de referans olarak alınmaktadır. Avrupa’da uzun yıllardan beri var olan ve önerileri uygulanan bu çalışma sayesinde dil öğretiminin daha programlı ve şematik hâle geldiği dil öğretimindeki başarı oranına bakıldığında rahatlıkla görülebilmektedir. Türkiye’de de yabancılara Türkçe öğretimi alanında seviyelere göre belirlenmiş olan kazanımlar bağlamında materyal ve ölçek hazırlamada Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni kullanılmaya başlanmış ve akademik anlamda da bu yönde çalışmalar hız kazanmıştır.

Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni 2020 yılında güncellenerek tekrar kullanıma sunulmuştur ve hazırlanma amaçları şu şekilde sıralanmıştır:

- Farklı ülkelerdeki eğitim kurumları arasında iş birliğini teşvik etmek ve kolaylaştırmak,
- Dil niteliklerinin karşılıklı olarak tanınması için sağlam bir temel oluşturmak,
- Öğrenenlerin, öğretmenlerin, ders tasarlayanların, sınav kurumlarının ve eğitim yöneticilerinin konumlanmalarına ve çalışmalarını koordine etmelerine yardımcı olmaktır.
- İş birliğini daha da ilerletmek ve kolaylaştırmak için D-AOBM ayrıca örnek tanımlayıcılar tarafından tanımlanan A1’den C2’ye Ortak Başvuru Seviyeleri sağlamaktadır (D-AOBM, 2020: 22).

Bu çalışmada D-AOBM’de yapılan güncellemelerde daha önce ‘söz dağarcığı’ kazanımları ‘söz varlığı’ adı altında ele alınmıştır. D-AOBM’de A1-A2 söz varlığı kazanımları tablosu aşağıda yer alan tablodaki gibidir:

Tablo 1*D-AOBM A1-A2 temel seviye söz varlığı kazanımları*

A1	• Belirli somut durumlarla ilgili temel kelime/işaret ve öbek birikimine sahiptir.
	• Aşına olduğu durumları ve konuları içeren rutin günlük işlemleri yürütmek için yeterli kelimeye sahiptir.
A2	• Temel iletişim ihtiyaçlarının ifadesi için yeterli kelime birikimine sahiptir. • Basit hayatta kalma ihtiyaçlarıyla başa çıkmak için yeterli kelimeye sahiptir.

Tablo 1 incelendiğinde öğrenene ilişkin A1 söz varlığı kazanımlarında yalnızca temel sözcük, temel ifade ve sözcük öbeklerine hâkim olmasının yeterli olduğu görülmektedir.

A2 kazanımlarında ise günlük rutine dair aşına olduğu ifadelerin kullanılması, iletişimde temel ifadelere ait sözcük/sözcük gruplarına hâkim olunması ve hayatını idame ettirebilmesi için basit sözcüklerin bilinmesi yeterli görülmektedir.

Kazanımlardan yola çıkarak A1 ve A2 seviyelerinde kullanılacak sözcük/sözcük gruplarının günlük hayatta en sık kullanılan ifadeler olması beklenmektedir. Bu doğrultuda yabancılara Türkçe öğretimi için hazırlanmış olan materyallerde de aynı şekilde temel sözcüklerin en rutin hâllerinin kullanılması beklenmektedir. Örneğin ‘git-’ fiilinin TDK’de (2022) 22 farklı anlamı bulunmaktadır. Kazanımlara uygunluk ve uyum göz önünde bulundurulduğunda bu fiilin birinci, ikinci veya üçüncü anlamında kullanılması beklenmektedir. Yapılan çalışmada da D-AOBM’nin A1-A2 kazanımları göz önüne alınarak incelenen hikâye kitaplarının içindeki söz varlığı unsurlarının ve sözcük türlerinin cümle içindeki bağlamına göre TDK’de kaçınıcı anlamda kullanıldığı incelenmiştir.

Hikâye kitapları ve bunun gibi ek materyaller aynı zamanda okuma ve okuduğunu anlama kazanımları göz önünde bulundurularak hazırlanmalıdır. Okuma kazanımları D-AOBM’de alımlama başlığı altında ele alınmıştır. D-AOBM’de (2020) alımlama “*Girdiyi alma ve işlemeyi içerir.*” şeklinde tanımlanmıştır. Hikâye kitaplarındaki sözcükler girdi, öğrencinin hikâyeyi okuması “girdiyi alma” ve anlamlandırması “girdiyi işlemeyi” ifade eder. Hikâye kitapları ders dışı ek materyaller olduğu için alımlama bölümünün “serbest zaman etkinliği olarak okuma” kazanımlarının göz önünde bulundurulması gerekir. Serbest zaman etkinliği olarak okuma başlığı incelendiğinde “kurgu veya kurgu olmayan yazılı veya işaret dilindeki metinler” ifadesine rastlanmaktadır. Hikâyeler kurgu içeren metinlerdir. Metinlerin hazırlanması aşamasında aşağıdaki A1-A2 kazanımlarına dikkat edilmesi gerekmektedir.

Tablo 2*D-AOBM A1-A2 Serbest zaman etkinliği olarak okuma kazanımları*

A1	• Basit kelimelerle anlatılmış gündelik etkinliklerle ilgili kısa, resimli anlatımları anlayabilir. • Görsellerin içerik hakkında çok fazla tahminde bulunmasına yardımcı olması koşuluyla resimli hikâyelerdeki kısa metinleri ana hatlarıyla anlayabilir.
A2	• Kısa anlatıları ve birinin hayatını anlatan basit bir dille oluşturulmuş betimlemeleri anlayabilir. • Bir fotoğraf hikâyesinde (ör. yaşam tarzı üzerine bir dergide) neler olduğu ve karakterlerin nasıl olduğu hakkında izlenim oluşturabilir. • Bir kişinin (ör. bir ünlünün) kısa betimlemesinde verilen bilginin çoğunu anlayabilir. • Basit bir dilde ve açık bir şekilde oluşturulmuş olması koşuluyla öngörülebilir bir yapı izleyen bir olayı (ör. Oscar Ödülleri) bildiren kısa bir makalenin ana noktasını anlayabilir.

Tablo 2 incelendiğinde A1 seviyesinde görselli basit metinlerin kullanılmasının üzerinde durulmuştur. A2 seviyesi için ise görsel zorunluluğu ortadan kalkmış ve “kısa metin” ibaresine vurgu yapılmıştır. Her iki seviye için ortak olan özellik ise basit dille yazılmış metinlerin kullanılması gerektiğidir. Yunus Emre Enstitüsünün A1-A2 seviyesi için hazırlamış olduğu Anadolu Hikâyeleri Dizisi D-AOBM’nin söz varlığı ve serbest zaman etkinliği olarak okuma kazanımları doğrultusunda incelenecektir.

3. BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma için kullanılan dokümanlar, araştırmanın yöntemi ve veri toplama sürecinde kullanılan uygulamalar ile toplanan verilerin analiz yöntemi açıklanacaktır.

Çalışmada Anadolu Hikâyeleri serisinde bulunan 5 kitap incelemeye alınmıştır. Bu seri, temel seviyelere (A1-A2) hitap etmektedir. Çalışmanın amacı hikâye kitaplarındaki A1-A2 söz varlığını tespit ederek model bir veri tabanı oluşturmak ve verileri istatistiksel olarak sıralayarak D-AOBM'deki A1-A2 söz varlığı kazanımlarına uygunluğunu incelemektir.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma nitel bir araştırmadır. Nitel araştırma bir problem veya konunun keşfedilmesi gerektiği durumlarda kullanılır (Creswell, 2016: 47). Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır. Doküman analizi yapılacak çalışma ile ilgili mevcut kayıt ve belgeleri toplayıp belirli norm veya sisteme göre kodlayıp inceleme işlemidir (Çepni, 2018: 118). Çepni'ye göre doküman analizi sürecinde araştırmacının mevcut kaynakları bulması, kaynakları dikkatli bir şekilde okuması, bilgileri not alması ve bu bilgilerle ilgili bazı değerlendirmeler yapması gerekir.

Çalışmada Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan A1-A2 seviyesi “Anadolu Hikâyeleri Dizisi” doğru ve anlaşılır bir şekilde değerlendirilmiş; incelenen dokümanlara tam anlamıyla hâkim olunarak konunun içeriğinde yer alan tüm ayrıntılara değinilmiştir. Doküman analiziyle genel tarama ve içerik çözümlemesi yapılabilir. Bu çalışmada belirlenmiş hikâye setinde D-AOBM'nin söz varlığı kazanımları bağlamında içerik çözümlemesi yapılmıştır. *“Verilerin çözümlenmesi, verilerin araştırma amaçları doğrultusunda temel öğelerini ve karakterlerini belirleme ve ayırt etme işidir.”* (Karasar, 2003: 206).

Araştırmanın amacı, belirlenen hikâye setinin D-AOBM'nin söz varlığı kazanımlarına (A1-A2) uygun olup olmadığını belirlemektir. Bu doğrultuda, araştırmanın materyali olan hikâye kitaplarının içeriğindeki araştırma konusu olarak belirlenen söz varlığının/kelime öğretiminin analizine, kullanılan temel sözcük türlerine ve sözcüklerin etimolojik incelemelerine önem verilmiştir.

3.2. Veri Toplama Araçları

Bu çalışma için Yunus Emre Enstitüsünün A1-A2 seviyeleri için hazırlamış olduğu Anadolu Hikâyeleri Dizisi seti örneklem olarak seçilmiştir. Setin içinde beş hikâye kitabı bulunmaktadır. Kitapların isimleri ve araştırma esnasında kullanılan sıralama şu şekildedir:

1. Yılkı
2. Kırmızı Ayakkabılar
3. Laleye Sor
4. Bayramlık.
5. Bir Bardak Çay

3.3. Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Hikâye kitapları Bursa Uludağ Üniversitesi ULUTÖMER kütüphanesinden temin edilmiştir. Çalışmada öncelikle hikâye kitapları numaralandırılmış, daha sonra hikâye kitaplarının içindeki mevcut sayfa numaraları kullanılarak sayfa numaraları verilmiş, son olarak da satır numaralandırılması yapılmıştır. Örneğin sözcüğün yanında 2.8.10 yazılmışsa, ikinci kitap, sekizinci sayfa, onuncu satırdaki sözcük ifade edilmiştir. Önce sayfa ve satırlar; daha sonra satırlardaki tüm sözcükler türlerine, bağlamdaki anlamlarına, TDK'deki anlamlarına göre dizin hâline getirilmiştir. Ayrıca her sözcüğün köken bilgisi de TDK'deki anlamlar göz önünde bulundurularak verilmiştir. Dizin oluştururken aşağıdaki hususlara dikkat edilmiştir:

Fiil türündeki sözcüklerin sonuna “-” işareti, diğer türlerdeki sözcüklerin sonuna herhangi bir işaret eklenmemiş, yalnızca kök veya gövde şeklinde alınmıştır. Örneğin ‘koştu’ fiili ‘koş-’ şeklinde, ‘güzelmış’ sözcüğü ‘güzel’ şeklinde belirtilmiştir.

Fiillerin kitaptaki anlamı göz önünde bulundurularak TDK'deki anlamı bulunmuş, TDK'deki anlam sıralamasına göre “1., 2., 3.” şeklinde fiilin kaçınıcı anlamda kullanıldığı belirtilmiştir. Örneğin “koş” fiili “koş”- şeklinde belirtilmiştir.

İsim, sıfat, zarf, edat gibi diğer türlerde ise nokta kullanılmamış, bunun yerine “1. isim, 2. sıfat, 5. zarf” şeklinde kaçınıcı anlamda kullanıldığı belirtilmiştir. Örneğin ‘güzel’ sıfatı metindeki anlamı TDK’de 2. anlamda tanımlanmışsa “güzel (2. sıfat): (tanım)” şeklinde analiz edilmiştir. Aynı sözcük farklı türde kullanıldığında 0,5 girinti kullanılarak “2., 3., 4.” şeklinde numaralandırma yapılmış, sözcük türü yazılmış ve tanımlama verilmiştir.

Fiillere gelen ekler gösterilirken “-” işareti, diğer türlerdeki sözcüklere getirilen ekler “+” işaretiyle gösterilmiştir. Örneğin “koştu” fiili “k.-tu”, ‘güzelmış’ sözcüğü “g.+mış” şeklinde belirtilmiştir.

Bir sözcük kitapta birden çok kez aynı anlamda farklı eklerle kullanılmışsa, sözcüğün yalnızca ilk harfi alınmış, sonrasında yukarıda belirtilen işaretlerle ekler eklenmiştir. Örneğin

‘sıcak, sıcak, sıcaktan’ sözcüklerinde kök yalnızca ‘s.’ olarak alınmış, ekler ‘s., s.+1, s.+tan’ şeklinde belirtilmiştir.

Sözcüklerin köken bilgisi TDK’ye göre alınmıştır. Türkçe kökenli sözcüklerin kısaltmaları ayrıca gösterilmemiştir.

Ünlü düşmesi olan sözcüklerde ünlü düşmesi “~” simgesiyle gösterilmiştir. Örneğin ‘burnundan’ sözcüğünde ‘burun: (~bur’nu) ... (tanım)’ şeklinde ifade edilmiştir.

Türkçede kalıplaşmış ifadelerin bazılarının tanımları TDK’de bulunmadığından tanımlamalar için farklı kaynaklara başvurulmuştur. Bazı sözcüklerin tanımları TDK sözlükte bulunmadığından bağlam temelli anlamının tanımları yazılmış ve bu sözcüklerin açıklamaları dipnotlarda gösterilmiştir.

Dizin çalışmaları bağlam temelli çalışıldığı için Microsoft Excel kullanılarak manuel olarak yapılmıştır. Önce tüm sözcükler sıralanmış daha sonra metin bağlamlı sözcük türleri belirlenmiş, sözcükler kök ve eklerine ayrılarak gösterilmiş ve bağlam temelli anlamları belirlenerek TDK’deki tanımları yazılmıştır. Ardından tüm kitaplardaki fiil, isim, sıfat, zamir, edat, zarf, bağlaç, deyimlerin yüzdelik olarak kaçar tane kullanıldıklarının belirlenmesi için grafik analizi oluşturulmuştur. Bu çalışma kitap bazında da aynı şekilde tekrarlanmıştır. Daha sonra ise tüm kitaplar esas alınarak onuncu anlama kadar hangi türdeki sözcüğün kaçınıcı anlamda yüzde kaç kullanıldığı belirlenmek üzere grafik oluşturulmuştur. Aynı çalışmanın tekrarı kitap bazında da yapılmıştır. Onuncu anlamdan sonraki sözcükler de ayrı bir sütun içinde incelenmiştir.

4. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

4.1. Yunus Emre Enstitüsü “Anadolu Hikâyeleri Dizisi” 1. Kitap Yılkı

4.1.1. Yılkı paragraf dizini

7. SAYFA

1. Bundan tam 15 yıl önce, bir Eylül günüydü. Ben o
2. zaman 10 yaşındaydım. Kapadokya sokakları
3. insanlarla doluydu. Türkiye'nin ve dünyanın çeşitli
4. yerlerinden insanlar vardı.
5. Üzümler olgunlaştı. Bir sonraki gün, Kapadokya'da
6. "Bağ Bozumu Festivali" vardı. Ben, festival günlerini,
7. hep büyük bir heyecanla bekledim.
8. O gece de heyecandan uyuyamadım. Aklımda
9. birçok soru vardı: Bu yılki yarışmada Üzümler Güzeli kim
10. olacak? Acaba yine Şükran Abla'yı seçmeyecekler ve
11. o da çılgına dönecek mi? Üzümler bahçeleri yine güzel.

8. SAYFA

1. kızlarla dolacak mı? Turistler balonlara binmek için
2. birbiriyle yarışacaklar mı? Onlarca balon aynı anda
3. gökyüzünü süsleyecek mi? Bu sorulardan sonra
4. aklıma Kapadokya'nın güzel atları geldi. Bu yıl bir ata tek
5. başıma binecek miyim? Annem, babam, dedem bana
6. izin verecekler mi?
7. Bu soruyu evdekilere sormak istedim. Daha fazla
8. sabredemedim ve heyecanla yataktan kalktım.
9. Salona gittim. Dedem salondaydı. Beni gördü ve elindeki
10. kitabı masanın üzerine koydu. Gözlüğünü çıkardı ve
11. bana şöyle dedi:

9. SAYFA

1. – Atilla sen neden uyumadın? Saat on ikiye geliyor.
2. Yarın zor uyanacaksın!
3. – Heyecandan uyuyamadım dede!
4. – Neden heyecanlandın?
5. – Aklıma festival geldi. Bir de atları düşündüm. Dede,

6. bu yıl bir ata tek başıma binecek miyim?
7. – Sen daha küçüksün. Biraz daha büyü!
8. – Ama dede çok istiyorum. Kendime güveniyorum.
9. – Dede, lütfen bineyim!
10. – O zaman yarın bir deneme yapalım.
11. – Teşekkür ederim dede.
12. – Sen atları çok mu seviyorsun?
13. – Evet, çok seviyorum.
14. – Peki, atları tanıyor musun?

10. SAYFA

1. – Dede sen çok komiksin. Tabii ki tanıyorum. Dört
2. tane bacağı, güzel yeleleri, kocaman gözleri var.
3. – Hayır, fiziki özelliklerini demiyorum. Cinslerini,
4. ruhlarını biliyor musun?
5. – Bilmiyorum dede. Onlar çok güzel. Bunu biliyorum.
6. – Peki. O zaman şimdi yanıma otur ve dinle!

11. SAYFA

1. Oturdum. Ömrümün en uzun ve en güzel gecesiydi.
2. O gece, dedem anlattı, ben de atları tanıdım. En
3. güzel yüzlü at, "Arap atı"ydı. Burun delikleri ve gözleri
4. kocamandı. Kafaları ve sırtları küçüktü. Güçlü, hızlı
5. ve zeki atlardı. Bir de "İngiliz atı" vardı. İri, akıllı
6. ve dayanıklı atlardı. Onlar da hızlıydı. O gece dedem,
7. "Ahal Teke"yi de anlattı. O, Türk atıydı. İlk evcil attı.
8. Dedem, "Ahal Teke" için, "Altın renkli ve güneşte
9. parlıyor." dedi.

12. SAYFA

1. Sonrasını duymadım. Bu cümle beni hayâlden hayale
2. götürdü: "Altın renkli ve güneşte parlıyor."
3. – Dede, sen hiç "Ahal Teke" gördün mü?
4. – Televizyonda gördüm, evlat! Çok güzel.
5. – Onlar nerede?
6. – Türkmenistan'da.
7. O gece, dedem saatlerce atları anlattı. Sadece

8. cinslerini öğrenmedim. Dedem bana, atların ruhunu da
9. öğretti.

13. SAYFA

1. – Evlat, atların hisleri çok güçlü. Çok eski
2. zamanlardan beri insanlar atlarla arkadaşlık ediyor. O
3. da sahibini seçti. İnsanlar, her yere atlarıyla gittiler.
4. Dünya işte o zaman değişti. Sonra insan arabayı,
5. uçağı icat etti. Atın, insanların hayatındaki yeri ve etkisi
6. azaldı.
7. – Peki, atlar şimdi sadece Kapadokya'da mı var?
8. – Hayır. Onlar, Kapadokya gibi birçok tatil yerinde ve
9. kırsal yerlerde yaşıyor.

14. SAYFA

1. – Anladım.
2. – Evlat, unutma! At, arzu demek. At, aşk demek. At,
3. özgürlük demek.
4. – Unutmam dede! İyi geceler.
5. –İyi geceler evlat!
6. Dedemi öptüm ve yatağıma gittim. Gözlerimi
7. kapattım. "Ahal Teke"yi gördüm. Altın renkliydi ve
8. güneşte parladı. Gözlerimi açtım. "Ahal Teke"yi gördüm.
9. Altın renkliydi ve karanlıkta parladı. O anda karar
10. verdim: Büyüyeceğim ve "Ahal Teke"nin
11. memleketine gideceğim.
12. O geceden sonra dualarımda hep şu cümle de oldu:
13. "Allah'ım, ne olur, çabuk büyüyeyim ve "Ahal
14. Teke'nin memleketine gideyim!" Sabrı öğrendim.
15. Sabredeceğim. Dedem ne dedi? "At, sabır demek." dedi.
16. Sabredeceğim.

15. SAYFA

1. Festival günü zor uyandım. Ama heyecandan
2. yatağımdan ok gibi fırladım. Bence Kapadokya o gün,
3. dünyanın en güzel yeri idi.
4. Elimi, yüzümü yıkadım. Kahvaltı masasına oturdum.

5. Bütün aile masadaydık. Annem, babam, dedem,
6. ablam ve ben... Bayram sabahı gibiydi. Çok mutluydum.
7. Kahvaltıdan sonra hep birlikte festival alanına gittik.
8. Festival alanı kalabalıktı. Üzüm bağlarında üzümden
9. çok insan vardı. Tezgâhlar hediyelik eşyalarla

16. SAYFA

1. doluydu. Bir ara, Kapadokya'nın güzel atları yanımdan
2. geçti. Dedemin elini sıktım. O da bana göz kırptı. Bu,
3. "Sırrımız aklımda." demekti. Birden durdum.
4. Ellerimi, ağzımın kenarlarında birleştirdim.
5. Dedem anladı ve eğildi. Kulağına şöyle fısıldadım:
6. – Dede! At sır demek.
7. Gülümsedi. Başını "evet" anlamında salladı ve saçımı
8. öptü. Yeniden elini tuttum.
9. Uzun ve eğlenceli bir gün oldu. İnsanlar şarkılar
10. söyledi, dans etti, oyunlar oynadı, balonlara bindi. Jüri,
11. yılın üzüm güzelini seçti. Bu yıl da birinci, Şükran
12. Abla değildi. O bunu öğrendikten sonra yine çılgına
13. döndü. Sonunda koca bir salkım üzümü başına
14. koydu ve kendini üzüm güzeli ilan etti.
15. Turistlerin çoğu, festivalden sonra "Peri Bacaları"na
16. gitmek istedi.
17. Dedeme, "Biz de gidelim mi?" dedim. O da kabul etti.
18. Annem, babam ve ablam eve döndüler.

17. SAYFA

1. Ben hep atları izledim. Heyecanlandım. Dedem de
2. anladı ama hiçbir şey demedi. Çünkü bana sözü
3. vardı: Dün gece, "Yarın bir deneme yapalım." dedi.
4. Kalabalıkta birçok turist rehberi de vardı. Her biri
5. durmadan "Peri Bacaları"nı anlattı. Bir ara, bir kadın
6. bana doğru eğildi ve:
7. – Söyle bakalım küçük adam! Onlara neden
8. "Peri Bacaları" diyorlar, diye sordu.
9. – Çünkü orada periler yaşıyor, dedim.

18. SAYFA

1. Kahkaha attı. Utandım. Dedem elimi sıktı. Bu, "Ben
2. senin yanındayım." demekti. Yine de başımı
3. kaldırmadım. Biz yavaşladık. Kadın uzaklaştı.
4. Önümüzde ki rehberi dinledim. Rehber:
5. – 10 milyon yıl önce burada volkan patladı. Sonra o
6. lavlar, yağmur ve fırtınalarla aşındı. Onların şekilleri
7. zamanla bacalara benzedi. Eski insanlara göre,
8. önceden onların içinde periler vardı. Bu yüzden adını,
9. "Peri Bacaları" koydular.
10. Birden başımı kaldırdım ve dedeme baktım. Bu, "O
11. kadını bulalım! Ben doğru söyledim." demekti.
12. Dedem, yine elimi sıktı. Bu da "Boş ver evlat! Ben sana
13. inandım." demekti.
14. İnsanlar dağıldı. Sonunda boş bir at bulduk. Atın
15. sahibi dedemin arkadaşı Fahri Amca'ydı. Biraz sohbet
16. ettiler. Atın yanına yaklaştım. Gözlerine baktım.
17. Orada kendimi gördüm.
18. Dedem ve Fahri Amca, ata binmeme yardım ettiler.
19. Önce biraz korktum. At, bir iki defa kafasını
20. salladı. Sonra birkaç adım attı ve durdu. Bir süre bekledi.
21. Hissettim. Bu, "Korkma!" demekti. Dedeme döndü ve
22. "Dede, bu atın bir adı var mı?" dedim.

20. SAYFA

1. – Var tabii evlat. Onun adı "Yılkı", dedi.
2. İçimden "Yılkı"yı tekrar ettim. Sonra yürüdü ve
3. durmadı. Bazen arkamı döndüm ve dedeme baktım. O,
4. uzaktaydı. İçimden, "Hayır, ben uzaktayım." dedim.
5. "Yılkı" ile yaklaşık yirmi dakika dolaştık. Sonra
6. dedemin yanına döndük. Dedem beni "Yılkı"dan indirdi.
7. Onu burnundan öptüm ve vedalaştık. Onu çok
8. sevdim.
9. O günden sonra dedemle ben, haftada bir kere Fahri
10. Amca'nın çiftliğine gittik. Fahri Amca'nın diğer

11. atlarını da gördüm. Onun çok fazla atı vardı ama ben hep
12. aynı "Yılkı"ya bindim. Bir gün, beni çiftliğin
13. önünde gördü ve yanıma geldi. O zaman anladım:
14. Birbirimize çok alıştık. Zamanla koşmaya da başladı. Hiç
15. korkmadım. Dedem haklıydı. At, özgürlük demekti.
16. Ben en çok, "Yılkı"nın üstünde özgürdüm.

21. SAYFA

1. Aralık ayının sonlarıydı. Bir cumartesi günü,
2. dedemle yine çiftliğe gittik. Çiftlikte üç at vardı ama
3. hiçbirisi benim "Yılkı"m değildi. Dedeme baktım.
4. Dedem, önce gülümsedi, sonra Fahri Amca'nın yanına
5. gitti. Ben de bekledim. Birkaç dakika konuştular.
6. Sonra yanıma geldiler. Fahri Amca,
7. - Bugün atlar turistlerle birlikte, dedi.
8. Dedeme döndüm ve "Bekleyelim." dedim. Dedem,
9. "Gidelim." dedi. Gittik.

22. SAYFA

1. Sonraki hafta dedemin beli ağrıdı. Bir sonraki hafta
2. yorgundu. Bir sonraki hafta işi vardı. Her hafta
3. başka bir şey söyledi. Haftalar geçti. Kar yağdı. Sonunda
4. dayanamadım ve çiftliğe tek başıma gittim.
5. Çiftlikte yine üç at vardı. Birkaç saat bekledim. Benim
6. "Yılkı"m gelmedi. Eve döndüm.
7. Bahar geldi. Sonra yaz geldi. Fahri Amca'nın atlarının
8. sayısı birden arttı. Ama benim "Yılkı'mı hiç
9. görmedim.
10. İki sene sonra da "Yılkı"ların kaderini öğrendim. O
11. gün evde misafir vardı. İçlerinden biri,
12. - Kış geliyor. Atları yine dağlara götürecekler, dedi.
13. Dedeme baktım. Dedem, yere baktı. Bu, "Kusura
14. bakma evlat!" demekti.
15. - Atları niye dağlara götürecekler, diye sordum.
16. Aynı adam:
17. - Turist azalıyor. Atlar, mayısa kadar boş kalacak.

18. Sahipleri para kazanmayacak. Atları beslemek kolay

24. SAYFA

1. değil. Bu yüzden onları dağa götürecekler. Mayıs
2. gelecek ve atları dağlardan tekrar toplayacaklar, diye
3. cevap verdi.
4. – Atlar dağlarda kaybolmuyorlar mı, dedim.
5. – Kaybolmuyorlar ama orada yaşamaları çok zor.
6. Çoğu açlıktan, soğuktan ölüyor, dedi.
7. Dedeme bakmadım. Bu, "Niye?" demekti.
8. Onu zamanla anladım. Ama Fahri Amca'ya hep
9. kırgındım.
10. Yıllar sonra, bugün, dualarım kabul oldu. Ben,
11. "Ahal Teke"nin memleketine geldim. Dedem haklıydı:
12. "Ahal Teke" altın renkli ve güneşte parlıyor. Ben yine de en
13. çok "Yılkı'mı seviyorum. Ben haklıydım: At, sır
14. demekti.

4.1.2. Yılık sözcük dizini

abla: (2. isim) Büyük kız kardeş gibi saygı ve sevgi gösterilen kız veya kadın.

a. (1.16.12)

a.+m (1.15.6), (1.16.18)

a.+y1 (1.7.10)

acaba: Ar. (2. zarf) Merak, kararsızlık veya kuşku anlatan bir söz.

a. (1.7.10)

aç: (1. sıfat) Yemek yemesi gereken, tok karşıtı.

a.+tım (1.14.8)

açlık: (1. isim) Aç olma durumu.

a.+tan (1.24.6)

ad: (1. isim) İsim.

a.+1 (1.18.22), (1.20.1)

a.+ım1 (1.18.8)

adam: Ar. (2. isim) Erkek kişi.

a. (1.17.7), (1.22.16)

adım at-: (1.) Yürümek için ayağını öne doğru uzatıp basmak.

a.-tı (1.18.20)

ad koy-: (1. deyim) Adlandırmak.

a.-dular (1.18.9)

ağız (~ağz): (1. isim) Vücudun bir yeri ağırlı durumda olmak.

a.+ımın (1.16.4)

ağrı-: (1.) Vücudun bir yeri ağırlı durumda olmak.

a.-dı (1.22.1)

aile: Ar. (1. isim) Evlilik ve kan bağına dayanan, karı, koca, çocuklar, kardeşler arasındaki ilişkilerin oluşturduğu toplum içindeki en küçük birlik.

a. (1.15.5)

akıllı: Ar.+T. (1. sıfat) Gerçeği iyi gören ve ona göre davranan, akil.

a. (1.11.5)

akla gel-: Ar.+T. (~aklıma gel-) (1. deyim) Hatırlamak.

a.-di: (1.8.4), (1.9.5)

akıl (~akl): Ar. (1. isim) Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us.

a.+ımda (1.7.8)

2. (4. isim) Bellek

a.+ımda (1.16.3)

alan: (1. isim) Düz, açık ve geniş yer, meydan, saha.

a.+ı (1.15.8)

a.+ına (1.15.7)

alış-: (5.) Bağlanmak, ısınmak.

a.-tık (1.20.14)

Allah: Ar. (1. isim) Kâinatta var olan her şeyi yaratan, koruyan, tek ve yüce varlık, Tanrı.

a.+ım (1.14.13)

altın: (2. sıfat) Bu renkte olan.

a. (1.11.8), (1.12.2), (1.14.7), (1.14.9), (1.24.12)

ama: Ar. (1. bağlaç) Çelişkili ve tutarsız iki cümleyi birbirine bağlamaya yarayan bir söz, lakin.

a. (1.9.8), (1.15.1), (1.17.2), (1.20.11), (1.21.1), (1.22.8), (1.24.5), (1.24.8)

amca: (2. isim) Yaşlı erkeklere saygı için kullanılan bir seslenme sözü

a. (1.21.5), (1.18.18)

a.+nın: (1.20.10), (1.20.10), (1.21.3), (1.22.7)

a.+ya: (1.24.8)

a.+ydı (1.18.15)

an: Ar. (1. isim) Zamanın bölünemeyecek kadar kısa olan parçası, lahza, dakika.

a.+da (1.8.2), (1.14.9)

anla-: (5.) Birinin duygularını, istek ve düşüncelerini sezebilmek.

a.-dı (1.16.4), (1.17.2)

(3.) Sorup öğrenmek.

a. -dım (1.14.1), (1.20.13), (1.24.8)

anlam: (1. isim) Bir kelimeden, bir sözden, bir davranış veya olgudan anlaşılan şey.

a.+ında (1.16.7)

anlat-: (1.) Bilgi vermek.

a.-tı (1.11.2), (1.11.7), (1.12.7), (1.17.5)

anne: (1. isim) Çocuğu olan kadın, ana.

a. + m (1.8.5), (1.15.5), (1.16.18)

araba: (1. isim) Tekerlekli, motorlu veya motorsuz her türlü kara taşıtı.

a.+yı: (1.13.4)

aralık: (4. isim) Yılın on ikinci ayı.

a. (1.21.1)

arap: Ar. (1. isim) Orta Doğu ile Kuzey Afrika'nın büyük bir bölümünde yaşayan halk ve bu halkın soyundan olan kimse.

a. (1.11.3)

arkadaş: (2. isim) Bir ortamda birlikte bulunanlardan her biri, hempa.

a.+ı (1.18.15)

arka: (1.) Bir şeyin temel tutulan yüzünün tam ters yanı.

a.+mı (1.20.3)

arkadaşlık et-: (1.) Bir işte birlikte bulunmak.

a.-iyor: (1.13.2)

art-: (1.) Azken çok olmak, çok duruma gelmek, artmak.

a.-tı: (1.22.8)

arzu: Fa. (1. isim) İstek, dilek.

a. (1.14.2)

aşın-: (3.) Düzleşmek.

a.-dı (1.18.6)

aşk: Ar. (1. isim) Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

a. (1.14.2)

at: (1. isim) Atgillerden, binme, yük çekme, taşıma vb. hizmetlerde kullanılan, tek tırnaklı hayvan, beygir.

a. (1.11.3), (1.14.2), (1.14.2), (1.14.2), (1.14.15), (1.16.6), (1.18.14), (1.18.19), (1.20.14), (1.21.1), (1.22.5), (1.24.13)

a.+a: (1.8.4), (1.9.6), (1.18.18)

a.+ı: (1.11.5), (1.20.11)

a.+ın: (1.13.5), (1.18.14), (1.18.16), (1.18.22)

a.+ıydı: (1.11.3), (1.11.7)

a.+lar: (1.13.7), (1.21.6), (1.22.18), (1.24.4)

a.+lardı: (1.11.5), (1.11.6)

a.+ların: (1.12.8), (1.13.1)

a.+larını: (1.20.11)

a.+larının (1.22.7)

a.+larıyla (1.13.3)

a.+larla: (1.13.2)

a.+ları: (1.8.4), (1.9.5), (1.9.12), (1.9.14), (1.11.2), (1.12.7), (1.16.1), (1.17.1), (1.22.12), (1.22.16), (1.22.19), (1.24.2)

a.+tı: (1.11.7)

ay: (2. isim) Yılın on iki bölümünden her biri.

a.+ının: (1.21.1)

aynı: (2. sıfat) Başkası değil, yine o.

a. (1.20.12), (1.22.16)

aynı anda¹: (2. zarf) Aynı zamanda.

a. (1.8.2)

azal-: (1.) Eskisinden az bir duruma gelmek.

a.-dı (1.13.6)

a.-ıyor (1.22.18)

baba: (1. isim) Çocuğu olan erkek, peder.

b.+m (1.8.5), (1.15.5), (1.16.18)

bacak: (1. isim) Vücudun kasıktan tabana kadar olan bölümü.

b.+ı (1.10.2)

baca: Fa. (1. isim) Dumanı ocaktan çekip havaya vermeye yarayan yol.

b.+lara (1.18.7)

bağ: Fa. (2. 1. isim) Üzüm kütüklerinin dikili bulunduğu toprak parçası.

b.+larında (1.15.8)

bahar: Fa. (1. isim) İlkbahar.

b. (1.22.7)

bahçe: Fa. (1. isim) Sebze, meyve, çiçek veya ağaç yetiştirilen yer.

b.+leri (1.7.11)

bak-: (1.) Bakalım (veya bakayım).

b.-alım (1.17.7)

2. (1.) Bakışı bir şey üzerine çevirmek.

b.-madım (1.24.7)

b.-tı (1.22.13)

b.-tım (1.18.10), (1.18.16), (1.20.3), (1.21.2), (1.22.13)

¹ “aynı anda “ ifadesinin bağlama göre tanımı “aynı vakit içerisinde iki veya daha çok iş yapmak” ifadesi ile karşılanmaktadır. Türkçe güncel sözlükte bu ifadeyi karşılayan tanım “aynı zamanda” ifadesinde karşılık bulunduğu için “aynı zamanda” ifadesinin tanımı kullanılmıştır.

balon: (1. isim) Isıtılmış hava veya havadan daha hafif bir gazla doldurulan, atmosferde uçabilen, küre biçiminde araç.

b. (1.8.2)

b.+lara (1.16.10), (1.8.1)

bana: (1. zamir) Ben zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.

b. (1.8.5), (1.12.8), (1.16.2), (1.17.2), (1.17.6)

baş: (1. isim) Kafa.

b.+ımı (1.18.2), (1.18.10)

b.+ına (1.16.13)

başka: (1. sıfat) Bilinenden ayrı, değişik, farklı, özge.

b. (1.22.3)

başla-: (1.) Bir işe girişmek, harekete geçmek.

b.-dı (1.20.14)

baş salla-: (~başını salla-) (1. deyim) Karşısındakinin her sözünü uygun bulur görünmek.

b.-dı (1.16.7)

bayram: (1. isim) Millî veya dinî bakımdan önemi olan ve kutlanan gün veya günler.

b. (1.15.6)

bazen: (1.) Ara sıra.

b. (1.20.3)

bekle-: (1.) Bir iş oluncaya, biri gelinceye değin bir yerde kalmak, durmak.

b.-di (1.18.20)

b.-dim (1.7.7), (1.21.4), (1.22.5)

b.-yelim (1.21.7)

bel: (2.2. isim) Bu bölümün, sırtın altına rastlayan bölgesi.

b.+i (1.22.1)

ben: (3.1. zamir) Teklik birinci kişiyi gösteren söz.

b. (1.7.1), (1.7.6), (1.11.2), (1.15.6), (1.17.1), (1.18.1), (1.18.11), (1.18.12), (1.20.11), (1.20.15), (1.20.9), (1.20.4), (1.21.4), (1.24.10), (1.24.12), (1.24.13)

b.+i (1.12.1), (1.20.6), (1.20.12)

b.+im (1.21.2), (1.22.5), (1.22.8)

bence: (1) Bana göre.

b. (1.15.2)

benze-: (1.) İki kişi veya nesne arasında birbirini andıracak kadar ortak nitelikler bulunmak.

b.-di (1.18.7)

beri: (3. edat) -den bu yana.

b. (1.13.2)

besle-: (1.) Yiyecek ve içeceğini sağlamak.

b.-mek (1.22.18)

bil-:(1.) Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.

b.-iyor (1.10.4)

b.-iyorum (1.10.5)

b.-miyorum (1.10.5)

bin-: (2.) Bir yere gitmek için tren, vapur, uçak, otomobil vb. bir taşıtta yer almak.

b.-di (1.16.10)

b.-mek (1.8.1)

2. (3.) Bisiklet, motosiklet, binek hayvanı kullanmak.

b.-dim (1.20.12)

b.-ecek (1.8.5), (1.9.6)

b.-eyim (1.9.9)

b.-meme (1.18.18)

bir: (1. isim) Sayıların ilki.

b. (1.7.5), (1.9.10), (1.16.13), (1.17.3), (1.18.19), (1.20.9), (1.22.1), (1.22.2)

2. (6. isim) Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren (sayı).

b. (1.7.1), (1.7.7), (1.8.4), (1.9.6), (1.16.9), (1.17.5), (1.18.14), (1.18.22), (1.20.12),
(1.21.1)

bir ara: (1. zarf) Kısa bir süre.

b. (1.17.5), (1.16.1)

bir de: (1. bağlaç) ve olana katarak, fazladan.

b. (1.9.5), (1.11.5)

bir iki: (1. sıfat) Çok az sayıda, birkaç.

b. (1.18.19)

bir süre: (1. zarf) Kısa bir müddet, bir müddet.

b. (1.18.20)

bir şey söyle-: (1.) Konuşmak.

b.-di (1.22.3)

biraz: (3. zarf) (bi'raz) Az miktarda.

b. (1.9.7), (1.18.15), (1.18.19)

birbiri: (1. zamir) Karşılıklı olarak bir diğeri.

b.+mize (1.20.13)

b.+yle (1.8.2)

birçok: (1. sıfat) Oldukça çok, sayısı belirsiz, bir hayli, müteaddit.

b. (1.7.9), (1.13.8), (1.17.4)

birden: (2. zarf) Ansızın.

b. (1.16.3), (1.18.10), (1.22.8)

biri: (2. zamir) Bilinmeyen bir kimse.

b. (1.22.11)

birinci: (1) Başta gelmek, önde gelmek.

b. (1.16.11)

birkaç: (1. sıfat) Çok olmayan, az sayıda, az.

b. (1.18.20), (1.21.), (1.22.5)

birleştir-: (1.) Bir araya getirmek.

b.+dim (1.16.4)

birlikte:(1. zarf) Bir arada, beraberce, hep beraber.

b. (1.21.6)

biz: (1. zamir) Çokluk birinci kişiyi gösteren söz.

b. (1.16.17), (1.18.3)

boş: (1. sıfat) İçinde, üstünde hiç kimse veya hiçbir şey bulunmayan, dolu karşıtı.

b. (1.18.14)

boş kal-: (2. deyim) İşsiz kalmak.

b.-acak (1.22.17)

boş ver-: (1.) Aldırmamak.

b. (1.18.12)

bu: (1. sıfat) Yerde, zamanda veya söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.

b. (1.7.9),(1.8.3), (1.8.4), (1.9.6), (1.12.1), (1.16.11), (1.16.2), (1.18.22)

2. (1. isim) İçinde bulunulan gün.

b.+ndan: (1.7.1)

b.+nu (1.10.5), (1.16.12)

3. (2. zamir) En yakında bulunan bir varlığı veya biraz önce anılan bir şeyi işaret yolu ile belirtmek için kullanılan bir söz.

b. (1.18.1), (1.18.10), (1.18.12), (1.18.21), (1.22.13), (1.24.7)

bu yüzden: (1. zarf) Bundan dolayı.

b. (1.18.8), (1.24.1)

bugün: (3. zarf) İçinde bulunulan gün içinde.

b. (1.21.7), (1.24.10)

bul-: (1.) Arayarak veya aramadan bir şeyle, bir kimse ile karşılaşmak.

b.-alım (1.18.11)

b.-duk (1.18.14)

burada: (1. zarf) Bu yerde.

b. (1.18.5)

burun: (1. isim) (~burn) Solunum organı.

b.+undan (1.20.7)

burun deliği: (1. isim) Burnun iki boşluğundan her biri.

b.+leri (1.11.3)

bütün: (1. sıfat) Eksiksiz, tam.

b. (1.15.5)

büyü-: (3.) Yaşı artmak, yaşlanmak.

b. (1.9.7)

b.-yeyim (1.14.13)

b.-yeceğim (1.14.10)

büyük: (2. sıfat) Çok, ortalamayı aşan.

b. (1.7.7)

cevap ver-: Ar.+T. (1.) Karşılık olarak bildirmek veya söylemek.

c.-di (1.24.3)

cins: Ar (1. isim) Tür, çeşit.

c.+lerini (1.10.3), (1.12.8)

cumartesi: Ar.+T. (1. isim) Cuma ile pazar arasındaki gün.

c. (1.21.1)

cümle: Ar. (1. isim) Bir yargı bildirmek için tek başına çekimli bir fiil veya çekimli bir fiille kullanılan kelimeler dizisi, tümce.

c. (1.12.1), (1.14.12)

çabuk: Fa. (2. zarf) Alışıldan veya gösterilenden daha kısa bir zamanda, tez, yavaş karşıtı.

ç. (1.14.13)

çeşitli: Fa.+T. (1. sıfat) Çeşidi çok olan, türlü, mütenevvi.

ç. (1.7.3)

çığına dön-: (1. deyim) Sevinç, öfke, kızgınlık vb. duygular sonucu aşırı ölçüde heyecanlanmak.

ç.-ecek (1.7.11)

ç.-dü (1.16.13)

çiftlik: (1. isim) Tarım yapılan, hayvan yetiştirilen, çalışanlarının da oturması için evler bulunan geniş toprak parçası.

ç.+e (1.21.1), (1.22.4)

ç.+in (1.20.12)

ç.+ine (1.20.10)

ç.+te (1.21.1), (1.22.4)

çoğu: (2. zamir) Çok kimse.

ç. (1.16.15), (1.24.6)

çok: (1. sıfat) Sayı, nicelik, az karşıtı.

ç. (1.9.13), (1.10.1), (1.10.5), (1.12.4), (1.13.1), (1.13.1), (1.15.6), (1.15.9), (1.20.11), (1.24.5)

2. (2. zarf) Aşırı bir biçimde.

ç. (1.9.8), (1.9.12), (1.20.14), (1.20.16), (1.20.7), (1.24.13)

çünkü: Fa. (1. bağlaç) Şundan dolayı, şu sebeple, zira.

ç. (1.17.2), (1.17.9)

da: (3. bağlaç) ‘Dahi’ anlamında kullanılan bir söz.

d. (1.7.11), (1.11.6), (1.12.8), (1.13.3), (1.16.11), (1.16.17), (1.16.2), (1.18.12), (1.20.11), (1.20.13), (1.22.10)

dağ: (1. isim) Yer kabuğunun çıkıntılı, yüksek, eğimli yamaçlarıyla çevresine hâkim ve oldukça geniş bir alana yayılan bölümü.

d.+a (1.24.1)

d.+lara (1.22.12), (1.22.16)

d.+larda (1.24.4)

d.+lardan (1.24.2)

dağıl-: (1.) Toplu durumdayken ayrılıp birbirinden uzaklaşmak.

d.-dı (1.18.14)

daha: (1. zarf) Henüz.

d. (1.9.7)

2. (2. zarf) Var olana, elde bulunana ek olarak.

d. (1.9.7)

dakika: (1) Bir saatlik zamanın altmışta biri.

d. (1.20.5), (1.21.5)

dans et-: Fr.+T. (1.) Müzik temposuna uyarak estetik değer taşıyan vücut hareketleri yapmak.

d.-ti (1.16.10)

dayan-: (11.) Güç bir duruma katlanmak, çekmek, sabretmek, tahammül etmek.

d.-amadım (1.22.4)

dayanıklı: (1. sıfat) Dayanabilen, sağlam, güçlü.

d. (1.11.6)

de: (3. bağlaç) ‘Dahi’ anlamında kullanılan bir söz.

d. (1.7.8), (1.9.5), (1.11.2), (1.11.5), (1.11.7), (1.14.12), (1.16.17), (1.17.1), (1.17.4), (1.18.2), (1.21.4), (1.24.12)

de-: (1.) Söylemek, söz söylemek.

d.-di (1.11.9), (1.14.15), (1.14.15), (1.17.3), (1.20.1), (1.21.6), (1.21.8), (1.22.12), (1.24.6)

d.-dim (1.16.17), (1.17.9), (1.18.22), (1.20.4), (1.21.7), (1.24.4)

d.-medi (1.17.2)

d.-miyorum (1.10.3)

2. (2.1.) Ad vermek.

d.-iyorlar (1.17.8)

3. (2.1.) Bir şey anlamına gelmek.

d. (1.14.15), (1.14.2), (1.14.2), (1.14.3), (1.16.6)

d.+mekti: (1.16.3), (1.18.11), (1.18.13), (1.18.2), (1.18.21), (1.20.14), (1.22.15), (1.24.14), (1.24.7)

dede: (1. isim) Torunu olan erkek, büyükbaba, büyük peder.

d. (1.9.3), (1.9.5), (1.9.8), (1.9.9), (1.9.11), (1.10.1), (1.10.5), (1.12.3), (1.14.4), (1.16.6), (1.18.22)

d.+m (1.11.2), (1.11.6), (1.11.8), (1.12.7), (1.12.8), (1.14.15), (1.15.5), (1.16.4), (1.17.1), (1.18.1), (1.18.12), (1.18.18), (1.20.14), (1.20.6), (1.21.3), (1.21.7), (1.22.13), (1.24.11), (1.8.5)

d.+me (1.16.17), (1.18.10), (1.18.21), (1.20.3), (1.21.2), (1.21.7), (1.22.13), (1.24.7)

d.+mi (1.14.6)

d.+min (1.16.2), (1.18.15), (1.20.6), (1.22.1), (1.20.9)

d.+mle (1.21.1)

defa: Ar. (1. isim) Kez, kere.

d. (1.18.19)

değil: (1. edat) İsim cümlelerini olumsuz yapmak için kullanılan bir söz.

d. (1.24.1)

d.+di (1.16.12), (1.21.2)

değiş-: (1.) Başka bir biçim veya duruma girmek, tahavvül etmek.

d.-ti (1.13.4)

deneme yap-: ²(1.) Denemek işi, sınama.

d.-alım (1.17.3), (1.9.10)

diğer: Fa. (1. sıfat) Başka, öteki, öbür.

d. (1.20.10)

dinle-: (1.) İşitmek için kulak vermek.

d. (1.10.6)

d.-dim (1.18.4)

diye: (3. zarf) Diyerek.

d. (1.17.8), (1.22.16), (1.24.2)

doğru: (7. zarf) Hiçbir yöne sapmadan, dosdoğru, doğruca.

d. (1.17.6)

2. (6. zarf) Yanlıssız, eksiksiz bir biçimde.

d. (1.18.11)

dol-: (4.) Kalabalık duruma gelmek.

d.-acak: (1.8.1)

dolaş-: (1.) Gezmek, gezinmek.

d.-tık: (1.20.5)

dolu: (2. sıfat) Bir yerde sayıca çok olan.

d.+ydu: (1.7.3), (1.16.1)

dön-: (2.) Geri gelmek, geri gitmek.

d.-dük (1.20.6)

d.-düler (1.16.18), (1.22.6)

2. (3.) Yönelmek.

d.-dü (1.18.21)

d.-düm (1.20.3), (1.21.8)

² Türkçe güncel sözlükte “deneme yap-” fiilinin tanımı bulunmamaktadır. Bağlama karşılık gelen “dene-” fiilinin tanımı kullanılmıştır.

dört: (3. sıfat) Üçten bir artık.

d. (1.10.1)

dua: Ar. (1. isim) Yakarış.

d.+larım (1.24.10)

d.+larımda (1.14.12)

dur-: (1.) Hareketsiz durumda olmak.

d.-du(1.18.20)

d.-dum (1.16.3)

d.-madı (1.20.3)

durmadan: (1. zarf) Ara vermeden, kesintisiz, sürekli.

d. (1.17.5)

duy-: (2.) İşitmek, ses almak.

d.-madım (1.12.1)

dün: (3. zarf) Bugünden bir önceki günde.

d. (1.17.3)

dünya: Ar. (1. isim) Üzerinde yaşadığımız toprak ve denizler, yeryüzü.

d. (1.13.4)

d.+nın (1.15.3), (1.7.3)

düşün-: (1.) Aklından geçirmek, göz önüne getirmek.

d.-düm (1.9.5)

eğil-: (1.) Bir yana doğru eğik duruma gelmek.

e.-di (1.16.5), (1.17.6)

eğlenceli: (1. sıfat) Eğlendiren, hoşla giden.

e. (1.16.9)

el: (1. isim) Kolun bilekten parmak uçlarına kadar olan, tutmaya ve iş yapmaya yarayan bölümü.

e.+imi (1.15.4)

e.+lerimi (1.16.4)

e.+lini (1.16.8)

el sık-: (1. deyim) Selamlaşmak için birinin elini tutmak.

e.-tı (1.18.1), (1.18.12)

e.-tım (1.16.2)

en: (3. zarf) Başına geldiği sıfatların üstün derecede olduğunu gösteren kelime.

e. (1.11.1), (1.11.1), (1.11.2), (1.15.3), (1.20.15), (1.24.12)

eski: (1. sıfat) Çoktan beri var olan, yeni karşıtı.

e. (1.13.1), (1.18.7)

eşya: Ar. (1. isim) Türlü amaçlarla kullanılan, insan yapısı, taşınabilir cansız nesneler.

e.+larla (1.15.9)

etki: (1. isim) Bir kimse veya nesnenin başka bir kişi veya şey üzerindeki gücü, tesir

e. (1.13.5)

evcil: (1. sıfat) Eve ve insana alışmış, kendisinden yararlanılabilen (hayvan), ehli, yabani karşıtı.

e. (1.11.7)

ev: (2. isim) Bir kimsenin veya ailenin içinde yaşadığı yer, konut, hane.

e.+e (1.16.18), (1.22.6)

e.+de (1.22.11)

evet: (2. edat) Olumlu cümlelerde anlamı pekiştiren bir söz.

e. (1.9.13), (1.16.7)

evlat: Ar. (3. ünlem) Yaşlı kimselerin çocukları yaşındakilere kullandıkları bir seslenme sözü.

e. (1.12.4), (1.13.1), (1.14.2), (1.14.5), (1.18.12), (1.20.1), (1.22.14)

eylül: Ar. (1. isim) Yılın dokuzuncu ayı.

e. (1.7.1)

fazla: (Ar. 1. sıfat) Gereğinden, alışılmıştan çok, aşırı olan, ziyade

f. (1.20.11)

festival: (Fr. 3. isim) Bir bölgenin en ünlü ürünü için yapılan gösteri, şenlik.

f. (1.7.6), (1.9.5), (1.15.1), (1.15.7), (1.15.8)

f.+den (1.16.15)

fırtına: İt. (1. isim) Rüzgâr çizelgesinde hızı 34-40 deniz mili olan ve kuvveti 8 ile gösterilen, yağmur ve kasırga getiren çok güçlü rüzgâr.

f.+larla (1.18.6)

fiziki: Fr.+Ar. (1. sıfat) Fiziksel.

f. (1.10.3)

gece: (1. isim) Genellikle saat 22.00'den itibaren gün ağarınca kadar geçen süre, tün, şeb.

g. (1.7.8), (1.11.2), (1.11.6), (1.12.7), (1.17.3)

g.+den (1.14.12)

g.+siydi (1.11.1)

geç-: (3.) Yol, araç veya akarsu bir yerin yakınından veya içinden gitmek.

g.-ti (1.16.2)

2. (1.deyim) üstünden [(şu kadar zaman), (haftalar)] geçmek, aradan herhangi bir zaman geçmek.

g.-ti (1.22.3)

gel-: (1.) Ulaşmak, varmak.

g.-di (1.8.4), (1.20.13)

g.-diler (1.21.6)

g.-dim (1.24.11)

g.-medi (1.22.6)

2. (8.) Belli bir zamana ulaşmak.

g.-di (1.22.7), (1.22.7)

g.-ecek (1.24.2)

g.-iyor (1.9.1), (1.22.12)

gibi: (1. edat) -e benzer.

g. (1.13.8)

g.+ydi (1.15.6)

git-: (1) Bir yere doğru yönelmek.

g.-eceğim (1.14.11)

g.-elim (1.16.17), (1.21.9)

g.-eyim (1.14.14)

g.+mek (1.16.16)

g.-ti (1.21.4)

g.-tik (1.15.7), (1.20.10), (1.21.2), (1.21.9)

g.-tiler (1.13.3)

g.-tim (1.14.6), (1.22.4)

gökyüzü: (1. isim) Atmosferin gözle görünen bölümü.

g.+nü (1.8.3)

gör-: (1.) Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

g.-dü (1.20.13)

g.-düm (1.12.4), (1.14.7), (1.14.8), (1.18.17), (1.20.11)

g.-dün (1.12.3)

g.-medim (1.22.9)

göre: (2. zarf) Bakılırsa, hesaba katılırsa, göz önünde tutulunca, bakarak, nazaran.

g. (1.18.7)

götür-: (1. deyim) Gerçekleşmesi istenen, özlenen şeyi düşünmek.

g.-dü (1.12.2)

2. (1) Taşımak, ulaştırmak veya koymak.

g.-ecekler (1.22.12), (1.22.16), (1.24.1)

göz: (1. isim) Görme organı, basar.

g.+leri (1.10.2), (1.11.3)

g.+lerimi (1.14.6), (1.14.8)

g.+lerine (1.18.16)

göz kırp-: (1. deyim) Göz kapağını kapayıp açmak.

g.-tı (1.16.2)

güçlü: (1. sıfat) Gücü olan, kudretli, kuvvetli, yavuz.

g. (1.11.4)

2. (4. sıfat, mecaz) Nitelikleri ile etki yaratan, etkili.

g. (1.13.1)

gülümse-: (1.) Güler gibi olmak, hafifçe gülmek.

g.-di (1.16.7), (1.21.3)

gün: (4. isim) Yer yuvarlağının kendi eksenini etrafında bir kez dönmesiyle geçen 24 saatlik süre.

g. (1.7.5), (1.15.2), (1.16.9), (1.20.12), (1.22.11)

g.+den (1.20.9)

2. (9. isim) Bayram niteliğinde özel gün.

g.+üydü (1.7.1)

g.+lerini (1.7.6)

g.+ü (1.15.1), (1.21.1)

güneş: (1. isim) Güneş ışınlarının ve ısısının etkilediği ortam.

g.+te (1.11.8), (1.12.2), (1.14.8), (1.24.12)

güven-: Güven duymak, güveni olmak, itimat etmek.

g.-iyorum (1.9.8)

güzel: (1. sıfat) Göze ve kulağa hoş gelen, hayranlık uyandıran, çirkin karşıtı.

g. (1.7.11), (1.8.4), (1.10.5), (1.11.3), (1.12.4), (1.15.3), (1.10.2), (1.11.1), (1.16.1)

2. (10. isim) Güzellik kraliçesi.

g.+i (1.7.9), (1.16.14)

g.+ini (1.16.11)

hafta: Fa. (1. isim) Birbiri ardınca gelen yedi günlük dönem.

h. (1.22.1), (1.22.2), (1.22.2)

h.+ da (1.20.9)

h.+ lar (1.22.3)

haklı: Ar.+T. (2. sıfat) Davası, iddiası, düşüncesi veya davranışı doğru ve adalete uygun olan (kimse).

h.+ydı (1.20.14), (1.24.11)

h.+ydım (1.24.13)

hayal: Ar. (1. isim) Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey, imge, hülya.

h.+den (1.12.1)

h.+e (1.12.1)

hayat: Ar. (2. isim) Yaşam.

h.+ındaki (1.13.5)

hayır: Ar. (1. edat) Yok, öyle değil, olmaz' anlamlarında onamama, inkâr bildiren bir söz.

h. (1.10.3), (1.13.8), (1.20.4)

hediyelik: Ar.+T. (2. sıfat) Armağan olarak verilecek değerde olan.

h. (1.15.9)

hep: Fa. (2. zarf) Sürekli olarak, her zaman, daima.

h. (1.7.7), (1.14.12), (1.17.1), (1.20.11), (1.24.8)

hep birlikte³: Fa.+T. (1. zarf) Birlikte.

h. (1.15.7)

her: Fa. (1. sıfat) Önüne geldiği ismin benzerlerini `teker teker hepsi, birer birer hepsi, birer birer tamamı' anlamıyla kapsayacak biçimde genelleştiren söz.

h. (1.13.3), (1.22.2)

her biri: Fa.+T. (1. zamir) Ayır ayrı hepsi.

h. b. (1.17.4)

heyecan: Ar. (1 – isim) Sevinç, korku, kızgınlık, üzüntü, kıskançlık, sevgi vb. sebeplerle ortaya çıkan güçlü ve geçici duygu durumu.

h.+dan (1.7.8), (1.9.3), (1.15.1)

h.+la (1.7.7)

heyecanlan-:Ar.+T. (1.) Heyecana gelmek, coşmak.

h.-dım (1.17.1)

h.-dın (1.9.4)

hızlı: (1. sıfat) Çabuk, seri, süratli.

³ Güncel Türkçe Sözlükte “hep birlikte” ifadesinin tanımı bulunmadığı için bağlamı karşılayan “her beraber” ifadesinin tanımı kullanılmıştır.

h. (1.11.4)

h.+ydı (1.11.6)

hiç: Fa. (2. zarf) Soru cümlelerinde belirsiz bir zamanı anlatan bir söz.

h. (1.12.3), (1.22.8)

2. (1. zarf) Olumsuz yargılı cümlelerde fiilin anlamını pekiştiren bir söz.

h. (1.20.14)

hiçbir: Fa.+T. (1. sıfat) Bir addan önce getirilerek o adın bildirdiği varlıktan bir tanesinin bile olmadığını anlatan bir söz.

h. (1.17.2)

hiçbiri: Fa.+T. (1. zamir) Bir teki, biri bile.

h. (1.21.2)

his: Ar. (1. isim) Duygu.

h.+leri (1.13.1)

hisset-: Ar.+T. (3.) Sezmek, farkına varmak, anlamak.

h.-tim (1.18.21)

icat et-: Ar.+T. (1. deyim) İlk kez yeni bir şey yaratmak.

i.-ti (1.13.5)

iç: (9. isim) Akıl, gönül, irade gibi insanın manevi varlığını oluşturan şeylerden herhangi biri.

i.+imden (1.20.2), (1.20.4)

2. (2. isim) Oyuk şeylerin boşluğu.

i. + inde (1.18.8)

3. (4. isim) Nesnelerin veya kimselerin arasında bulunan nesne veya kimse, ara.

i.+lerinden (1.22.11)

için: (6. edat) Hakkında.

i. (1.11.8)

2. (1. edat) Amacıyla, maksadıyla.

i. (1.8.1)

iki: (3. sıfat) Birden bir artık.

i. (1.22.10)

ilan et-: Ar.+T. (3.) Açıkça bildirmek.

i.-ti (1.16.14)

ile: (1. edat) Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, beraberlik, araç, neden veya durum anlatan cümleler yapmaya yarayan bir söz.

i. (1.20.5)

ilk: (1. sıfat) Zaman, sıra, yer ve önem bakımından ötekilerden önce gelen, son karşıtı.

i. (1.11.7)

inan-: (2.) Birini doğru sözlü olarak bilmek, güvenmek.

i.-dım (1.18.13)

indir-: (2.) Bir taşıt veya binek hayvanından aşağıya almak.

i.-di (1.20.6)

insan: Ar. (1. isim) Toplum hâlinde bir kültür çevresinde yaşayan, düşünme ve konuşma yeteneği olan, evreni bütün olarak kavrayabilen, bulguları sonucunda değiştirebilen ve biçimlendirebilen canlı.

i. (1.13.4), (1.15.9)

i.+lar (1.7.4), (1.13.2), (1.13.3), (1.16.9), (1.18.14),

i.+lara (1.18.7)

i.+ların (1.13.5)

i.+larla (1.7.3)

iri: (1. sıfat) Olağandan daha hacimli, olağanı aşan büyüklüğü olan, ince karşıtı.

i. (1.11.5)

iste-: (1.) İstek duymak, arzulamak.

i.-di (1.16.16)

i.-iyorum (1.9.8)

iş: (1. isim) Bir sonuç elde etmek, herhangi bir şey ortaya koymak için güç harcayarak yapılan etkinlik.

i.+i (1.22.2)

işte: (1. edat) Anlatılan bir sözün sonucuna gelindiğini gösterir.

i. (1.13.4)

iyi geceler: Yatarken söylenen kalıp yargı.

i. (1.14.4), (1.14.5)

izin ver-: Ar.+T. (3.) Birine bir iş yapması için müsaade etmek.

i.-ecekler (1.8.6)

izle-: (4.) Öğrenmek için bakmak, seyretmek.

i.-dim (1.17.1)

jüri: Fr. (1. isim) Seçiciler kurulu.

j. (1.16.10)

kabul et-: Ar.+T. (1.) Bir şeye isteyerek veya istemeyerek razı olmak.

k.-ti (1.16.17)

kabul ol-: Ar.+T. (1.) Gerçek olmak, gerçek duruma gelmek.

k. (1.24.10)

kadar: Ar. (6. edat) Süre belirten bir söz.

k. (1.22.18)

kader: Ar. (1. isim) Yazgı.

k.+ini (1.22.10)

kadın: (1. isim) Erişkin dişi insan, hatun, hatun kişi, zen.

k. (1.17.5), (1.18.3)

k.+ı (1.18.11)

kafa: Ar. (1. isim) Hayvanlarda genellikle ağız, göz, burun, kulak vb. organların bulunduğu vücudun en ön bölümü.

k.+ları (1.11.4)

k.+sını (1.18.19)

kahkaha at-: Ar.+T. (1) Yüksek sesle gülmek.

k.-tı (1.18.1)

kahvaltı: (~kahv'altı) Ar.+T. (1. isim) Genellikle sabahları yenilen hafif yemek.

k. (1.15.4)

k.+dan (1.15.7)

kalabalık: Ar.+T. (1. isim) Çok sayıda insanın bir araya gelmesiyle oluşan insan topluluğu.

k.+ta (1.17.4)

k.+tı (1.15.8)

kaldır-: (2.) Yukarı doğru hareket ettirmek.

k.-dım (1.18.10)

k.-madım (1.18.3)

kapat-⁴: Kıсарak kapamak, sıkarak kapalı duruma getirmek.

k.-tım (1.14.7)

kar: (1. isim) Atmosferdeki su buharının yoğunlaşmasıyla oluşan ve yeryüzüne beyaz ve hafif billurlar biçiminde donarak düşen su buharı.

k. (1.22.3)

karanlık: (1. isim) Işık olmama durumu.

k.+ta (1.14.9)

⁴ “kapat-” fiili tanımlarında bağlama göre “gözlerini yummak” anlamını karşılayan bir tanım bulunmadığı için anlamı karşılayan “yum-” fiilinin tanımı kullanılmıştır.

karar ver-: Ar.+T. (1. deyim) Bir sorunu karara bağlamak, kararlaştırmak.

k.-dim (1.14.10)

kaybol- : Ar. + T. (~kay'bol-), (2.) Görünür olmaktan çıkmak, görünmez olmak.

k.-muyorlar (1.24.4), (1.24.5)

kazan-: (1.) Kazanç sağlamak.

k.-mayacak (1.22.19)

kenar: Fa. (5. isim) Yan.

k.+larında (1.16.4)

kendi: (1. zamir) İyelik ekleri alarak kişilerin öz varlığını anlatmaya yarayan dönüşlülük zamiri.

k.+me (1.9.8)

k.+mi (1.18.17)

k.+ni (1.16.14)

kere: Ar. (1. isim) Kez, yol, defa, sefer.

k. (1.20.9)

kırgın: (1. sıfat) Bir kimseye gücenmiş, gönlü kırılmış olan.

k.+dım (1.24.9)

kırsal: (1. sıfat) Kır ile ilgili.

k. (1.13.9)

kış: (1. isim) Sonbaharla ilkbahar arasındaki soğuk mevsim.

k. (1.22.12)

kız: (1. isim) Dişi çocuk.

k.+larla (1.8.1)

kim: (1. zamir) 'Hangi kişi?' anlamında kullanılan bir söz.

k. (1.7.9)

koca/kocaman: (1. sıfat) Çok iri, büyük, koca.

k. (1.16.13), (1.10.2)

k.+dı (1.11.4)

kolay: (1. sıfat) Sıkıntı çekmeden, yorulmadan yapılabilen, emeksiz, zahmetsiz, güç(II) ve zor karşıtı.

k. (1.22.19)

komik: Fr. (1. sıfat) Güldürücü, gülünç.

k.+sin (1.10.1)

konuş-: (3.) Bir konuda karşılıklı söz etmek, sohbet etmek.

k.-tular (1.21.5)

kork-: (1.) Korku duymak, ürkmek, dehşete kapılmak.

k.-ma (1.18.21)

k.-madım (1.20.14)

k.-tum (1.18.19)

koş-: (1.) Adım atışlarını artırarak ileri doğru hızla gitmek.

k.-maya (1.20.13)

koy-: (1.) Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek.

k.-du (1.16.14)

kulağına fısılda-: (1. deyim) Çok alçak ve hafif bir ses tonuyla kulağına eğilip bir şeyler söylemek.

k.-dım (1.16.5)

kusura bak-: Ar.+T. (1.) Hoş görmek. ‘Kusura bakma’.

k.-ma (1.22.14)

küçük: (2. sıfat) Yaşı daha az olan.

k. (1.17.7)

k.+sün (1.9.7)

2. (1. sıfat) Boyutları, benzerlerinininkinden daha ufak olan, mikro, büyük karşıtı.

k.+tü (1.11.4)

lav: Fr. (1. isim) Yanardağların püskürme sırasında yeryüzüne çıkardıkları erimiş maddeler.

l.+lar (1.18.6)

lütfen: Ar. (1. isim) Birinden bir şey isterken ‘dilerim, rica ederim’ anlamında kullanılan bir söz.

l. (1.9.9)

masa: (1. isim) Ayaklar veya bir destek üzerine oturtulmuş tabladan oluşan mobilya.

m.+sına (1.15.4)

2. (2. isim) Bu mobilya etrafında oturanların tümü.

m.+daydık (1.15.5)

mayıs: (Rum. 1. isim) Yılın beşinci ayı.

m. (1.24.1)

m.+a (1.22.18)

memleket: Ar. (2. isim) Bir kimsenin doğup büyüdüğü yer, şehir, yurt.

m.+ine (1.14.11), (1.14.14), (1.24.11)

mı: (1. edat) Soru edatı.

m. (1.7.11), (1.8.1), (1.8.2), (1,8,3), (1,8,5), (1,8,6), (1,9,6), (1.9.12), (1.9.14), (1.10.4), (1.12.3), (1.13.7), (1,16,17), (1.18.22), (1.24.4)

milyon: Fr. (1. sıfat) Bin kere bin, 1.000.000.

m. (1.18.5)

misafir: Ar. (1. isim) Konuk.

m. (1.22.11)

mutlu: (1. sıfat) Mutluluğa erişmiş olan.

m.+ydum (1.15.6)

nolur (~n'olur): Birinden bir şey isterken `dilerim, rica ederim` anlamında kullanılan bir söz.

n. (1.14.13)

2. (3.1. zamir) Hangi şey.

n. (1.14.15)

neden: (1. zarf) Bir olayı doğuran başka bir olayı sormak için kullanılan bir söz; niçin.

n. (1.9.1), (1.9.4), (1.17.7)

nerede: (1. zarf) Hangi yerde?

n. (1.12.5)

niye: (1. zarf) Niçin, neden.

n. (1.22.16), (1.24.7)

o: (3.1. sıfat) Uzakta olan, hakkında konuşulan kimse veya şeyi belirten bir söz.

o. (1.7.1) (1.7.8), (1.9.10), (1.11.2), (1.11.6), (1.12.7), (1.13.4), (1.14.12), (1.15.2), (1.18.5), (1.20.9), (1.22.10), (1.20.13)

2. (3.2. zamir) Teklik üçüncü kişiyi gösteren bir söz.

o. (1.7.11), (1.11.7), (1.13.2), (1.16.2), (1.16.12), (1.16.17), (1.18.10), (1.20.3)

o.+nu (1.20.7), (1.20.7), (1.24.8)

o.+nun (1.20.1), (1.20.11)

o anda⁵: (1. zarf) İçinde bulunulan zamanda.

o. (1.14.9)

ok gibi fırla-(~ok gibi yerinden fırla-): (1. deyim) Birden ve hızlıca ileri atılmak.

o.-dım (1.15.2)

ol-: (4.) Bir şeyi elde etmek, edinmek.

o.-acak (1.7.10)

⁵ “o anda” ifadesinin bağlama göre tanımı “aynı vakit içerisinde iki veya daha çok iş yapmak” ifadesi ile karşılanmaktadır. Türkçe güncel sözlükte bu ifadeyi karşılayan tanım “bu sırada” ifadesinde karşılık bulduğu için “bu sırada” ifadesinin tanımı kullanılmıştır.

2. (1. sıfat)⁶ Mevcut, evrende veya düşüncede yer alan, yok karşıtı.

o.-du (1.14.12)

3. Fiilin belirttiği zaman kavramının, içinde bulunulan zamandan önceye ait olması, mazi.

o.-du (1.16.9)

olgunlaş-: (1.) Meyve olgun duruma gelmek.

o.-tı (1.7.5)

onlar: (2. zamir) O şahıs zamirinin çokluk biçimi.

o. (1.10.5), (1.11.6), (1.12.5), (1.13.8)

o.+a (1.17.7)

o.+ı (1.24.1)

o.+ın (1.18.6), (1.18.8)

onlarca: (1. sıfat) Pek çok, çok sayıda olan

o. (1.8.2)

orada: (1. zarf) Sözü edilen yerde.

o. (1.17.9), (1.18.17), (1.24.5)

otur-: (1.) Bir yere yerleşmek.

o. (1.10.6)

o.-dum (1.11.1), (1.15.4)

oyna-: (1.) Vakit geçirme, eğlenme, oyalanma vb. amaçlarla bir şeyle uğraşmak.

o.-dı (1.16.10)

oyun: (1. isim) Belli kuralları olan, iyi vakit geçirmeye yarayan eğlence.

o. (1.16.10)

öğren-: (1.) Bilgi edinmek

ö.-dim (1.14.14), (1.22.10)

2. (4.) Haber almak.

ö.-dikten (1.16.12)

ö.-medim (1.12.8)

öğret-: (3.) Bilinmeyen bir konuda bilgi sahibi olmasını sağlamak.

ö.-ti(1.12.9)

öl-: (1.) Hayatı sona ermek, can vermek.

ö.-üyor (1.24.6)

⁶ “ol-” fiilinin bağlam temelli anlamı “ol-” fiili tanımlarında yer almadığı için sıfat anlamında kullanılan “var” sözcüğünün tanımı kullanılmıştır.

ömür: Ar. (1. isim) Yaşam.

ö.+ümün (1.11.1)

ön: (1. isim) Bir şeyin esas tutulan yüzü, arka karşıtı.

ö.+ünde (1.20.13)

2. (3. isim) Bir kimsenin ilerisi.

ö.+ümüzdeki (1.18.4)

önce: (1. zarf) İlk olarak, başlangıçta, sonra karşıtı.

ö. (1.7.1), (1.18.5), (1.18.19), (1.21.4)

önceden: (1. zarf) Başlarken, başlangıçta, daha önce, evvelce.

ö. (1.18.8)

öp-: (1.) Sevgi, saygı, bağlılık, teşekkür belirtmek amacıyla dudaklarını bir şeye veya birine değdirmek.

ö.-tü (1.16.8)

ö.-tüm (1.14.6), (1.20.7)

özellik: (1. isim) Bir şeyin benzerlerinden veya başka şeylerden ayrılmasını sağlayan nitelik.

ö.+lerini (1.10.3)

özgür: (1. sıfat) Herhangi bir kısıtlamaya, zorlamaya, şarta bağlı olmayan, hür.

ö.+düm (1.20.15)

özgürlük: (1. isim) Herhangi bir kısıtlamaya, zorlamaya bağlı olmaksızın düşünme veya davranma.

ö. (1.14.3), (1.20.14)

para: Fa. (1. isim) Devletçe bastırılan, üzerinde değeri yazılı kâğıt veya metalden ödeme aracı, nakit.

p. (1.22.19)

parla-: (2.) Bir ışık kaynağından gelen ışınları yansıtmak.

p.-dı (1.14.8), (1.14.9)

p.-ıyor (1.11.9), (1.12.2), (1.24.12)

patla-: (1.) Nesneler, iç basıncın etkisiyle ve çoğunlukla büyük ses çıkararak dağılmak, infilak etmek.

p. -dı (1.18.5)

peki: (1. edat) Evet.

p. (1.9.14), (1.13.7)

2. (2. edat) Pekâlâ.

p. (1.10.6)

peri: Fa. (1. isim) Doğaüstü güçleri olduğuna inanılan, hayal ürünü varlık.

p. (1.17.9), (1.18.8)

rehber: Fa. (2. isim/mecaz) Birinin doğruyu bulmasına yardımcı olan, yol gösteren kimse veya şey.

r. (1.18.4)

r.+i (1.17.4), (1.18.4)

renkli: Fa.+T. (1. sıfat) Beyaz dışında başka rengi veya renkleri olan.

r. (1.11.8), (1.12.2), (1.24.12)

r.+ydi (1.14.7), (1.14.9)

ruh: Ar. (2. isim) En önemli nokta, öz.

r.+larını (1.10.4)

r.+unu (1.12.8)

saat: Ar. (1. isim) Bir günlük sürenin yirmi dörtte birine eşit, altmış dakikalık zaman dilimi.

s. (1.22.5)

2. (2. isim) Vakit, zaman.

s. (1.9.1)

saatlerce: (1. zarf) Uzun süre.

s. (1.12.7)

sabah: Ar. (4. zarf) Güneşin doğduğu andan öğleye kadar geçen zaman.

s.+ı (1.15.6)

sabır (~sab'ır): Ar. (2. isim) Olacak veya gelecek bir şeyi telaş göstermeden bekleme.

s. (1.14.14)

s.+ı (1.14.15)

sabret-: Ar.+ T. (~sab'r et-), (1.) Sabır göstermek, sabırlı davranmak.

s.-edeceğim (1.14.15), (1.14.16)

saç: (1. isim) Baş derisini kaplayan kıllar.

s.+ımı (1.16.7)

sadece: Fa.+T. (1. zarf) Yalnızca.

s. (1.12.7), (1.13.7)

sahip: Ar. (1. isim) Herhangi bir şey üstünde mülkiyeti olan kimse.

s.+i (1.18.15)

s.+ini (1.13.3)

s.+leri (1.22.19)

salkım: (1. isim) Üzüm gibi, birçoğu bir sap üzerinde bir arada bulunan meyve.

s. (1.16.13)

salla-: (1.) Düzenli bir biçimde ve hep aynı doğrultuda hareket ettirmek.

s.-dı (1.18.20)

sana: (1. zamir) Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.

s. (1.18.12)

sayı: (1. isim) Sayma, adet.

s.+sı (1.22.8)

seç-: (1.) Benzerleri arasında hoş a gideni seçip almak veya yararlanmak için ayırmak.

s.-ti (1.13.3)

2. (2.) Birine oy vererek bir göreve getirmek.

s.-meyecekler (1.7.10)

s.-ti (1.16.11)

sen: (1. isim) Teklik ikinci kişiyi gösteren söz.

s. (1.9.1), (1.9.7), (1.9.12), (1.10.1), (1.12.3)

s.+in (1.18.2)

sene: Ar. (1. isim) Yıl.

s. (1.22.10)

sev-: (1.) Sevgi ve bağıllık duymak.

s.-iyorsun (1.9.12)

s.-iyorum (1.9.13), (1.24.13)

2. (4.) Okşamak.

s.-dim (1.20.8)

sık-: (1.) Çevresine sarılarak veya bir şey sararak çepeçevre basınç altına almak.

s.-tım (1.16.2)

sır: Ar. (2.1. isim) Varlığı veya bazı yönleri açığa vurulmak istenmeyen, gizli kalan, gizli tutulan şey.

s. (1.16.6), (1.24.13)

s.+rımız (1.16.3)

sırt: (1. isim) Omurgalı veya omurgasız hayvanlarda boyundan kuyruk sokumuna kadar uzanan üst bölüm.

s.+ları (1.11.4)

soğuk: (3. isim) Isının üşütecek kadar az veya düşük olması durumu.

s.+tan (1.24.6)

sohbet et-: (1.) Dostça, arkadaşça konuşarak hoş bir vakit geçirmek, hasbihâl etmek.

s.-tiler (1.18.16)

sokak: Ar. (1. isim) İl, ilçe vb. yerleşim bölgelerinde, iki yanında evler olan, caddeye oranla daha dar veya kısa olabilen yol.

s.+ları (1.7.2)

son: (1. sıfat) Şimdiki zamana en yakın zamandan beri olan veya bu zamanda yapılmış, olmuş olan, ilk karşıtı.

s.+larıydı (1.21.1)

sonra: (1. zarf) Daha ileri bir zamanda, müteakiben, önce karşıtı

s. (1.8.3), (1.13.4), (1.14.12), (1.15.7), (1.16.12), (1.16.15), (1.18.5), (1.18.20), (1.20.2), (1.20.5), (1.20.9), (1.21.3), (1.21.5), (1.22.7), (1.22.10), (1.24.10)

s.+sını (1.12.1)

sonraki: (1. sıfat) Sonra olan.

s. (1.7.5), (1.22.1), (1.22.1), (1.22.2)

sonunda: (1. zarf) En son zamanda, nihayetinde

s. (1.16.13), (1.18.14), (1.22.3)

sor-: (1.) Birine soru yöneltmek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

s.-du (1.17.8)

s.-dum (1.22.16)

soru: (1. isim) Bir şey öğrenmek için birine yöneltilen ve karşılık gerektiren söz veya yazı, sual.

s. (1.7.9)

s.+lardan (1.8.3)

söyle-: (1.) Düşündüğünü veya bildiğini sözle anlatmak.

s. (1.17.7)

s.-dim (1.18.11)

söz: (5. isim) Bir işi yapacağını kesin olarak vadetme.

s.+ü (1.17.2)

süsle-: (1.) Birtakım katkılarla bir şeyin daha güzel, daha göz alıcı olmasını, daha hoş görünmesini sağlamak.

s.-yecek (1.8.3)

şarkı söyle-: Ar.+T. (~şarkılar söyle-), (1.) Belirli bir besteye göre güfteyi uyumlu olarak okumak.

ş.-di (1.16.10)

şekil: Ar. (1. isim) Biçim.

ş.+leri (1.18.6)

şey: Ar. (1. zamir) Madde, eşya, söz, olay, iş, durum vb.nin yerine kullanılan, belirsiz anlamda bir söz.

ş. (1.17.2)

şimdi: (1. zarf) Şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda.

ş. (1.10.6), (1.13.7)

şöyle: (1. zarf) Şunun gibi, şuna benzer biçimde.

s. (1.16.5)

şu: (1. sıfat) Bu kelimesine göre yerde, zamanda veya söz zincirinde biraz uzak olanı niteleyen söz.

ş. (1.14.12)

tabii: Ar. (6. zarf) Elbette, doğallıkla, doğal olarak, işin gereği olarak

t. (1.20.1)

t. ki (1.10.1)

tam: Ar. (1. sıfat) Eksiksiz, kesintisiz.

t. (1.7.1)

tane: Fa. (1. isim) Herhangi bir sayıda olan şey, adet

t. (1.10.2)

tanı-: (1.) Daha önce görülen, bilinen bir kimse veya şeyle karşılaşıldığında bunun kim veya ne olduğunu hatırlamak.

t.-dım (1.11.2)

t.-yor (1.9.14)

t.-yorum (1.10.1)

tatil yeri:⁷ Ar.+T. (1. isim) Turistlerin veya ülke insanlarının dinlenmesine uygun bir yerde kurulmuş olan ve evleri gerektiğinde belirli bir süre dinlenmek isteyenlere kiralanan yerleşim yeri.

t.+nde(1.13.8)

tek başıma: (1. zarf) Kendi kendine, yalnız olarak.

t. (1.8.5), (1.9.6), (1.22.4)

tekrar: Ar. (1. isim) Aynı olayın, işin, hareketin yeniden ortaya çıkışı, tekrarlanması

t. (1.24.2)

⁷ Güncel Türkçe Sözlükte “tatil yeri” tanımı olmaması ve bağlamın “tatil köyü” tanımına karşılık gelmesi sebebiyle “tatil köyü” ifadesinin tanımı kullanılmıştır.

tekrar et-: Ar.+T. Yeni baştan söylemek veya yapmak.

t.-tim (1.20.2)

televizyon: Fr. (1. isim) Vericiden iletilen dalgaların görüntü ve ses olarak görünmesini ve duyulmasını sağlayan aygıt, televizyon alıcısı.

t.+da (1.12.4)

teşekkür et-: Ar.+T. (1.) Hoşnutluğunu anlatmak.

t.-erim (1.9.11)

tezgah: Fa. (1. isim) Genellikle dükkânlarda satıcıların önündeki uzun masa.

t.+lar (1.15.9)

topla-: (1.) Bir araya getirmek.

t.-yacaklar (1.24.2)

turist: Fr. (1. isim) Dinlenme, eğlenme, görme, tanıma vb. amaçlarla geziye çıkan kimse, gezgin, gezmen, seyyah.

t. (1.17.4), (1.22.18)

t.+ler (1.8.1)

t.+lerin (1.16.15)

t.+lerle (1.21.6)

tut-: (1.) Elde bulundurmak, ele almak.

t.-tum (1.16.8)

uçak: (1. isim) Motorlu hava taşıtı.

u.+ı (1.13.5)

unut-: (1.) Aklında kalmamak, hatırlamamak.

u.-ma (1.14.2)

u.-mam (1.14.4)

utan-: (3.) Çekinmek.

u.-dım (1.18.1)

uyan-: (1.) Uyku durumundan çıkmak.

u.-acaksın(1.9.2)

u.-dım (1.15.1)

uyu-: (1.) Uyku durumunda olmak.

u.-madın (1.9.1)

u.-yamadım (1.7.8), (1.9.3)

uzak: (1. sıfat) Gidilmesi çok süren, çok ötelerde bulunan, ırak, yakın karşıtı.

u.+taydı (1.20.4)

u.+tayım (1.20.4)

uzaklaş-: (1.) Bir şeyden, bir yerden veya kimseden ayrılıp uzağa gitmek.

u.-tı (1.18.3)

uzun: (2. sıfat) Başlangıcı ile bitimi arasında fazla zaman aralığı olan, çok süren.

u. (1.11.1), (1.16.9)

üç: (3. sıfat) İki'den bir artıktır.

ü. (1.21.1), (1.22.5)

üst: (1. isim) Bir şeyin yukarı, göğe doğru olan yanı, üzeri, fevk, alt karşıtı.

ü.+ünde (1.20.15)

üzüm: (1. isim) Asmanın taze veya kuru olarak yenilen ve salkım durumunda bulunan meyvesi.

ü. (1.7.9), (1.7.11), (1.15.8), (1.16.11), (1.16.14)

ü.+den (1.15.8)

ü.+ler (1.7.5)

ü.+ü (1.16.13)

var: (1. sıfat) Mevcut, evrende veya düşüncede yer alan, yok karşıtı.

v. (1.10.2), (1.13.7), (1.18.22), (1.20.1)

v. + dı (1.7.4), (1.7.6), (1.7.9), (1.11.5), (1.15.9), (1.17.3), (1.17.4), (1.18.8), (1.20.11), (1.21.1), (1.22.5), (1.22.11)

2. (1. İsim) Yapacak bir şeyi bulunmak.⁸

v.+dı (1.22.2)

ve: Ar. (2. bağlaç) İki kelime veya iki cümle arasına girerek aralarında bir bağ olduğunu anlatan söz.

v. (1.7.3), (1.7.10), (1.10.6), (1.11.1), (1.11.3), (1.11.4), (1.11.5), (1.11.5), (1.11.8), (1.12.2), (1.13.5), (1.13.8), (1.14.10), (1.14.13), (1.14.6), (1.14.7), (1.14.9), (1.15.6), (1.16.5), (1.16.7), (1.16.9), (1.16.14), (1.16.18), (1.17.6), (1.18.6), (1.18.10), (1.18.18), (1.18.20), (1.18.21), (1.20.2), (1.20.3), (1.20.7), (1.21.7), (1.20.13), (1.22.4), (1.24.2), (1.24.12)

vedalaş-: Ar.+T. (1.) Ayrılırken birbirine esenlik dilemek, esenleşmek.

v.-tık (1.20.7)

volkan: Fr. (1. isim) Yanardağ.

v. (1.18.5)

⁸ “var” ifadesinin bağlam karşılığı Güncel Türkçe Sözlükte “iş ol-“ ifadesiyle tanımlandığı için “iş ol-“ fiilinin tanımı kullanılmıştır.

yağ-: (1.) Yağmur, kar, dolu gökten düşmek.

y.-dı (1.22.3)

yağmur: (1. isim) Yağış.

y. (1.18.6)

yaklaş-: (1.) Aradaki uzaklığı azaltmak veya büsbütün ortadan kaldırmak için ileri gitmek.

y.-tım (1.18.16)

yaklaşık: (1. sıfat) Aşağı yukarı bir değerlendirme yapılarak bulunan, ortalama, takribî.

y. (1.20.5)

yan: (2. isim) Sağ ve solun ortak adı, yön, taraf, cihet.

y.+ıma (1.10.6), (1.20.13), (1.21.5)

y.+ımızdan (1.16.1)

y.+ına (1.18.16), (1.20.6), (1.21.3)

y.+ındayım (1.18.2)

yardım et-: (1.) Kendi gücünü, imkânlarını başka birinin iyiliği için kullanmak.

y.-tiler (1.18.18)

yarın: (1. isim) Bugünden sonra gelecek ilk gün.

y. (1.9.2), (1.9.10), (1.17.3)

yarış-: (3.) Başkalarından üstün olmaya çalışmak, rekabet etmek.

y.-acaklar (1.8.2)

yarışma: (1. isim) Yarışmak işi, müsabaka.

y.+da (1.7.9)

yaş: (1. isim) Doğuştan beri geçen ve yıl birimi ile ölçülen zaman, sin (II).

y.+ındaydım (1.7.1)

yaşa-: (3.) Varlığını sürdürmek.

y.-ıyor (1.13.9), (1.17.9)

yaşama: (1. isim) Yaşamak işi.

y.+ları (1.24.5)

yatak: (1. isim) Uyuma, dinlenme vb. amaçlarla üzerine veya içine yatırılan eşya, döşek.

y.+ıma (1.14.6)

y.+ımdan (1.15.2)

yavaşla-: (1.) Yavaş gitmeye başlamak, hızını azaltmak, yavaş olmak.

y.-dık (1.18.3)

yaz: (1. isim) İlkbaharla sonbahar arasındaki sıcak mevsim.

y. (1.22.7)

yeniden: (1. zarf) Gene, yine, bir daha, tekrar.

y. (1.16.8)

yer: (1. isim) Bir şeyin, bir kimsenin kapladığı veya kaplayabileceği boşluk, mahal, mekân.

y.+e (1.13.3)

2. (2. isim) Gezinilen, ayakla basılan taban.

y.+e (1.22.13)

3. (7. isim) Önem.

y.+i (1.13.5)

4. Bulunulan, yaşanılan, oturulan bölge.

y.+iydi (1.15.3)

y.+lerde (1.13.9)

y.+leri (1.10.2)

y.+lerinden (1.7.4)

yıka-: (1.) Su veya başka bir sıvı kullanarak bir şeyi temizlemek.

y.-dım (1.15.4)

yıl: (1. isim) Dünya'nın, Güneş çevresinde tam bir dolanım yapması için geçen 365 gün, 5 saat ve 49 dakikalık zaman.

y. (1.7.1), (1.8.4), (1.9.6), (1.16.11), (1.18.5)

y.+ın (1.16.11)

y.+lar (1.24.10)

yılkı: (1. isim) At, eşek gibi tek tırnaklı hayvan sürüsü.

y. (1.7.9), (1.20.1), (1.20.5)

y.+dan (1.20.6)

y.+ların (1.22.10)

y.+m (1.21.2), (1.22.6)

y.+mı (1.22.8), (1.24.13)

y.+nın (1.20.15)

y.+ya (1.20.12)

y.+yı (1.20.2)

yine: (1. zarf) Yeniden, bir daha, tekrar, gene.

y. (1.7.10), (1.7.11), (1.16.12), (1.18.12), (1.21.1), (1.22.5), (1.22.12)

2. (3. zarf) Buna rağmen, bununla birlikte.

y. (1.18.2), (1.24.12)

yorgun: (1. sıfat) Çalışma vb. sebeplerle beden veya zihin etkinliği yavaşlayan, yorulmuş olan, bitap.

y.+du (1.22.2)

yürü-: (1.) Adım atarak ilerlemek, gitmek.

y.-dü (1.20.2)

yüz: (2.1. isim) Başta, alın, göz, burun, ağız, yanak ve çenenin bulunduğu ön bölüm.

y. + ümü (1.15.4)

yüzlü: (1. sıfat) Yüzü herhangi bir nitelikte olan.

y. (1.11.3)

zaman: Ar. (2. isim) Bu sürenin belirli bir parçası, vakit.

z. (1.7.2), (1.13.4), (1.20.13)

2. (Ar. 1. zarf) Demek oluyor ki, öyleyse. (Bkz. TDK ‘o hâlde’)

z. (1.9.10), (1.10.6)

3. (6. isim) Dönem, devir.

z.+lardan (1.13.2)

zamanla: Ar.+T. (1. zarf) Aradan süre geçtikçe, giderek.

z. (1.18.7), (1.20.13), (1.24.8)

zeki: Ar. (1. sıfat) Anlama, kavrama yeteneği olan, zekâsı olan, zeyrek.

z. (1.11.5)

zor: Fa. (5. zarf) Güçlülükle.

z. (1.9.2), (1.15.1)

2. (1. sıfat) Sıkıntı veya güçlülükle yapılan, kolay karşıtı.

z. (1.24.5)

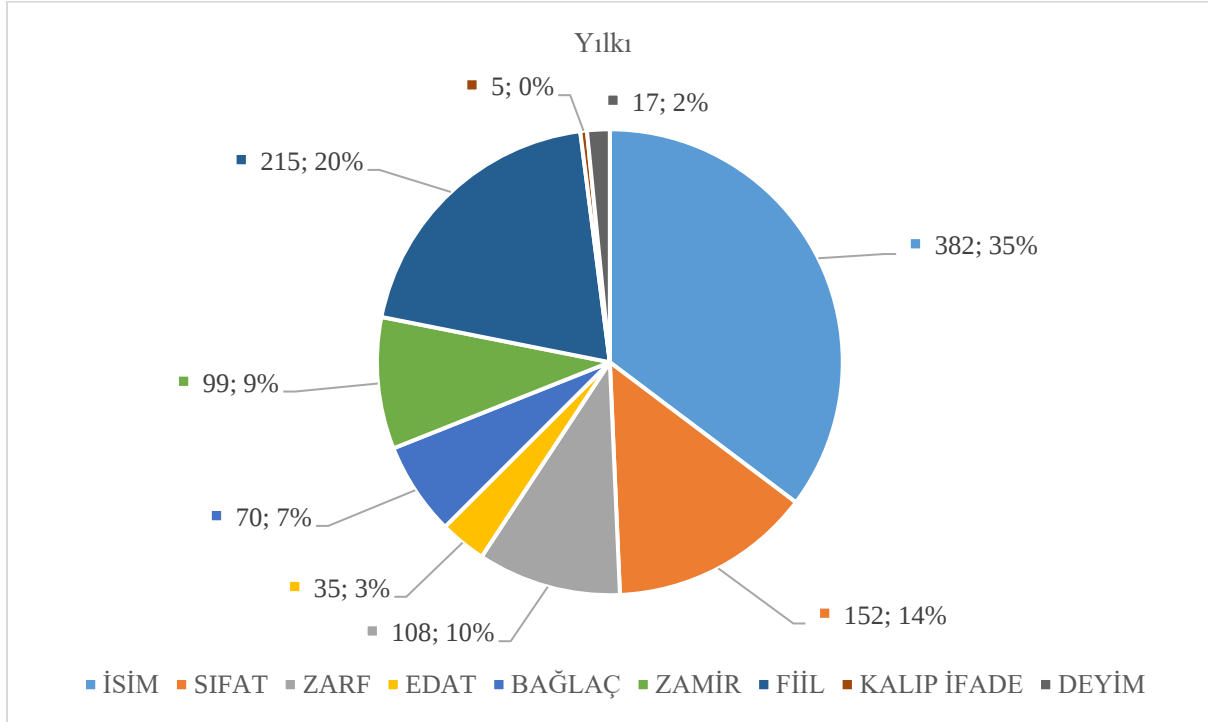
Yabancılarla Türkçe öğretimi için hazırlanmış temel seviyelere hizmet eden “Yılkı adlı hikâye kitabındaki sözcükler, bu sözcüklerin metin temelli bağlamına göre incelenmiş anlamları, sözcük türleri, sözcüklerin etimolojik incelemeleri ve sıklıkları yukarıda belirtildiği gibidir. Tüm bu çalışmada önce hikâye kitabındaki sözcük türlerinin sıklığı incelenmiş, daha sonra hangi sözcük türünün kaçınıcı anlamda yüzde kaç oranında kullanıldığına dair oluşturulan grafiklerle yorumlaması yapılmıştır.

Şekil 1’de sözcük türleri ve sıklık çalışması mevcuttur.

Tablo 2’de ise metin temelli bağlam oranlarının verildiği grafikler görülmektedir.

Şekil 1

Yılıkı adlı hikâye kitabında kullanılan sözcük türleri, sözcük sayıları ve sözcük türlerinin yüzdelik dilimleri

Şekil 1 incelendiğinde “Yılıkı” adlı hikâye kitabında toplamda 1083 sözcük kullanıldığı saptanmıştır. Genel orana bakıldığında isimlerin %35 oranında kullanıldığı görülmektedir. Karadüz (2004) Türkçede adların, sözcük türleri arasında en çok ve sık kullanım alanına sahip olduğunu belirtmiştir.

İkinci sırada kullanılan sözcük türü ise fiillerdir. Türkçede fiiller çekimli hâlde tek başına cümle niteliği taşımaktadır. Bu sebeple fiil kullanımı dil öğretiminde önemlidir. Gedizli (2013: 899) fiillerin cümlede temel unsur olarak görev aldıklarını söyleyerek fiillerin cümle içindeki önemine vurgu yapmıştır ve bunun yanında sözcük türü incelemesi yapıldığında ortaya çıkan tasniflerde dillerde kurucu öğelerin fiiller olduğunu belirtmiştir. Şekil 1 incelendiğinde fiil sayısının 215, fiil kullanım oranının %20 olduğu saptanmaktadır. Hikâye kitapları dil öğretiminde genel olarak ek materyaller gibi görünse de gerek günlük konuşma diline gerek yazma diline yönelik hâkimiyet kazandırdıkları için hikâye kitaplarında kullanılan sözcükler, sözcüklerin türleri, sayıları ve hangi anlamda kullanıldıkları öğrencilere derste öğrendikleri dili pekiştirmeleri için önemli oranda katkı sağlamaktadır. Bu noktaya kadar isim ve fiillerin kullanım oranına bakıldığında isimlerin yüzdelik dilimde birinci sırayı, fiillerin ise ikinci sırayı alması, incelenen hikâye kitabının yabancılara Türkçe öğretimi açısından uygun sözcük türü sıralamasına sahip olduğunu ve dil öğretimine katkı sağlayacağını göstermektedir.

Kullanım sıklığı bakımından üçüncü sırayı sıfatlar almaktadır. Sıfatlar cümle içinde öznelere, nesnelerin betimlenmesinde kullanılan önemli sözcük türleridir. “Yılıkı” adlı hikâye kitabında Şekil 1’e bakıldığında sıfatların %14 oranında kullanıldığı görülmektedir. Türkçede ilk sıralamada isimler, ikinci sıralamada fiiller ve üçüncü sıralamada ise sıfatlar en çok kullanılan sözcük türleri olarak bilinmektedir. Bu sebeple isimler, fiiller ve sıfatlar A1-A2 seviyelerinde önceliği olan sözcük türleridir. D-AOBM’de (2020) A2 söz varlığı kazanımlarından ‘Basit hayatta kalma ihtiyaçlarıyla başa çıkmak için yeterli kelimeye sahiptir.’ ifadesine bakıldığında temel ve basit cümle unsurlarını bilen bir öğrenci basit ihtiyaçlarını karşılayabilecek cümleler kurabilmelidir. Temel cümle unsurları içinde de ilk üçte isimler, sıfatlar ve fiiller yer almaktadır. Bu sebeple “Yılıkı” adlı hikâye kitabında sözcük türü kullanım sıklığı sıralaması yapılan akademik çalışmalar doğrultusunda ‘öğretici materyal’ olarak adlandırılabilir bir materyaldir, demek mümkündür.

Zarfların Şekil 1 incelendiğinde dördüncü sırada kullanıldığı görülmektedir. Sıfatlar isimleri nitelerken zarflar da fiilleri niteleyen önemli sözcük türlerinden birisi olarak bilinmektedir. Zarflar birinci hikâye kitabında %10 oranında kullanılmıştır. Toplamda 108 adet zarf türünde sözcük kullanıldığı görülmektedir.

Türkçede cümlelerde ismin yerine kullanılan zamirler de büyük öneme sahiptir. Konuşma dilinde her öznenin veya nesnenin adını kullanmak yerine zamirler de sıkça ismin yerine kullanılmaktadır. Özellikle dil öğretiminde öğrencilere A1 düzeyinden itibaren zamirlerin kavratılması önemlidir. Ancak yalnızca derste anlatılan dil bilgisi kuralları ve ders esnasında pratik yaptırılan diğer beceriler dildeki sözcüklerin pekişmesi için yeterli olmamaktadır. Bu sebeple çeşitli ek materyallere doğrudan ihtiyaç duyulmakta ve başvurulmaktadır. “Yılıkı” adlı hikâye kitabında Şekil 1’de görüldüğü üzere zamirler en çok kullanılan beşinci sözcük türüdür. Hikâye kitabında %9 oranında 99 adet zamir kullanılmıştır.

Bağlaçlar sözcükleri ve cümleleri birbirine bağlayarak anlam bütünlüğü oluşturan sözcük türüdür. Türkçede en fazla kullanılan bağlaçlar genel olarak “ve” bundan başka, bu şekilde, ayrıca, “yani, de/da vb.” bağlaçlarıdır (Özden, 2019: 593). Şekil 1 incelendiğinde 70 bağlacın kullanıldığı görülmekte ve bağlaçların hikâye kitabında sözcük türlerinin %7’sini oluşturduğu görülmektedir. Yukarıda aktarılan dizin çalışması incelendiğinde ise en sık kullanılan bağlaçların “ve, veya, de/da” bağlaçları olduğu görülmektedir. Bu incelemelere ve sıklık analizlerine göre sık kullanılan edatların yerinde kullanıldığını söylemek mümkündür. A1-A2 seviyelerinde dil bilgisi adıyla verilmese de öğrencilere cümle içinde bağlaçlar sezdirilerek verilmekte ve bağlaç öğretimi gerçekleştirilmektedir. Hikâye kitabında da bu

bağlaçların doğru oranlarda pekiştirilmiş olması ise “Yılkı” adlı hikâye kitabının sıklık noktasında yabancılara Türkçe öğretimine uygun bir materyal olduğunu göstermektedir.

Edat tanımını yaparken edatların tek başına genellikle anlam ifade etmediğinden bahsetmiştik. Cümlelerin içinde farklı anlamlar katabildikleri gibi bazen cümleyi tamamlayıcı unsur olarak da görev yapan edatlar yabancılara Türkçe öğretiminde bağlaçlar gibi sezdirilerek öğretilmekte; “edat” başlığı altında öğretilmemektedir. Dolayısıyla bu sözcük türünün de temel seviyelerden itibaren dildeki aktif kullanımının pekiştirilmesi önem arz etmektedir. “Yılkı” adlı hikâye kitabının sözcük türü analizi incelendiğinde edatların sondan üçüncü sırada %3 oranında kullanıldığı görülmektedir. Edatlar cümlede temel sözcük unsurlarından ziyade daha çok tamamlayıcı göreve sahip oldukları için hikâye kitabında %3 oranında kullanılması edatların pekiştirilmesi bakımından yeterlidir diyebiliriz.

A1-A2 seviyeleri, yabancılara Türkçe öğretiminde mecaz öğretimlerden kaçınılması gereken seviyelerdir. Öğrenciler A1-A2 seviyelerinde D-AOBM’ye göre temel ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde dil hâkimiyetine sahip olmalıdır. Bu kazanımların elde edilmesi için de mecaza ihtiyaç duyulmamaktadır. “Yılkı” adlı hikâye kitabının sözcük türü analizinde %2 oranında kullanılmıştır. 17 adet deyim rastlanmıştır. Bu deyimlerden “karar vermek, akla gelmek” konuşma-yazma dilinde sık kullanılan ve dilde temel seviyede verilebilecek deyimlerken; “ok gibi fırlamak, ad koymak, kulağına fısıldamak, göz kırpmak vb.” deyimlerin A1-A2 seviyelerine uygun olmadığı görülmektedir. Ancak tüm kitapta %2 oranında deyim kullanılmış olması hikâye kitabının aşırı zorlayıcı olmadığını göstermektedir.

Yabancılara Türkçe öğretiminde A1 seviyesiyle birlikte kalıplaşmış ifadeler sıklıkla öğretilmekte ve kullanılmaktadır. “Günaydın, iyi geceler, iyi bayramlar, merhaba, afiyet olsun vb.” kalıplaşmış ifadelerden yalnızca 5 adet kullanıldığı görülmektedir. D-AOBM’nin söz varlığı kazanımlarında “Belirli somut durumlarla ilgili temel kelime/işaret ve öbek birikimine sahiptir.” cümlesi dikkate alındığında öbek birikimi, temel kelime ve işaretler kalıplaşmış ifadeleri işaret etmektedir. Bu kazanımların “Yılkı” adlı hikâye kitabında eksik kaldığı görülmektedir.

Tablo 3

Yılkı adlı hikâye kitabında kullanılan sözcüklerin TDK sözlükteki anlam sıralama sayıları ve yüzdelik dilimleri

	1. Anlam	2. Anlam	3. Anlam	4. Anlam	5. Anlam	6. Anlam	7. Anlam	8. Anlam	9. Anlam	10. Anlam	Diğer Anlam	TOPLAM
İsim	302	47	2	9	1	11	1	0	6	3	0	382
	79,06%	12,30%	0,52%	2,36%	0,26%	2,88%	0,26%	0,00%	1,57%	0,79%	0,00%	
Sıfat	127	20	4	1	0	0	0	0	0	0	0	152
	83,55%	13,16%	2,63%	0,66%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	
Zarf	63	21	17	1	2	3	1	0	0	0	0	108
	58,33%	19,44%	15,74%	0,93%	1,85%	2,78%	0,93%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	
Edat	29	3	1	0	0	2	0	0	0	0	0	35
	82,86%	8,57%	2,86%	0,00%	0,00%	5,71%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	
Bağlaç	10	37	23	0	0	0	0	0	0	0	0	70
	14,29%	52,86%	32,86%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	
Zamir	56	43	0	0	0	0	0	0	0	0	0	99
	56,57%	43,43%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	
Fiil	155	15	25	7	7	0	0	5	0	0	1	215
	72,09%	6,98%	11,63%	3,26%	3,26%	0,00%	0,00%	2,33%	0,00%	0,00%	0,47%	
Kalıp İfade	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5
	100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	
Deyim	16	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	17
	94,12%	5,88%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	
TOPLAM	763	187	72	18	10	16	2	5	6	3	1	1083
	70,45%	17,27%	6,65%	1,66%	0,92%	1,48%	0,18%	0,46%	0,55%	0,28%	0,09%	

Tablo 3'te "Yılkı" adlı hikâye kitabında kullanılan sözcükler, bu sözcüklerin metin bağlamında TDK sözlüğündeki ilk 10 anlamı ve onuncu anlamdan sonraki anlamlar gruplar hâlinde incelenmiştir. Sonuçlar hem sözcük sayısı hem yüzdelik şeklinde tabloda gösterilmiştir.

Tablo 3'e göre "Yılkı" adlı hikâye kitabı incelendiğinde toplamda 1083 sözcük kullanıldığı görülmektedir. Bu sözcüklerin metin temelli anlamları TDK sözlüğü kullanılarak yukarıdaki dizin çalışmasında gösterilmiştir. D-AOBM'nin A1-A2 kazanımları göz önünde bulundurulduğunda temel seviye eğitim almış öğrencilerin ana hedef olarak kendilerini basit bir dille ifade etmeleri beklenmektedir. Bunun için de sözcüklerin Türkçede en sık kullanıldıkları anlamlarının verilmesinin kazanıma en uygun eğitim yöntemi olduğu söylenebilir. Tablo 3'te sözcüklerin tümü ele alındığında %70,45 oranla 763 sözcüğün TDK'deki birinci anlamıyla kullanıldığı saptanmıştır. Bu da hikâyenin temel seviyeye uygunluğunu göstermektedir. İkinci anlamda kullanılan sözcük sayısı oranı %17,27; üçüncü anlamda kullanılan toplam sözcük sayısı oranı %6,65; dördüncü anlamda kullanılan sözcük sayısı oranı %1,66; beşinci anlamda kullanılan sözcük sayısı oranı %0,92 olarak görülmektedir. Buraya kadar sözcük kullanım oranları doğru orantılı olarak ilerlemekteyken altıncı anlamda kullanılan sözcük sayısının ilk beş anlamdan daha yüksek olduğu görülmektedir. Sonraki anlamlarda oran düşmeye devam etmektedir. Ancak bu düzenli düşüşü onuncu anlamda

kullanılan sözcük sayısı değiştirmekte ve oranın burada az da olsa yükseldiği görülmektedir. “Yılkı” adlı hikâye kitabında onuncu anlamdan sonrasına ait yalnızca 1 sözcük bulunmaktadır. Bu da hikâye kitabının geneline bakıldığında görmezden gelinebilecek bir oran olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 3’te isimlerin anlamlara göre dağılım oranları incelendiğinde %79,06 oranında 302 sözcüğün birinci anlamda kullanıldığı görülmekte olup, bu durum hikâyenin temel seviye materyali olarak kullanılabileceğini ifade etmektedir. İkinci anlamdaki isim sayısı 47, bu sayının diğer anlamlara göre oranı ise %12,30’dur. Bu oranı üçüncü anlamda kullanılan %0,52 oranı takip etmektedir. Sözcük sayısı dördüncü, altıncı ve dokuzuncu anlamlarda artış göstermiştir. Bu durum düzenli dağılım olmadığını göstermektedir. Ancak temel seviyedeki öğrencilerin bir metnin içindeki isimlerin %79,06’sını anlayabilecek olmaları diğer oranların dağılımındaki düzensizliğin göz ardı edilmesine olanak tanımıştır.

Tablo 3’teki sıfatların kullanım oranları oldukça düzenlidir. Birinci anlamda kullanılan sıfat sayısı 127 iken, yüzdelik dilimde bu sayı %85,55 olarak gösterilmiştir. “Yılkı” adlı hikâye kitabında ikinci anlamdaki sıfat sayısı 20, oran ise %13,16 olarak belirtilmiştir. Üçüncü anlamdaki sıfat sayısı 4, oran ise %2,63’tür. Son olarak dördüncü anlamda kullanılan sıfat sayısı 1, oran ise %0,66’dır. Bu oranlar ve sayılar incelendiğinde sıfat türündeki sözcüklerin kullanımının A1-A2 seviyelerindeki kazanımlara uygunluğu açıkça anlaşılmaktadır. Özellikle onuncu anlamdan sonraki “diğer anlamlar”da oranın %0 olması, A1-A2 temel seviyenin D-OABM’nin söz varlığı kazanımlarıyla uyumaktadır.

“Yılkı” adlı hikâye kitabı incelendiğinde birinci anlamdaki zarfların kullanım oranının %58,33, zarf sayısının 63 olduğu görülmektedir. Toplam kullanılan zarf sayısı 108’dir. İkinci anlamda kullanılan zarfların sayısı 21, oranı ise %19,44’tür. Üçüncü anlamdaki zarfların sayısı 17, oranı %15,74 olarak saptanmıştır. İlk üç anlam toplamda kullanılan zarf türündeki sözcüklerin ortalama %92’sini oluşturmaktadır. Geriye kalan %8’lik kısım dördüncü, beşinci, altıncı ve yedinci anlamda kullanılmıştır. Sonraki sıralamalarda zarf türünde sözcük bulunmamaktadır. Zarfların %90’dan fazlasının ilk üç anlamda, ortalama %60’ının da ilk anlamında kullanıldığı göz önüne alındığında, hikâyedeki zarf sayısının ve oranının temel seviyeye uygun şekilde dağıldığı belirlenmiştir. Bu durum da zarfların öğretiminde doğru bir yol izlendiğini göstermektedir.

Tablo 3’e göre edatlar daha az kullanılan sözcük türleri olarak belirlenmiştir. Toplamda 35 adet edat saptanmış, bu sayının %82,86’sı birinci anlamda kullanılmıştır. 29 adet edat birinci anlama sahipken, 3 adet edat ikinci anlamında kullanılmıştır. Diğer edatlardan 1 tanesi üçüncü anlamda, 2 tanesi ise altıncı anlamda kullanılmıştır. Genel olarak hikâye incelendiğinde edat

öğretiminde doğru bir yol haritası izlendiğini söylemek mümkündür. Edatların büyük kısmının birinci anlamda kullanılması temel seviye için hazırlanmış hikâyenin D-AOBM'deki hedef kazanımlarla uyuştuğunu göstermektedir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde cümle oluşturma aşamasında bağlaçlar önemli unsurlardır. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireylerin farklı dil ailelerinden gelmeleri durumunda Türkçenin yapısını, sözcüklerin, cümlelerin birbirine nasıl bağlanacağını aktarmak konuşma ve yazma becerisinde önemli bir yere sahiptir. Özellikle A1-A2 temel seviyelerde bağlaç kullanımı öğretilmektedir. Ancak derste öğretilen bağlaçların kullanımını hikâye kitaplarındaki metinlerde görmeleri öğrenmeyi pekiştirmektedir. Yani ek materyaller öğrenmeyi güçlendirir. “Yılıkı” adlı hikâye kitabında toplamda 70 adet bağlaç kullanılmıştır. Tablo 3'e göre TDK sözlüğünden metin bağlamı tanımların alınması sebebiyle kitaptaki bağlaçların %52,86'sı ikinci anlamda kullanılmıştır. “de/da” bağlacının fazla olması ve TDK'de “de-” fiilinin birinci anlamda “de” bağlacının ikinci anlamda verilmiş olması ortaya kitapta kullanılan bağlaçların ikinci anlama yüklenmesine sebep olmuştur. Bu nedenle birinci anlamdaki bağlaç sayısının oranı %14,29 olarak saptanmış ve ikinci anlamın oranı daha yüksek çıkmıştır. Üçüncü anlamda kullanılan bağlaç sayısının oranı ise %32,86'dır. Çalışması yapılan hikâye kitabında en sık kullanılan bağlaçlardan olan “ve, ama, veya, de/da” tercih edilmiş olsa da bu bağlaçların TDK'deki öncelikli anlamları farklı olduğu için tam olarak geçerli bir sonuç alındığı söylenememektedir. Ancak genel olarak Türkçede en sık kullanılan bağlaçların tercih edilmesi ve bağlaç sayısının toplam sözcük sayısına oranı yeterli düzeyde olduğu için hikâye kitabındaki bağlaç öğretimi D-AOBM'deki hedef A1-A2 kazanımlarını karşılayacak düzeyde kullanılmıştır.

Tablo 3'teki toplam zamir sayısı 99'dur. “Yılıkı” adlı hikâye kitabında kullanılan 99 zaminin ilk 56 tanesi TDK'ye göre birinci anlamda geriye kalan 43 tanesi de ikinci anlamda kullanılmıştır. A1-A2 seviyeleri için sözcüklerin birinci ve ikinci anlamları temel anlamları oluşturduğu için çalışmaya dâhil edilen kitabın hedef kazanımlara uygun olduğu söylenebilir. Diğer anlamlarda zamir kullanılmamıştır.

Türkçede fiillerin tek başına cümle niteliği taşıması fiilleri Türkçedeki en önemli cümle unsurlarından biri hâline getirmektedir. Bu sebeple yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de fiillerin öğretimi çok önemlidir. Ancak Türkçede bazı fiillerin birden çok anlamı vardır. TDK sözlüğü incelendiğinde örneğin ‘git-’ fiilinin 22 anlamı olduğu görülmektedir. En sık kullanılan fiillerden birisi olan ‘git-’ fiilinin A1-A2 seviyesinde birinci veya ikinci anlamda kullanılması beklenir. “Yılıkı” adlı hikâye kitabı incelendiğinde hikâyede toplamda 215 fiil kullanıldığı saptanmıştır. Bu fiillerin bazıları tekrarlayan, çekimleri farklı fiillerdir. Bu çalışmada 215 fiilin

%72,09'unun birinci anlamda kullanıldığı, %6,98'inin ikinci anlamda kullanıldığı belirlenmiştir. Fiillerin %11,63'ünün TDK'deki üçüncü anlamının kullanıldığı görülmektedir. Bu oranın ikinci anlama göre artış göstermesi A1-A2 hedef kazanımlarıyla uyumsuzluk oluşmasına neden olmuştur. Fiillerin yedişer tanesi ise dördüncü ve beşinci anlamlarında kullanılmıştır. Onuncu anlamdan sonraki anlamda kullanılan bir fiil bulunmaktadır. Bu durum A1-A2 hikâye kitabında bu duruma dikkat edilmediğini, kazanımlarla kullanılan fiilde uyumsuzluk olduğunu göstermektedir.

Tablo 3'teki sonuçlara göre "Yılkı" adlı hikâye kitabında toplamda 5 kalıplaşmış ifade kullanılmış ve bu sözcük ve sözcük gruplarının tümü birinci anlamıyla kullanılmıştır. %100'lük oran A1-A2 hedef kazanımlarıyla eksiksiz uyumaktadır.

A1-A2 temel seviye Türkçe öğretiminde mecaz kullanımından kaçınılmalıdır. Çünkü D-AOBM'nin hedef kazanımlarında 'kendini basit bir dille ifade etme' gibi ifadeler yer almaktadır. Mecaz kullanımı yabancılara Türkçe öğretiminde söz varlığı kazanımları da incelendiğinde B1 seviyesiyle başlamaktadır. Ancak A1-A2 hikâye kitabı olan "Yılkı"da toplamda 17 deyim kullanılmış, bu deyimlerin %94,12'si birinci anlamında, %5,88'i ikinci anlamında kullanılmıştır. Temel seviye Türkçe öğretiminde deyim tercih edilmesi D-AOBM'nin A1-A2 söz varlığı kazanımlarıyla uyumsuzluk oluşmasına neden olmuştur.

4.2. Yunus Emre Enstitüsü “Anadolu Hikâyeleri Dizisi” 2. Kitap Kırmızı Ayakkabılar

4.2.1. Kırmızı Ayakkabılar paragraf dizini

7. SAYFA

1. Önce kuş seslerini duyuyorum. Sonra saate
2. bakıyorum. Saat yedi buçuk. Başımı tekrar yastığa
3. koyuyorum ve uyumak istiyorum. Ama uzun sürmüyor.
4. O an, Ayça'yı hatırlıyorum. Eyvah! İki saat sonra
5. otogarda olacak. Yataktan hemen kalkıyorum.
6. Pencereyi açıyorum ve derin bir nefes alıyorum. Kuş sesleri
7. artıyor. Bu sesleri seviyorum. İçimden "İlkbahar
8. güzel mevsim." diyorum. Bu mevsimi seviyorum.
9. Çiçek kokuları odama doluyor. Bu kokuları seviyorum.
10. Banyoya gidiyorum ve hızlı bir şekilde yıkanıyorum.
11. Sonra saçlarımı kurutuyorum. Yeniden odama
12. dönüyorum.

8. SAYFA

1. Bence bugün güzel bir gün olacak. Bugün, en yakın
2. arkadaşım gelecek.
3. En güzel elbisemi giyiyorum. Salondan kedim
4. Pamuk'un sesi geliyor. Bana, "Acıktım." demek istiyor.
5. Akıllı kedime mamasını veriyorum ve kendime
6. kahvaltı hazırlıyorum. Zaman azalıyor. Kahvaltıdan
7. sonra montumu giyiyorum ve evden çıkıyorum.
8. Apartmanın önünde otobüs durağı var. Oraya gitmek
9. kısa sürüyor ama orada uzun süre bekliyorum. Saat
10. 09.00'da otobüse biniyorum. Trafik çok yavaş
11. ilerliyor. Kafamı cama dayıyorum ve arabaları sayıyorum.
12. Bir... İki... Üç... Dört... Tam o sırada telefonum
13. çalıyor.
14. – Alo, Ayça!
15. – Merhaba Nuray! Otobüs mola yerinden hareket etti.
16. Yarım saat sonra Bursa'da olacağız.
17. – Tamam canım. Ben de otogara gidiyorum. Seni
18. orada karşılayacağım.

9. SAYFA

1. – Peki, görüşmek üzere...
2. – Hoşça kal.
3. Ayça, benim üniversiteden arkadaşım. Onunla en son
4. altı ay önce İstanbul'da görüştük. Çok güzel bir
5. gündü. Ben de onu Bursa'ya davet ettim fakat Ayça'nın
6. altı aydır hiç fırsatı olmadı. Üç gün önce beni aradı:
7. – Nuray, bu hafta sonu Bursa'ya geleceğim, dedi.
8. Çok sevindim.

10. SAYFA

1. Bugün Ayça'yı ilk önce Tophane'ye götüreceğim.
2. Osman Gazi ve Orhan Gazi'nin türbelerini
3. ziyaret edeceğiz. Oradaki çay bahçesinde çay içeceğiz. Daha
4. sonra Ayça'yı başka yerlere de götüreceğim. Akşam
5. olmadan önce ipekçiler ve ayakkabıcılar çarşısına
6. gideceğiz.
7. Otogara geldim. Ayça'nın otobüsü de 10 dakika
8. sonra otogara girdi. Arkadaşım, otobüsten indi.
9. Birbirimize sıkıca sarıldık.

11. SAYFA

1. Otogardan çıktık, Tophane'ye gittik. Türbeleri
2. ziyaret ettik. Çaylarımızı içtik. Hava güzeldi.
3. Mevsim güzeldi. Bursa güzeldi.
4. Ayça:
5. Otobüste sürekli dışarıyı seyrettim. Her yer yeşildi.
6. Bir ara şeftali bahçelerini gördüm. Sanki ağaçlar
7. üzerinde yüzlerce küçük gezegen vardı. Yüzlerce küçük,
8. turuncu gezegen...
9. – Bu yüzden buraya "Yeşil Bursa, Şeftali Diyarı"
10. diyorlar.

12. SAYFA

1. Şimdi de Irgandı Köprüsü'ne gidiyoruz. Ayça:
2. – O köprünün özelliği ne? Neden oraya gidiyoruz,
3. diye soruyor.
4. – Irgandı, bir sanat köprüsü. İçinde çarşı var,
5. diyorum.
6. Şaşıyor:
7. – Nasıl yani? Çarşı, köprünün üstünde mi, diyor.
8. – Evet. Irgandı Köprüsü, dünyadaki ilk sanat köprüsü.

13. SAYFA

1. – Evet, üç tane daha var. Biri Bulgaristan'da ve
2. diğer ikisi İtalya'da.
3. Köprüye geliyoruz. Ayça onu çok beğeniyor.
4. Köprünün girişindeki levhayı okuyor.
5. – Bu, çok eski bir köprü. Şuradaki tarihe bak! 1442
6. yazıyor.
7. – Evet, bu çok önemli bir kültür mirası.
8. Köprüdeki çarşayı geziyoruz ve oradan
9. ayrılıyoruz. 15 dakika sonra şehir merkezindeki
10. saat kulesine varıyoruz. Saat kulesinin tam karşısında
11. Ahmet Vefik Paşa Bursa Devlet Tiyatrosu var.
12. Ayça:
13. – Bugün hangi oyunlar var, biliyor musun?
14. Tiyatro binasına giriyor ve görevliye soruyoruz:
15. – Bugün hangi oyunlar var?

14. SAYFA

1. Görevli:
2. – Bugün sadece çocuk oyunları var.
3. Görevliye teşekkür ediyoruz ve tiyatrodan
4. ayrılıyoruz. Ayça:
5. – Bu tiyatronun adı neden "Ahmet Vefik Paşa"?
6. – Çünkü Ahmet Vefik Paşa, Bursa'daki ilk tiyatro
7. sahnesini kurdu.
8. – Peki, kaç yılında kurdu?

9. – 1879 yılında kurdu. Ahmet Vefik Paşa, o tarihte
10. Bursa Valisi'ydi.
11. – Osmanlı Devleti'nde daha önce tiyatro sahnesi yok
12. muydu?
13. – Tabii ki vardı. Ama biliyorsun, Osmanlı
14. Devleti'nde çok sayıda farklı kültürden insanlar bir aradaydı.
15. Osmanlı Devleti hepsinin devleti, toprağı, vatanıydı.

15. SAYFA

1. Onlar, asırlar boyunca bir arada, huzur içinde
2. yaşadılar. Her biri farklı mesleklerde becerikliydi. Bazıları
3. terzilik, bazıları sarraflık, bazıları gazetecilik,
4. bazıları tiyatro vs. alanında iyiydi. Yani tiyatro sahneleri
5. Osmanlı Devleti'nde vardı. O sahneler her kültürden
6. insana açıktı. Sonra Ahmet Vefik Paşa bu sahneyi
7. kurdu. Onun sahnesi de her kültürden insana açıktı.
8. Çünkü hoşgörü, birlik ve beraberlik bu topraklarda
9. hep vardı.

16. SAYFA

1. Daha sonra Ayça'yı ipek çarşısına götürüyorum.
2. O, çarşıdaki bir mağazaya giriyor. İçerisi çok
3. kalabalık. Ben içeriye girmiyorum. Mağazanın camından
4. Ayça'yı seyrederim. Ayça ipek şallar, gömlekler,
5. elbiseler arasında kayboluyor. Elindeki mavi şalı
6. gösteriyor ve satıcıya bir şeyler söylüyor. Bu sırada
7. mağazadaki insanlar azalıyor. İçeriye giriyorum.

17. SAYFA

1. Satıcı:
2. – Onun beyazı yok. Sadece siyahı ve mavisi var, diyor.
3. Ayça biraz üzülüyor. Sonra:
4. – Fiyatı ne kadar, diye soruyor.
5. Satıcı:
6. – 300 lira.
7. Ayça, fiyatı yüksek buluyor. Satıcı ile
8. pazarlık ediyorlar. Sonunda 250 liraya anlaşıyorlar. Satıcıya:

9. – Kolay gelsin, diyoruz ve oradan ayrılıyor. Ayça
10. gülümsüyor:
11. – Beni ayakkabı çarşısına da götüreceksin, diye
12. soruyor.
13. Gülümsüyorum.
14. – Evet. Tabii götüreceğim.

18. SAYFA

1. Yolumuz uzun sürmüyor. Çarşılar birbirine çok
2. yakın. Bir mağazaya giriyoruz. Satıcı:
3. – Hoş geldiniz.
4. Ayca'yla aynı anda:
5. – Hoş bulduk, diyoruz.
6. – Nasıl bir şey arıyorsunuz?

19. SAYFA

1. Ayça, satıcıya bir ayakkabı tarif ediyor. Ben, küçük
2. bir koltuğa oturuyorum ve masanın üzerindeki dergileri
3. inceliyorum. Satıcı önce üst kata çıkıyor. Biraz
4. sonra, elinde bir çift kırmızı ayakkabıyla aşağıya iniyor.
5. Ayça'ya bakıyorum. Ayça mutlu. Satıcıya bakıyorum.
6. Satıcı memnun. Sağ tarafımdaki aynaya bakıyorum.
7. Ben şaşkınlığım ve üzgünüm ama belli etmek
8. istemiyorum. Yeniden dergileri inceliyorum. Aslında, o anda
9. yıllar önceki bir olay aklıma geliyor:
10. Tam 10 yıl önceydi. Bir yaz günü, kendime bir çift
11. kırmızı ayakkabı aldım ve eve geldim. Evde annem,
12. anneannem ve kız kardeşim vardı. Hemen
13. ayakkabılarımı giydim ve dans etmeye başladım. Çok
14. mutluydum. Onlara sürekli sorular sordum:
15. – Anne, ayakkabılarım çok güzel, değil mi?
16. Anneanne, ayakkabılarım sence de güzel mi?

20. SAYFA

1. Ayakkabılarım onlara göre de güzeldi. Sonra,
2. kardeşimin gözlerini gördüm. O gün de, kardeşim,
3. duygularını belli etmek istemedi. Gözlerini benden sakladı.

4. Hayır, hayır! Benden değil, kırmızı ayakkabılarımdan
5. sakladı. Durdum. Sustum. Koştum ve odama girdim.
6. Kapıyı kapattım. Ayakkabılarımı çıkardım ve kutuya
7. koydum. O günden sonra, onları bir daha hiç
8. giymedim. Bir daha kırmızı ayakkabı da almadım.

21. SAYFA

1. Ayça'nın sesini duyuyorum ve kendime geliyorum.
2. Ayça:
3. – Tamam, aldım. Gidelim mi?
4. – Peki, gidelim, diyorum.
5. Ayakkabı mağazasından ayrılıyoruz.
6. Ayça'ya:
7. – Bursa'nın "İskender Kebabı" çok güzel... İskender
8. yemek ister misin? diye soruyorum.
9. – Tabii ki. En lezzetli "İskender Kebabı"nı burada
10. yapıyorlar değil mi?
11. – Evet. Kuzu etinden en güzel kebabı Bursa'da
12. yapıyorlar.
13. – "İskender Kebabı"nı ilk defa Bursa'da mı yaptılar?

22. SAYFA

1. Evet. Bak, Bursa'daki ilk "İskender Kebabçısı"
2. şuradaki restoran. Biz de oraya gidiyoruz. Burası
3. 1867'den beri açık... Buraya her gün, yerli ve yabancı yüzlerce
4. turist geliyor.
5. Arkadaşımla restorana giriyoruz. "İskender Kebabı"
6. yiyoruz. Ayça, kebabı çok beğeniyor. Daha sonra
7. kasaya gidiyoruz. Ayça hesabı ödemek istiyor ama ben
8. ona izin vermiyorum. Çünkü o, benim misafirim.

23. SAYFA

1. Akşamüzeri hava serinliyor. Durağa gidiyoruz. 5
2. dakika sonra otobüs geliyor. Ayça bana otobüste
3. şöyle diyor:
4. – Üzgün görünüyorsun.
5. – Üzgün değilim, sadece biraz yorgunum, diyorum.
6. Aslında üzgünüm. Ona doğruyu söylemiyorum.
7. Çünkü onu da üzme istemiyorum. Elindeki kutuya
8. bakıyorum. İçinde kırmızı ayakkabılar var. Yeniden,
9. aklıma 10 yıl önceki o yaz günü geliyor. Kız
10. kardeşimi düşünüyorum.

24. SAYFA

1. O, yürüme engelliydi. Engelli doğdu. Ailemizdeki
2. herkes bu duruma alıştı. Ben o gün, kardeşimin
3. engelini unuttum. Sonra çok üzüldüm ve çok utandım. O
4. günden sonra da bir daha asla unutmadım ve bir daha
5. asla kırmızı ayakkabı giymedim.

4.2.2. Kırmızı Ayakkabılar sözcük dizini

acı-: (1.) Yemek yeme gereksinimi duymak.

a.-tım (2.8.4)

aç-: (1.) Bir şeyi kapalı durumdan açık duruma getirmek.

a.-ıyorum (2.7.6)

açık: (7. sıfat) Çalışır durumda olan.

a. (2.22.3)

2. (10. sıfat) Her türlü düşünceyi hoşgörüyle karşılayabilen, etkisinde kalabilen.

a.+tı (2.15.6), (2.15.7)

ad: (1. isim) İsim.

a.+ı (2.14.5)

ağaç: (1. isim) Meyve verebilen bitki.

a.+lar (2.11.6)

aile: Ar. (1. isim) Toplum içindeki en küçük birlik.

a.+mizdeki (2.24.1)

akıllı: Ar.+T. (1. sıfat) Gerçeği iyi gören ve ona göre davranan.

a. (2.8.5)

akla gel-: Ar.+T. (~aklıma gel) (1. deyim) Hatırlamak.

a. (2.19.9), (2.23.9)

akşam: (1. isim) Güneşin batmasına yakın zamandan gecenin başlamasına kadar olan vakit.

a. (2.10.4)

akşamüzeri: (1. zarf) Akşamüstü.

a. (2.23.1)

al-: (2.) Satın almak.

a.-dım (2.19.11), (2.21.3)

a.-madım (2.20.8)

alan: (5. isim/mecaz) Bir çalışma çevresi.

a.+ında (2.15.4)

alış-: (2.) Yadırgamaz duruma gelmek.

a.-tı (2.24.2)

alo: Fr. (1. ünlem) Telefon konuşmasına başlarken kullanılan bir seslenme sözü.

a. (2.8.14)

altı: (3. sıfat) Beşten bir artık.

a. (2.9.4), (2.9.6)

ama: Ar. (1. bağlaç) Çelişkili ve tutarsız iki cümleyi birbirine bağlamaya yarayan bir söz.

a. (2.7.3), (2.8.9), (2.14.13), (2.19.7), (2.22.8)

an: Ar. (1. isim) Zamanın bölünemeyecek kadar kısa olan parçası.

a. (2.7.4)

anlaş-: (1.) Düşünce, duygu, amaç bakımından birleşmek.

a.-ıyorlar (2.17.8)

anne: (1. isim) Çocuğu olan kadın, ana.

a. (2.19.15)

a.+m (2.19.11)

anneanne: (1. isim) Annenin annesi.

a. (2.19.16)

a.+m (2.19.12)

apartman: Fr. (1. isim) Birkaç katlı ve her katında bir veya birkaç daire bulunan yapı.

a.+ın (2.8.8)

ara-: (6.) Bir kişiyle görüşmek üzere telefon etmek.

a.-dı (2.9.6)

2. (1.) Birini veya bir şeyi bulmaya çalışmak.

a.-ıyorsunuz (2.18.6)

3. (1. isim) İki şeyi birbirinden ayıran uzaklık, aralık, boşluk, mesafe.

a.+sında (2.16.5)

araba: (1. isim) Tekerlekli, motorlu veya motorsuz her türlü kara taşıtı.

a.+ları (2.8.11)

arkadaş: (1. isim) Birbirlerine karşı sevgi ve anlayış gösteren kimselerden her biri.

a.+ım (2.10.8), (2.8.2), (2.9.3)

a.ımla (2.22.6)

art-: (2.1.) Çoğalmak.

a.-ıyor (2.7.7)

asır: Ar. (1. isim) Yüzyıl.

a.+lar (2.15.1)

asla: Ar. (1. zarf) Hiçbir zaman, hiçbir şekilde.

a. (2.24.4), (2.24.5)

aslında: Ar.+T. (~asıl-ında), (1. zarf) Asıl olarak, esasen.

a. (2.19.8), (2.23.6)

aşağı: (1. isim) Yukarı karşıtı.

a. (2.19.4)

ay: (2.1. isim) Art arda gelen iki yeni ay arasında geçen süre.

a. (2.9.4)

a.+dır (2.9.6)

ayakkabı: (1. isim) Genellikle sokakta giyilen dayanıklı maddelerden yapılan giyecek.

a. (2.17.11), (2.19.1), (2.19.11), (2.20.8), (2.21.5), (2.24.5)

a.+lar (2.23.8)

a.+larım (2.19.15)

a.+larım (2.19.16), (2.20.1)

a.+larımdan (2.20.4)

a.+larımı (2.19.13), (2.20.6)

a.+yla (2.19.4)

ayakkabıcı: (1. isim) Genellikle sokakta giyilen, dayanıklı maddelerden yapılan giyecek, pabuç.

a.+lar (2.10.5)

ayna: Fa. (1. isim) Işığı yansıtan, varlıkların görüntüsünü veren, cilalı ve sırlı cam.

a.+ya (2.19.6)

aynı anda: ⁹(2. zarf) Aynı zamanda.

a. (2.18.4)

ayrıl-: (~ay' rıl) (2.) Bir yerden, bir kimseden, bir şeyden uzaklaşmak.

a.-ıyoruz (2.13.9), (2.14.4), (2.17.9), (2.21.5)

azal-: (1.) Az denecek bir miktara inmek.

a.-ıyor (2.8.6), (2.16.7)

bahçe: Fa. (1. isim) Sebze, meyve, çiçek veya ağaç yetiştirilen yer.

b.+lerini (2.11.6)

bak-: (1.) Bakışı bir şey üzerine çevirmek.

b. (2.13.5), (2.22.1)

b.-ıyorum (2.7.2), (2.19.5), (2.19.5), (2.19.6), (2.23.8)

⁹ “aynı anda “ ifadesinin bağlama göre tanımı “aynı vakit içerisinde iki veya daha çok iş yapmak” ifadesi ile karşılanmaktadır. Türkçe güncel sözlükte bu ifadeyi karşılayan tanım “aynı zamanda” ifadesinde karşılık bulduğu için “aynı zamanda” ifadesinin tanımı kullanılmıştır.

bana: (1. zamir) Ben zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.

b. (2.8.4), (2.23.2)

banyo: İt. (1. isim) Yapılarda, içinde yıkanılan bölüm.

b.+ya (2.7.10)

baş: (2. isim) Kafa.

b.+ımı (2.7.2)

başka: (1. sıfat) Bilinenden ayrı, değişik, farklı.

b. (2.10.4)

başla-: Bir işe girişmek, harekete geçmek.

b.-dım (2.19.13)

bazı: Ar. (1. sıfat) Birtakım, kimi.

b.+ları(2.15.2), (2.15.3), (2.15.3), (2.15.4)

becerikli: (1. sıfat) Becerisi olan, elinden iş gelen, maharetli.

b.+ydi (2.15.2)

beğen-: (1.) İyi veya güzel bulmak.

b.-iyor (2.13.3), (2.22.7)

bekle-: (1.) Bir iş oluncaya, biri gelinceye değin bir yerde kalmak, durmak.

b.-iyorum (2.8.9)

belli etmek: (1. deyim) Sezdirmek, hissettirmek.

b. (2.19.7), (2.20.3)

ben: (3.1. zamir) Teklik birinci kişiyi gösteren söz.

b. (2.8.17), (2.9.5), (2.16.3), (2.19.1), (2.19.7), (2.22.8), (2.24.2)

b.+den (2.20.3), (2.20.4)

b.+i (2.9.6), (2.17.11)

b.+im (2.9.3), (2.22.9)

bence: (1. zarf) Bana göre, benim düşüncemce.

b. (2.8.1)

beraberlik: Fa.+T. (1. isim) Birliktelik.

b. (2.15.8)

beri: (3. edat) -den bu yana.

b. (2.22.3)

beyaz: (2. sıfat) Bu renkte olan.

b.+ı(2.17.2)

bil-: (1.) Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.

b.-iyor (2.13.13)

b.-iyorsun (2.14.13)

bin-: (2.) Bir yere gitmek için tren, vapur, uçak, otomobil vb. bir taşıtta yer almak.

b.-iyorum (2.8.10)

bina: Ar. (1. isim) Yapı.

b.+sına (2.13.14)

bir: (6. sıfat): Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren (sayı).

b.(2.7.6), (2.7.10), (2.8.1), (2.8.12), (2.9.4), (2.12.4), (2.13.5), (2.13.7), (2.16.2),
(2.18.2), (2.18.6), (2.19.1), (2.19.1), (2.19.4), (2.19.9), (2.19.10), (2.19.10)

bir ara: (1. zarf) Kısa bir süre.

b. (2.11.6)

bir arada: (1. zarf) Toplu bir durumda, birlikte, toplu olarak.

b. (2.15.1)

b.+ydı (2.14.14)

bir daha: (3. zarf) Asla.

b. (2.20.7), (2.20.8), (2.24.4), (2.24.4)

bir şey söyle-: (1. deyim) Konuşmak.

b. (2.16.6)

biraz: (1. sıfat) Bir parça, azıcık.

b. (2.17.3), (2.23.5)

biraz sonra¹⁰: (1. zarf) Birazdan, az sonra.

b. (2.19.4)

birbiri: (1. zamir) Karşılıklı olarak bir diğeri.

b.+mize (2.10.9)

b.+ne (2.18.1)

biri: (2. zamir) Bilinmeyen bir kimse.

b.(2.13.1)

birlik: (2. isim) Bir arada olma durumu.

b. (2.15.8)

biz: (1. zamir) Çokluk birinci kişiyi gösteren söz.

b. (2.22.2)

¹⁰ Güncel Türkçe Sözlükte “biraz sonra” ifadesi yer almamakta bunun yerine bağlamı karşılayan “birazdan” ifadesi bulunmaktadır. Bu sebeple “biraz sonra” ifadesi “birazdan” ifadesi ile tanımlanmıştır.

boyunca: (2. zarf) Süresince.

b. (2.15.1)

bu: (1. sıfat) Yerde, zamanda veya söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.

b. (2.7.7), (2.7.8), (2.7.9), (2.9.7), (2.13.5), (2.13.7), (2.14.5), (2.15.6), (2.15.8), (2.24.2)

bul-: (8.) Herhangi bir görüşe, bir yargıya varmak.

b.-uyor (2.17.7)

bu sırada¹¹: (2. zarf) Aynı anda.

b. (2.16.6)

bu yüzden: (1. zarf) Bundan dolayı.

b. (2.11.9)

buçuk: (1. sıfat) ... ve yarım.

b. (2.7.2)

bugün: (1. isim) İçinde bulunulan gün.

b. (2.8.1), (2.8.1), (2.10.1), (2.13.13), (2.13.1), (2.14.2)

bura: (1. isim) Bu yer.

b.+ya (2.11.9), (2.22.3)

burada: (1. zarf) Bu yerde.

b. (2.21.9)

burası: (1. isim) Bu yer, bura.

b. (2.22.2)

cam: Fa. (3. isim) Pencere.

c.+a (2.8.11)

c.+ından (2.16.3)

çal-: (1.) Ses çıkarmak, ses vermek.

ç.-ıyor (2.8.13)

çarşı: Fa. (1. isim) Dükkânların bulunduğu alışveriş yeri.

ç. (2.12.4), (2.12.7)

ç.+daki (2.16.2)

ç.+lar (2.18.1)

¹¹ “bu sırada” ifadesinin bağlama göre tanımı “aynı vakit içerisinde iki veya daha çok iş yapmak” ifadesi ile karşılanmaktadır. Türkçe güncel sözlükte bu ifadeyi karşılayan tanım “aynı zamanda” ifadesinde karşılık bulduğu için “aynı zamanda” ifadesinin tanımı kullanılmıştır.

ç.+sına (2.10.5), (2.16.1), (2.17.11)

ç.+yı (2.13.8)

çay: (3. isim) Bu yaprağın demlenmesiyle elde edilen güzel kokulu ve sarımtırak kırmızı renkli içecek.

ç. (2.10.3)

ç.+larımızı (2.11.2)

çay bahçesi: (1. isim) Çay, kahve ve alkolsüz içkilerin içildiği bahçe.

ç.+nde (2.10.3)

çık-: (1.) İçeriden dışarıya varmak, gitmek.

ç.-ıyorum (2.8.7)

ç.-tık (2.11.1)

2. (13.) Bir şeyin yukarısına doğru yürümek.

ç.-ıyor (2.19.3)

çık-: (1.) Birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak, çıkmasına sebep olmak.

ç.-dım (2.20.6)

çiçek: (1. isim) Bir bitkinin, üreme organlarını taşıyan çoğu güzel kokulu, renkli bölümü.

ç. (2.7.9)

çift: Fa. (1. sıfat) Birbirini tamamlayan iki tekten oluşan (nesneler).

ç. (2.19.4), (2.19.10)

çocuk oyunu: (1. isim) Çocukların oynadığı oyun.

ç.+ları(2.14.2)

çok: (1. sıfat) Sayı, nicelik, değer, güç, derece vb. bakımından büyük ve aşırı olan, az karşıtı.

ç. (2.8.10), (2.9.4), (2.13.5), (2.13.7), (2.14.14), (2.16.2), (2.18.1), (2.21.7), (2.19.13), (2.19.15)

2. (2. zarf) Aşırı bir biçimde.

ç. (2.9.8), (2.13.3), (2.22.7), (2.24.3), (2.24.3)

çünkü: Fa. (1. bağlaç) Şundan dolayı, şu sebeple, zira.

ç. (2.14.6), (2.15.8), (2.22.9), (2.23.7)

da: (3. bağlaç) ‘Dahi’ anlamında kullanılan bir söz.

d. (2.17.11), (2.20.8), (2.23.7), (2.24.4)

daha: (1. zarf) Artık, bundan sonra.

d. (2.10.3), (2.16.1), (2.22.6)

2. (1. zarf) Eskiden.

d. (2.14.11)

3. (2. zarf) Var olana, elde bulunana ek olarak.

d. (2.13.1)

dakika: Ar. (1. isim) Bir saatlik zamanın altmışta biri.

d. (2.10.7), (2.13.9), (2.23.2)

dans et-: Fr.+T. (1.) Müzik temposuna uyarak estetik değer taşıyan vücut hareketleri yapmak.

d.-meye (2.19.13)

davet et-: Ar.+T. (1. deyim) Çağırarak.

d.-tim (2.9.5)

daya-: (2.1. deyim) Yaslamak.

d.-ıyorum (2.8.11)

de-: (1.) Söylemek.

d.-iyor (2.12.7), (2.17.2), (2.23.3)

d.-yorlar (2.11.10)

d.-ıyorum, (2.7.8), (2.12.5), (2.21.4), (2.23.5)

d.-iyoruz (2.17.9), (2.18.5)

2. (3. bağlaç) ‘Dahi’ anlamında kullanılan bir söz.

d. (2.8.17), (2.9.5), (2.10.4), (2.10.7), (2.12.1), (2.15.7), (2.19.16), (2.20.1), (2.20.2), (2.22.2)

defa: Ar. (1. isim) Kere, kez.

d. (2.21.13)

değil: (1. edat) İsim cümlelerini olumsuz yapmak için kullanılan bir söz.

d. (2.19.15), (2.20.4), (2.21.10)

d.+im (2.23.5)

demek iste-: (1. deyim) Bir şeyi anlatmak istemek.

d.-iyor (2.8.4)

dergi: (1. isim) Siyaset, edebiyat, teknik, ekonomi vb. konuları inceleyen ve belirli aralıklarla çıkan süreli yayın.

d.+leri (2.19.2), (2.19.8)

derin: (5. sıfat) Uzun süren.

d. (2.7.6)

dışarı: (2. isim) Kişinin konutundan ayrı olan yer.

d.+yı (2.11.5)

diğer: Fa. (1. sıfat) Başka, öteki, öbür.

d. (2.13.1)

diyar: Ar. (3. isim, mecaz) Bazı nitelik veya değerleri taşıyanların çok bulunduğu yer, yurt.

d.+ı (2.11.9)

diye: (3. zarf) Diyerek.

d. (2.12.3), (2.17.4), (2.17.11), (2.21.8)

doğ-: (1.) Dünyaya gelmek.

d.-du (2.24.1)

doğru: (6. zarf) Yanlışsız, eksiksiz bir biçimde.

d.+yu (2.23.6)

dol-: (3.) Bir yere iyice yayılmak, kaplamak.

d.-uyor (2.7.9)

dön-: (2.) Geri gelmek, geri gitmek.

d.-üyorum (2.7.12)

dört: (1. isim) Dört sayısının adı.

d. (2.8.12)

dur-: (1.) Hareketsiz durumda olmak.

d.-dum (2.20.5)

durak: (1. isim) Tren, tramvay, otobüs, minibüs vb. genel taşıtların durmak zorunda olduğu veya durabileceği yer.

d.+a (2.23.1)

d.+ı (2.8.8)

durum: (1. isim) Bir şeyin içinde bulunduğu koşulların hepsi, vaziyet.

d.+a (2.24.2)

duy-: (1.) İşitmek, ses almak.

d.-uyorum (2.7.1), (2.21.1)

duygu: (1. isim) Duyularla algılama, his.

d.+larını (2.20.3)

dünya: Ar. (1. isim) Üzerinde yaşadığımız toprak ve denizler, yeryüzü.

d.+daki (2.12.8)

düşün-: (1.) Aklından geçirmek.

d.-üyorum (2.23.10)

el: (1. isim) Kolun bilekten parmak uçlarına kadar olan, tutmaya ve iş yapmaya yarayan bölümü.

e.+inde (2.19.4)

e.+indeki (2.16.5), (2.23.7)

elbise: Ar. (1. isim) Giysi.

e.+ ler (2.16.5)

e.+mi (2.8.3)

en: (3. zarf) Başına geldiği sıfatların üstün derecede olduğunu gösteren kelime.

e. (2.8.1), (2.8.3), (2.9.3), (2.21.9), (2.21.11)

engel: (1. isim) Bir şeyin gerçekleşmesini önleyen sebep.

e.+ini (2.24.3)

engelli: (2. isim) Doğuştan veya sonradan herhangi bir nedenle bedensel, zihinsel, ruhsal, duysal veya sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmiş, toplumsal yaşama uyum sağlama ve günlük gereksinimlerini karşılama güçlükleri çeken kimse.

e. (2.24.1)

e.+ydi (2.24.1)

eski: (1. sıfat) Çoktan beri var olan, yeni karşısı.

e. (2.13.5)

et: (2. isim) Kasaplık hayvanlardan sağlanan kaslardan oluşmuş besin maddesi.

e.+inden (2.21.11)

ev: (2. isim) Bir kimsenin veya ailenin içinde yaşadığı yer, konut, hane.

e.+de (2.19.11)

e.+den (2.8.7)

e.+e (2.19.11)

evet: (1. edat) Onaylama sözü, olur, oldu, peki, tamam.

e. (2.12.8), (2.13.1), (2.13.7), (2.17.14), (2.21.11), (2.22.1)

eyvah: Fa. (1. ünlem) Beklenmedik, kötü, hoş gitmeyen bir haber veya olay karşısında duyulan acınma, üzüme sözü.

e. (2.7.4)

fakat: Ar. (1. bağlaç) Ancak, ama, lakin.

f. (2.9.5)

farklı: Ar.+T. (1. sıfat) Farklı olan, aralarında fark bulunan, değişik.

f. (2.14.14), (2.15.2)

fırsatı ol¹²:- Ar.+T. (1. deyim) İmkan bulmak.

f.-dı (2.9.6)

¹² “fırsatı ol-” ifadesinin Güncel Türkçe Sözlük’te bağlam karşılığı “eline fırsat geç-” ifadesiyle karşılandığı için bu ifadenin tanımı kullanılmıştır.

fiyat: Ar. (1. isim) Alım veya satımda bir şeyin para karşılığındaki değeri.

f.+ı (2.17.4), (2.17.7)

gazetecilik: İt.+T (1. isim) Gazetecinin yaptığı iş.

g. (2.15.3)

gazi: Ar. (1. isim) Müslümanlıkta düşmanla savaşan veya savaş yapmış kimse.

g. (2.10.2)

g.+nin (2.10.2)

gel-: (1.) Ulaşmak, varmak.

g.-dim (2.10.7), (2.19.11)

g.-ecek (2.8.2)

g.-eceğim (2.9.7)

g.-iyor (2.8.4), (2.22.4), (2.23.2)

g.iyoruz (2.13.3)

gez-: (1.) Hava alma, hoş vakit geçirme vb. amaçlarla bir yere gitmek.

g.-iyoruz (2.13.8)

gezegen: (1. isim) Güneş çevresinde dolanan, ondan aldıkları ışığı yansıtan gök cisimlerinin ortak adı.

g. (2.11.7), (2.11.8)

gir-: (1.) Dışarıdan içeriye geçmek

g.-di (2.10.8)

g.-dim (2.20.5)

g.-iyor (2.13.14), (2.16.2)

g.-iyorum (2.16.7)

g.-iyoruz (2.18.2), (2.22.6)

giriş: (2. isim) Bir yapıda içeri geçilen yer.

g.+indeki (2.13.4)

git-: (1.) Bir yere doğru yönelmek.

g.-eceğiz (2.10.6)

g.-elim (2.21.3), (2.21.4)

g.-iyorum (2.7.10), (2.8.17)

g.-iyoruz (2.12.1), (2.12.2), (2.22.2), (2.22.8), (2.23.1)

g.-mek (2.8.8)

g.-tik (2.11.1)

giy-: (1.) Örtünüp korunmak için bir şeyi vücuduna geçirmek.

g.-dim (2.19.13)

g.-iyorum (2.8.3)

g.-iyorum (2.8.7)

g.-medim (2.20.8)

gömlek: (1. isim) Vücudun üst kısmına giyilen kollu veya yarım kollu, yakalı giysi.

g.+ler (2.16.4)

gör-:(1.) Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak.

g.-düm (2.11.6)

2. (2.) Anlamak, kavramak, sezmek.

g. (2.20.2)

görevli: (2. isim) Resmî görevi olan kimse, memur.

g. (2.14.1)

g.+ye (2.13.14), (2.14.3)

görün-: (3.) Benzemek, görünüşünde olmak.

g.-üyorsun (2.23.4)

görüş-(1.) Buluşup konuşmak, konuşup sohbet etmek.

g.-tük (2.9.4)

görüşmek üzere: Vedalaşmak için söylenen söz.

g. (2.9.1)

göster-: (2.) Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.

g.-iyor (2.16.6)

götür-: (2.) Bir kimseyi bir yere kadar yanında yürütmek.

g.-eceğim (2.10.1), (2.10.4), (2.17.14)

g.-ecek (2.17.11)

g.üyorum (2.16.1)

göz: (1. isim) Görme organı.

g.+lerini (2.20.3), (2.20.2)

gülümse-: (1.) Hafifçe gülmek.

g.-üyor (2.17.10)

g.-üyorum (2.17.13)

gün: (4. isim) Yer yuvarlağının kendi eksenini etrafında bir kez dönmesiyle geçen 24 saatlik süre.

g. (2.20.2), (2.24.2), (2.8.1), (2.9.6)

g.+den (2.20.7), (2.24.4)

g.+dü (2.9.5)

g.+ü (2.19.10), (2.23.9)

güzel: (1. sıfat) Hayranlık uyandıran, çirkin karşıtı.

g. (2.19.16), (2.19.15), (2.21.11), (2.21.7), (2.7.8), (2.8.1), (2.8.3), (2.9.4)

g.+di (2.11.2), (2.11.3), (2.11.3), (2.20.1)

hafta sonu: (1. isim) Cumartesi ve pazar.

h. (2.9.7)

hangi: (1. sıfat) İki veya daha çok şeyden bir tanesini belirtecek bir cevap istemek için kullanılan soru sıfatı.

h. (2.13.13), (2.13.15)

hareket et-: Ar.+T. (1.) Yola gitmek, yola çıkmak.

h.-ti (2.8.15)

hatırla-: Ar.+T. (1.) Anımsamak.

h.-ıyorum (2.7.4)

hava: Ar. (2. isim) Meteoroloji ile ilgili olayların bütünü.

h. (2.11.2), (2.23.1)

hayır: Ar. (2. edat) Olumsuz cümlelerde anlamı pekiştiren bir söz.

h. (2.20.4), (2.20.4)

hazırla-: Ar.+T. (1.) Bir şeyi kullanılacak, yararlanılacak duruma getirmek.

h.-ıyorum (2.8.6)

hemen: Fa. (1. edat) Çabucak.

h.(2.19.12), (2.7.5)

hep: Fa. (2. edat) Daima.

h. (2.15.9)

hepsi: Fa.+T. (1. zamir) Bütünü, tamamı.

h.+nin (2.14.15)

her: Fa. (1. sıfat) Teker teker hepsi, birer birer hepsi, birer birer tamamı anlamı olan söz.

h. (2.11.5), (2.15.5), (2.15.7)

her biri: Fa.+T. (1. zamir) Ayrı ayrı, hepsi.

h. (2.15.2)

her gün: Fa.+T. (1. zarf) Sürekli olarak.

h. (2.22.3)

herkes: Fa.+T. (1. zamir) İnsanların bütünü.

h. (2.24.2)

hesap: Ar. (4. isim) Ödenecek ücretin dökümünü ve tutarını gösteren kâğıt.

h.+1 (2.22.8)

hızlı: (1. sıfat) Çabuk, seri.

h. (2.7.10)

hiç: Fa. (1. zarf) Olumsuz yargılı cümlelerde fiilin anlamını pekiştiren bir söz.

h. (2.20.7), (2.9.6)

hoş bul-: Fa.+T. (1.) 'Hoş geldiniz' sözüne verilen karşılık.

h.-duk (2.18.5)

hoş gel-: Fa.+T. (1.) Gelen kişiye söylenen selamlama sözü.

h.-diniz (2.18.3)

hoşça kal-: Fa.+T. (1.) Ayrılan kimsenin kalanlara söylediği bir iyi dilek sözü:

h. (2.9.2)

hoşgörü: Fa.+T. (1. isim) Her şeyi anlayışla karşılayarak olabildiği kadar hoş görme durumu.

h. (2.15.8)

huzur içinde yaşa-: Ar.+T. (1. deyim) Mutlu ve sıkıntısız yaşamak.

h.-dılar (2.15.1)

iç-: (1.) Bir sıvıyı ağza alıp yutmak.

i.-eceğiz (2.10.3)

i.-tik (2.11.2)

2. (1. isim) Dış karşıtı.

i.+inde (2.12.4), (2.23.8)

içeri: (1. isim) İç bölüm, dışarı karşıtı.

i.+si (2.16.2)

i.+ye (2.16.3), (2.16.7)

içinden de-¹³: (1.) Kimsenin duymayacağı kadar alçak sesle konuşmak.

i.-iyorum (2.7.7)

iki: (3. sıfat) Birden bir artık.

i. (2.7.4)

i.+si (2.13.2)

¹³ Güncel Türkçe Sözlük'te "içinden konuş-" ifadesiyle karşılık bulması sebebiyle bu ifadenin tanımı kullanılmıştır.

2. (1. isim) Birden sonra gelen sayının adı.

i. (2.8.12)

ile: (1. edat) Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik anlatan cümleler yapmaya yarayan bir söz.

i. (2.17.7)

ilerle-: (1.) Bulunduğu yerden daha ileriye gitmek, yol almak.

i.-iyor(2.8.11)

ilk: (3. zarf) Birinci olarak, en başta.

i. (2.10.1), (2.21.13)

2. ilk: (1. sıfat) Zaman, sıra, yer ve önem bakımından ötekilerden önce gelen, son karşıtı.

i. (2.12.8), (2.14.6), (2.22.1)

ilkbahar: T.+Fa. (1. isim) Kuzey yarım kürede mart, nisan ve mayıs aylarını içine alan, 21 Mart-22 Haziran arası zaman aralığı.

i. (2.7.7)

in-: (2.) Bir taşıt veya binek hayvanından yere basmak.

i.-di (2.10.8)

2. (1.) Yüksekten veya yukarıdan aşağıya doğru gelmek.

i.-iyor (2.19.4)

incele-: (1.) Bir işi veya bir şeyi ele alıp özelliklerini, ayrıntılarını, özenli bir biçimde anlamaya çalışmak.

i.-iyorum (2.19.3), (2.19.8)

insan: Ar. (1. isim) Düşünme ve konuşma yeteneği olan canlı.

i.+a (2.15.6), (2.15.7)

i.+lar (2.14.14), (2.16.7)

ipek: (2. sıfat) İpek böceği kozaları çözümlenerek çıkarılan ve dokumacılıkta kullanılan çok ince, esnek ve parlak telden yapılmış şey.

i. (2.16.4)

ipekçi: (1. isim) İpek böceği yetiştiren veya ipek satan kimse.

i.+ler (2.10.5)

iste-: (1.) İstek duymak, arzulamak.

i.-iyor (2.22.8)

i.-iyorum (2.7.3)

i.-medi (2.20.3)

i.-miyorum (2.19.8), (2.23.7)

i.-r (2.21.8)

iyi: (1. sıfat) İstenilen, beğenilen nitelikleri taşıyan.

i.+ydi (2.15.4)

izin ver-: Ar.+T. (3.) Birine bir iş yapması için müsaade etmek.

i.-miyorum (2.22.9)

kaç: (1. sıfat) Herhangi bir şeyin niceliğini sormak için kullanılan soru sıfatı.

k. (2.14.8)

kafa: Ar. (1. isim) İnsan başı, ser.

k.+mı (2.8.11)

kahvaltı: (~kahv'altı) Ar.+T. (1. isim) Genellikle sabahları yenilen hafif yemek.

k. (2.8.6)

k.+dan (2.8.6)

kalabalık: Ar.+T. (1. isim) Çok sayıda insanın bir araya gelmesiyle oluşan insan topluluğu.

k.(2.16.3)

kalk-: (3.) Uyanarak yataktan ayrılmak.

k.-ıyorum (2.7.5)

kapat¹⁴:- (1.) Bir açıklığı örtmek için bir şeyi, açık yerin üzerine getirmek.

k.-tım (2.20.6)

kapı: (1. isim) Bu açıklıktaki açılıp kapanan kanat.

k.+yı (2.20.6)

kardeş: (1. isim) Aynı anne babadan doğmuş çocukların birbirine göre adı.

k.+im (2.20.2)

k.+imin (2.20.2), (2.24.2)

karşı: (1. isim) Bir şeyin, bir yerin, bir kimsenin, esas tutulan yüzünün ilerisi.

k.+sında (2.13.10)

karşıla-: (1.) Dışarıdan gelen bir kimseye karşılayıcı olarak çıkmak.

k.-yacağım (2.8.18)

kasa: (2. isim) Ticarethanelerde para alınıp verilen yer.

k.+ya (2.22.8)

kaybol-: Ar.+T. (~kay'bol-), (2.) Görünür olmaktan çıkmak.

k.-uyor (2.16.5)

¹⁴ Hikâyede “kapat-” fiili yanlış kullanılmıştır. Bağlamı karşılayan sözcük “kapa-” fiilidir. Bu sebeple belirtilen fiilin tanımı kullanılmıştır.

kebab: Ar. (1. isim) Doğrudan doğruya ateşte veya kap içinde susuz olarak pişirilmiş et.

k.+ı (2.21.11), (2.22.7)

kedi: (1. isim) Kedigillerden, evcil, küçük hayvan.

k.+m (2.8.3)

k.+me (2.8.5)

kendi: (1. zamir) İyelik ekleri alarak kişilerin öz varlığını anlatmaya yarayan dönüşlülük zamiri.

k.+me (2.8.5), (2.19.10)

kendine gel-: (2. deyim) Akı başına gelmek.

k.-iyorum (2.21.1)

kırmızı: Ar. (2. sıfat) Al, kızıl renkte olan.

k. (2.19.4), (2.19.11), (2.20.4), (2.20.8), (2.23.8), (2.24.5)

kısa: (5. zarf): Kısaca.

k. (2.8.9)

kız kardeş: (1. isim) Bir kimsenin bayan kardeşi, bacı.

k.+im (2.19.12)

k.+imi (2.23.10)

koku: (1. isim) Nesnelerden yayılan küçücük zerrelere burun zarı üzerindeki özel sinirlerde uyandırdığı duygu.

k.+ları (2.7.9), (2.7.9)

kolay gel-: (1.) Bir iş yapmakta olanlara söylenen iyi dilek sözü.

k.-sin (2.17.9)

koltuk: (2. isim) Kol dayayacak yerleri olan geniş ve rahat sandalye.

k.+a (2.19.2)

koş-: (1.) İleri doğru hızla gitmek.

k.-tum (2.20.5)

koy-: (1.) Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek.

k.-dum (2.20.7)

k.-uyorum (2.7.3)

köprü: (1. isim) Herhangi bir engelle ayrılmış iki yakayı birbirine bağlayan veya trafik akımının, başka bir trafik akımını kesmeden üstten geçmesini sağlayan ahşap, kâgir, beton veya demir yapı.

k. (2.13.5)

k.+deki (2.13.8)

k.+nün (2.12.2), (2.12.7), (2.13.4)

k.+sü (2.12.8), (2.12.4)

k.+ye (2.13.3)

kur-: (5.) Etkisi ve önemi geniş şeyler meydana getirmek, tesis etmek.

k.-du (2.14.7), (2.14.8), (2.14.9), (2.15.7)

kurut-: (1.) Suyunu ve ıslaklığını giderip kuru duruma getirmek.

k.-uyorum (2.7.11)

kuş: (1. isim) Gagalı, iki ayaklı, iki kanatlı uçucu hayvanların ortak adı.

k. (2.7.1), (2.7.6)

kutu: Rum. (1. isim) İnce tahta, mukavva, teneke, plastik vb.nden yapılmış, genellikle kapaklı kap.

k.+ya (2.20.6), (2.23.7)

kuzu: (1. isim) Koyun yavrusu.

k. (2.21.11)

küçük: (1. sıfat) Boyutları küçük ufak olan, büyük karşıtı.

k. (2.11.7), (2.11.7), (2.19.1)

kültür: Fr. (2. isim) Bir topluma veya halk topluluğuna özgü düşünce ve sanat eserlerinin bütünü.

k. (2.13.7)

k.+den (2.14.14), (2.15.5), (2.15.7)

levha: Ar. (1. isim) Bir yere asılmak için yazılmış yazı.

l.+yı (2.13.4)

lezzetli: Ar.+T. (1. sıfat) Tadı güzel olan.

l. (2.21.9)

lira: İt. (1. isim) Yüz kuruş değerinde Türk para birimi.

l. (2.17.6)

l.+ya (2.17.8)

mağaza: Fr. (1. isim) Büyük dükkan.

m.+daki (2.16.7)

m.+nın (2.16.3)

m.+sından (2.21.5)

m.+ya (2.16.2), (2.18.2)

mama¹⁵: (1. isim) Hayvan yiyeceği.

m.+sını (2.8.5)

masa: Rum. (1. isim) Ayaklar veya bir destek üzerine oturtulmuş tabladan oluşan mobilya.

m.+nın (2.19.2)

mavi: Ar. (2. sıfat) Yeşil ile menekşe rengi arasında bir renkte olan.

m. (2.16.5)

m.+si (2.17.2)

memnun: Ar. (1. sıfat) Herhangi bir olaydan veya durumdan ötürü sevinç duyan.

m. (2.19.6)

merhaba: Ar. (1. isim) Selam.

m. (2.8.15)

meslek: Ar. (1. isim) Belli bir eğitim ile kazanılan para kazanmak için yapılan iş.

m.+lerde (2.15.2)

mevsim: Ar. (1. isim) Yılın, güneşten ısı, ışık alma süresi ve dolayısıyla iklim şartları bakımından farklılık gösteren dört bölümünden her biri.

m. (2.7.8), (2.11.2)

m.+i (2.7.8)

mı: (1. edat) Soru eki, cümleye soru anlamı veren ek.

m. (2.12.7), (2.19.15), (2.19.16), (2.21.10), (2.21.13), (2.21.3)

m.+sin (2.17.11), (2.21.8)

m.+sun (2.13.13)

m.+ydu (2.14.12)

miras: Ar. (3. isim, mecaz) Bir neslin kendinden sonra gelen nesle bıraktığı şey.

m.+ı (2.13.7)

misafir: Ar. (1. isim) Konuk.

m.+im (2.22.9)

mola: İt. (1. isim) Yorgunluğu gidermek için duraklama.

m.(2.8.15)

mont: (1. isim) Kumaştan veya deriden yapılan, genellikle belden kemerli, üstünde cepleri bulunan, gömlek, hırka vb. üzerine giyilen kısa, hafif giysi.

m.+umu (2.8.7)

¹⁵ Güncel Türkçe Sözlük'te "mama" ifadesinde "hayvan yemi" tanımı bulunmadığı için bu tanımı karşılayan "yem" ifadesinin tanımı kullanılmıştır.

mutlu: (1. sıfat) Mutluluğa erişmiş olan.

m. (2.19.5)

m.+ydum (2.19.14)

nasıl: (~ne asıl) (1. zarf) Bir işin ne biçimde, hangi yolla olduğunu belirtmek için kullanılan bir söz.

n. (2.18.6)

2. (2. zarf) Bir hareketin yapılış biçimine duyulan şaşkınlığı belirten bir söz.

n. (2.12.7)

ne: (3.1. zamir) Hangi şey.

n. (2.12.2)

ne kadar: T.+Ar. (1.sıfat) Nicelik bakımından miktar, ölçü, fiyat, zaman anlamlarıyla soru bildiren bir söz.

n. (2.17.4)

neden: (1. zarf) Bir olayı doğuran başka bir olayı sormak için kullanılan bir söz; niçin.

n. (2.12.2), (2.14.5)

nefes al-: Ar.+T. (1. deyim) Havayı ciğerlerine çekmek, soluk almak.

n.-ıyorum (2.7.6)

o: (3.1. sıfat) Uzakta olan, hakkında konuşulan kimse veya şeyi belirten bir söz.

o. (2.12.2), (2.14.9), (2.15.5), (2.20.2), (2.20.7), (2.23.9), (2.24.2), (2.24.4)

2. (3.2. zamir) Teklik üçüncü kişiyi gösteren bir söz.

o (2.16.2), (2.24.1)

o.+na (2.22.9), (2.23.6)

o.+nu (2.9.5), (2.13.3), (2.23.7)

o.+nun (2.15.7), (2.17.2)

o.+nunla (2.9.3)

o an¹⁶: (1. zarf) İçinde bulunulan zamanda.

o. (2.7.4)

o.+da (2.19.8)

oda: (1. isim) Evin veya herhangi bir yapının oturma, çalışma, yatma gibi işlere yarayan bölümü.

o.+ma (2.20.5), (2.7.11), (2.7.9)

¹⁶ “o anda” ifadesinin bağlama göre tanımı “aynı vakit içerisinde iki veya daha çok iş yapmak” ifadesi ile karşılanmaktadır. Türkçe güncel sözlükte bu ifadeyi karşılayan tanım “bu sırada” ifadesinde karşılık bulduğu için “bu sırada” ifadesinin tanımı kullanılmıştır.

oku-: (1.) Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları çözümlemek.

o.-yor (2.13.4)

ol-: (1.) Meydana gelmek, varlık kazanmak, vuku bulmak.

o.-acak (2.8.1)

2. (2.) Gerçekleşmek.

o.+madan (2.10.5)

3. (1.) Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak.

o.-acağız (2.8.16), (2.7.5)

olay: (1. isim) Ortaya çıkan, oluşan durum, vaka.

o. (2.19.9)

onlar: (2.1. zamir) O şahıs zamirinin çokluk biçimi.

o. (2.15.1)

o.+a (2.19.14)

o.+ı (2.20.7)

onlara göre: (1. zarf) (onla'rca) Onlara göre, onların düşüncesince.

o. (2.20.1)

ora: (1. isim) O yer.

o.+da (2.8.18), (2.8.9)

o.+daki (2.10.3)

o.+dan (2.13.8), (2.17.9)

o.+ya (2.8.8), (2.12.2), (2.22.2)

o sırada: (1. zarf) İçinde bulunulan zamanda.

o. (2.8.12)

otobüs: Fr. (1. isim) Yolcu taşıyan, motorlu büyük taşıt.

o. (2.8.8), (2.8.15), (2.23.2)

o.+e (2.8.10), (2.23.2)

o.+te (2.11.5)

o.+ten (2.10.8)

o.+ü (2.10.7)

otogar: Fr. (1. isim) Şehirler arası çalışan motorlu taşıtların yolcularını aldıkları ve indirdikleri yer.

o.+a (2.8.17), (2.10.7), (2.10.8)

o.+da (2.7.5)

o.+dan (2.11.1)

otur-: (1.) Vücudun belden yukarısı dik duracak biçimde bir yere yerleşmek.

o.-uyorum (2.19.2)

oyun: (4. isim) Seslendirilmek veya sahnede oynanmak için hazırlanmış eser, temsil, piyes.

o.+lar (2.13.13), (2.13.15)

o.+ları (2.14.2)

öde-: (2.) Bir alışverişte alınan şeyin karşılığını alacaklıya vermek.

ö.-mek (2.22.8)

ön: (1. isim) Bir şeyin esas tutulan yüzü, arka karşıtı.

ö.+ünde (2.8.8)

önce: (1. zarf) İlk olarak, başlangıçta, sonra karşıtı.

ö. (2.7.1), (2.9.4), (2.9.6), (2.10.1), (2.10.5), (2.14.11), (2.19.3)

ö.+ydi (2.19.10)

önceki: (1. sıfat) Önce olan, evvelki.

ö. (2.19.9), (2.23.9)

önemli: (1. sıfat) Önemi olan, mühim.

ö. (2.13.7)

özellik: (1. isim) Bir şeyin benzerlerinden veya başka şeylerden ayrılmasını sağlayan nitelik.

ö.+i (2.12.2)

pazarlık et-: Fa.+T. (1.) Bir şeyin fiyatı üzerinde karşılıklı çekişmek.

p.-iyorlar (2.17.8)

peki: (2. edat) Pekâlâ.

p. (2.9.1), (2.14.8), (2.21.4)

pencere: Fa. (1. isim) Yapıları aydınlatmak, havalandırmak amacıyla yapılan, çerçeve, cam.

p.+yi (2.7.6)

restoran: Fr. (1. isim) Lokanta.

r. (2.22.2)

r.+a (2.22.6)

saat: Ar. (1. isim) Bir günlük sürenin yirmi dörtte birine eşit, altmış dakikalık zaman dilimi.

s. (2.7.2), (2.7.4), (2.8.9), (2.8.16)

2. (4. isim) Günün hangi anı olduğunu gösteren alet.

s.+e (2.7.1)

saat kulesi: Ar.+T. (1. isim) Genellikle şehrin merkezinde yer alan, üzerinde saat bulunan kule.

s.+ne (2.13.10)

s.+nin (2.13.10)

saç: (1. isim) Baş derisini kaplayan kıllar.

s.+larımı (2.7.11)

sadece: (1. zarf) Yalnızca.

s. (2.14.2), (2.17.2), (2.23.5)

sağ: (2. isim) Bu taraftaki yön.

s. (2.19.6)

sahne: Ar. (1. isim) İzleyicilerin kolayca görebilmeleri için genellikle yerden belli bir ölçüde yüksek yapılan, oyun, müzik vb. gösteri yapmaya uygun yer.

s.+ler (2.15.5)

s.+leri (2.15.4)

s.+si (2.14.11), (2.15.7)

s.+sini (2.14.7)

s.+yi (2.15.6)

sakla-: (3.) Görünmesine engel olmak.

s.-dı (2.20.3), (2.20.5)

salon: Fr. (1. isim) Bir evde konukları ağırlamakta kullanılan en geniş oda.

s.+dan (2.8.3)

sanat: Ar. (1. isim) Bir duygu, tasarı, güzellik vb.nin anlatımında kullanılan yöntemlerin tamamı veya bu anlatım sonucunda ortaya çıkan üstün yaratıcılık.

s. (2.12.4), (2.12.8)

sanki: T.+Fa. (3. zarf) Sözüm ona, sözde.

s. (2.11.6)

sarıl-: (3.) Kollarını dolamak, kucaklamak.

s.-dık (2.10.9)

sarraflık: Ar.+T. (1. isim) Sarrafın işi.

s. (2.15.3)

satıcı: (1. isim) Alıcıya bir şey satan kimse.

s. (2.17.1), (2.17.5), (2.17.7), (2.18.2), (2.19.3), (2.19.6)

s.+ya (2.16.6), (2.17.8), (2.19.1), (2.19.5)

say-: (1.) Bir şeyin kaç tane olduğunu anlamak için bunları birer birer elden veya gözden geçirmek.

s.-ıyorum (2.8.11)

sayı: (1. isim) Sayma, ölçme, tartma vb. işlerin sonunda bulunan birimlerin kaç olduğunu bildiren söz.

s.+da (2.14.14)

sence: (1. zarf) Sana göre, senin düşüncene göre.

s. (2.19.16)

sen: (1. isim) Teklik ikinci kişiyi gösteren söz.

s.+i (2.8.17)

serinle-: (1.) Hava serin bir duruma gelmek, hafifçe soğumak.

s.-yor (2.23.1)

ses: (1. isim) Kulağın duyabildiği titreşim, seda.

s.+i (2.8.4)

s.+ini (2.21.1)

s.+leri (2.7.6), (2.7.7)

s.+lerini (2.7.1)

sevin-: (1.) Sevinç duymak.

s.-dim (2.9.8)

sev-: (3.) Çok hoşlanmak.

s.-ıyorum (2.7.7), (2.7.8), (2.7.9)

seyret-: Ar.+T. (3.) Eğlenmek, görmek, öğrenmek vb. için bakmak, izlemek.

s.-ıyorum (2.16.4)

s.-tim (2.11.5)

sıkıca: (1. zarf) Sıkı bir biçimde.

s. (2.10.9)

siyah: Fa. (1. isim) Kara.

s.+ı (2.17.2)

son: (1. sıfat) Şimdiki zamana en yakın zamandan beri olan, bu zamanda yapılmış, ilk karşıtı.

s. (2.9.3)

sonra: (1. zarf) Daha ileri bir zamanda.

s. (2.7.1), (2.7.4), (2.7.11), (2.8.7), (2.8.16), (2.10.4), (2.10.8), (2.13.9), (2.15.6),

(2.16.1), (2.17.3), (2.20.1), (2.20.7), (2.22.7), (2.23.2), (2.24.3), (2.24.4)

sonunda: (1. zarf) En son zamanda, nihayetinde.

s. (2.17.8)

sor-: (1.) Birine soru yöneltmek herhangi bir konuda bilgi istemek.

s.-dum (2.19.14)

s.-uyor (2.12.3), (2.17.12), (2.17.4)

s.-uyorum (2.21.8)

s.-uyoruz (2.13.14)

soru: (1. isim) Bir şey öğrenmek için birine yöneltilen ve karşılık gerektiren söz veya yazı.

s.+lar (2.19.14)

söyle-: (1.) Düşündüğünü veya bildiğini sözle anlatmak.

s.-miyorum (2.23.6)

s.-üyor (2.16.6)

sus-: (1.) Konuşmasını kesmek.

s.-tum (2.20.5)

süre: (1. isim) Bir olayın başı ile sonu arasında geçen zaman parçası.

s. (2.8.9)

sürekli: (2. zarf) Uzun süreli olarak, daima.

s.(2.11.5), (2.19.14)

sür-: (13.) Zaman geçmek.

s.-müyor (2.18.1), (2.7.3)

s.-üyor (2.8.9)

şal: Fa. (2. isim) Kadınların omuzlarını örtmek için kullandıkları geniş atkı.

ş.+ı (2.16.5)

ş.+lar (2.16.4)

şaşır-: (3.) Herhangi bir durum karşısında şaşkınlık duymak.

ş.-ıyor (2.12.6)

şaşkın: (1. sıfat) Düşünceleri dağılmış, karışmış kimse.

ş.+ım (2.19.7)

şeftali: (2. isim) Şeftali ağacının tatlı ve sulu meyvesi.

ş. (2.11.6), (2.11.9)

şehir merkezi: Fa.+Ar. (1. isim) Şehrin en işlek yeri.

ş.+ndeki (2.13.9)

şekil: (3. isim) Davranış biçimi, tutum.

ş.+de (2.7.10)

şey: Ar. (1. zamir) Madde, eşya, söz, olay, iş, durum vb.nin yerine kullanılan, belirsiz anlamda bir söz.

ş. (2.18.6)

şimdi: (1. zarf) Şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda.

ş. (2.12.1)

şöyle: (2. zarf) Şu biçimde.

ş. (2.23.3)

şura: (1. isim) Anlatana veya söyleyene göre biraz uzakta olan yer, şu yer.

ş.+daki (2.13.5), (2.22.2)

tabii: Ar. (6. zarf) Elbette, doğallıkla, doğal olarak.

t. (2.17.14)

t.+ki (2.14.13), (2.21.9)

tam: (1. sıfat) Eksiksiz.

t. (2.19.10)

2. (5. zarf) O sırada, o anda.

t. (2.8.11), (2.13.10),

tamam: Ar. (5. edat) Evet.

t. (2.8.17), (2.21.3)

tane: Fa. (1. isim) Herhangi bir sayıda olan şey, adet.

t. (2.13.1)

taraf: Ar. (1. isim) Ön, arka, sağ, sol, üst, alt vb. yanların her biri.

t.+ımdaki (2.19.6)

tarif et-: Ar.+T.(1.) Tanımlamak.

t.-iyor (2.19.1)

tarih: Ar. (1. isim) Bir olayın gününü, ayını ve yılını bildiren söz.

t.+e (2.13.5)

t.+te (2.14.9)

tekrar: Ar. (3. zarf) Bir daha, yine.

t. (2.7.2)

telefon: Fr. (2. isim) Birbirinden uzakta bulunan kişilerin konuşmasını sağlayan aygıt.

t.+um (2.8.12)

terzilik: Fa. (1. isim) Giysi biçip diken kimse, dikişçi.

t. (2.15.3)

teşekkür et-: Ar+T. (1.) Hoşnutluğunu anlatmak.

t.-iyoruz (2.14.3)

tiyatro: İt. (1. isim) Dram, komedi, vodvil vb. edebiyat türlerinin oynandığı yer.

t. (2.13.14), (2.14.11), (2.14.6), (2.15.4), (2.15.4)

t.+dan (2.14.3)

t.+nun (2.14.5)

toprak: (6. isim, mecaz) Ülke.

t.+ı (2.14.15)

t.+larda (2.15.8)

trafik: Fr. (2. isim) Ulaşım yollarında bulunan taşıt ve yayaların tümü.

t. (2.8.10)

turist: Fr. (1. isim) Dinlenme, eğlenme, görme, tanıma vb. amaçlarla geziye çıkan kimse.

t. (2.22.4)

turuncu: Fa.+Ar. (2. sıfat) Kızıl sarı renkte olan.

t. (2.11.8)

türbe: Ar. (1. isim) Genellikle ünlü bir kimse için yaptırılan ve içinde o kimsenin mezarı bulunan yapı.

t.+leri (2.11.1)

t.+lerini (2.10.2)

unut-: (1.) Aklında kalmamak, hatırlamamak.

u.-madım (2.24.4)

u.-tum (2.24.3)

utan-: (1.) Onursuz sayılacak veya gülünç olacak bir duruma düşmekten üzüntü duymak.

u.-dım (2.24.3)

uyu-: (1.) Uyku durumunda olmak.

u.-mak (2.7.3)

uzun: (2. sıfat) Başlangıcı ile bitimi arasında fazla zaman aralığı olan, çok süren.

u. (2.7.3), (2.8.9), (2.18.1)

üç: (3. sıfat) İki'den bir artı.

ü. (2.9.6), (2.13.1)

2. (1. isim) İki'den sonra gelen sayının adı.

ü. (2.8.12)

üniversite: Fr. (1. isim) Yüksek düzeyde eğitim, öğretim, bilimsel araştırma ve yayın yapan fakülte, enstitü, yüksekokul vb. kuruluş ve birimlerden oluşan öğretim kurumu.

ü.+den (2.9.3)

üst: (2. isim) Bir şeyin görülen yanı, yüzü.

ü.+ünde (2.12.7)

üst kat: (1. isim) Bulunulan yere göre bir üst daire ve bölüm.

ü.+a (2.19.3)

üzerinde: (1. zarf) Üstünde.

ü. (2.11.7)

ü.+ki (2.19.2)

üz-: (1.) Üzüntü vermek.

ü.-mek (2.23.7)

üzgün: (1. sıfat) Üzülmüş, üzüntü duymuş.

ü. (2.23.4), (2.23.5)

ü.+üm (2.19.7), (2.23.6)

üzül-: (2.) Üzüntü duymak, kaygılanmak.

ü.-düm (2.24.3)

ü.-üyor (2.17.3)

vali: Ar. (1. isim) Bir ilde devleti temsil eden en yetkili yönetim görevlisi.

v.+siydi (2.14.10)

var: (2. isim) Sahiplik bildiren olumlu ad cümleleri kuran bir söz.

v. (2.8.8), (2.12.4), (2.13.1), (2.13.11), (2.13.13), (2.13.15), (2.14.2), (2.17.2), (2.23.8)

v.+dı (2.11.7), (2.14.13), (2.15.5), (2.15.9), (2.19.12)

var-: (1.) Ulaşmak.

v.-ıyoruz (2.13.10)

vatan: Ar. (1. isim) Yurt.

v.+ıydı (2.14.15)

ve: Ar. (2. bağlaç) İki kelime veya iki cümle arasına girerek aralarında bir bağ olduğunu anlatan söz.

v. (2.7.3), (2.7.6), (2.7.10), (2.8.5), (2.8.11), (2.8.7), (2.10.2), (2.10.5), (2.13.1), (2.13.14), (2.13.8), (2.14.3), (2.15.8), (2.16.6), (2.17.2), (2.17.9), (2.19.2), (2.19.7), (2.19.11), (2.19.12), (2.19.13), (2.20.5), (2.20.6), (2.21.1), (2.22.3), (2.24.3), (2.24.4)

ver-: (1.) Üzerinde, elinde veya yakınında olan bir şeyi birisine eriştirmek.

v.-iyorum (2.8.5)

vs.: Ar. (1. isim) Ve benzeri.

v. (2.15.4)

yabancı: Fa.+T. (1. sıfat) Başka bir milletten olan, başka devlet uyruğunda olan (kimse).

y. (2.22.3)

yakın: (1. sıfat) Az bir ara ile ayrılmış olan (zaman veya yer), uzak karşıtı.

y. (2.18.2)

2. (3. sıfat) Aralarında sıkı ilgi bulunan.

y. (2.8.1)

yani: Ar. (2. zarf) 'Sözün kıyası, doğrusu' anlamlarında bir söz.

y. (2.12.7), (2.15.4)

yap-: (1.) Ortaya koymak, gerçekleştirmek, oluşturmak, meydana getirmek.

y.-iyorlar (2.21.10), (2.21.12)

y.-tılar (2.21.13)

yarım: (4. isim) Saatte on iki otuz.

y. (2.8.16)

yastık: (1. isim) Başın altına koymak veya sırtı dayamak için kullanılan küçük minder.

y.+a (2.7.2)

yatak: (1. isim) Uyuma, dinlenme vb. amaçlarla üzerine veya içine yatılan eşya.

y.+tan (2.7.5)

yavaş: (5. zarf) Hızlı olmayarak.

y. (2.8.10)

yaz: (1. isim) Kuzey yarım kürede 21 Haziran 23 Eylül, güney yarım kürede 21 Aralık 21

Mart tarihleri arasındaki zaman dilimi, ilkbaharla sonbahar arasındaki sıcak mevsim.

y. (2.19.10), (2.23.9)

yaz-: (4.) Yazı ile bildirmek, haber vermek.

y.-iyor (2.13.6)

yedi: (1. isim) Altıdan sonra gelen sayının adı.

y. (2.7.2)

ye-: (2.1.) Ağzda çiğneyerek yutmak.

y.-iyoruz (2.22.7)

y.-mek (2.21.8)

yeniden: (1. zarf) Gene, yine, bir daha, tekrar:

y. (2.7.11), (2.19.8), (2.23.8)

yer: (1. isim) Bir şeyin, bir kimsenin kapladığı veya kaplayabileceği boşluk, mahal, mekân.

y. (2.11.5)

y.+inden (2.8.15)

y.+lere (2.10.4)

yerli: (5. sıfat) Oturduğu bölgede doğup büyüyen, ataları da orada yaşamış olan.

y. (2.22.3)

yeşil: (2. sıfat) Sarı ile mavinin karışmasından ortaya çıkan renk.

y. (2.11.9)

2. (1. isim) Sarı ile mavinin karışmasından ortaya çıkan, bitki yapraklarının çoğunda görülen renk.

y.+di (2.11.5)

yıkan-: (2.) Kendi vücudunu yıkamak, banyo yapmak.

y.-ıyorum (2.7.10)

yıl: (1. isim) Dünya'nın, Güneş çevresinde tam bir dolanım yapması için geçen 365 gün, 5 saat ve 49 dakikalık zaman.

y. (2.19.10), (2.23.9)

y.+ında (2.14.8), (2.14.9)

y.+lar (2.19.9)

yok: (1. sıfat) Var karşıtı.

y. (2.14.11), (2.17.2)

yol: (5. isim) Yolculuk.

y.+umuz (2.18.1)

yorgun: (1. sıfat) Çalışma vb. sebeplerle beden veya zihin etkinliği yavaşlayan, yorulmuş olan.

y.+um (2.23.5)

yüksek: (6. sıfat) Normal değerlerin üstünde olan.

y. (2.17.7)

yürüme: (1. isim) Yürümek işi.

y. (2.24.1)

yüzlerce: (1. sıfat) Pek çok, çok sayıda.

y. (2.11.7), (2.11.7), (2.22.3)

zaman: Ar. (1. isim) Bir işin, bir oluşun içinde geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu süre, vakit.

z. (2.8.6)

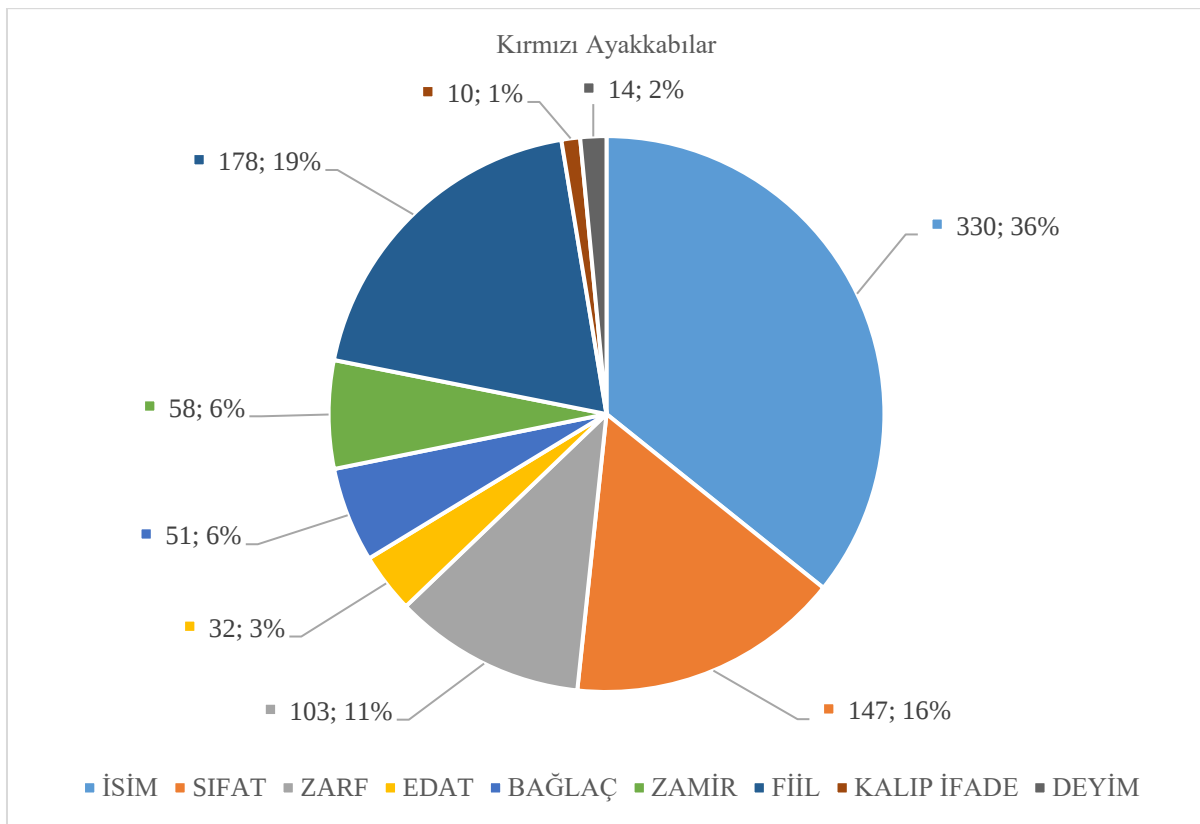
ziyaret et-: Ar.+T. (2. deyim) Bir yeri görmeye gitmek.

z.-eceğiz (2.10.3)

z.-tik (2.11.2)

Şekil 2

Kırmızı Ayakkabılar adlı hikâye kitabında kullanılan sözcük türleri, sözcük sayıları ve sözcük türlerinin yüzdelik dilimleri

Kullanım sıklığına göre “Kırmızı Ayakkabılar” adlı hikâye kitabında birinci sırayı isimler almıştır. Şekil 2 incelendiğinde tüm sözcük türleri içinde isimlerin %36 oranında kullanıldığı görülmektedir. Bunu ikinci sırada %19 ile fiiller takip etmektedir. Daha sonra %16 oranında sıfatlar ve %11 oranında ise zarflar kullanılmıştır. Bu çalışmada Türkçede en çok kullanılan ve cümlenin ana unsuru olan özne yerine kullanılan zamirlerin sayıca az olduğu görülmektedir. “Kırmızı Ayakkabılar” hikâye kitabında %6 oranında 58 tane zamir bulunmaktadır. Bağlaç sayısı ise 51’dir. %3 oranında 32 tane edat, 14 adet kalıp ifade ve 10 adet deyim kullanılmıştır.

Yabancılar Türkçe öğretiminde sözcük türleri, A1-A2 seviyesinde dil bilgisi kuralları verilirken sezdirme yoluyla öğretilmektedir. Temel sözcük türleri -isim, fiil, sıfat- isimleriyle verilse de genellikle diğer sözcük türleri cümle içinde kavratılmaktadır. Çünkü tek başına anlam ifade etmezler. Kalıplaşmış ifadeler ve deyimler de ayrıca anlamları bulunan sözcük grupları içinde yer almaktadır. Ancak edat, bağlaç, zarf gibi türlerin cümle içinde sezdirilerek anlatılması gerekmektedir. Doğrudan anlatım söz konusu olmadığı için ek materyallerle bilgiyi kavratmak öğrenmeyi kalıcılaştırmak için eğitimde en faydalı yöntemlerden biri olarak bilinmektedir. “Kırmızı Ayakkabılar” adlı hikâyeye kitabındaki sözcük türleri incelendiğinde isim, sıfat ve fiillerin ilk üç sırada yer aldığı görülmektedir. Türkçedeki cümle ana unsurları içinde yer alan bu üçlünün en çok kullanılan türler arasında olması metnin dili pekiştirmesi ve hedef kazanımları karşılaması konusunda yeterli olabileceğini göstermektedir. A1-A2 seviyelerinde deyimlerin kullanımına çok fazla rastlanılmamaktadır. Ancak hikâyede %2 oranında 14 tane deyim kullanıldığı görülmektedir. Bu durum temel seviye söz varlığı kazanımlarına aykırı bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. A1-A2 seviyelerinde kalıp ifadelere daha fazla yer verilmesi beklenirken hikâyede yalnızca 10 adet kalıplaşmış ifade kullanılması, bu sözcük-sözcük gruplarının pekiştirilmesinde eksik kalındığını ifade etmektedir. Temel seviyede hazırlanan metinlerde sayıca daha fazla kalıplaşmış ifade kullanılması beklenmektedir.

“Kırmızı Ayakkabılar” adlı hikâyenin şekil 2’deki analizine genel olarak bakıldığında sözcük türlerinin önem sırasına göre orantılı dağıldığını söylemek mümkündür. Temel seviye olan A1-A2’de her ne kadar mecazlı anlatımlara (deyimlere) yer verilmiş olsa da bir bütün olarak ele alındığında bu seviyeye hitap edebilecek bir hikâyeye kitabı olduğunu söyleyebiliriz. Kesin bir yargıya varabilmek için kullanılan sözcük türlerinin kaçınıcı anlamlarının tercih edildiğinin de incelenmesi gerekmektedir. Bu analiz şekil 2’de yer almaktadır.

Tablo 4

Kırmızı Ayakkabılar adlı hikâye kitabında kullanılan sözcüklerin TDK sözlükteki anlam sıralama sayıları ve yüzdelik dilimleri

	1. Anlam	2. Anlam	3. Anlam	4. Anlam	5. Anlam	6. Anlam	7. Anlam	8. Anlam	9. Anlam	10. Anlam	Diğer Anlam	TOPLAM
İsim	261	43	7	15	2	2	0	0	0	0	0	330
	79,09%	13,03%	2,12%	4,55%	0,61%	0,61%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	
Sıfat	102	15	7	0	2	18	1	0	0	2	0	147
	69,39%	10,20%	4,76%	0,00%	1,36%	12,24%	0,68%	0,00%	0,00%	1,36%	0,00%	
Zarf	63	15	17	0	4	4	0	0	0	0	0	103
	61,17%	14,56%	16,50%	0,00%	3,88%	3,88%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	
Edat	23	6	1	0	2	0	0	0	0	0	0	32
	71,88%	18,75%	3,13%	0,00%	6,25%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	
Bağlaç	10	27	14	0	0	0	0	0	0	0	0	51
	19,61%	52,94%	27,45%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	
Zamir	45	13	0	0	0	0	0	0	0	0	0	58
	77,59%	22,41%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	
Fiil	131	24	13	1	4	1	0	1	0	0	3	178
	73,60%	13,48%	7,30%	0,56%	2,25%	0,56%	0,00%	0,56%	0,00%	0,00%	1,69%	
Kalıp İfade	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10
	100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	
Deyim	11	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	14
	78,57%	21,43%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	
TOPLAM	656	146	59	16	14	25	1	1	0	2	3	923
	71,07%	15,82%	6,39%	1,73%	1,52%	2,71%	0,11%	0,11%	0,00%	0,22%	0,33%	

“Kırmızı Ayakkabılar” adlı hikâye kitabı A1-A2 seviyesinde yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilere ek öğretici ve pekiştirici materyal olarak hazırlanmıştır. Temel seviye için hazırlanmış bu hikâye kitabındaki sözcüklerin türleri ve türlerin TDK’deki kaçınıcı anlamlarında kullanıldığı Tablo 4’te detaylı olarak gösterilmiştir.

Tablo 4 incelendiğinde “Kırmızı Ayakkabılar” adlı hikâye kitabında toplamda 923 sözcük kullanıldığı görülmektedir. Bu sözcüklerin genel çerçevesi incelendiğinde tüm sözcüklerinin toplamının %71,07’si (656 sözcük) birinci anlamında kullanılmıştır. Sözcüklerin %70’inden fazlasının birinci anlamında kullanılmış olması “Kırmızı Ayakkabılar” adlı hikâye kitabının genel olarak temel seviyede Türkçe öğrenen yabancılara hitap ettiğini göstermektedir. Sözcüklerin %15,82’si (146 sözcük) TDK’deki anlamlara göre ikinci anlamda kullanılmıştır. Üçüncü anlamında kullanılan sözcük sayısının oranı ise %6,39’dur. Toplamda üçüncü anlamında kullanılan sözcük sayısı 59’dur. Dördüncü anlamında kullanılan sözcük sayısının oranı %1,73 olarak saptanmıştır. Sözcük sayısı ise 16’dır. Bu oran beşinci anlamdaki sözcük sayısı ile düşüş göstermiştir. %1,52 oranında 14 sözcük türü beşinci anlamda kullanılmıştır.

Doğru orantılı olarak devam eden düşüş altıncı anlamında kullanılan sözcükler ile değişmiş ve artış göstermiştir. Hikâyede altıncı anlamında kullanılan sözcük sayısı 25, toplam sözcük sayısına oranı ise %2,71 olarak belirlenmiştir. A1-A2 seviyeleri için hazırlanmış olan hikâye metninde altıncı anlamında 25 sözcük kullanılması metnin zorluk derecesini seviyenin üstüne taşımıştır. Çünkü temel seviyede Türkçe öğrenen bireylerden, sözcüklerin altıncı anlamını bilmeleri beklenemez. Bu sebeple hikâye kitabındaki 25 sözcük D-AOBM'nin söz varlığı kazanımlarına aykırı kullanım olarak göze çarpmaktadır. Yedinci ve sekizinci anlamında kullanılan sözcüklere bakıldığında her iki anlamda da yalnızca birer sözcük olduğu görülmektedir. Hikâye metninde onun anlamında kullanılan 2 sözcük ve onuncu anlamından sonraki anlamlarda kullanılan 3 sözcük belirlenmiştir. Toplamda hikâye kitabının zorlayıcı olduğunu gösteren sözcük sayısı dördüncü anlamından itibaren ileri düzey anlamlarda kullanılan sözcükler ile 62 sözcüğe ulaşmaktadır. “Kırmızı Ayakkabılar” adlı hikâye kitabında 923 sözcükten 62 sözcüğün zorlayıcı ve seviyeye uygun olmadığı saptanmıştır.

Tablo 4'te metinde kullanılan toplam isim sayısı 330 olarak belirtilmiştir. İsimler günlük kullanımda dilde en aktif kullanılan cümle temel unsurları arasında yer almaktadır. İsimlerin pekiştirilmesi dil öğrenen bireylerin dili daha hızlı öğrenmelerine olanak sağlayacak unsurlardan biridir. Hikâye metninde kullanılan isimlerin %79,09'u (261 isim) TDK sözlüğündeki isim tanımlarından birinci anlamında kullanılmış sözcüklerdir. Birinci anlamında kullanılmış sözcük sayısı %70'in üzerinde olduğu için metindeki isimlerin büyük çoğunluğunun seviyeye uygun olduğu söylenebilir. İkinci anlamında kullanılan sözcük sayısı ise tüm isimlerin %13,03'ünü (43 isim) oluşturmaktadır. Üçüncü anlamında kullanılan isim sayısı 7, bu sayının toplam isim sayısına oranıysa %2,12 olarak belirlenmiştir. Buraya kadar hikâye kitabının genel olarak seviye kazanımlarını elde etmiş öğrenciler tarafından anlaşılır olduğu söylenebilir. Ancak dördüncü anlamda 15 sözcük kullanıldığı ve metindeki %4,55 oranındaki sözcüğün A1-A2 seviyesi için anlaşılması zor olan sözcüklerden oluştuğu belirlenmiştir. Beşinci ve altıncı anlamında kullanılan isim sayısı ise 4'tür. Sonraki anlamlara ait isim kullanılmaması hikâye kitabının hedef kitle için biraz zorlayıcı olduğunu ama anlaşılması imkânsız bir metin olmadığını göstermektedir.

Tablo 4'teki sıfatların tamamı incelendiğinde 147 adet sıfat kullanıldığı görülmektedir. Bu sıfatların %69,39'u (102 sıfat) TDK'deki birinci anlamlarıyla kullanılmıştır. %10,20'si (15 sıfat) ise ikinci anlamında kullanılmıştır. Üçüncü anlamında kullanılan sıfat sayısı %4,76'dır (7 sıfat). Dördüncü anlamda sıfat kullanılmadığı görülmektedir. Beşinci anlamında kullanılan sıfat sayısı 2 olarak belirlenmiştir. Ancak altıncı anlamında kullanılan sıfat sayısı dikkat çekici olarak karşımıza çıkmaktadır. %12,24 oranında 18 sıfat TDK'deki sıfat tanımlarının altıncı

anlamında kullanıldığını göstermiştir. Bu oran temel seviye kazanımları ile uyumsuzluk oluşturmuştur. Yedinci anlamında 1 sıfat ve onuncu anlamında 2 sıfat kullanılmıştır. Onuncu anlamından sonraki anlamlarda herhangi bir sıfat kullanılmamış olması metni A1-A2 seviyelerine kolaylık-zorluk bakımından uygun kılmıştır.

Tablo 4'e göre "Kırmızı Ayakkabılar" adlı hikâye kitabında 103 adet zarf kullanıldığı belirlenmiştir. Birinci anlamında kullanılan zarf sayısı 63, bu sayının toplama oranı ise %61,17'dir. Zarf türündeki sözcüklerde de diğer incelenen sözcükler gibi birinci anlamında kullanılan sözcük sayısının olması gereken oranın üstünde olduğu saptanmıştır. Bu hikâye metninin A1-A2 temel seviye Türkçe için anlaşılır olduğunu göstermektedir. İkinci anlamında kullanılan sözcük sayısı 15, oranı ise %14,56 olarak belirlenmiştir. Üçüncü anlamında kullanılan zarf sayısı 17'dir. Bu sayının toplam zarf sayısına oranı %16,50 olarak karşımıza çıkmaktadır. Zarf türündeki sözcükler incelendiğinde dördüncü anlamda kullanılan bir sözcük olmadığı görülmektedir. Ancak beşinci ve altıncı anlamlarında kullanılan dörder sözcük saptanmış ve bu da metinde olması gereken zorluk seviyesinin üstünde sözcükler kullanıldığını ifade etmektedir. Zarf türünde sonraki anlamlarında herhangi bir sözcük kullanılmadığı görülmektedir.

Edatlar "Yılıkı" adlı hikâye kitabı analiz yorumlarında da belirtildiği üzere cümle içinde kavratılması gereken ve kavratılması diğer türdeki sözcüklere oranda kısmen daha zor olan sözcük türüdür. "Kırmızı Ayakkabılar" adlı hikâye kitabında ise toplamda 32 adet edat kullanıldığı saptanmıştır. Bu sözcük türünde birinci anlamında kullanılan edat sayısı 23, toplama göre oran ise %71,88'dir. İkinci anlamında kullanılan edat sayısı 6, sayının toplama oranı %18,75'tir. Üçüncü anlam incelendiğinde yalnızca 1 adet edat kullanıldığı görülmektedir. Dördüncü anlamında kullanılan edat saptanmamıştır. Son olarak beşinci anlama ait 2 adet edat kullanıldığı görülmektedir. Edat hâli hazırda anlaşılması güç olan sözcük türlerinden biri olduğu için kullanılan edatın TDK'deki anlamda beşinci anlam olarak belirlenmiş olması, temel seviye kazanımlarına aykırı kullanım olduğunu göstermektedir.

"Kırmızı Ayakkabılar" adlı hikâye kitabına ait tablo 4'teki sayısal veriler incelendiğinde toplamda 51 adet bağlaç kullanıldığı görülmektedir. Bu bağlaçların %19,61'i (10 bağlaç) TDK'deki birinci anlamında kullanılmıştır. Bağlaç kullanımının %52,94'ü ise ikinci anlamında toplanmıştır. Son olarak üçüncü anlamında kullanılan bağlaç sayısı 14, bu sayısının toplam bağlaç sayısına oranı ise %27,45'tir. Genele bakıldığında ikinci anlamdaki bağlaçların oranının fazla olduğu görülmektedir. Bu durumun ve sebebinin "Yılıkı" adlı hikâye kitabındakiyle aynı olduğu saptanmıştır. 'de/da' bağlacının TDK'de araması yapıldığında de-fiilinin tanımı ilk sırada çıkmakta, bağlaç anlamındaki 'de' ikinci anlamda verilmektedir. Bu

sebeple de TDK'ye göre bağlaçların yoğunluk oranı ikinci anlamda toplanmış olsa da hikâye metninde bağlaç kullanımının seviyeye uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo 4'teki zamirler analizi incelendiğinde toplamda 58 adet zamir kullanıldığı bu zamirlerin 45 adedinin birinci anlamında kullanıldığı, 13 adedinin ise ikinci anlamında kullanıldığı görülmektedir. Diğer anlamlarda zamir tespit edilmemiştir. Hikâye metninin zamir kullanımında A1-A2 seviyesi için uygunluk gösterdiği sonucuna ulaşmak mümkündür.

Fiiller günlük dil kullanımında en çok yer bulan sözcük türlerinin başında yer almaktadır. Dil öğretiminde de üzerinde ilk durulan sözcük türlerinden biridir. Türkçeye dair temel fiilleri öğrenen bir yabancı, emir kipini kullanarak en basit hâliyle anlatmak istediklerini dile getirebilir. Bu sebeple fiillerin Türkçe A1 seviyesinde hızla öğretilmesi ve pekiştirilmesi gerekmektedir. “Kırmızı Ayakkabılar” adlı hikâye kitabında en çok kullanılan birinci sözcük türü isimler, ikinci sözcük türü ise fiillerdir. Hikâye 178 adet fiil kullanıldığı tespit edilmiştir. 178 fiilin 131 tanesi yani %73,60'ı TDK'deki birinci anlamlarıyla kullanılmıştır. A1-A2 seviyelerinde öğrencilere öğretilen sözcüklerin temel anlamlarıyla kullanılıyor olması, ek materyalleri dil öğretimine daha duyarlı hâle getirir. Bu sebeple birinci, ikinci ve en fazla üçüncü anlamında kullanılmış olan fiillerin A1-A2 seviyelerine uygun olduğunu söylemek mümkün olacaktır. Tablo 4'te ikinci anlamında kullanılmış sözcük sayısı 24, sayının toplama oranı ise %13,48 olarak gösterilmiştir. Üçüncü anlamda kullanılan sözcük sayının oranı ise %7,30 (13 fiil) olarak saptanmıştır. Hikâye metninde dördüncü anlamında kullanılan bir fiil bulurken, beşinci anlamında kullanılan 4 fiil bulunmaktadır. Altıncı ve sekizinci anlamlarında kullanılan ise birer fiil göze çarpmaktadır. Ancak onuncu anlamından sonra kullanılan 3 fiilin saptanmış olması, hikâyenin seviyeye uygun olmayan, gereksiz zorlayıcı fiiller kullanıldığını göstermektedir. Bu fiillerin günlük kullanıma daha yakın fiillerle değiştirilmesi hikâyeyi seviyeye uygun duruma getirecektir.

Hikâyede Tablo 4'e göre 10 adet kalıp ifade birinci anlamında, 11 adet deyim birinci anlamında, 3 adet deyim ikinci anlamında kullanılmıştır. Metinde A1-A2 seviyelerinde öğretimi gerçekleştirilen kalıplaşmış ifadelerin daha sık kullanılması ve deyim kullanımının tercih edilmemesi pekiştirmeyi, öğrenmeyi ve hikâyeyi anlamayı kolaylaştıracaktır.

4.3. Yunus Emre Enstitüsü “Anadolu Hikâyeleri Dizisi” 3. Kitap Lâleye Sor

4.3.1. Lâleye Sor paragraf dizini

7. SAYFA

1. Bahar geldi. Güneşli bir cumartesi günü... Şehrin
2. her yerinde çiçekler açtı.
3. İstanbul, bu mevsimde daha da güzel oluyor.
4. Sokaklar, parklar, çay bahçeleri, korular insanlarla doluyor.
5. Dünyanın her yerinden buraya turist geliyor. Onlar,
6. en çok Sultan Ahmet Camisi'ni, Ayasofya Müzesi'ni,
7. Dolmabahçe Sarayı'nı, Galata Kulesi'ni, Adalar'ı,
8. Kız Kulesi'ni ve Emirgan Korusu'nu ziyaret ediyorlar.

8. SAYFA

1. Bugün, Umay ile Alper de Emirgan Korusu'nda
2. buluşacaklar. Onlar, İstanbul Üniversitesi, Tarih
3. bölümünde öğrenci. Onların sınavları önümüzdeki
4. hafta başlayacak. Bugün koruda ders çalışacaklar.
5. Alper, koruya Umay'dan önce geldi. On dakika
6. bekledi. Sonra Umay'ı aradı.
7. – Merhaba Umay! Ben korudayım. Sen neredesin?
8. – Merhaba Alper! Ben de şimdi koruya giriyorum.
9. Alper korunun girişine baktı. Mesafe biraz uzaktı.
10. – Koruya kırmızı etekli bir kız giriyor. O sen misin?
11. – Evet, benim.
12. – Ben de tam karşıdaki çardakta oturuyorum.
13. – Tamam. Geliyorum.

9. SAYFA

1. Umay birkaç dakika sonra geldi.
2. – Trafik çok yavaş ilerledi. Geç kaldım. Özür dilerim.
3. – Önemli değil. Nasılsın?
4. – İyiyim. Teşekkür ederim. Sen nasılsın?
5. – Ben de iyiyim. Teşekkür ederim.
6. Alper'le Umay önce koruda gezdiler. Koru
7. lâlelerle doluydu. Sarı, kırmızı, beyaz, mor, pembe ve iki

8. renkli lâleler vardı. Laleler çeşitli şekillerdeydi: Türk

9. bayrağı, kilim, kuş vs. Bu şekillerden biri de büyük

10. SAYFA

1. bir lâleydi. Alper'le Umay, bu büyük lâle şeklinin
2. yanına oturdular. Çantalarından kitaplarını,
3. defterlerini ve kalemelerini çıkardılar.
4. Alper:
5. – Lâle Devri, sınav konularımızdan biri... Şimdi bu
6. konuya çalışalım mı?
7. – Evet, tabii. Bu konuya çalışmak için çok uygun bir
8. yerdeyiz. Lâlelerin de konuşabilmesini çok isterdim.
9. Belki kendi hikâyelerini anlatırlardı.
10. – O hâlde, biz onlara anlatalım. Laleler
11. konuşamıyorlar ama belki de bizi duyuyorlar.
12. – Lâle Devri'nin devlet adamları kimlerdi? Lale Devri
13. hangi tarihler arasındaydı? Önce bu konulara
14. bakalım.
15. – Bunu biliyorum. III. Ahmet, Lâle Devri'nde
16. padişahı. Damat İbrahim Paşa ise o devrin sadrazamıydı.
17. Lâle Devri, 1718 ile 1730 yılları arasındaydı.

11. SAYFA

1. Alper ile Umay, uzun süre Lâle Devri hakkında
2. konuştular. Bu sırada, lâle bahçesindeki mor bir lâle,
3. yanındaki beyaz lâleye şöyle dedi:
4. – Biliyor musun, insanlar eskiden böyle değilmiş?
5. Beyaz lâle sordu:
6. – Sen nereden biliyorsun?

12. SAYFA

1. – Dedem anlattı. Eskiden, "Lâle" isminde bir devir
2. varmış. İnsanlar o devirde bizim bir soğanımızı
3. almak için köşkler, altınlar vermişler. Avrupa'da da
4. böyleymiş.
5. – Lâleler Avrupa'ya ne zaman gitmiş?
6. – 1562 yılında... Bizi oraya, bir tüccar götürmüş. O,

7. lâle soğanını ilk önce yemeklik soğan sanmış. Aynı
8. yıllarda Osmanlı'da Busbecq adında bir elçi varmış.
9. O da bizim soğanlarımızı Avusturya'ya götürmüş.

13. SAYFA

1. Bizi Avusturya'da, arkadaşı Clusius'a emanet etmiş.
2. Clusius da bizi bir süre Avusturya'da yetiştirmiş.
3. Sonra da 1593 yılında bizi Hollanda'ya götürmüş.
4. Şimdi, en çok Hollanda'da yetiştiriyoruz.
5. Beyaz lâle çok şaşırdı. Biraz düşündü. Sonra mor
6. lâleye şöyle sordu:
7. – Peki, biz buraya nereden geldik?
8. – Orta Asya'dan...
9. Selçuklular bizi
10. Anadolu'ya getirdi.
11. Osmanlı Devleti zamanında "gül"
12. değerliydi. Ressamlar, gülün
13. resimlerini yaptı. Biz de
14. İstanbul'un fethinden
15. sonra saray bahçelerini
16. süsledik. Sarayların,
17. camilerin, çeşmelerin,
18. okulların duvarlarına bizim
19. resimlerimizi

14. SAYFA

1. yaptılar. Şairler bize şiirler yazdı. Bizim resmimiz,
2. padişahların gömleklerinde bile vardı. İnsanlar; vazo,
3. fincan, takı, ayna gibi birçok eşyaya bizim şeklimizi
4. verdiler. Biz, Türklerin inancında ve yaşamında hep
5. önemli olduk.

15. SAYFA

1. Bu sırada, Alper Umay Lâle Devri İle ilgili
2. sorular sordu. Umay, soruların çoğunu doğru cevapladı.
3. Yeni bilgiler de öğrendi. Bu bilgilerin bazılarına çok
4. şaşırdı.

5. – Lâlenin, Lâle Devri'nde yüzlerce çeşidi mi vardı?
6. – Bazı eserlerde, binlerce türü olduğu yazıyor. Her
7. çeşidinin farklı bir adı vardı.
8. – Peki, buradaki lâleler de o dönemden mi kaldı?

16. SAYFA

1. – Hayır. O devirdeki laleler, "Osmanlı lâlesi"ydi.
2. Osmanlı lâlesi özel bir türdü. Bu tür, 19. yüzyılda
3. kayboldu. Fakat birkaç yıl önce, Osmanlı lalesinin bir
4. akrabasını buldular.
5. – Nerede?
6. – Süleymaniye Camisi'nin bahçesinde... Onunla ilgili
7. çalışmalar yaptılar. O, yeniden yetiştiriliyor.
8. – Harika! Bazen şöyle düşünüyorum: Belki de laleler
9. konuşabiliyorlar ama bizimle konuşmuyorlar.
10. – Bitkiler konuşamaz, biliyorsun.
11. – Biliyorum. Bence bu üzücü bir şey.
12. – Haydi, çalışalım. Daha bir sürü konu var.
13. Umay'la Alper, bu sohbetten sonra çalışmaya
14. devam ettiler. Mor lâle ile beyaz lâle de sohbet etti. Beyaz
15. lâle mor laleye şöyle dedi:
16. – Pembe lâle geçen gün bana bir şey söyledi. Çok
17. şaşırdım. Bizim "ters lâle" adında bir türümüz varmış.
18. Sen ters lâleyi duydun mu?

17. SAYFA

1. – Evet, duydum. Onlar, Türkiye'nin doğusundaki
2. Hakkâri'de yetiştiriyorlar. Sayıları çok az... Bu yüzden
3. onları korumaya aldılar.
4. – Sen ters lâle gördün mü?
5. – Hayır, görmedim. Ama dedem bana onların
6. hikâyesini anlattı ve şöyle dedi:

18. SAYFA

1. "Ters lâle çok güzel bir tür... Onların çiçekleri ters,
2. yani aşağıya doğru... Bu çiçeklerin ortasından her
3. sabah sular damlıyor. İnsanlar, onları ağlayan bir geline

4. benzetiyorlar. Anadolu'daki insanlar, gelinlerin
5. başını kırmızı bir yazma ile örtüyorlar. Gelin, ailesinin
6. evinden ayrılıyor. Bu veda sırasında ise ağlıyor.
7. Bu yüzden, ters lâleye "ağlayan gelin" de diyorlar.
8. Ters lâle hakkında birçok efsane duydum. Bu
9. efsanelerden biri Hz. İsa ile ilgiliydi. Efsaneye göre Hz. İsa,
10. ömrünün son günü çiçeklerin arasından geçiyor ve
11. çarmıha doğru gidiyor. Bütün çiçekler başlarını
12. eğiyorlar. Orada bulunan bir lâle ise başını eğmiyor.
13. Hz. İsa, lâleye bakıyor. Lale, Hz. İsa'nın ölümünden
14. sonra, onun bakışını hatırlıyor ve kendinden utanıyor. O
15. günden sonra da o lalenin başı hep önünde oluyor.
16. Onun çocukları da böyle doğuyor. Ters lalenin çiçeği
17. yere bakıyor.
18. İkinci bir efsane daha var. O da şöyle:
19. Hz. Muhammet'in torunu Hz. Hüseyin, Kerbela'da şehit oluyor.
20. Ters lâle o günden beri Hz. Hüseyin'in yasını tutuyor.

19. SAYFA

1. Edirne'deki Selimiye Camisi'nde bir tane ters lâle
2. motifi var. Aslında o camide tam doksan dokuz tane
3. lâle motifi var. Bu lâle motiflerinin doksan dokuz
4. tanesi düz, bir tanesi ise ters... Yerli ve yabancı birçok
5. turist her yıl Selimiye Camisi'ni ziyaret ediyor ve ters
6. lâleyi görmek istiyor."
7. Beyaz lâle, mor lâleyi dikkatle dinledi. Sonra da şöyle
8. dedi:
9. – Bütün bunları sana deden mi anlattı?
10. – Evet. Dedem çok bilgili bir lâleydi.
11. – Ben dedemi hatırlamıyorum. Sen çok şanslısın.
12. – Evet, haklısın. Ailemizdeki soğanlar, şimdiye kadar
13. hep aynı bahçede oldular. İnsanlar beni bu koruya
14. ektiler. Böylece, ailemden ayrıldım.
15. – Onları özlüyor musun?
16. – Evet. Onları göremiyorum ama onlarla

17. konuşabiliyorum. Rüzgârla haberleşiyoruz. Rüzgâr, bizim

18. seslerimizi birbirimize taşıyor.

20. SAYFA

1. Hava biraz serinledi. Umay'la Alper eşyalarını
2. çantalarına koydular ve kalktılar. Diğer konuları
3. evlerinde çalışacaklar. Umay Alper'e:
4. – Lâlelerle fotoğraf çekilelim mi?
5. dedi.
6. Alper:
7. – Tamam, çekilelim. Önce ben senin
8. fotoğrafını çekeyim, dedi.
9. Lalelerle birçok fotoğraf çekildiler. Sonra korunun
10. kapısına doğru yürüdüler. Kapıda vedalaştılar.
11. Mor lâle ile beyaz lâle, bir süre, Alper'le Umay'ın
12. arkasından baktı. Beyaz lâle, mor lâleye şöyle dedi:
13. – İnsanlar neden konuşamıyorlar?
14. Mor lâle biraz düşündü ve şöyle cevap verdi.

21. SAYFA

1. – Sanırım onların konuşma özelliği yok.
2. – Peki, onlar nasıl anlaşıyorlar?
3. – Bunu bilmiyorum. Belki de rüzgârla anlaşıyorlar.
4. – Nasıl yani?
5. – Sanırım, rüzgâr onların duygularını birbirlerinin
6. kalbine taşıyor. Böylece anlaşıyorlar. Bir de
7. birbirlerine bakıyorlar. Yani eskiden öyleydi.

4.3.2. Lâleye Sor sözcük dizini

ad: (1. isim) İsim.

a.+ı (3.15.7)

a.+ında (3.12.8), (3.16.17)

ağla-: (1.) Gözyaşı dökmek.

a.-yan (3.18.3), (3.18.7)

a.-ıyor (3.18.6)

aile: Ar. (1. isim) Toplum içindeki en küçük birlik.

a.+mden (3.19.13)

a.+mizdeki (3.19.11)

a.+sinin (3.18.5)

akraba: Ar. (1. isim) Kan bağıyla birbirine bağlı olan kimseler.

a.+sını (3.16.4)

al-: (2.) Satın almak.

mak (3.12.3)

altın: (3. isim) Altından yapılmış sikke.

a.+lar (3.12.3)

ama: Ar. (1. bağlaç) Çelişkili ve tutarsız iki cümleyi birbirine bağlamaya yarayan bir söz.

a. (3.10.11), (3.16.9), (3.17.5), (3.19.15)

anlaş¹⁷: (1.) Bilgi, haber vb. alışverişi yapmak.

a.-ıyorlar (3.21.2), (3.21.3), (3.21.6)

anlat-: (3.) Nakletmek.

a.-alım (3.10.10)

a.-ırlardı (3.10.9)

a.-tı (3.12.1), (3.17.6), (3.19.9)

ara-: (6.) Bir kişiyle görüşmek üzere telefon etmek.

a.-dı (3.8.6)

2. (1. isim) İki şeyi birbirinden ayıran uzaklık, aralık.

a.+sından (3.18.10)

3. (2. isim) İki olguyu, iki olayı birbirinden ayıran zaman.

a.+sındaydı (3.10.13), (3.10.17)

¹⁷ Güncel Türkçe Sözlük'te "anlaş-" fiilinin bağlamdaki "iletişim kur-" anlamı bulunamamıştır. Bu sebeple "iletişim kur-" fiilinin tanımı kullanılmıştır.

arka: (6. isim) İnsanın vücudu, bedeni.

a.+sından (3.20.12)

arkadaş: (1. isim) Birbirlerine karşı sevgi ve anlayış gösteren kimselerden her biri.

a.+ı (3.13.1)

aslında: (~asl'nda) Ar.+T. (1. zarf) Asıl olarak, esasen.

a. (3.19.2)

aşağı: (1. isim) Bir şeyin alt bölümü, yukarı karşıtı.

a.+ya (3.18.2)

ayna: Fa. (1. isim) Işığı yansıtan, varlıkların görüntüsünü veren sırlı cam.

a. (3.14.3)

aynı: Ar.+T. (3. sıfat) Aralarında ayrım olmayan.

a. (3.12.7), (3.19.12)

ayrıl-: (~ayr-) (2.) Bir yerden, bir kimseden, bir şeyden uzaklaşmak.

a.-dım (3.19.13)

a.-ıyor (3.18.6)

az: (1.2. zarf) Alışılmış olandan, umulandan veya gerekenden eksik olarak.

a. (3.17.2)

bahar: Fa. (1. isim) İlkbahar.

b. (3.7.1)

bahçe: Fa. (1. isim) Sebze, meyve, çiçek veya ağaç yetiştirilen yer.

b.+de (3.19.12)

b.+lerini (3.13.15)

b.+sinde (3.16.6)

b.+sindeki (3.11.2)

bak-: (1.) Bakışı bir şey üzerine çevirmek.

b.-alım (3.10.14)

b.-ıyor (3.18.13), (3.18.17)

b.-ıyorlar (3.21.7)

b.-tı (3.8.9), (3.20.12)

bakış: (1. isim) Bakma işi.

b.+ını (3.18.14)

bana: (1. zamir) Ben zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.

b. (3.16.16), (3.17.5)

baş: (1. isim) Kafa.

b.+ı (3.18.15)

b.+ını (3.18.5), (3.18.12)

b.+larını (3.18.12)

başla-: (2.) Çalışır, işler, yürür duruma girmek.

b.-yacak (3.8.4)

bayrak: (1. isim) Bir milletin, belli bir topluluğun veya bir kuruluşun simgesi olarak kullanılan kumaş.

b.+ı (3.9.9)

bazen: Ar. (1. zarf) Ara sıra.

b. (3.16.8)

bazı: Ar. (1. sıfat) Birtakım, kimi.

b. (3.15.6)

b.+larına (3.15.3)

bekle-: (2.) Süre tanımak.

b.-di (3.8.6)

belki: Ar.+Fa. (1. zarf) Olabilir ki, muhtemel olarak.

b.(3.10.9), (3.10.11), (3.16.8), (3.21.3)

ben: (3.1. zamir) Teklik birinci kişiyi gösteren söz.

b. (3.8.7), (3.8.8), (3.8.11), (3.9.5), (3.20.7)

b.+i (3.19.12)

b.+im (3.8.11)

bence: (1. zarf) Bana göre, benim düşüncemce.

b. (3.16.11)

benzet-: (2.) Bir şeyde başka şeye benzeyen yönler bulmak.

b.-iyorlar (3.18.4)

beri: (2. edat) -den bu yana.

b. (3.18.20)

beyaz: (2. sıfat) Ak renginde olan.

b. (3.9.7), (3.11.3), (3.11.5), (3.13.5), (3.16.14), (3.16.14), (3.19.7), (3.20.11), (3.20.12)

bil-: (1.) Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.

b.-iyor (3.11.4)

b.-iyorsun (3.11.6), (3.16.10)

b.-iyorum (3.10.15), (3.16.11)

b.-miyorum (3.21.3)

bile: (1. bağlaç) Da, de, dahi.

b. (3.14.2)

bilgi: (2. isim) Öğrenme, araştırma veya gözlem yolu ile elde edilen gerçek.

b.+ler (3.15.3)

b.+lerin (3.15.3)

bilgili: (1. sıfat) Bilgi sahibi olan.

b. (3.19.10)

binlerce: (1. sıfat) Pek çok, çok sayıda.

b. (3.15.6)

bir: (6. sıfat) Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren (sayı).

b. (3.7.1), (3.8.10), (3.10.1), (3.10.7), (3.11.2), (3.12.1), (3.12.2), (3.12.6), (3.12.8),
(3.15.7), (3.16.2), (3.16.3), (3.16.11), (3.16.16), (3.16.17), (3.18.1), (3.19.10), (3.18.3),
(3.18.5), (3.18.12), (3.18.18)

biraz: (3. zarf) Az bir miktarda.

b. (3.8.9), (3.13.5), (3.20.1), (3.20.14)

bir de: (1. bağlaç) ve olana katarak, fazladan.

b. (3.21.6)

bir süre: (1. zarf) Kısa bir müddet.

b. (3.11.1), (3.20.11)

2. (2. zarf) Belirsiz bir müddet, bir müddet.

b. (3.13.2),

bir sürü: (1. sıfat) Pek çok.

b. (3.16.12)

bir tane: T.+Fa. (1. sıfat) Bir adet.

b. (3.19.1)

b.+si (3.19.4)

birbiri: (1. zamir) Karşılıklı olarak bir diğeri.

b.+mize (3.19.17)

b.+lerine (3.21.7)

b.+lerinin (3.21.5)

birçok: (1. sıfat) Oldukça çok, sayısı belirsiz.

b. (3.14.3), (3.18.8), (3.19.4), (3.20.9)

biri: (1. zamir) Bir tanesi.

b. (3.9.9), (3.10.5), (3.18.9)

birkaç: (1. sıfat) Çok olmayan, az sayıda, az.

b. (3.9.1), (3.16.3)

bitki: (1. isim) Bulunduğu yere kök vb. organlarıyla tutunan, çoğunlukla fotosentez sonucu yaşam için gerekli bileşenleri oluşturan, birçoğu spor veya tohum aracılığıyla döl vererek çoğalan bir veya çok yıllık, otsu, odunsu canlıların genel adı.

b.+ler (3.16.10)

biz: (1. zamir) Çokluk birinci kişiyi gösteren söz.

b. (3.10.10), (3.13.13), (3.13.7), (3.14.4)

b.+e (3.14.1)

b.+i (3.10.11), (3.12.6), (3.13.1), (3.13.2), (3.13.3), (3.13.9)

b.+im (3.12.2), (3.12.9), (3.13.18), (3.14.1), (3.14.3), (3.16.17), (3.19.16)

b.+imle (3.16.9)

bölüm: (5. isim) Bir okul veya üniversitenin eğitim sağlayan birimlerinden her biri.

b.+ünde (3.8.3)

böyle: (1. sıfat) Bunun gibi, buna benzer.

b. (3.11.4), (3.18.16)

b.+ymış (3.12.4)

böylece: (1. zarf) Tam böyle, bu biçimde

b. (3.21.6)

2. (2. zarf) En sonunda, böylelikle.

b. (3.19.13),

bu: (1. sıfat) Yerde, zamanda veya söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.

b. (3.7.3), (3.9.9), (3.10.1), (3.10.5), (3.10.7), (3.10.13), (3.15.3), (3.16.2), (3.16.13),
(3.18.2), (3.18.6), (3.18.8), (3.19.3), (3.19.12)

2. (2. zamir) En yakında bulunan bir varlığı veya biraz önce anılan bir şeyi işaret yolu ile belirtmek için kullanılan bir söz.

b. (3.16.11)

b.+nu (3.10.15), (3.21.3)

bugün: (3. zarf) İçinde bulunulan gün içinde.

b. (3.8.1), (3.8.4)

bu sırada¹⁸: (1. zarf) İçinde bulunulan zamanda.

b. (3.11.2), (3.15.1)

bu yüzden: (1. zarf) Bundan dolayı.

b. (3.17.2), (3.18.7)

bul-: (4.) Varlığı bilinmeyen bir şeyi ortaya çıkarmak.

b.-dular (3.16.4)

bulun-: (3.) Bir yerde olmak.

b.-unan (3.18.12)

buluş-: (3.) Önceden belirlenmiş bir yer ve zamanda bir araya gelmek.

b.-acaklar (3.8.2)

bunlar: (1. zamir) Bu zahirinin çokluk biçimi.

b.+ı (3.19.9)

bura: (1. isim) Bu yer.

b.+daki (3.15.8)

b.+ya (3.7.5), (3.13.7)

bütün: (2. sıfat) Çok sayıdaki varlık ve nesnelerin hepsi.

b. (3.18.11), (3.19.9)

büyük: (1. sıfat) Boyutları, benzerlerinden daha fazla olan (somut nesne).

b. (3.9.9), (3.10.1)

camî: Ar. (1. isim) Müslümanların ibadet etmek için toplandıkları yer.

c.+de (3.19.2)

c.+lerin (3.13.17)

cevapla-: Ar.+T. (1.) Bir soruya, bir isteğe, bir söz veya yazıya karşılık vermek, yanıtlamak.

c.-dı (3.15.2)

cevap ver-: Ar.+T. (1.) Karşılık olarak bildirmek veya söylemek.

c.-di (3.20.14)

cumartesi: Ar.+T. (~cum’rtesi) Cuma ile pazar arasındaki gün.

c. (3.7.1)

çalış-: (5.) Çaba harcamak.

ç.-acaklar (3.20.3)

ç.-alım (3.10.6), (3.16.12), (3.10.7)

ç.-maya (3.16.13)

¹⁸ Güncel Türkçe Sözlük’te “o sırada” ifadesinin bağlam karşılığı “bu sırada” ile karşılandığı için “bu sırada” ifadesinin tanımı kullanılmıştır.

çalışma yap-¹⁹: (1.) Bir şeyi oluşturmak veya ortaya çıkarmak için emek harcamak.

ç.-tılar (3.16.7)

çanta: (1. isim) Kösele, meşin, kumaş vb. hafif malzemeden yapılıp büyüklüğüne göre para, evrak, yiyecek vb. koyup taşımaya yarayan kap.

ç.+larına (3.20.2)

ç.+larından (3.10.2)

çardak: (3. isim) Kameriye.

ç.+ta (3.8.11)

çarmıh: Fa. (1. isim) Suçlunun öldürölmek amacıyla çivilendiğı haç biçimindeki darağacı.

ç.+a (3.18.11)

çay bahçesi: (1. isim) Çay, kahve ve alkolsüz içkilerin içildiğı bahçe.

ç.+leri (3.7.4)

çekil-:²⁰ (1.) Çekme işini yaptırmak.

ç.-elim (3.20.7)

çeşit: Fa. (1. isim) Aynı türden olan şeylerin bazı özelliklerle ayrılan öbeklerinden her biri.

ç.+i (3.15.5)

ç.+inin (3.15.7)

çeşitli: Fa.+T. (1. sıfat) Çeşidi çok olan, türlü.

ç. (3.9.8)

çeşme: Fa. (1. isim) Genellikle yol kenarlarında herkesin yararlanması için yapılan, su hazinesi veya yapısı.

ç.+lerin (3.13.17)

çıkâr-: (1.) Birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak.

ç.-dılar (3.10.3)

çiçek: (2. isim) Çiçek açan kır veya bahçe bitkisi.

ç.+i (3.18.16)

ç.+ler (3.18.10), (3.18.11)

ç.+leri (3.18.1)

ç.+lerin (3.18.2)

¹⁹ Güncel Türkçe Sözlük'te "çalışma yap-" fiili bulunamamıştır. Bu ifadeyi karşılayan "çalış-" fiilinin tanımı kullanılmıştır.

²⁰ Güncel Türkçe Sözlük'te "fotoğraf çekil-" ifadesindeki fiil tanımlarında bu anlam bulunmadığı için "çektir-" fiilinin tanımı kullanılmıştır.

çiçek aç-: (1.) Çiçeklenmek.

ç.-tı (3.7.2)

çocuk: (1. isim) Küçük yaştaki erkek veya kız.

ç.+ları (3.18.16)

çoğu: (1. zamir) Bir şeyin büyük bölümü.

ç.+nu (3.15.2)

çok: (1. sıfat) Sayı, nicelik, değer, güç, derece vb. bakımından büyük ve aşırı olan, az karşıtı:

ç. (3.9.2), (3.10.7), (3.18.1), (3.19.10), (3.17.2)

2. (2. zarf) Aşırı bir biçimde.

ç. (3.10.8), (3.13.4), (3.13.5), (3.15.3), (3.16.16)

da: (3. bağlaç) ‘Dahi’ anlamında kullanılan bir söz.

d. (3.12.3), (3.12.9), (3.13.2), (3.13.3), (3.18.18), (3.18.15), (3.18.16), (3.19.7)

daha: (2. zarf) Var olana, elde bulunana ek olarak:

d. (3.7.3), (3.7.3), (3.16.12), (3.18.18)

dakika: Ar. (1. isim) Bir saatlik zamanın altmışta biri.

d. (3.8.5), (3.9.1)

damla-: (2.) İçindekini damla damla akıtmak.

d.-ıyor (3.18.3)

de-: (1.) Söylemek.

d.-di (3.11.3), (3.16.15), (3.17.6), (3.19.8), (3.20.5), (3.20.8), (3.20.12)

d.-iyorlar (3.18.7)

2. (3. bağlaç) ‘Dahi’ anlamında kullanılan bir söz.

d. (3.8.1), (3.8.11), (3.8.8), (3.9.5), (3.9.9), (3.10.8), (3.10.11), (3.13.13), (3.15.3),
(3.15.8), (3.16.8), (3.16.14), (3.18.7), (3.21.3), (3.21.6)

dede: (1. isim) Torunu olan erkek, büyükbaba.

d.+m (3.12.1), (3.17.5), (3.19.10)

d.+n (3.19.9)

defter: Ar. (1. isim) Yazı yazmak için bir araya tutturulmuş kâğıt yaprakları.

d.+lerini (3.10.3)

değerli: (1. sıfat) Değeri olan veya değeri yüksek olan, kıymetli.

d.+ydi (3.13.12)

değil: (1. edat) İsim cümlelerini olumsuz yapmak için kullanılan bir söz.

d.+mış (3.11.4)

ders çalış-: Ar.+T. (1.) Belli bir konuyu öğrenmek üzere kaynakları kullanarak çalışmak.

d.-acaklar (3.8.4)

devam et-: Ar.+T. (3.) Sürdürmek.

d.-tiler (3.16.14)

devir: Ar. (1. isim) Kendine özgü bir özellik taşıyan zaman parçası.

d. (3.12.1)

d.+de (3.12.2)

d.+deki (3.16.1)

d.+in (~devr), (3.10.16)

devlet adamı: Ar.+Ar. (1. isim) Devlet yönetiminde söz sahibi kişi.

d.+ları (3.10.12)

diğer: Fa. (1. sıfat) Başka, özge.

d. (3.20.2)

dikkatle²¹: Ar.+T. (1. zarf) Dikkatlice, dikkatli bir biçimde.

d. (3.19.7)

dinle-: (1.) İşitmek için kulak vermek.

d.-di (3.19.7)

doğ-: (1.) Dünyaya gelmek.

d.-uyor (3.18.16)

doğru: (2. sıfat) Gerçek, yalan olmayan.

d. (3.20.10)

2. (9. edat) Karşı yönünce.

d. (3.15.2), (3.18.2), (3.18.11)

doğu: (1. isim) Güneşin doğduğu ana yön, gün doğusu.

d.+sundaki (3.17.1)

dol-: (4.) Bir yerde pek çok eşya veya kimse toplanmak, kalabalık duruma gelmek.

d.-uyor (3.7.4)

dolu: (2.2. sıfat) Bir yerde sayıca çok.

d.+ydu (3.9.7)

dönem: (2. isim) Bir çağ içinde belli özellikleri olan sınırlı süre.

d.+den (3.15.8)

²¹ Güncel Türkçe Sözlük'te "dikkatle" ifadesinin tanımını bağlama göre "dikkatlice" ifadesi karşıladığı için bu tanımlama kullanılmıştır.

duvar: Fa. (1. isim) Bir yapının yanlarını dışa karşı koruyan, iç bölümlerini birbirinden ayıran, taş, tuğla vb. gereçlerden yapılan veya örülen dikey düzlem.

d.+larına (3.13.18)

duy-: (1.) Bilgi almak, öğrenmek, haber almak.

d.-dum (3.17.1), (3.18.8)

d.-dun (3.16.18)

d.-uyorlar (3.10.11)

duygu: (1. isim) Duyularla algılama, his.

d.+larını (3.21.5)

dünya: Ar. (1. isim) Üzerinde yaşadığımız toprak ve denizler, yeryüzü.

d.+nın (3.7.5)

düşün-: (1.) Aklından geçirmek.

d.-dü (3.13.5), (3.20.14)

d.-üyorum (3.16.8)

düz: (2. sıfat) Kıvrımlı olmayan.

d. (3.19.4)

efsane: Fa.(1. isim) Eski çağlardan beri söylenen, olağanüstü varlıkları, olayları konu edinen hayalî hikâye.

e. (3.18.8)

e.+lerden (3.18.9)

e.+ye (3.18.9)

eğ-: (1.) Düz olan bir şeyi eğik duruma getirmek.

e.-iyorlar (3.18.12)

e.-miyor (3.18.12)

ek-: (2.1.) Bir bitkiyi üretmek için toprağa tohum atmak.

e.-tiler (3.19.13)

elçi: (1. isim) Bir devleti başka bir devlet katında temsil eden kimse.

e. (3.12.8)

emanet et-: Ar.+T. (1.) Birine geçici olarak korunması için eşya bırakmak.

e.-miş (3.13.1)

en: (3. zarf) Başına geldiği sıfatların üstün derecede olduğunu gösteren kelime.

e. (3.13.4), (3.7.6)

eser: Ar. (2. isim) Yayın, kitap, yapıt.

e.+lerde (3.15.6)

eskiden: (1. zarf) Geçmiş zamanlarda, geçmiş çağlarda, geçmişte,

e. (3.11.4), (3.12.1), (3.21.7)

eşya: Ar. (1. isim) Türlü amaçlarla kullanılan, insan yapısı, taşınabilir cansız nesneler.

e.+larını (3.20.1)

e.+ya (3.14.3)

etek: (1. isim) Bedenin belden aşağısına giyilen, değişik biçimlerde, genellikle kadın giysisi.

e.+li (3.8.10)

ev: (2. isim) Bir kimsenin veya ailenin içinde yaşadığı yer.

e.+inden (3.18.6)

e.+lerinde (3.20.3)

evet: (1. edat) Doğrulama veya onaylama sözü.

e. (3.8.11), (3.10.7), (3.17.1), (3.19.10), (3.19.11), (3.19.15)

fakat: Ar. (1. bağlaç) Ancak, ama, lakin.

f. (3.16.3)

farklı: Ar.+T. (1. sıfat) Farkı olan, aralarında fark bulunan, değişik.

f. (3.15.7)

fetih: (~feth') Ar. (1. isim) Bir şehir veya ülkeyi savaşarak alma.

f.+inden(3.13.14)

fincan: (1. isim) Çay, kahve vb. sıcak şeyler içmekte kullanılan, porselen veya camdan yapılmış küçük kap.

f. (3.14.3)

fotoğraf çek-: Fr.+T. (1.) Fotoğraf makinesiyle görüntü tespit etmek.

f.-eyim (3.20.8)

fotoğraf çekil-: ²² Fr.+T. (1.) Çekme işini yaptırmak:

f.+diler (3.20.9)

f.+elim (3.20.4)

geç-: (3.) Yol, araç veya akarsu bir yerin yakınından veya içinden gitmek.

g.-iyor (3.18.10)

geçen: (1. sıfat) Bir önceki.

g. (3.16.16)

geç kal-: (1. deyim) Vaktinden sonra davranmak, gecikmek.

g.-dım (3.9.2)

²² Güncel Türkçe Sözlük'te "fotoğraf çekil-" ifadesindeki fiil tanımlarında bu anlam bulunmadığı için "çektir-" fiilinin tanımı kullanılmıştır.

gel-: (1.) Ulaşmak, varmak.

g.-di (3.7.1), (3.8.5), (3.9.1)

g.-dik (3.13.7)

g.-iyor (3.7.5)

g.-iyorum (3.8.12)

gelin: (1. isim) Evlenmek için hazırlanmış, süslenmiş kız veya yeni evlenmiş kadın.

g. (3.18.5), (3.18.7)

g.+e (3.18.3)

g.+lerin (3.18.4)

getir-: (1.) Gelmesini sağlamak.

g.-di (3.13.10)

gez-: (2.) Bir yerde dolaşmak, yürümek.

g.-diler (3.9.6)

gibi: (1. edat) -benzer.

g. (3.14.3)

git-: (1.) Bir yere doğru yönelmek.

g.-iyor (3.18.11)

g.-miş (3.12.5)

giriş: (2. isim) Bir yapıda içeri geçilen yer.

g.+ine (3.8.9)

gir-: (1.) Dışarıdan içeriye geçmek.

g.-iyor (3.8.10)

g.-iyorum (3.8.8)

gömlek: (1. isim) Vücudun üst kısmına giyilen kollu veya yarım kollu, yakalı giysi.

g.+lerinde (3.14.2)

gör-: (1.) Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

g.-dün (3.17.4)

g.-emiyorum (3.19.15)

g.-medim (3.17.5)

g.-mek (3.19.6)

göre: (2. zarf) Bakılırsa, hesaba katılırsa, göz önünde tutulunca, bakarak, nazaran.

g. (3.18.9)

götür-: (1.) Taşımak, ulaştırmak veya koymak.

g.-müş (3.12.6), (3.12.9), (3.13.3)

göl: Fa. (1. isim) Gülgillerin örnek bitkisi.

g. (3.13.11)

g.+ün (3.13.12)

gün: (4. isim) Yer yuvarlağının kendi eksenini etrafında bir kez dönmesiyle geçen 24 saatlik süre.

g. (3.16.16)

g.+den (3.18.15), (3.18.20)

g.+ü (3.7.1), (3.18.10)

güneşli: (1. sıfat) Güneş ışınlarıyla aydınlanmış.

g. (3.7.1)

güzel: (1. sıfat) Göze ve kulağa hoş gelen, hayranlık uyandıran, çirkin karşıtı.

g. (3.7.3), (3.18.1)

haberleş-: Ar.+T. (1.) Bir durumu karşılıklı olarak iletmek, karşılıklı olarak haber alıp vermek.

h.-iyoruz (3.19.16)

hafta: Fa. (1. isim) Birbiri ardınca gelen yedi günlük dönem.

h. (3.8.4)

hakkında: Ar.+T. (1. zarf) İlgili olarak, üzerine.

h. (3.11.1), (3.18.8)

haklı: Ar.+T. (2. sıfat) Davası, iddiası, düşüncesi veya davranışı doğru ve adalete uygun olan (kimse).

h.+sın (3.19.11)

hangi: (1. sıfat) İki veya daha çok şeyden bir tanesini belirtmek için kullanılan soru sıfatı.

h. (3.10.13)

harika: Ar. (3. ünlem) 'Güzel' anlamında kullanılan bir söz.

h. (3.16.8)

hatırla-: Ar.+T. (1.) Anımsamak.

h.-ıyor (3.18.14)

hava: Ar. (2. isim) Meteoroloji ile ilgili olayların bütünü.

h. (3.20.1)

haydi: (1. ünlem) İsteklendirmek, çabukluk belirtmek için kullanılan bir söz, hadi.

h. (3.16.12)

hayır: Ar. (1. edat) 'Yok, öyle değil, olmaz' anlamlarında onamama, inkâr bildiren bir söz.

h. (3.16.1), (3.17.5)

hep: Fa. (2. zarf) Sürekli olarak, her zaman, daima.

h. (3.14.4), (3.18.15), (3.19.12)

her: Fa. (1. sıfat) Önüne geldiği ismin benzerlerini `teker teker hepsi, birer birer hepsi, birer birer tamamı` anlamıyla kapsayacak biçimde genelleştiren söz.

h. (3.7.2), (3.7.5), (3.15.6), (3.18.2), (3.19.5)

hikâye: Ar. (1. isim) Bir olayın sözlü veya yazılı olarak anlatılması.

h.+lerini (3.10.9)

h.+sini (3.17.6)

için: (1. edat) Amacıyla, maksadıyla.

i. (3.10.7), (3.12.3)

iki: (3. sıfat) Birden bir artık.

i. (3.9.7)

ikinci: (1. sıfat) İki sayısının sıra sıfatı.

i. (3.18.18)

ile: (1. edat) Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, beraberlik, araç, neden veya durum anlatan cümleler yapmaya yarayan bir söz.

i. (3.18.5), (3.18.9)

2. (3. bağlaç) Cümle içinde aynı görevde bulunan iki ögeyi birbirine bağlamaya yarayan bir söz.

i. (3.8.1), (3.10.17), (3.11.1), (3.16.14), (3.20.11)

ilerle-: (1.) Bulunduğu yerden daha ileriye gitmek, yol almak.

i.-di (3.9.2)

ilgili: (1. sıfat) İlgilenmiş olan, ilgisi bulunan, alakalı.

i. (3.15.1), (3.16.6)

i.+ydi (3.18.9)

ilk önce: (1. zarf) Önce, en önce, en başta.

i. (3.12.7)

inanç: (3. isim) İnanılan şey, görüş, öğreti.

i.+ında (3.14.4)

insan: Ar. (1. isim) Toplum hâlinde bir kültür çevresinde yaşayan, düşünme ve konuşma yeteneği olan, evreni bütün olarak kavrayabilen, bulguları sonucunda değiştirebilen ve biçimlendirebilen canlı.

i.+lar (3.11.4), (3.12.2), (3.14.2), (3.18.3), (3.18.4), (3.19.12), (3.20.13)

i.+larla (3.7.4)

ise: (1. edat) Olunca, olursa, olsa da, -ince, -diği için, -diği vakit.

i. (3.10.16), (3.18.6), (3.18.12), (3.19.4)

isim: Ar. (~ism'), (1. isim) Ad.

i.+inde (3.12.1)

iste-: (1.) İstek duymak, arzulamak.

i.-iyor (3.19.6)

i.-rdim (3.10.8)

iyi: (4. sıfat) Esen, sağlıklı.

i.+yim (3.9.4), (3.9.5)

kadar: Ar. (3. edat) Dek.

k. (3.19.11)

kal-: (7.) Varlığını korumak, sürdürmek.

k.-dı (3.15.8)

kalem: Ar. (1. isim) Yazma, çizme vb. işlerde kullanılan çeşitli biçimlerde araç.

k.+lerini (3.10.3)

kalk-: (1.) Gitmek üzere yerinden ayrılmak.

k.-tılar (3.20.2)

kalp: Ar. (3. isim) isim, mecaz Sevgi, gönül.

k.+ine (3.21.6)

kapı: (1. isim) Bir yere girip çıkarken geçilen ve açılıp kapanma düzeni olan duvar veya bölme açıklığı.

k.+da (3.20.10)

k.+sına (3.20.10)

karşı: (1. isim) Bir şeyin, bir yerin, bir kimsenin, esas tutulan yüzünün ilerisi.

k.+ndaki (3.8.11)

kaybol-: Ar.+T. (~kay'bol-), (2.) Görünür olmaktan çıkmak, görünmez olmak.

k.-du (3.16.3)

kendi: (1. zamir) İyelik ekleri alarak kişilerin öz varlığını anlatmaya yarayan dönüşlülük zamiri, öz(I), zat.

k. (3.10.9)

k.+nden (3.18.14)

kırmızı: (2. sıfat) Kızıl renkte olan.

k. (3.8.10), (3.9.7), (3.18.5)

kız: (1. isim) Dişi çocuk.

k. (3.8.10)

kilim: Fa. (1. isim) Döşeme, divan gibi yerlere serilen, genellikle desenli, kalın, kıl veya yün dokuma.

k. (3.9.9)

kim: (1. zamir) 'Hangi kişi?' anlamında cümlede kullanılan bir söz:

k.+lerdi (3.10.12)

kitap: Ar. (1. isim) Ciltli veya ciltlessiz olarak bir araya getirilmiş, basılı veya yazılı kâğıt yaprakların bütünü.

k.+larını (3.10.2)

konu: (1. isim) Konuşmada, yazıda, eserde ele alınan düşünce, olay veya durum, mevzu.

k. (3.16.12)

k.+lara (3.10.13)

k.+ları (3.20.2)

k.+larımızdan (3.10.5)

k.+ya (3.10.6), (3.10.7)

konuş-: (1.) Bir dilin kelimeleriyle düşüncesini sözlü olarak anlatmak.

k.-abiliyorlar (3.16.9)

k.-abiliyorum (3.19.16)

k.-abilmesini (3.10.8)

k.-amaz (3.16.10)

k.-amıyorlar (3.10.11), (3.20.13)

k.-ma (3.21.1)

k.-muyorlar (3.16.9)

k.-tular (3.11.2)

koru: (1. isim) Bakımlı küçük orman.

k. (3.9.6)

k.+da (3.8.4), (3.9.6)

k.+dayım (3.8.7)

k.+lar (3.7.4)

k.+nun (3.8.9), (3.20.9)

k.+ya (3.8.5), (3.8.8), (3.8.10), (3.19.12)

korumaya al-: (1. deyim) Tehlikede olduğu düşünölen bir kimseyi veya eseri saldırılardan korumak üzere önlem almak.

k.-dılar (3.17.3)

koy-: (1.) Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek.

k.-dular (3.20.2)

köşk: Fa. (1. isim) Bahçe içinde yapılmış süslü ev, kasır.

k.+ler (3.12.3)

kuş: (1. isim) Yumurtlayan omurgalılarından, iki kanatlı uçucu hayvanların ortak adı.

k. (3.9.9)

lale: Fa. (1. isim) Zambakgillerden, yaprakları uzun ve sivri, çiçekleri kadeh biçiminde, türlü renkte bir süs bitkisi.

l. (3.10.1), (3.11.2), (3.11.2.), (3.11.5), (3.12.1), (3.12.7), (3.13.5), (3.16.14), (3.16.14), (3.16.15), (3.16.16), (3.16.17), (3.17.4), (3.18.1), (3.18.8), (3.18.12), (3.18.20), (3.19.1), (3.19.3), (3.19.3), (3.19.7), (3.20.11), (3.20.11), (3.20.12), (3.20.14)

l.+ler (3.9.8), (3.9.8), (3.10.10), (3.12.5), (3.15.8), (3.16.1), (3.16.8)

l.+lerin (3.10.8)

l.+lerle (3.9.7), (3.20.4), (3.20.9)

l.+nin (3.15.5), (3.18.15), (3.18.16)

l.+si (3.16.2)

l.+sinin (3.16.3)

l.+siydi (3.16.1)

l.+ydi (3.10.1), (3.19.10)

l.+ye (3.11.3), (3.13.6), (3.16.15), (3.18.13), (3.18.13), (3.18.7), (3.20.12)

l.+yi (3.16.18), (3.19.6), (3.19.7)

merhaba: Ar. (2. ünlem) Geniş ve mamur yere geldiniz, rahat ediniz, günaydın, hoş geldiniz` anlamlarında bir esenleşme veya selamlaşma sözü.

m. (3.8.7), (3.8.8)

mesafe: Ar. (1. isim) Ara, aralık, uzaklık.

m. (3.8.9)

mevsim: Ar. (1. isim) Yılın, güneşten ısı, ışık alma süresi ve dolayısıyla iklim şartları bakımından farklılık gösteren dört bölümünden her biri, sezon.

m.+de (3.7.3)

mı: (1. edat) Soru edatı.

m. (3.10.6), (3.15.5), (3.15.8), (3.16.18), (3.17.4), (3.19.9), (3.20.4)

m.+sin (3.8.10)

m.+sun (3.11.4), (3.19.14)

mor: (2. sıfat) Kırmızı ile mavinin karışmasından oluşan renkte olan.

m. (3.9.7), (3.11.2), (3.13.5), (3.16.14), (3.16.15), (3.19.7), (3.20.11), (3.20.12),
(3.20.14)

motif: Fr. (1. isim) Yan yana gelerek bir bezeme işini oluşturan ve kendi başlarına birer birlik olan öğelerden her biri.

m.+i (3.19.2),(3.19.3)

m.+lerinin(3.19.3)

nasıl: T.+Ar. (1. zarf) Bir işin ne biçimde, hangi yolla olduğunu belirtmek için kullanılan bir söz.

n. (3.21.2), (3.21.4)

nasılsın: T.+Ar. Bir kimsenin sağlığını ve durumunu öğrenmek için sorulan nezaket sorusu.

n. (3.9.3), (3.9.4)

neden: (1. zarf) Bir olayı doğuran başka bir olayı sormak için kullanılan bir söz; niçin.

n. (3.20.13)

nerede: (1. zarf) Hangi yerde.

n. (3.16.5)

n.+sin (3.8.7)

nereden: (1. zarf) Hangi yerden.

n. (3.11.6), (3.13.7)

o: (3.1. sıfat) Uzakta olan, hakkında konuşulan kimse veya şeyi belirten bir söz.

o. (3.10.16), (3.12.2), (3.12.6), (3.15.8), (3.18.14), (3.18.15), (3.18.18), (3.16.1),
(3.16.7), (3.18.20), (3.19.2)

2. (3.2. zamir) Teklik üçüncü kişiyi gösteren bir söz.

o. (3.8.10), (3.12.9)

o.+nun (3.18.14), (3.18.16)

o.+nunla (3.16.6)

3. (3.3. zamir) İki veya daha çok şeyden, daha önce sözü geçenini gösteren bir söz.

(3.18.18)

o hâlde: T.+Ar. (1. zarf) Demek oluyor ki, öyleyse.

o. (3.10.10)

okul: (1. isim) Her türlü eğitim ve öğretimin toplu olarak yapıldığı yer.

o.+ların (3.13.18)

ol-: (1.) Meydana gelmek, varlık kazanmak, vuku bulmak.

o.+duğu (3.15.6)

o.+duk (3.14.5)

o.+dular (3.19.12)

o.+uyor (3.7.3), (3.18.15)

on: (3. sıfat) Dokuzdan bir artık

o. (3.8.5)

onlar: (2. zamir) O şahıs zahirinin çokluk biçimi.

o. (3.7.5), (3.8.2), (3.17.1), (3.21.2)

o.+a (3.10.10)

o.+ı (3.17.3), (3.18.3), (3.19.14), (3.19.15)

o.+ın (3.8.3), (3.17.5), (3.18.1), (3.21.1), (3.21.5)

o.+la (3.19.15)

orada: (1. zarf) Sözü edilen yerde.

o. (3.18.12)

oraya: (1. zarf) O yere, o yöne.

o. (3.12.6)

orta: (1. isim) Bir şeyin kenarlarından merkeze doğru yaklaşık olarak aynı uzaklıkta olan yer.

o.+sından (3.18.2)

otur-: (1.) Vücudun belden yukarısı dik duracak biçimde ağırlığı kaba etlere vererek bir yere yerleşmek.

o.-dular (3.10.2)

o.-uyorum (3.8.11)

öğren-: (1.) Bilgi edinmek.

ö.-di (3.15.3)

öğrenci: (1. isim) Öğrenim görmek amacıyla ders alan kimse.

ö. (3.8.3)

ölüm: (1. isim) Bir insan, bir hayvan veya bitkide hayatın tam ve kesin olarak sona ermesi.

ö.+ünden (3.18.13)

ömür: (~ömr) Ar. (1. isim) Yaşam.

ö.+ünün (3.18.10)

ön: (1. isim) Bir şeyin esas tutulan yüzü, arka karşıtı.

ö.+ünde (3.18.15)

ö.+ümüzdeki (3.8.3)

önce: (1. zarf) İlk olarak, başlangıçta, sonra karşıtı.

ö. (3.8.5), (3.9.6), (3.10.13), (3.16.3), (3.20.7)

önemli: (1. sıfat) Önemi olan, mühim, ehemmiyetli.

ö. (3.14.5)

önemli değil²³: (1. kalıp ifade) Bir hoşluğa teşekkür eden ikinci şahıslara karşı ve teşekkürlük bir şey yok anlamında kullanılır.

ö. (3.9.3)

ört-: (1.) Görünmez duruma getirmek veya gizlemek için üstüne bir şey koymak.

ö.-üyorlar (3.18.5)

öyle: (2. zarf) O yolda, o biçimde, o tarzda.

ö.+ydi (3.21.7)

özel: (1. sıfat) Yalnız bir kişiye, bir şeye ait veya ilişkin olan, spesiyal.

ö. (3.16.2)

özellik: (1. isim) Bir şeyin benzerlerinden veya başka şeylerden ayrılmasını sağlayan nitelik.

ö+i (3.21.1)

özle-:(1.) Bir kimseyi, bir yeri veya bir şeyi görmeyi, ona kavuşmayı istemek, göreceği gelmek.

ö.-üyor (3.19.14)

özür dile-: Ar.+T. (2. deyim) Yaptığı bir yanlıştan ötürü bağışlanmasını istemek.

ö.-rim (3.9.2)

padişah: Fa. (1. isim) Osmanlı Devleti'nde devlet başkanına verilen unvan, hükümdar, sultan.

p.+ların (3.14.2)

p.+tı (3.10.16)

park: Fr. (1. isim) Bir yerleşme merkezinde halkın gezip hava alması için düzenlenmiş ağaçlı ve çiçekli bahçe.

p.+lar (3.7.4)

²³ Günel Türkçe Sözlük'te tanım bulunamadığı için "<https://sozluk.memurlar.net/konu/onemli-degil/#:~:text=bir%20ho%C5%9Flu%C4%9Fa%20te%C5%9Fekk%C3%BCr%20eden%20ikinci,bir%20%C5%9Fey%20yok%20anlam%C4%B1nda%20kullan%C4%B1l%C4%B1r>" adresinde bulunan sözlükteki tanım kullanılmıştır.

peki: (2. edat) Pekâlâ.

p. (3.13.7), (3.15.8), (3.21.2)

pembe: Fa. (2. sıfat) Beyaza biraz kırmızı karıştırılmasıyla oluşan açık renkte olan.

p. (3.9.7), (3.16.16)

renkli: Fa. (1. sıfat) Beyaz dışında başka rengi veya renkleri olan.

r. (3.9.8)

resim: Ar. (1. isim) Varlıkların, doğadaki görünüşlerinin kalem, fırça gibi araçlarla kâğıt, bez vb. üzerinde yapılan biçimleri.

r.+lerimizi (3.13.19)

r.+lerini (3.13.13)

r.+imiz (3.14.1)

ressam: Ar. (1. isim) Resim yapan sanatçı.

r.+lar (3.13.12)

rüzgâr: Fa. (1. isim) Havanın yer değiştirmesiyle oluşan esinti.

r. (3.21.5)

r.+la (3.19.16), (3.19.16), (3.21.3)

sabah: Ar. (3. zarf) Sabahleyin.

s. (3.18.3)

sadrazam: Ar. (1. isim) Osmanlı Devleti'nde başbakan, veziriazam.

s.+ıydı (3.10.16)

san-: Bir şeyin olma veya olmama ihtimalini kabul etmekle birlikte, olabileceğine daha çok inanmak.

s.-ırım (3.21.1), (3.21.5)

s.-mış (3.12.7)

sana: Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.

s. (3.19.9)

saray: Fa. (1. isim) Hükümdarların veya devlet başkanlarının oturduğu büyük yapı.

s. (3.13.15)

s.+ların (3.13.16)

sarı: (2. sıfat) Yeşil ile turuncu arasında bir renkte olan.

s. (3.9.7)

sayı: (1. isim) Adet.

s.+ları (3.17.2)

sen: (2. isim) Teklik ikinci kişiyi gösteren söz.

s. (3.8.7), (3.8.10), (3.9.4), (3.11.6), (3.16.18), (3.17.4)

s.+in (3.20.7)

serinle-: (1.) Hava serin bir duruma gelmek, hafifçe soğumak.

s.-di (3.20.1)

ses: (2. isim) Akciğerlerden gelen havanın ses yolunda oluşturduğu titreşim.

s.+lerimizi (3.19.17)

sınav: (1. isim) Öğrencilerin veya bir işe girmek isteyenlerin bilgi derecesini anlamak için yapılan yoklama.

s. (3.10.5)

s.+ları (3.8.3)

sırasında: (1. zarf) Gerekince, yerinde ve zamanında.

s. (3.18.6)

soğan: (2. isim) Çiğdem, lale, zambak, sarımsak vb. bitkilerin toprak altındaki yumru kökü.

s. (3.12.7)

s.+ımız (3.12.2)

s.+ını (3.12.7)

s.+lar (3.19.11)

s.+larımız (3.12.9)

sohbet: Ar. (1. isim) Dostça, arkadaşça konuşarak hoş bir vakit geçirme.

s.+ten (3.16.13)

sohbet et-: Ar.+T. (1.) Dostça, arkadaşça konuşarak hoş bir vakit geçirmek.

s.-ti (3.16.14)

sokak: Ar. (1. isim) Caddeye oranla daha dar veya kısa olabilen yol.

s.+lar (3.7.4)

son: (1. sıfat) Şimdiki zamana en yakın zamandan beri olan veya bu zamanda yapılmış, olmuş olan.

s. (3.18.10)

sonra: (1. zarf) Daha ileri bir zamanda, müteakiben, önce karşıtı.

s. (3.8.6), (3.9.1), (3.13.3), (3.13.5), (3.13.15), (3.16.13), (3.18.14), (3.18.15), (3.19.7), (3.20.9)

sor-: (1.) Birine soru yöneltmek herhangi bir konuda bilgi istemek.

s.-du (3.11.5), (3.13.6)

soru: (1. isim) Bir şey öğrenmek için birine yöneltilen ve karşılık gerektiren söz veya yazı.

s.+ların (3.15.2)

soru sor-: (1.) Bir konu hakkında bilgi edinmek üzere soru yöneltmek.

s.-du (3.15.2)

söyle-: (1.) Düşündüğünü veya bildiğini sözle anlatmak.

s.-di (3.16.16)

su: (1. isim) Sıvı durumunda bulunan, renksiz, kokusuz, tatsız madde.

s.+lar (3.18.3)

süsle-: (1.) Birtakım katkılarla bir şeyin daha güzel, daha göz alıcı olmasını sağlamak.

s.-dik (3.13.16)

şair: Ar. (1. isim) Şiir söyleyen veya yazan kimse, ozan.

ş.+ler (3.14.1)

şaşır-: (3.) Herhangi bir durum karşısında şaşkınlık duymak, hayret etmek.

ş.-dı (3.13.5), (3.15.4)

ş.-dım (3.16.17)

şehir: Fa. (~şehir'), (1. isim) Nüfusunun çoğu ticaret, sanayi, hizmet veya yönetimle ilgili işlerle uğraşan, genellikle tarımsal etkinliklerin olmadığı yerleşim alanı, kent, site.

ş.+ın (3.7.1)

şehit ol-: Ar.+T. (1.) Kutsal bir ülkü veya inanç uğrunda ölmek.

ş.-uyor (3.18.19)

şekil: Ar. (1. isim) Biçim.

ş.+lerdeydi (3.9.8)

ş.+lerin (3.9.9)

ş.+linin (3.10.1)

şekil ver-: Ar.+T. (~şek'1 ver-), (1. deyim) Belirli bir biçime girmesini sağlamak,

biçimlendirmek, şekillendirmek:

ş.-diler (3.14.4)

şey: Ar.(1. zamir) Madde, eşya, söz, olay, iş, durum vb.nin yerine kullanılan, belirsiz anlamda bir söz.

ş. (3.16.11), (3.16.16)

şiir: Ar. (1. isim) Zengin sembollerle, ritimli sözlerle, seslerin uyumlu kullanımıyla ortaya çıkan, hece ve durak bakımından denk ve kendi başına bir bütün olan edebî anlatım biçimi.

ş.+ler (3.14.1)

şimdi: (1. zarf) Şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda.

ş. (3.8.8), (3.10.5), (3.13.4)

ş.+ye (3.19.11)

şöyle: (1. zarf) Şunun gibi, şuna benzer biçimde.

ş. (3.11.3), (3.13.6), (3.16.15), (3.16.8), (3.17.6), (3.18.18), (3.19.7), (3.20.12), (3.20.14)

tabii: Ar. (6. zarf) Elbette.

t. (3.10.7)

takı: (2. isim) Kadınların ziynet eşyası, asım takım.

t. (3.14.3)

tam: Ar. (1. sıfat) Eksiksiz.

t. (3.8.11), (3.19.2)

tamam: ‘Oldu mu, anlaştık mı?’ anlamında kullanılan bir söz.

t. (3.8.12),

2. (2. sıfat) Eksiksiz.

t. (3.23.7)

tane: Fa. (1. isim) Herhangi bir sayıda olan şey, adet.

t. (3.19.1), (3.19.2)

t.+si (3.19.4), (3.19.4)

tarih: Ar. (5. isim) Tarih dersi.

t. (3.8.2)

2. Ar. (1. isim) Bir olayın gününü, ayını ve yılını bildiren söz.

t.+ler (3.10.13)

taşı-: (1.) Bir şeyi bir yerden alıp başka bir yere götürmek.

t.-yor (3.19.17), (3.21.6)

ters: (1. sıfat) Gerekli olan duruma karşıt, zıt.

t. (3.16.17), (3.16.18), (3.17.4), (3.18.1), (3.18.1), (3.18.20), (3.18.7), (3.18.8),

(3.18.16), (3.19.1), (3.19.4), (3.19.5)

teşekkür et-: Ar.+T. (1.) Hoşnutluğunu anlatmak.

t.-erim (3.9.4), (3.9.5)

torun: (1. isim) Bir kimseye göre çocuğunun çocuğu.

t.+u (3.18.19)

trafik: Fr. (2. isim) Ulaşım yollarında bulunan taşıt ve yayaların tümü.

t. (3.9.2)

turist: Fr. (1. isim) Dinlenme, eğlenme, görme, tanıma vb. amaçlarla geziye çıkan kimse.

t. (3.7.5), (3.19.5)

tüccar: Ar. (1. isim) Ticaret yapan, ticaretle uğraşan kimse.

t. (3.12.6)

tür: (2. isim) Ortak özellikleri olan bireylerin tamamı, cinslerin ayrıldığı bölüm.

t. (3.16.2), (3.18.1)

t.+dü (3.16.2)

t.+ü (3.15.6)

t.+ümüz (3.16.17)

utan-: (3.) Çekinmek.

u.-ıyor (3.18.14)

uygun: (2. sıfat) Elverişli, yarar, müsait, muvafık.

u. (3.10.7)

uzak: (1. sıfat) Gidilmesi çok süren, çok ötelerde bulunan.

u.+tı (3.8.9)

uzun: (2. sıfat) Başlangıcı ile bitimi arasında fazla zaman aralığı olan, çok süren.

u. (3.11.1)

üzücü: (1. sıfat) Üzüntü veren, acıklı.

ü. (3.16.11)

var: (2. isim) Sahiplik bildiren olumlu ad cümleleri kuran bir söz.

v. (3.16.12), (3.18.18), (3.19.2), (3.19.3)

v.+dı (3.9.8), (3.14.2), (3.15.5), (3.15.7)

v.+mış (3.12.2), (3.12.8), (3.16.17)

vazo: İt. (1. isim) Çiçek koymak için kullanılan, cam, toprak, porselen vb. maddelerden ve çeşitli madenlerden yapılan, türlü boyut ve biçimlerde olabilen kap.

v. (3.14.2)

ve: Ar. (2. bağlaç) İki kelime veya iki cümle arasına girerek aralarında bir bağ olduğunu anlatan söz.

v. (3.9.7), (3.10.3), (3.14.4), (3.17.6), (3.18.10), (3.18.14), (3.19.4), (3.19.5), (3.20.2), (3.20.14)

veda: Ar. (1. isim) Ayrılırken birbirine selam ve esenlik dileme.

v. (3.18.6)

vedalaş-: Ar.+T. (1.) Ayrılırken birbirine selam ve esenlik dilemek.

v.-tılar (3.20.10)

ver-: (9.) Ödemek.

v.-mişler (3.12.3)

vs.: Ar. (1. isim) Ve benzeri.

v. (3.9.9)

yabancı: (1. sıfat) Başka bir milletten olan.

y. (3.19.4)

yan: (2. isim) Sağ ve solun ortak adı, yön.

y.+ına (3.10.2)

y.+ındaki (3.11.3)

yani: Ar. (1. bağlaç) 'Demek oluyor ki' anlamlarında bir söz.

y. (3.18.2), (3.21.4), (3.21.7)

yap-: (10.) Bir harekete, işe başlamak veya bir hareketle, işle uğraşmak.

y.-tı (3.13.13)

y.-tılar (3.14.1)

yas tut-: (1. deyim) Çok üzölmek, yasa bürönmek.

y.-uyor (3.18.20)

yaşam: (1. isim) Doğumla ölüm arasında yaşanan süre.

y.+ında (3.14.4)

yavaş: (1. sıfat) Hızlı olmayan, ağır, çabuk karşıtı.

y. (3.9.2)

yaz-: (1.) Söz ve düşünceyi özel işaret veya harflerle anlatmak.

y.-dı (3.14.1)

y.-ıyor (3.15.6)

yazma: (2.1. isim) Bohça, yemeni, başörtü, yorgan vb. şeyler yapmakta kullanılan, üstüne

boya ve fırça ile veya tahta kalıplarla desen yapılmış bez.

y. (3.18.5)

yemeklik: (1. sıfat) Yemek yapmakta kullanılan.

y. (3.12.7)

yeni: (6. sıfat) Tanınmayan, bilinmeyen.

y. (3.15.3)

yeniden: (1. zarf) Gene, yine, bir daha, tekrar.

y. (3.16.7)

yer: (1. isim) Bir şeyin, bir kimsenin kapladığı veya kaplayabileceği boşluk, mahal, mekân.

y.+deyiz (3.10.8)

y.+e (3.18.17)

y.+inde (3.7.2)

y.+inden (3.7.5)

yerli: (5. sıfat) Oturduğu bölgede doğup büyüyen, ataları da orada yaşamış olan.

y. (3.19.4)

yetiş-: (9.) Üremek, büyümek, olmak.

y.-iyorlar (3.17.2)

y.-iyoruz (3.13.4)

y.-tiriliyor (3.16.7)

y.-tirmiş (3.13.2)

yıl: (1. isim) Dünya'nın, Güneş çevresinde tam bir dolanım yapması için geçen 365 gün, 5 saat ve 49 dakikalık zaman.

y. (3.16.3), (3.19.5)

y.+ında (3.13.3), (3.12.6)

y.+larda (3.12.8)

y.+ları (3.10.17)

yok: (1. sıfat) Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

y. (3.21.1)

yürü-: (1.) Adım atarak ilerlemek, gitmek.

y.-düer (3.20.10)

yüzlerce: (1. sıfat) Pek çok.

y. (3.15.5)

yüzyıl: (1. isim) Yüzyıllık süre, asır.

y.+da (3.16.2)

zamanında: Ar.+T. (1. zarf) Eskiden.

z. (3.13.11)

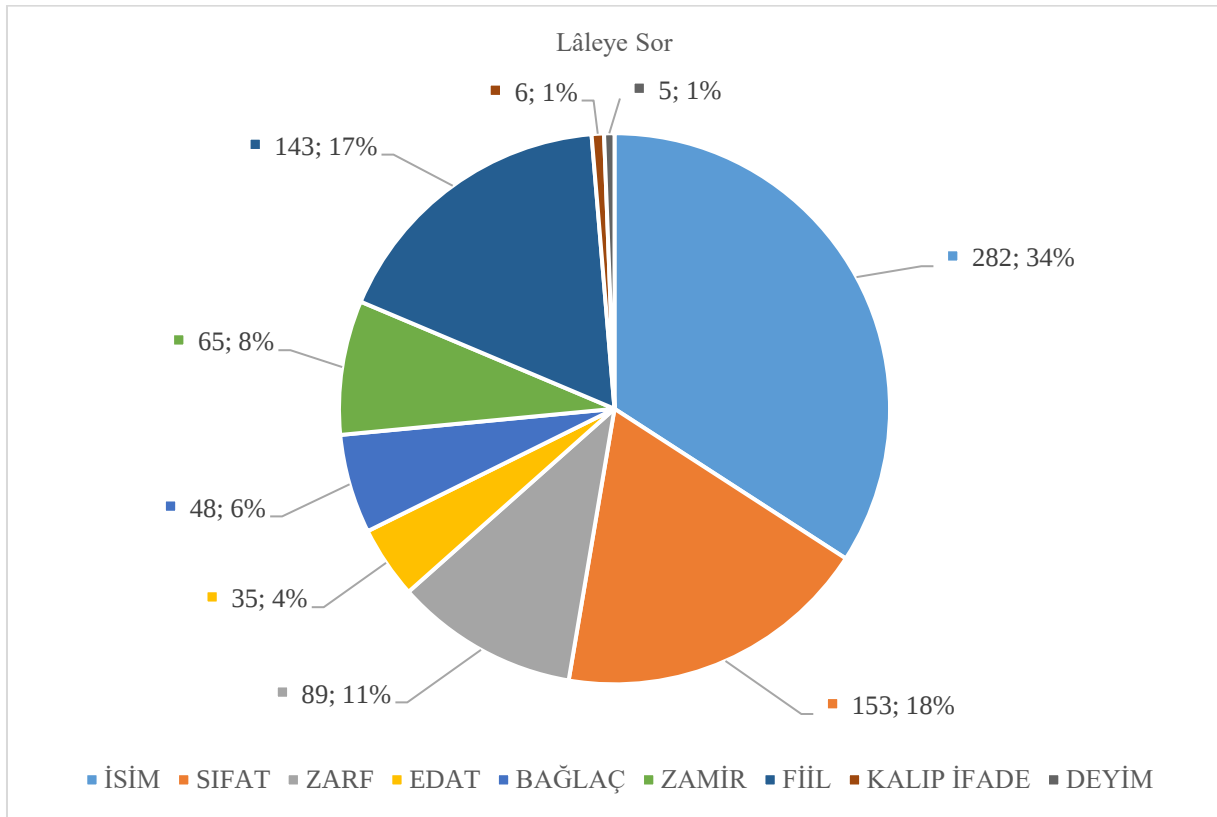
ziyaret et-: Ar.+T. (2.) Bir yeri görmeye gitmek.

z.-iyor (3.19.5)

z.-iyorlar (3.7.8)

Şekil 3

Lâleye Sor adlı hikâye kitabında kullanılan sözcük türleri, sözcük sayıları ve sözcük türlerinin yüzdelik dilimleri

Şekil 3 incelendiğinde "Lâleye Sor" adlı hikâye kitabında %34 oranında 282 adet isim kullanıldığı görülmektedir. Anadolu Hikâyesi kitap setinin ilk iki kitabıyla karşılaştırıldığında da isimlerin diğer kitaplardaki gibi en yüksek oranda kullanılan sözcük türü olduğu saptanmıştır. Bunu %18 oranında 153 sözcük ile sıfatlar takip etmiştir. Ardından Türkçenin en önemli sözcük türlerinin başında gelen, kendi başına cümle anlamı taşıyan fiiller takip etmiştir. "Lâleye Sor" adlı hikâye kitabında %17 oranında fiil kullanılmış ve toplamda 147 fiil ile cümle oluşturulmuştur. Ardından en çok kullanılan sözcük türü ise zarflar olarak belirlenmiştir. Hikâyede toplamda 89 adet zarf türünde sözcük kullanılmıştır. Bu sözcüklerin hikâyede kullanılan tüm sözcüklere oranı ise %11 olarak belirlenmiştir. İsmi yerine kullanılan sözcük sayısı toplamda 65'tir ve zamirlerin toplam sözcük kullanımına oranı %8 olarak görülmektedir. Devamında bağlaçların %6 oranında 48 adet olarak kullanıldığı saptanmıştır. Bunu %4 oranıyla edatlar takip etmiştir. Toplamda kullanılan edat sayısı 35 olarak belirlenmiştir. Hikâyede deyimler ve kalıplaşmış ifadeler hikâyedeki sözcük oranının %2'sini oluşturmuştur. Toplamda hikâyede 6 adet kalıplaşmış ifade, 5 adet deyim kullanılmıştır.

Dil öğretiminde söz varlığının kazandırılması aşamalı şekilde yapılmaktadır. Öncelikle cümlede kullanılan en temel sözcük türleri ve sözcüklerin temel anlamları verilirken ilerleyen

seviyelerde sözcüklerin diğer anlamlarına yönelinmektedir. Şekil 3'te dikkate alınacak nokta öncelikle hangi sözcük türlerinin yüzde kaç oranında verildiğidir. Yabancılar Türkçe öğretiminde iki temel öge yüklem ve öznedir. Bunlar da genellikle sözcük türü olarak isim ve fiillerdir. Bunun yanında ismi niteleyen sıfatların ve bağlaçların da gerçek anlamlarıyla A1-A2 seviyesinde öğretildiği bilinmektedir. Şekil 3 incelendiğinde büyük dilimin isimlere ait olduğu görülmektedir. İkinci sırada sıfatlar ve üçüncü sırada fiillerin öğretime ağırlık verilmiştir. Kullanılan sözcük türlerinin temel seviyeye uygun şekilde tercih edildiğini söylemek mümkündür. Diğer kitaplarla kıyaslama yapıldığında ortak noktalar olduğu ve şu ana kadar incelenen hikâyelerin temel ve ortak noktasının ağırlıklı olarak isim, fiil ve sıfat öğretimi amaçlanarak hazırlandığı söylenebilir. Bunun yanında bağlaç, edat, zarf, zamir, kalıplaşmış ifade ve deyimlerin öğretimi de söz konusudur ancak asıl hedefin bu hikâyelerde isim, sıfat ve fiilleri kavratmak olduğunu söylemek mümkündür. Yapılan analiz incelendiği zaman da ağırlıklı olarak kullanılan sözcük türlerinin, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde A1-A2 seviyelerinde yoğun bir şekilde hedef kitleye kazandırılmaya çalışıldığı, temel ve basit ifadeler kullanılması hedeflendiği, dolayısıyla hikâyelerin bu seviyeye hitap ettiği ortaya çıkan sonuçlar arasındadır. Ancak en doğru yorum Şekil 3 incelendiğinde ortaya çıkmaktadır. Şekil 3'te sözcük türlerinin kullanım sıklığı ve TDK sözlüğünde kullanılan sözcüklerin kaçınıcı anlama isabet ettiği analiz edilmiş ve grafiğe dökülmüştür. Sözcük türlerinin ne denli sık kullanıldığının yanında kaçınıcı anlamlarında kullanılmış olduğuna da bakılmalıdır.

Tablo 5

Lâleye Sor adlı hikâye kitabında kullanılan sözcüklerin TDK sözlükteki anlam sıralama sayıları ve yüzdelik dilimleri

	1. Anlam	2. Anlam	3. Anlam	4. Anlam	5. Anlam	6. Anlam	7. Anlam	8. Anlam	9. Anlam	10. Anlam	Diğer Anlam	Toplam
İsim	223	47	4	5	2	1	0	0	0	0	0	282
	79,08%	16,67%	1,42%	1,77%	0,71%	0,35%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	
Sıfat	91	33	4	2	1	22	0	0	0	0	0	153
	59,48%	21,57%	2,61%	1,31%	0,65%	14,38%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	
Zarf	62	17	9	0	0	1	0	0	0	0	0	89
	69,66%	19,10%	10,11%	0,00%	0,00%	1,12%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	
Edat	27	4	1	0	0	0	0	0	3	0	0	35
	77,14%	11,43%	2,86%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	8,57%	0,00%	0,00%	
Bağlaç	10	10	28	0	0	0	0	0	0	0	0	48
	20,83%	20,83%	58,33%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	
Zamir	41	23	1	0	0	0	0	0	0	0	0	65
	63,08%	35,38%	1,54%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	
Fiil	107	11	13	2	5	1	1	0	1	2	0	143
	74,83%	7,69%	9,09%	1,40%	3,50%	0,70%	0,70%	0,00%	0,70%	1,40%	0,00%	
Kalıp İfade	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6
	100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	
Deyim	4	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5
	80,00%	20,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	

TOPLAM	571	146	60	9	8	25	1	0	4	2	0	826
	69,13%	17,68%	7,26%	1,09%	0,97%	3,03%	0,12%	0,00%	0,48%	0,24%	0,00%	

Tablo 5 incelendiğinde hikâyede toplamda 826 sözcük kullanıldığı görülmektedir. 826 sözcükten 282 adet sözcük isim olarak kullanılmıştır. İsimlerin %79,08'inin (223 isim) hikâyedeki metin bağlamı incelendiğinde ve TDK'deki sözcük anlamlarına bakıldığında birinci anlama sahip olduğu saptanmıştır. Toplamda 223 ismin A1-A2 seviyesi için hazırlanmış olan hikâyede birinci anlamında kullanılması D-AOBM'nin A1-A2 söz varlığı kazanımlarına uyum gösterdiğini ifade etmektedir. Yüzdelik oranda %80'e yakın birinci anlamlı sözcüklerin kullanılması, hikâye kitabını seviyeye uygun kılmıştır. "Lâleye Sor" adlı hikâye kitabında kullanılan isimlerin %16,67'si (47 isim) ise TDK'ye göre ikinci anlamında kullanılmıştır. A1 seviyesinden ziyade A2 seviyesinde sözcüklerin ikinci anlamlarına da değinildiği için bu hikâyenin A2 seviyesinde eğitim gören öğrenciler için daha uygun ve öğretici olduğunu söylemek mümkündür. Hikâye kitabında isimlerin %1,42'si (4 isim) üçüncü anlamında kullanılmıştır. Akabinde dördüncü anlam incelendiğinde bu oranlarda artış olduğu gözlenmiş, %1,77 ismin dördüncü anlamında kullanıldığı saptanmıştır. Beşinci anlamda 2 isim (%0,71 oranında), altıncı anlamında ise 1 isim kullanıldığı belirlenmiştir. Dördüncü, beşinci ve altıncı anlamda kullanılan toplam isim türündeki sözcük sayısı 8'dir. Toplamda 282 ismin 8 adedinin

ileri düzey anlamlarda kullanılmış olması seviye için kabul edilebilir bulunmaktadır. Tablo 5 incelendiğinde sonraki anlamlarda isim kullanılmadığı belirlenmiştir.

Tablo 5 incelendiğinde “Lâleye Sor” adlı hikâye kitabında toplamda 153 adet sıfat türünde sözcük tespit edildiği görülmektedir. Birinci anlamda kullanılan sıfatların toplam sayıya oranı %59,48 olarak belirlenmiştir. Toplamda 91 sıfat birinci anlamında kullanılmıştır. İkinci anlamında kullanılan sıfat sayısı 33, toplam sıfat sayısına oranı %21,57’dir. Üçüncü anlamda kullanılan sıfat sayısı 4, toplam sayıya oranı %2,61’dir. Dördüncü anlamında kullanılan sıfat sayısı 2, bu sayının toplama oranı %1,31’dir. Beşinci anlamında yalnızca 1 sıfat kullanıldığı görülmektedir. TDK sözlüğe göre altıncı anlamda tespit edilen 22 adet sıfat bulunmaktadır. Hikâye incelendiğinde bu çoğunluğu oluşturan sıfat ‘bir’ sıfatıdır. Hikâyede metin bağlamında ‘bir’ sıfatı belgisiz sıfat olarak kullanılmış ve TDK belgisiz sıfatı altıncı anlamda tanımlamıştır. A1-A2 seviyelerinde ‘bir’ sıfat olarak öğretildiğinde öncelikle sayı anlamı kullanılmaktadır. Ancak hikâyede belirsizlik anlamında 22 adet ‘bir’ sıfatının kullanılması D-AOBM’nin A1-A2 söz varlığı kazanımları göz önünde bulundurulduğunda aykırı bir durum oluşturmaktadır. Öncelik sayı sıfatı olması gerekirken belirsizlik anlamının öne geçmesi anlamı seviyeye göre güçleştirmiştir. Ancak genel olarak sıfat türünde sözcüklerin %59’unun birinci anlamında kullanılmış olması ve yalnızca bir sözcüğün anlam sıralamasına aykırı olması, hikâyenin A1-A2 seviyesinde kullanılmasına engel teşkil etmeyecektir. Sonraki anlamlarda herhangi bir sıfat kullanılmadığı saptanmıştır.

“Lâleye Sor” adlı hikâye kitabında toplamda 89 adet zarf kullanılmıştır. A1 seviyesinde genellikle zarf türünde sözcükler öğretilmemekte veya çok az sayıda kalıplar içinde öğrenciye verilmektedir. A2 seviyesinde zarf türünde sözcük oluşturan dil bilgisi kurallarına yer verilmeye başlanmaktadır. Ancak zorlayıcı olmaması kaidesiyle A1-A2 seviyelerinde zarf türünde sözcükler basit anlamlarıyla öğrencilere öğretilmektedir. Zarfların kullandığı anlamlar tablo 5’e göre incelendiğinde birinci anlamda kullanılan zarfların tüm zarflara oranı %69,66 olarak karşımıza çıkmaktadır. 89 zarfın 62 tanesi birinci anlamında, 17 tanesi (%19,19) ikinci anlamında ve 9 tanesi (%10,11) üçüncü anlamında kullanılmıştır. Sonraki anlamlara bakıldığında altıncı anlamda yalnızca 1 adet zarf kullandığı görülmektedir.

Edatlar da zarflar gibi A1 seviyesinde ancak kalıp ifadeler içinde verilebilecek sözcük türlerindendir. A1-A2 seviyesi için hazırlanmış olan “Lâleye Sor” adlı hikâye kitabı incelendiğinde toplamda 35 edat kullanıldığı görülmektedir. A1 seviyesinde genellikle ‘ile’ edat anlamıyla kullanılmakta ve dil bilgisi kapsamında öğretilmektedir. Hikâyedeki edatların çoğunluğu da bu sözcükten oluştuğu için ve bu sözcük TDK sözlükte ilk anlam tanımında yer aldığı için hikâyenin seviyeye uygunluğu konusunda olumlu bir yargıya varmak mümkündür.

İncelenen kitapta ikinci anlamında kullanılan edat sayısı 4'tür. Bu sayının toplam sayıya oranı ise %11,43 olarak belirlenmiştir. Üçüncü anlamda yalnızca bir adet edat kullanılmıştır. Sonraki anlamlarda edata rastlanmazken dokuzuncu anlamda kullanılan 3 adet edat olduğu görülmektedir. Hikâye incelendiğinde sözcüğün 'doğru' sözcüğü olduğu görülmektedir. Bu sözcüğün A1-A2 seviyelerinde 'bir yere doğru' ifadesine benzer şekillerde kullanımı söz konusudur ancak 'doğru' sözcüğünün TDK'deki önceki anlamlarına bakıldığında isim, sıfat, zarf anlamlarının daha önce tanımlandığı görülmektedir. Dil bilgisel açıdan edat olarak öğretimi gerçekleştirilen bu sözcüğün TDK'de dokuzuncu anlamında tanımlanmış olması hikâyeyi, seviyeye uygun değildir, ifadesinden uzaklaştırmaktadır. Bu sebeple edat öğretiminin hikâyede yerinde yapıldığını söylemek mümkündür.

"Lâleye Sor" adlı hikâye incelendiğinde bağlaçların ilk ve ikinci anlamlarında onar adet kullanıldığı görülmektedir. Üçüncü anlamda kullanılan bağlaç sayısı ise 28'dir. Sonraki anlamlarda bağlaç kullanılmadığı saptanmıştır. Bağlaçların %58,33'lük kısmının TDK sözlüğe göre metin bağlamında üçüncü anlamda kullanılmış olarak görünmesinin sebebi, 'de' bağlacının TDK'de sözcük türü olarak birinci sırada fiil alınmasıdır. Aslında bağlaç olan 'de' kapsamında A1 seviyesinde öğrencilere öğretilen bu sözcük, A1-A2 seviyesi için hazırlanmış hikâyelerde, metinlerde kullanıma uygundur. TDK'de sözcük türü olarak ilk sırayı almamış olması yabancılara Türkçe öğretimi için hazırlanmış hikâye kitabında yanlış kullanım olarak algılanmamalıdır.

"Lâleye Sor" adlı hikâye kitabında tablo 5'e göre toplamda 65 zamir kullanıldığı görülmektedir. Zamirlerin %63,08'inin (41) birinci anlamında, %35,38'inin (23) ikinci anlamında ve %1,54'ünün (1) üçüncü anlamda kullanıldığı saptanmıştır. Hikâyede diğer anlamlarda zamir kullanılmamış olması seviyenin temele indirgendiğini ve kazanımlara uygunluğunu göstermektedir.

Tablo 5 incelendiğinde toplamda 143 fiil kullanıldığı görülmektedir. Fiiller dil öğretimi açısından en önemli sözcük türleridir. Cümle yapısının temelinde yer alan fiillerin hikâye kitapları ve diğer ek materyallerle desteklenmesi temel seviyede eğitim alan öğrencilerin dili daha hızlı kavramalarına yardımcı olmaktadır. Özellikle günlük yaşamdan parça parça hikâyeleri ele alan metinlerde fiillerin öğretimi daha kolay gerçekleşmekte, fiili cümle yapısı içinde gören öğrenci kullanım şekline de daha iyi adapte olabilmektedir. "Lâleye Sor" adlı hikâye kitabında da en çok kullanılan üçüncü sözcük türü olan fiiller kullanıldığı anlam sıralamasına göre oranlarıyla tablo 5'te gösterilmiştir. Tablo 5'e göre 107 fiil birinci anlamında (%74,83), 11 fiil ikinci anlamında (%7,69), 13 fiil üçüncü anlamında (%9,09), 2 fiil dördüncü anlamında (%1,40), 5 fiil beşinci anlamında (%3,50), 1 fiil altıncı anlamında, 1 fiil yedinci

anlamında ve 1 fiil dokuzuncu anlamında (%0,70), 2 fiil dokuzuncu anlamında (%0,70), iki fiil ise onuncu anlamında (%1,40) kullanılmıştır. Diğer anlamlarda fiil kullanılmamıştır. İlk anlamlarda seviyeye uygunluk söz konusuysen dokuzuncu ve onuncu anlamda kullanılan toplamda 3 fiile rastlanmaktadır. Bu fiillerden birisi “ver-” fiilidir. Bağlamsal açıdan bakıldığında bu “ver-” fiilinin TDK’de dokuzuncu anlamı olan “öde-” fiili yerine kullanıldığı saptanmıştır. Daha kolay ve temel seviyeye hitap edecek, “ver-” fiili yerine kullanılacak “öde-” fiili mevcutken dokuzuncu anlama hitap eden “ver-” fiilinin kullanımı seviyeye uygunlukta aykırılık oluşmasına neden olmuştur. Onuncu anlamda kullanılan “yap-” fiilinin bağlamsal açıdan anlamı ‘bir işle meşgul olmak’ ifadesini karşılamaktadır. Aslında güncel anlamda Türkçeyi ana dili olarak konuşan bireyler bu fiili çok rahat algılayabilecekken yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerde bu durum anlamda karmaşıklığa yol açabilmektedir. Bu fiili tercih etmek yerine ‘meşgul ol-’ gibi bir fiilin tercih edilmesi hedef kitlenin anlama boyutunu güçlendirecektir. Bunun haricinde fiillerin %70’lik oranının birinci anlama ait olması hikâye kitabının anlaşılabilirliğini sağlamakta, hedef kazanımlara uygunluğunun olumlu olduğunu göstermektedir.

Tablo 5 incelendiğinde A1-A2 seviyesi için hazırlanmış olan “Lâleye Sor” adlı hikâye kitabında toplamda 6 kalıplaşmış ifade kullanıldığı görülmektedir. Bu ifadelerin %100’ü birinci anlamıyla kullanılmıştır. Özellikle A1 seviyesinde hedef kitleye en temelde verilen türlerden biri olan kalıplaşmış ifadelerin hikâye kitabında bu denli az kullanılmış olması, pekiştirme aşamasında yetersiz kalındığını göstermektedir. Kalıplaşmış yargıların birbirinden bağımsız şekilde ele alınması farklı anlam kalıplarının ve sözcük türlerinin ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. Bu sebeple bunların bir bütün olarak ele alınması gerektiği öğrencilere sezdirilmeli, öğretimi ek materyallerle yeterli düzeyde desteklenmelidir. Ancak diğer hikâye kitaplarında da olduğu gibi üçüncü kitap olarak incelenen “Lâleye Sor” adlı hikâye metninde de az sayıda kalıplaşmış ifade kullanılması, metnin bu türün öğretiminde yetersiz kaldığını göstermektedir.

Deyimler diğer hikâye metinlerinin analizinde de bahsedildiği üzere B1-B2 seviyelerine iliştilirilmiş kazanımları kapsamaktadır. Deyimlerin mecaz anlam yüklü olması ve mecaz anlamın D-AOBM’nin söz varlığı kazanımlarında temel anlamda yer almaması A1-A2 seviyesindeki metinlerde kullanılmasının uygunsuz olduğunu göstermektedir. Tablo 5’e göre üçüncü hikâyede birinci anlamıyla kullanılmış 4 (%80), ikinci anlamıyla kullanılmış bir (%20) toplamda beş deyim bulunmaktadır. Yukarıdaki ifadeler göz önünde bulundurulduğunda bu durumun A1-A2 söz varlığı kazanımlarına aykırı olduğu yönünde yorum yapmak mümkün olacaktır.

4.4. Yunus Emre Enstitüsü “Anadolu Hikâyeleri Dizisi” 4. Kitap Bayramlık

4.4.1. Bayramlık paragraf dizini

7. SAYFA

1. Salondan televizyonun sesi geliyor. Annem,
2. Barış Manço'nun, "Bugün bayram, erken kalkın çocuklar."
3. şarkısını söylüyor. Yataktan heyecanla kalkıyorum.
4. Evet, bugün bayram... Pencereden dışarıya
5. bakıyorum. Dışarısı karanlık... Seviniyorum. Ev, çiçek
6. bahçesi gibi kokuyor. Annem mutfakta bize sütlü börek
7. yapıyor.
8. – Günaydın anneciğim!
9. – Günaydın canım oğlum!
10. Annem gülümsüyor ve iki yanağımdan öpüyor.

8. SAYFA

1. – Anne, babam uyandı mı?
2. – Evet, oğlum! Uyandı. Banyoda abdest alıyor. Sonra
3. da bayram namazına gidecek.
4. – Ben de bayram namazına gitmek istiyorum.
5. – Tabii git oğlum!
6. Sevinçle odama dönüyorum.
7. Dün annemle birlikte ablalarım ve bana bayramlık
8. kıyafetler aldık. Bir an önce bayram sabahı olsun ve
9. ben onları giyeyim, diye dua ettim. Bayramlıklarımı
10. yastığımın altına koydum ve uyudum.
11. Babamın sesini duyuyorum. Eyvah! Gidiyor mu
12. yoksa! Odadan çıkıyorum ve banyoya koşuyorum. Ben
13. de abdest alıyorum. Sonra bayramlıklarımı
14. giyiyorum. Şu anda dünyada benden daha mutlu bir çocuk
15. yoktur. Koridordaki aynada kendime bakıyorum.
16. Bayramlıklarım çok güzel. Gülümsüyorum. Tam
17. o sırada babam geliyor.

9. SAYFA

1. – Oğuzhan, bayramlıklarını neden hemen giydin?
2. – Ben de seninle bayram namazına gelmek istiyorum
3. baba!
4. – Peki. Birlikte gidelim.
5. Babam da gülümsüyor.
6. – Bekle baba! Yeni ayakkabılarımı yatağımın yanında
7. unuttum. Sakın gitme, olur mu?
8. – Gitmem, merak etme! Haydi, çabuk ol!
9. Yeni ayakkabılarımı giyiyorum ve babamın yanına
10. koşuyorum. Evden çıkıyoruz. Babamın
11. elini tutuyorum. Heyecanlıyım. İlk defa bir bayram namazına
12. gidiyorum. Komşu evlerden insanlar çıkıyor.
13. Kalabalık, yol boyunca artıyor. Herkes çok şık...
14. Aslında ben babamla birlikte Ramazan ayında camiye
15. birkaç kez geldim. O zaman daha az insan vardı.

10. SAYFA

1. Bu sabah insanlar camiye sığmıyor. Bazıları, caminin
2. avlusundaki kilimlerde oturuyorlar.
3. Yanımızdaki amca bana yaşımı soruyor.
4. – Yedi, diyorum.
5. Başımı okşuyor ve gülümsüyor. Ben de
6. gülümsüyorum. Babam bana şöyle diyor:
7. – Namazda imama uyacağız.
8. Ben imamı göremiyorum. O yüzden ben babamı
9. takip ediyorum. O eğiliyor, ben de eğiliyorum. O
10. kalkıyor, ben de kalkıyorum. Sonuçta, çocuk orucu diye
11. bir şey var: Sadece yarım gün oruç tutuyoruz.
12. İçimden, bu da "Çocuk namazı", diyorum.
13. En son hepimiz dua ediyoruz ve camiden çıkıyoruz.
14. Kapının önünde iki amca var. Kapının bir tarafındaki
15. amca insanlara lokum, diğer tarafındaki amca da
16. kolonya ikram ediyor. Dışarıda uzun bir sıra var. Herkes

17. birbiriyle bayramlaşıyor. Bu insanların çoğunu
18. tanımıyorum. Galiba onlar da birbirlerini tanımıyorlar.

11. SAYFA

1. Ama bugün bayram... Hepimize bayram... Önceden
2. tanışmamız gerekmiyor.
3. Ben de babamın yanında sıraya giriyorum. Dedelerin
4. ve amcaların elini öpüyorum. Bayramda dedeler ve
5. amcalar çocuklara harçlık ve şeker veriyorlar. Bana
6. da veriyorlar. Babam da başka çocuklara harçlık ve
7. şeker veriyor. Sonra herkes mutlulukla evine
8. dönüyor.

12. SAYFA

1. Kapıyı annem açacak; biliyorum. Çünkü babama
 2. kapıyı hep annem açıyor. Yine öyle oluyor. Salona
 3. geçiyoruz. Miray ablam ve İnci ablam da
 4. bayramlıklarını giyiyorlar. Önce annemle babam
 5. bayramlaşıyor. Sonra da hepimiz birbirimizle bayramlaşıyoruz.
 6. Hep birlikte kahvaltı masasına oturuyoruz. Her şey
 7. çok güzel...
 8. Kahvaltıdan sonra hep birlikte, dedemin ve ninemin mezarlarını ziyaret ediyoruz.
- Bugün mezarlık da

13. SAYFA

1. kalabalık. Annem, babam, ablalarım dua ediyorlar ve
2. mezardaki çiçekleri suluyorlar. Ben de mezarlara su
3. taşıyorum. Orada başka çocuklar da var. Onları
4. bir süre seyrediyorum. Ziyaretçiler için su taşıyor ve
5. karşılığında da para alıyorlar. Bayram harçlığı gibi
6. bir şey herhâlde...
7. Mezarlıktan ayrılma vakti geliyor. Önce
8. hep birlikte, yakınımızdaki akrabalarımızı ziyaret edeceğiz.
9. Sonra ben arkadaşlarımla birlikte komşu teyzeler ve
10. amcalarla bayramlaşmaya gideceğim. Onlar da bize
11. şeker ve harçlık verecekler. Ama sonra benim başka
12. işim de var.

14. SAYFA

1. – Anne, amcamlara ve teyzemlere gideceğiz değil mi?
2. – Evet.
3. – Çok fazla oturmayalım olur mu? Benim işim var.
4. Hepsi birden bana gülüyor. Babam:
5. – Senin ne işin var?
6. – Bir iş işte, diyorum. Biraz kırılıyorum ama. Sanki
7. çocukların hiç işi olmaz!

15. SAYFA

1. Önce amcamlara, sonra teyzemlere gidiyoruz.
2. Bayramlaştıktan sonra baklava ve
3. yaprak sarması ikram ediyorlar. Bana bayram harçlığı veriyorlar.
4. Bizimkiler eve dönüyorlar. Ben de arkadaşlarımla
5. buluşuyorum. Bütün mahalleyi dolaşıyoruz. Bir sürü
6. şeker ve harçlık topluyoruz. Harçlıklarımı ceplerime,
7. şekerlerimi poşetime koyuyorum.
8. Bayramın birinci günü mahallede sadece bakkallar
9. açık... Fakat çarşıdaki büyük mağazaların bazıları da
10. açık oluyor. Çarşıdaki o büyük mağazaya gidiyorum.
11. Belki de annemle babam bana kızacaklar. Ama bu işi
12. tek başıma yapacağım.
13. Daha dün aynı mağazaya annem ve ablalarımınla gittik.
14. Ama bugün zor buldum.
15. Tezgâhta dünkü abla var. Karşısındaki koltukta da bir
16. teyze oturuyor. Önce biraz çekiniyorum.

16. SAYFA

1. – İyi bayramlar!
2. – Hoş geldin, küçük bey! Yoksa anneni mi kaybettin?
3. – Hayır. Dün annemle ve ablalarımınla geldik.
4. – Hatırlamadım. Eee, ne istiyorsun?
5. – Şey... Dün annem burada mor bir elbise beğendi.
6. Ben, onu alacağım.
7. – Sen annene hediye mi alacaksın? O kadar büyüdün
8. mü, diyor ve gülüyor.

9. – Evet, diyorum. Benim param da var.
10. – Peki, nasıl bir elbiseydi?
11. Ablaya elbiseyi tarif ediyorum. Buluyor.
12. – Annenin bedeni kaç, biliyor musun?
13. – Bilmiyorum.
14. – Yani benim gibi mi yoksa bu teyze gibi mi, diyor.

17. SAYFA

1. Ablaya bakıyorum; çok zayıf. Teyzeye bakıyorum;
2. çok şişman.
3. – Şey... Zayıf değil.
4. –Peki, teyze gibi mi?
5. –Yok. Şişman da değil.
6. Teyze birden elindeki kahve fincanını masaya
7. bırakıyor.
8. – Aaaa! Sen bana şişman mı dedin, diye kızıyor.
9. Ben annemi tarif etmeye çalışıyorum ama
10. anlatamıyorum. Teyze susmuyor. Sonunda abla, bana
11. göz kırpmıyor ve:
12. – O, annesinin bedenini bilmiyor teyzesi, onun için
13. öyle söyledi, diyor.
14. –Evet, diyorum.
15. Abla, mağazanın önündeki kadınları gösteriyor ve
16. "Annen, onlardan hangisi gibi?" diye soruyor.
17. Ortadaki kadını işaret ediyorum ve "Onun gibi."
18. diyorum.

18. SAYFA

1. Abla, mor elbiselerden birini alıyor ve hediye paketi
2. yapıyor. Fiyatını soruyorum?
3. – İki yüz lira, diyor.
4. Bütün paramı çıkarıyorum ve tezgâha koyuyorum.
5. Sayıyor.
6. – Ama burada yüz yetmiş lira var. Yani otuz lira eksik,
7. diyor.
8. Şeker torbamı tezgâha boşaltıyorum.

9. – Bunlar otuz lira yapıyor mu, diyorum.
10. Abla, üzgün bir suratla,
11. – Biz sadece para alıyoruz, diyor.
12. Üzülüyorum. Şimdi ne yapacağım, diye
13. düşünüyorum. Bütün param bu işte... İndirim olur mu acaba?
14. Yok. Dün annem sordu, olmadı.
15. – Beni biraz bekler misiniz? Biraz sonra tekrar
16. geleceğim. Ama elbiseyi kimseye satmayın lütfen,
17. diyorum.
18. Gülümsüyor ve "Tamam." diyor.

19. SAYFA

1. Dışarı çıkıyorum. O parayı nasıl bulacağım?
2. Mahalledekilerle tekrar bayramlaşmam ki. Tabii ya!
3. Mezarlık! Bütün hızımla koşuyorum. "Az kaldı
4. Oğuzhan. Az kaldı Oğuzhan." diyorum ve koşuyorum.
5. Mezarlığın kapısına varıyorum. İçeriye bakıyorum.
6. Hiç kimse yok. Gücüm tükeniyor ve üzülüyorum. Bir
7. taşın üzerine oturuyorum. Neredeyse akşam olacak.
8. Biliyorum, bu saatten sonra da kimse gelmeyecek.
9. Yine de bekliyorum. İnsanların hiçbiri mezarlığa
10. girmiyor. Kalkıyorum. Tam o sırada mezarlıktaki
11. kadını görüyorum. Benden biraz uzakta... Kadının yanına
12. yaklaşıyorum.
13. – İyi bayramlar!
14. Kadın birden dönüyor. Herhâlde korktu.
15. – Özür dilerim. Suya ihtiyacınız var mı, diye sormak
16. istedim.

20. SAYFA

1. O anda, yanındaki boş su kaplarını görüyorum.
2. – Rahatsız ettim. Tekrar özür dilerim, diyorum.
3. Geriye dönüyorum. Arkamdan bir ses geliyor:
4. – Bana bir kap su getirir misin?
5. – Tabii! Tabii! Hemen getiriyorum.
6. Çeşmeye koşuyorum. Kabı dolduruyorum ve

7. kadına getiriyorum. Kadın, önce teşekkür ediyor, sonra
8. da bana yeşil renkli bir para uzatıyor. Ben de
9. alıyorum ve teşekkür ediyorum. Yolda hatırlıyorum: Yeşil
10. renkli para, yirmi liraydı. Ama mağazadaki abla bana,
11. otuz lira eksik, dedi. Babamdan alamam, kendime
12. söz verdim. Ama aklıma başka bir şey geliyor. Koşmaya
13. başlıyorum. Eve gidiyorum ve annemden on lira
14. borç istiyorum.
15. – Bayram harçlıklarını ne yaptın, diyor.
16. – Bir şey yapmadım. Sadece... Şey... Bir şey alacağım
17. ama param yetmiyor. Sana borcumu ödeyeceğim,
18. diyorum.

21. SAYFA

1. Annem gülüyor.
2. – Ödemene gerek yok. Hem, ben bugün sana bayram
3. harçlığı vermedim, diyor ve parayı veriyor.
4. İçimden, ben yine de borcumu ödeyeceğim, diyorum.
5. Çünkü kendime söz verdim: O elbiseyi anneme ben
6. alacağım. Yeniden mağazaya gidiyorum. Elbiseyi ve
7. şekerlerimi alıyorum. Az önceki teyze, beni tam
8. kapıda yakalıyor.
9. – Sen bana niye şişman dedin, diye kızıyor.
10. İçimden, "Çocuğum ben çocuk! Hem bayram
11. bu gün... Beni niye üzüyorsun ki?" diyorum. Artık
12. dayanamıyorum ve kadına:
13. – Çünkü şişmansın, diyor ve kaçıyorum. Bir ara
14. duruyorum ve arkama bakıyorum. Teyze yok.
15. Karşımdaki ilk şeker dükkânına giriyorum.
16. – İyi bayramlar! Acaba on lira kaç tane şeker yapıyor?

22. SAYFA

1. – Şeker mi istiyorsun, diyor ve beni dinlemeden
2. şekerleri tartıyor.
3. – İşte bu kadar, diyor ve şekerleri bana uzatıyor.
4. – Burada kaç tane şeker var?

5. – Evladım, şekerlerin sayısını ne yapacaksın? On
6. liralık şeker istedin, ben de verdim.
7. Herhâlde amca beni anlamadı. Bir
8. kenara çekiliyorum ve şekerleri sayıyorum. Tam otuz beş tane şeker
9. var. Şekerleri tekrar amcaya veriyorum.
10. – Evladım sen benimle alay mı ediyorsun?
11. – Hayır. Sadece, on lira kaç şeker yapıyor, onu
12. merak ettim.
13. Zahmetine karşılık ona şekerlerimden veriyorum.
14. – Yok evladım. Gerek yok, diyor.
15. Yine de bırakıyorum. Benim acelem var. Eve

23. SAYFA

1. koşuyorum. Kapıyı ablam açıyor.
2. – Sen bu saate kadar neredeydin? Nasıl merak ettik
3. biliyor musun?
4. – İşim vardı. Annem nerede, diye soruyorum ama
5. ablamı dinlemiyorum.
6. Benim acelem var. Annemi salonda buluyorum.
7. Elimdeki paketi ona uzatıyorum. İçinde, mor bir elbise ve
8. tam otuz beş şeker var. Şimdi bayram tamam oluyor.

4.4.2. Bayramlık sözcük dizini

abdest al-: Fa.+T. (1. deyim) Belli ibadetleri yapabilmek için bir düzen içerisinde bazı organları yıkayıp bazılarını mesh ederek temizlenmek.

a.-ıyor (4.8.2)

a.-ıyorum (4.8.13)

abla: (1. isim) Bir kimsenin kendisinden büyük olan kız kardeşi.

a. (4.15.15), (4.17.10), (4.17.15), (4.18.1), (4.18.10), (4.20.10)

a.+larım (4.8.7), (4.13.1), (4.16.3)

a.+larımla (4.15.13)

a.+m (4.12.3), (4.12.3), (4.23.1)

a.+mı (4.23.5)

2. (2. isim) Büyük kız kardeş gibi saygı ve sevgi gösterilen kız veya kadın.

a.+ya (4.16.11), (4.17.1)

acaba: Ar. (2. zarf) Merak, kararsızlık veya kuşku anlatan bir söz.

a. (4.18.13), (4.21.16)

acele: Ar. (3. isim) Tez davranma gerekliliği.

a.+m (4.22.14), (4.23.6)

aç-: (1.) Bir şeyi kapalı durumdan açık duruma getirmek.

a.-acak (4.12.1)

a.-ıyor (4.12.2), (4.23.1)

açık: (1. sıfat) Açılmış, kapalı olmayan, kapalı karşıtı.

a. (4.15.9), (4.15.10)

akla gel-: Ar.+T. (~ak'la gel-) (1. deyim) Hatırlamak.

a.-iyor (4.20.12)

akraba: Ar. (1. isim) Kan bağıyla birbirine bağlı olan kimseler.

a.+larımızı (4.13.8)

akşam: (1. isim) Güneşin batmasına yakın zamandan gecenin başlamasına kadar olan vakit.

a. (4.19.7)

al-: (1.) Bir şeyi elle veya başka bir araçla tutarak bulunduğu yerden ayırmak.

a.-amam (4.20.11)

a.-ıyor (4.18.1)

a.-ıyorlar (4.13.5)

a.-ıyorum (4.20.9), (4.21.7)

a.-ıyoruz (4.18.11)

2. (2.) Satın almak.

a.-acağım (4.16.6), (4.20.16), (4.21.6)

a.-acaksın (4.16.7)

a.-dık (4.8.8)

alay et-: (1.) Bir kimsenin, bir şeyin, bir durumun, gülünç, kusurlu, eksik vb. yönlerini küçümseyerek eğlence konusu yapmak.

a.-iyorsun (4.22.10)

alt: (1. isim) Bir şeyin yere bakan yanı, zir, üst karşıtı.

a.+ına (4.8.10)

ama: Ar. (1. bağlaç) Çelişkili ve tutarsız iki cümleyi birbirine bağlamaya yarayan bir söz.

a. (4.11.1), (4.13.11), (4.14.6), (4.15.11), (4.15.14), (4.17.9), (4.18.6), (4.18.16), (4.20.10), (4.20.12), (4.20.17), (4.23.4)

amca: (1. isim) Babanın erkek kardeşi, baba yarısı, emmi.

a.+mlara (4.14.1), (4.15.1)

2. (2. ünlem) Yaşlı erkeklere saygı için kullanılan bir seslenme sözü.

a. (4.10.3), (4.10.14), (4.10.15), (4.10.15), (4.22.7)

a.+lar (4.11.5)

a.+ların (4.11.4)

a.+larla (4.13.10)

a.+ya (4.22.9)

an: Ar. (1. isim) Zamanın bölünemeyecek kadar kısa olan parçası.

a.+da (4.20.1)

anla-:(1.) Bir şeyin ne demek olduğunu, neye işaret ettiğini kavramak.

an.-madı (4.22.7)

anlat-: (1.) Bilgi vermek, izah etmek.

a.-amıyorum (4.17.10)

anne: (1. isim) Çocuğu olan kadın, ana.

a. (4.8.1), (4.14.1)

a.+ciğim (4.7.8)

a.+m (4.7.1), (4.7.6), (4.7.10), (4.12.1), (4.12.2), (4.13.1), (4.15.13), (4.16.5), (4.18.14), (4.21.1), (4.23.4)

a.+mden (4.20.13)

a.+me (4.21.5)

a.+mi (4.17.9), (4.23.6)

a.+mle (4.8.7), (4.12.4), (4.15.11), (4.16.3)

a.+n (4.17.16)

a.+ne (4.16.7)

a.+ni (4.16.2)

a.+nin (4.16.12)

a.+sinin (4.17.12)

arkadaş: (1. isim) Birbirlerine karşı sevgi ve anlayış gösteren kimselerden her biri.

a.+larımla (4.13.9), (4.15.4)

arka: (2. isim) Bir şeyin sırt durumunda olan yüzeyi.

a.+ma (4.21.14)

a.+mdan (4.20.3)

art-: (2.1.) Çoğalmak.

a.-ıyor (4.9.12)

artık: (4. zarf) Bundan böyle, bundan sonra.

a. (4.21.11)

aslında: Ar.+T. (~asl), (1. zarf) Asıl olarak, esasen.

a. (4.9.13)

avlu: Rum. (1. isim) Bir yapının veya yapı grubunun ortasında kalan üstü açık, duvarla çevrili alan.

a.+sundaki (4.10.2)

ay: (2.2. isim) Yılın on iki bölümünden her biri.

a.+ında (4.9.13)

ayakkabı: (1. isim) Genellikle sokakta giyilen, dayanıklı maddelerden yapılan giyecek.

a.+larımla (4.9.5), (4.9.8)

ayna: Fa. (1. isim) Işığı yansıtan, varlıkların görüntüsünü veren, cilalı ve sırlı cam.

a.+da (4.8.15)

aynı: (2. sıfat) Başkası değil, yine o.

a. (4.15.13)

ayrılma: (~ayr) (1. isim) Ayrılmak işi.

a. (4.13.7)

az: (1. sıfat) Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksik, çok karşıtı.

a. (4.9.14), (4.19.3), (4.19.4), (4.21.7)

baba: (1. isim) Çocuğu olan erkek, peder.

b. (4.9.3), (4.9.5)

b.+m (4.8.1), (4.8.17), (4.9.4), (4.10.6), (4.11.6), (4.12.4), (4.13.1), (4.14.4), (4.15.11)

b.+ma (4.12.1)

b.+mdan (4.20.11)

b.+mı (4.10.8)

b.+mın (4.8.11), (4.9.8), (4.9.9), (4.11.3)

b.+mla (4.9.13)

bak-: (1.) Bakışı bir şey üzerine çevirmek.

b.-ıyorum (4.7.5), (4.8.15), (4.17.1), (4.17.1), (4.19.5), (4.21.14)

bakkal: Ar. (2. isim) Yiyecek, içecek vb. maddelerin satıldığı yer.

b.+lar (4.15.8)

baklava: (1. isim) Çok ince yufkadan yapılarak arasına kaymak, fıstık, ceviz, badem vb.

konulup pişirilen ve üzerine şeker şerbeti dökülen bir tatlı türü.

b. (4.15.2)

bana: (1. zamir) Ben zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.

b. (4.8.7), (4.10.3), (4.10.6), (4.11.5), (4.14.4), (4.15.11), (4.15.3), (4.17.10), (4.17.8),

(4.20.10), (4.20.4), (4.20.8), (4.21.9), (4.22.3)

banyo: İt. (1. isim) Yapılarda, içinde yıkanılan bölüm.

b.+da (4.8.2)

b.+ya (4.8.12)

baş: (1. isim) Kafa.

b.+ımı (4.10.5)

başka: (1. sıfat) Ayrı, değişik, farklı.

b. (4.11.6), (4.13.3), (4.13.11), (4.20.12)

başla-: (1.) Bir işe girişmek, harekete geçmek.

b.-ıyorum (4.20.13)

bayram: (1. isim) Millî veya dinî bakımdan önemi olan ve kutlanan gün veya günler.

b. (4.7.2), (4.7.4), (4.8.8), (4.11.1), (4.11.1), (4.13.5), (4.15.3), (4.20.15), (4.21.10),

(4.21.2), (4.23.8)

b.+da (4.11.4)

b.+ın (4.15.8)

bayram namazı: (1. isim) Dinî bayramların ilk gününde sabah namazından sonra kılınan

namaz.

b.+na (4.8.3), (4.8.4), (4.9.2), (4.9.10)

bayramlaş-: (1.) Birbirinin bayramını kutlamak.

b.-amam (4.19.2)

b.-ıyor (4.10.17), (4.12.5)

b.-ıyoruz (4.12.5)

b.-maya (4.13.10)

b.-tıktan (4.15.2)

bayramlık: (2. sıfat) Bayrama özgü olan.

b. (4.8.7)

b.+larımı (4.8.9), (4.8.13), (4.8.16)

b.+larını (4.9.1), (4.12.4)

bazı: Ar. (1. sıfat) Birtakım, kimi.

b.+ları (4.10.1), (4.15.9)

beden: Ar. (3. isim) Giysilerde ölçü.

b.+i (4.16.12)

b.+ini (4.17.12)

beğen-: (1.) İyi veya güzel bulmak.

b.-di (4.16.5)

bekle-: (1.) Bir iş oluncaya, biri gelinceye değin bir yerde kalmak, durmak.

b. (4.9.5)

b.-r (4.18.15)

b.-iyorum (4.19.9)

belki: Ar.+Fa. (1. zarf) Olabilir ki, muhtemel olarak

b. (4.15.11)

ben: (3.1. zamir) Teklik birinci kişiyi gösteren söz.

b. (4.8.9), (4.8.4), (4.8.12), (4.9.2), (4.9.13), (4.10.5), (4.10.8), (4.10.8), (4.10.9),

(4.10.10), (4.11.2), (4.13.3), (4.13.9), (4.15.4), (4.16.6), (4.17.9), (4.20.8), (4.21.2),

(4.21.4), (4.21.4), (4.21.5), (4.21.10), (4.22.6)

b.+den (4.8.14), (4.19.11)

b.+i (4.18.15), (4.21.11), (4.21.7), (4.22.1), (4.22.7)

b.+im (4.13.11), (4.14.3), (4.16.9), (4.16.14), (4.22.14), (4.23.6)

b.+imle (4.22.10)

bey: (1. isim) Erkek adlarından sonra kullanılan saygı sözü.

b. (4.16.2)

bırak-: (2.) Koymak.

b.-ıyor (4.17.7)

b.-ıyorum (4.22.14)

bil-: (1.) Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.

b.-iyor (4.16.12), (4.23.3)

b.-ıyorum (4.12.1), (4.19.8)

b.-miyor (4.17.12)

b.-miyorum (4.16.13)

bir: (6. sıfat) Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren (sayı).

b. (4.8.14), (4.9.11), (4.10.11), (4.10.14), (4.10.16), (4.13.6), (4.14.6), (4.15.15),
(4.16.5), (4.16.10), (4.18.10), (4.19.6), (4.20.3), (4.20.8), (4.20.12), (4.20.16), (4.20.16),
(4.22.7), (4.23.7)

2. (5. sıfat) Bu sayı kadar olan.

b. (4.20.4)

bir an önce: T.+Ar.+T. (1. zarf) Hemen, olabildiği kadar ivedi, bir an evvel.

b. (4.8.8)

bir ara: (1. zarf) Kısa bir süre.

b. (4.21.13)

bir süre: (1. zarf) Kısa bir müddet, bir müddet.

b. (4.13.4)

bir sürü: (1. sıfat) Pek çok.

b. (4.15.5)

biraz: (1. sıfat) Bir parça, azıcık.

b. (4.19.11)

2. (2. zarf) (bi'raz) Kısa bir süre için.

b. (4.18.15)

3. (3. zarf) (bi'raz) Az miktarda.

b. (4.14.6), (4.15.16), (4.18.15)

birbiri: (1. zamir) Karşılıklı olarak bir diğeri.

b.+mizle (4.12.5)

b.+yle (4.10.17)

b.+lerini (4.10.18)

birden: (2. zarf) Ansızın.

b. (4.14.4), (4.17.6), (4.19.14)

birinci: (1. sıfat) Bir sayısının sıra sıfatı.

b. (4.15.8)

biri: (1. zamir) Bir tanesi.

b.+ni (4.18.1)

birkaç: (1. sıfat) Çok olmayan, az sayıda, az.

b. (4.9.14)

birlikte: (1. zarf) Bir arada, beraberce, hep beraber.

b. (4.8.7), (4.9.3), (4.9.13), (4.13.9)

biz: (1. zamir) Çokluk birinci kişiyi gösteren söz.

b. (4.18.11)

b.+e (4.7.6), (4.13.10)

b.+imkiler (4.15.4)

borç: (1. isim) Geri verilmek üzere alınan veya ödenmesi gerekli para veya başka bir şey.

b.(4.20.13)

b.+umu (4.20.17), (4.21.4)

boş: (1. sıfat) İçinde, üstünde hiç kimse veya hiçbir şey bulunmayan.

b. (4.20.1)

boşalt-: (1.) Boş duruma getirmek.

b.-ıyorum (4.18.8)

boyunca: (2. zarf) Süresince.

b. (4.9.12)

börek: (1. isim) Açılmış hamurun veya yufkanın arasına, peynir, kıyma, ıspanak vb. konularak çeşitli biçimlerde pişirilen hamur işi.

b. (4.7.6)

bu: (1. sıfat) Yerde, zamanda veya söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.

b. (4.10.1), (4.10.12), (4.10.17), (4.15.11), (4.16.14), (4.18.13), (4.19.8), (4.22.3),
(4.23.2)

b.+nlar (4.18.9)

bugün: (1. isim) İçinde bulunulan gün.

b. (4.7.2), (4.7.4), (4.11.1), (4.12.9), (4.15.14), (4.21.2), (4.21.11)

bul-: (1.) Arayarak veya aramadan bir şeyle, bir kimse ile karşılaşmak.

b.-acağım (4.19.1)

b.-dum (4.15.14)

b.-uyor (4.16.11)

b.-uyorum (4.23.6)

buluş-: (1.) Bir araya gelmek.

b.-uyorum (4.15.5)

burada: (1. zarf) Bu yerde.

b. (4.16.5), (4.18.6), (4.22.4)

bütün: (1. sıfat) Eksiksiz, tam.

b. (4.15.5), (4.18.4), (4.18.13), (4.19.3)

büyü-: (1.) Organizmanın bütününde veya bu bütünün bir bölümünde, boyutlar artmak, irileşmek.

b.-dün (4.16.7)

büyük: (1. sıfat) Boyutları, benzerlerinden daha fazla olan.

b. (4.15.9), (4.15.10)

camî: Ar. (1. isim) Müslümanların ibadet etmek için toplandıkları yer.

c.+den (4.10.13)

c.+nin (4.10.1)

c.+ye (4.9.13), (4.10.1)

cep: Ar. (1. isim) Genellikle bir şey koymaya yarayan, giysinin belli bir yeri açılarak içine yerleştirilen astardan yapılmış parça.

c.+lerime (4.15.6)

çabuk ol-: Fa.+T. (1.) Çabuk davranmak, oyalanmamak.

ç. (4.9.7)

çalış-: (5.) Çaba harcamak.

ç.-ıyorum (4.17.9)

çarşı: Fa. (1. isim) Dükkânların bulunduğu alışveriş yeri.

ç.+daki (4.15.9), (4.15.10)

çekil-: (2.) Kendini geriye veya bir yana çekmek.

ç.-ıyorum (4.22.8)

çekin-: (1.) Saygı, korku, utanma vb. duygularla bir şeyi yapmak istememek, kaçınmak.

ç.-ıyorum (4.15.16)

çeşme: Fa. (1. isim) Borularla gelen suyun bir oluktan veya musluktan aktığı, yalaklı su hazinesi.

ç.+ye (4.20.6)

çık-: (1.) İçeriden dışarıya varmak, gitmek.

ç.-ıyor (4.9.11)

ç.-ıyorum (4.8.12)

ç.-ıyoruz (4.9.9), (4.10.13)

çıkart-: (1.) Birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak.

ç.-ıyorum (4.18.4)

çiçek: (2. şşsm) Çiçek açan kır veya bahçe bitkisi.

ç.+leri (4.13.2)

çiçek bahçesi: T.+Fa. (1. isim) Çiçek yetiştirilen veya çiçeklerle kaplanmış süslü bahçe.

ç. (4.7.6)

çocuk: (1. isim) Küçük yaştaki erkek veya kız.

ç. (4.8.14), (4.10.10), (4.10.12), (4.21.10)

ç.+um (4.21.10)

ç.+lar (4.7.2), (4.13.3)

ç.+lara (4.11.5), (4.11.6)

ç.+ların (4.14.7)

çok:(1. sıfat) Sayı, nicelik, değer, güç, derece vb. bakımından büyük ve aşırı olan, az karşıtı.

ç. (4.8.16), (4.9.12), (4.12.7), (4.17.1), (4.17.2)

ç.+unu (4.10.17)

2. (2. zarf) Aşırı bir biçimde.

ç. (4.14.3)

çünkü: Fa.+ki (1. bağlaç) Şundan dolayı, şu sebeple, zira.

ç. (4.12.1), (4.21.13), (4.21.5)

da: (3. bağlaç) ‘Dahi’ anlamında kullanılan bir söz.

d. (4.8.3), (4.9.4), (4.10.12), (4.10.15), (4.10.18), (4.11.6), (4.11.6), (4.12.3), (4.12.5),
(4.12.9), (4.13.3), (4.13.5), (4.13.10), (4.15.9), (4.15.15), (4.16.9), (4.17.5), (4.19.8),
(4.20.8)

daha: (1. zarf) Henüz.

d. (4.15.13)

2.²⁴ Sıfat derecesi.

d. (4.8.14), (4.9.14),

²⁴ Güncel Türkçe Sözlük’te bulunmadığı için TDK Karşılaştırmalı Türk Lehçeleri Sözlüğü’ndeki tanımı kullanılmıştır.

dayan-: (11.) Sabretmek, tahammül etmek.

d.-amıyorum (4.21.12)

de-:(1.) Söylemek.

d.-di (4.20.11)

d.-din (4.17.8), (4.21.9)

d.-iyor (4.10.6), (4.16.14), (4.16.8), (4.17.13), (4.18.11), (4.18.18), (4.18.3), (4.18.7),
(4.20.15), (4.21.3), (4.21.13), (4.22.1), (4.22.13), (4.22.3)

d.-ıyorum (4.10.4), (4.10.12), (4.14.6), (4.16.9), (4.17.14), (4.17.18), (4.18.17), (4.18.9),
(4.19.4), (4.20.2), (4.20.18), (4.21.4), (4.21.11)

2. (3. bağlaç) ‘Dahi’ anlamında kullanılan bir söz.

d. (4.8.4), (4.8.13), (4.9.2), (4.10.5), (4.10.9), (4.10.10), (4.11.3), (4.13.2), (4.13.12),
(4.15.4), (4.15.11), (4.19.9), (4.20.8), (4.21.4), (4.22.6), (4.22.14)

dede: (1. isim) Torunu olan erkek, büyükbaba, büyük peder.

d.+min (4.12.8)

2. (4. ünlem) Yaşlı erkeklere söylenen bir seslenme sözü.

d.+ler (4.11.4)

d.+lerin (4.11.3)

defa: Ar. (1. isim) Kez, kere.

d. (4.9.11)

değil: (1. edat) İsim cümlelerini olumsuz yapmak için kullanılan bir söz.

d. (4.14.1), (4.17.3), (4.17.5)

dışarı: (1. isim) Dış yer, hariç, içeri karşıtı.

d.+da (4.10.16)

d.+sı (4.7.5)

d.+ya (4.7.4)

dışarı çık-: (1.) Kapalı bir yerden dışarı gitmek.

d.-ıyorum (4.19.1)

diğer: Fa. (1. sıfat) Başka, özge, öteki, öbür.

d. (4.10.15)

dinle-: (1.) İşitmek için kulak vermek.

d.-meden (4.22.1)

d.-miyorum (4.23.5)

diye: (3. zarf) Diyerek.

d. (4.8.9), (4.10.10), (4.17.8), (4.17.16), (4.18.12), (4.19.15), (4.21.9), (4.23.4)

dolaş-: (1.) Gezmek, gezinmek.

d.-ıyoruz (4.15.5)

doldur-: (1.) Dolmasını sağlamak, dolu duruma getirmek.

d.-uyorum (4.20.6)

dön-: Kendi eksenini üzerinde veya başka bir şeyin dolayında hareket etmek.

d.-üyor (4.19.14)

d.-üyorum (4.20.3)

2. (2.) Geri gelmek, geri gitmek.

d.-üyor (4.11.8)

d.-üyorlar (4.15.4)

d.-üyorum (4.8.6)

dua et-: Ar.+T. (1.) Tanrı'ya yalvarmak.

d.-iyorlar (4.13.1)

d.-iyoruz (4.10.13)

d.-tim (4.8.9)

dur-: (3.) Bir yerde bir süre oylanmak.

d.-uyorum (4.21.14)

duy-: (1.) İşitmek, ses almak.

d.-uyorum (4.8.11)

dükkân: Ar. (1. isim) Esnafın perakende satış yaptığı yer.

d.+ına (4.21.15)

dün: (3. zarf) Bugünden bir önceki günde.

d. (4.8.7), (4.15.13), (4.16.3), (4.16.5), (4.18.14)

dünkü: (1. sıfat) Bugünden bir önceki günle ilgili.

d. (4.15.15)

dünya: Ar. (1. isim) Üzerinde yaşadığımız toprak ve denizler, yeryüzü.

d.+da (4.8.14)

düşün-: (1.) Aklından geçirmek.

d.-üyorum (4.18.13)

eğil-: (1.) Bir yana doğru eğik duruma gelmek.

e.-iyor (4.10.9)

e.-iyorum (4.10.9)

eksik: (1. sıfat) Bir bölümü olmayan.

e. (4.18.6), (4.20.11)

elbise: Ar. (1. isim) Giysi.

e. (4.16.5), (4.23.7)

e.+lerden (4.18.1)

e.+ydi (4.16.10)

e.+yi (4.16.11), (4.18.16), (4.21.5), (4.21.6)

el: (1. isim) Kolun bilekten parmak uçlarına kadar olan, tutmaya ve iş yapmaya yarayan bölümü.

e.+ini (4.9.10)

e.+imdeki (4.23.7)

e.+indeki (4.17.6)

el öp-:(1.) yaşlı veya saygı gösterilmesi gereken kimselerin sağ elinin üstünü önce dudağa, sonra alna götürmek.

e.-üyorum (4.11.4)

en: (3. zarf) Başına geldiği sıfatların üstün derecede olduğunu gösteren kelime.

e. (4.10.13)

erken: (2. zarf) Sabahın ilk saatlerinde.

e. (4.7.2)

ev: (2. isim) Bir kimsenin veya ailenin içinde yaşadığı yer, konut, hane.

e. (4.7.5)

e.+den (4.9.9)

e.+e (4.15.4), (4.20.13), (4.22.14)

e.+ine (4.11.7)

e.+lerden (4.9.11)

evet: (2. edat) Olumlu cümlelerde anlamı pekiştiren bir söz.

e. (4.7.4), (4.8.2), (4.14.2), (4.16.9), (4.17.14)

evlat: Ar. (3. ünlem) Yaşlı kimselerin çocukları yaşındakilere kullandıkları bir seslenme sözü.

e.+ım (4.22.5), (4.22.10), (4.22.13)

eyvah: Fa. (1. ünlem) Beklenmedik, kötü, hoş gitmeyen bir haber veya olay karşısında duyulan acınma, üzülmeye sözü.

e. (4.8.11)

fakat: Ar. (1. bağlaç) Ancak, ama, lakin.

f. (4.15.9)

fazla: (5. zarf) Gereğinden, alışılmıştan çok olarak.

f. (4.14.3)

fiyat: Ar. (1. isim) Alım veya satımda bir şeyin para karşılığındaki değeri.

f.+ımı (4.18.2)

galiba: Ar. (1. zarf) Görünüşe göre, sanılır ki, anlaşıldığı gibi.

g. (4.10.18)

geç-: (1.) Bir yerden başka bir yere gitmek.

g.-iyoruz (4.12.3)

gel-: (1.) Ulaşmak, varmak.

g.-dik (4.16.3)

g.-dim (4.9.14)

g.-eceğim (4.18.16)

g.-iyor (4.7.1), (4.8.17), (4.13.7), (4.20.3)

g.-mek (4.9.2)

g.-meyecek (4.19.8)

gerek: (2. sıfat) Gerçekleşmesi zorunlu olarak beklenen, lazım.

g. (4.21.2), (4.22.13)

2. (1.) Bir şeyin yapılabilmesinin, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak.

g.-miyor (4.11.2)

geri: (9. zarf) Geriye doğru.

g.+ye (4.20.3)

getir-: (1.) Gelmesini sağlamak.

g.-ir (4.20.4)

g.-iyorum (4.20.5), (4.20.7)

gibi: (1. edat) -e benzer.

g. (4.7.6), (4.13.5), (4.16.14), (4.16.14), (4.17.4), (4.17.16), (4.17.17)

git-: (1.) Bir yere doğru yönelmek.

g. (4.8.5)

g.-eceğim (4.13.10)

g.-eceğiz (4.14.1)

g.-ecek (4.8.3)

g.-elim (4.9.3)

g.-iyor (4.8.11)

g.-iyorum (4.9.11), (4.15.10), (4.20.13), (4.21.6)

g.-iyoruz (4.15.1)

g.+me (4.9.6)

g.-mek (4.8.4)

g.mem (4.9.7)

g.-tik (4.15.13)

gir-: (1.) Dışarıdan içeriye geçmek.

g.-iyorum (4.21.15)

g.-mıyor (4.19.10)

giy-: (1.) Örtünüp korunmak için bir şeyi vücuduna geçirmek.

g.-din (4.9.1)

g.-eyim (4.8.9)

g.-iyorlar (4.12.4)

g.-iyorum (4.8.14), (4.9.8)

gör-: (1.) Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

g.-emiyorum (4.10.8)

g.-üyorum (4.19.11), (4.20.1)

göster-: (1.) Birini veya bir şeyi işaretle belirtmek.

g.-iyor (4.17.15)

göz kırp-: (1. deyim) başkasına söylediklerinin doğru olmadığını anlatmak için, yanında bulunan kimseye gözünü kapayıp açmak.

g.-ıyor (4.17.11)

güç: (2. isim) Bir olaya yol açan her türlü hareket, kuvvet, takat.

g.+üm (4.19.6)

gül-: (1.) İnsanın, hoşuna veya tuhafına giden olaylar, durumlar karşısında, genellikle sesli bir biçimde duygusunu açığa vurmak.

g.-üyor (4.14.4), (4.16.8), (4.21.1)

gülümse-: (1.) Güler gibi olmak, hafifçe gülmek.

g.-üyor (4.7.10), (4.9.4), (4.10.5), (4.18.18)

g.-üyorum (4.8.16), (4.10.6)

gün: (4. isim) Yer yuvarlağının kendi eksenini etrafında bir kez dönmesiyle geçen 24 saatlik süre.

g. (4.10.11)

g.+ü (4.15.8)

günaydın:(1. ünlem) `İyi sabahlar` anlamında sabahları söylenen bir selamlama sözü.

g. (4.7.8), (4.7.9)

güzel: (2. sıfat) İyi, hoş.

g. (4.8.16), (4.12.7)

hangi: (1. sıfat) İki veya daha çok şeyden bir tanesini belirtecek bir cevap istemek için kullanılan soru sıfatı.

h.+si (4.17.16)

harçlık: Ar.+T (1. isim) Ufak tefek gereksinimler için harcanacak para.

h. (4.11.5), (4.11.6), (4.13.11), (4.15.6)

h.+ı (4.13.5), (4.15.3), (4.21.3)

h.+larımı (4.15.6)

h.+larını (4.20.15)

hatırla-: Ar.+T. (1.) Anımsamak.

h.-madım (4.16.4)

h.-ıyorum (4.20.9)

haydi: (1. ünlem) İsteklendirmek, çabukluk belirtmek için kullanılan bir söz, hadi.

h. (4.9.7)

hayır: Ar. (1. edat) `Yok, öyle değil, olmaz` anlamlarında onamama, inkâr bildiren bir söz.

h. (4.16.3), (4.22.1)

hediye: Ar. (1. isim) Armağan.

h. (4.16.7), (4.18.1)

hem: Fa. (2. bağlaç) Birden fazla özne, tümleç veya fiili birlikte kabul etmek için, bunlardan önce yer alan kelimelerin başlarına getirilen tekrarlı bağlaç, ne ... ne ... karşısı.

h. (4.21.2), (4.21.10)

hemen: Fa. (1. zarf) Çabucak.

h. (4.9.1), (4.20.5)

hep: Fa. (2. zarf) Sürekli olarak, her zaman, daima.

h. (4.12.2)

2. (1. zarf) Hiçbiri dışta tutulmamak veya eksik olmamak üzere, bütün, tüm olarak.

h.+ımız (4.10.13), (4.11.1)

h.+imize (4.12.5)

hepsi: Fa.+T. (1. zamir) Bütünü, tamamı, tümü, cümlesi.

h. (4.14.4)

hep birlikte: Fa.+T. (1. zarf) Bir arada, beraberce, hep beraber.

h. (4.12.6), (4.12.8), (4.13.8)

her: Fa. (1. sıfat) Önüne geldiği ismin benzerlerini `teker teker hepsi, birer birer hepsi, birer birer tamamı` anlamıyla kapsayacak biçimde genelleştiren söz.

h. (4.12.6)

herhâlde: Fa.+Ar.+T. (1. zarf) Büyük bir ihtimalle.

h. (4.13.6), (4.19.14), (4.22.7)

herkes: Fa.+T. (1. zamir) İnsanların bütünü.

h. (4.9.12), (4.10.16), (4.11.7)

heyecan: Ar. (1. isim) Sevinç, korku, kızgınlık, üzüntü, kıskançlık, sevgi vb. sebeplerle ortaya çıkan güçlü ve geçici duygu durumu:

h.+la (4.7.3)

heyecanlı: Ar.+T. (1. sıfat) Çabuk, kolay heyecanlanan.

h.+yım (4.9.10)

hız: (1. isim) Çabukluk, sürat.

h.+ımla (4.19.3)

hiç: Fa. (1. zarf) Olumsuz yargılı cümlelerde fiilin anlamını pekiştiren bir söz.

h.(4.14.7)

hiç kimse: Fa.+T. (1. zamir) Bir kişi bile, kimsecik.

h. (4.19.6)

hiçbiri: Fa.+T. (1. zamir) Bir teki, biri bile.

h. (4.19.9)

hoş gel-: Fa.+T. (1.) Gelen kişiye söylenen selamlama sözü.

h.-din (4.16.2)

iç: (9. isim) Akıl, gönül, irade gibi insanın manevi varlığını oluşturan şeylerden herhangi biri.

i.+imden (4.10.12), (4.21.4), (4.21.10)

2. (1. isim) Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.

i.+inde (4.23.7)

içeri: (1. isim) İç yan, iç bölüm, dışarı karşıtı.

i.+ye (4.19.5)

için: (2. edat) Neden ve sonuç belirten bir söz.

i. (4.13.4), (4.17.12)

2. (4. edat) Özgü, ayrılmış:

i. (4.17.12)

ihtiyaç: Ar. (1. isim) Gereksinim.

i.+ımız (4.19.15)

ikram et-: Ar.+T. (1.) Konuğu bir şeyle ağırlamak, konuğa bir şey sunmak.

i.-iyor (4.10.16)

i.-iyorlar (4.15.3)

ilk: (1. sıfat) Zaman, sıra, yer ve önem bakımından ötekilerden önce gelen, son karşıtı.

i. (4.9.11) , (4.21.15)

imam: Ar. (1. isim) Cemaate namaz kıldırان kimse.

i.+a (4.10.7)

i.+ı (4.10.8)

indirim: (1. isim) Fiyatta yapılan değer düşürümü.

i. (4.18.13)

insan: Ar. (1. isim) Toplum hâlinde bir kültür çevresinde yaşayan, düşünme ve konuşma yeteneği olan, evreni bütün olarak kavrayabilen, bulguları sonucunda değiştirebilen ve biçimlendirebilen canlı.

i. (4.9.14)

i.+lar (4.9.11), (4.10.1)

i.+lara (4.10.15)

i.+ların (4.10.17), (4.19.9)

iste-: (1.) İstek duymak, arzulamak.

i.-dim (4.19.16)

i.-din (4.22.6)

i.-iyorsun (4.16.4), (4.22.1)

i.-iyorum (4.8.4), (4.9.2), (4.20.14)

iş: (1. isim) Bir sonuç elde etmek, herhangi bir şey ortaya koymak için güç harcayarak yapılan etkinlik.

i. (4.14.6)

i.+i (4.14.7), (4.15.11)

i.+im (4.13.12), (4.14.3), (4.23.4)

i.+in (4.14.5)

işaret et-: Ar.+T. (1.) Bir şeyi, bir durumu el, yüz hareketleriyle anlatmak, göstermek.

i.-iyorum (4.17.17)

işte: (2. edat) Anlatılan bir sözün sonucuna gelindiğini gösterir.

(4.22.3)

2. (3. edat) Anlatılan şeye dikkat çekmek için kullanılan bir söz.

i. (4.14.6), (4.18.13),

iyi bayramlar: (1. kalıp ifade) Bayramlarda iyi niyet dileklerini belirten bir söz.

i. (4.16.1), (4.19.13), (4.21.16)

kap: (1. isim) İçi gaz, sıvı veya katı herhangi bir maddeyi alabilen oyuk nesne.

k. (4.20.4)

k.+ı (4.20.6)

k.+larını (4.20.1)

kaç: (1. sıfat) Herhangi bir şeyin niceliğini sormak için kullanılan soru sıfatı.

k. (4.21.16), (4.16.12), (4.22.1), (4.22.4)

2. (1.) Hızla koşup bir yere saklanmak.

k.-ıyorum (4.21.13)

kadar: Ar. (1. edat) Ölçüsünde, derecesinde.

k. (4.16.7)

2. (3. edat) Dek.

k. (4.23.2)

3. (7. zarf) Miktarda, derecede.

k. (4.22.3)

kadın: (1. isim) Erişkin dişi insan, hatun.

k. (4.19.14), (4.20.7)

k.+a (4.20.7), (4.21.12)

k.+ı (4.17.17), (4.19.11)

k.+ın (4.19.11)

k.+ları (4.17.15)

kahvaltı: Ar.+T. (~kahv'altı), (1. isim) Genellikle sabahları yenilen hafif yemek.

k. (4.12.6)

k.+dan (4.12.8)

kahve fincanı: Ar.+T. (1. isim) Kahve içmeye yarayan kulplu veya kulpsuz küçük kap.

k.+nı (4.17.6)

kal-: (2.) Zaman, uzaklık veya nicelik belirtilen miktarda bulunmak.

k.-dı (4.19.3), (4.19.4)

kalabalık: Ar.+T. (1. isim) Çok sayıda insanın bir araya gelmesiyle oluşan insan topluluğu.

k. (4.13.1), (4.9.12)

kalk-: (2.) Oturma durumundan dik duruma gelmek, doğrulmak.

k.-ıyor (4.10.10)

k.-ıyorum (4.10.10), (4.19.10)

2. (3.) Uyanarak yataktan ayrılmak.

k.-ın (4.7.2)

k.-ıyorum (4.7.3)

kapı: (2. isim) Bir yere girip çıkarken geçilen ve açılıp kapanan kanat.

k.+da (4.21.8)

k.+nın (4.10.14), (4.10.14)

k.+sına (4.19.5)

k.+yı (4.12.1), (4.12.2), (4.23.1)

karanlık: (1. isim) Işık olmama durumu.

k. (4.7.5)

karşı: (1. isim) Bir şeyin, bir yerin, bir kimsenin, esas tutulan yüzünün ilerisi.

k.+mdaki (4.21.15)

k.+sındaki (4.15.15)

karşılık: (1. isim) Bir davranışın karşı tarafta uyandırdığı, gerektirdiği başka davranış.

k.+ında (4.13.5), (4.22.12)

kaybet²⁵: Ar.+T. (kay’bet-) (2.) Görünür olmaktan çıkmak, görünmez olmak.

k.-tin (4.16.2)

kenar: Fa. (1. isim) Bir şeyin, bir yerin bitiş kısmı veya yakını.

k.+a (4.22.7)

kendi: (1. zamir) İyelik ekleri alarak kişilerin öz varlığını anlatmaya yarayan dönüşlülük zamiri.

k.+me (4.8.15), (4.20.11), (4.21.5)

kez: (1. isim) Bazı sayı sıfatlarıyla birlikte kullanılarak bir olayın her bir tekrarlanışını bildiren söz.

k. (4.9.14)

kırıl-: (5.) Kırgınlık duymak.

k.-ıyorum (4.14.6)

kıyafet: Ar. (1. isim) Giysi.

k.+ler (4.8.8)

²⁵ Bağlamda “kaybol-” fiilini karşıladığı için ve Güncel Türkçe Sözlük’te “kaybet-” fiilinin tanımlarında bu anlam bulunmadığı için “kaybol-“ ifadesinin tanımı kullanılmıştır.

kız-: (4.) Öfkelenmek, sinirlenmek.

k.-acaklar (4.15.11)

k.-ıyor (4.17.8), (4.21.9)

ki: (2.2. edat) Yakınma, kınama vb. duygular anlatmak için bir cümlelin sonuna getirilen bir söz.

k. (4.19.2), (4.21.11)

kilim: Fa. (1. isim) Döşeme, divan gibi yerlere serilen, genellikle desenli, havsız, kalın yün dokuma.

k.+lerde (4.10.2)

kimse: (1. zamir) Bir kişi bile, kimsecik.

k. (4.19.8)

k.+ye (4.18.16)

kok-: (1.) Koku çıkarmak.

k.-uyor (4.7.6)

kolonya: İt. (1. isim) İçinde limon, lavanta, tütün vb. bitkilerin yağı bulunan, alkollü bir madde.

k. (4.10.16)

koltuk: (2. isim) Kol dayayacak yerleri olan geniş ve rahat sandalye.

k.+ta (4.15.15)

komşu: (1. isim) Konutları yakın olan kimselerin birbirine göre aldıkları ad.

k. (4.9.11), (4.13.9)

koridor: Fr. (1. isim) Bir yapıya girmeyi sağlayan veya odaları birleştiren genellikle dar geçit.

k.+daki (4.8.15)

kork-: (1.) Korku duymak, ürkmek, dehşete kapılmak.

k.-tu (4.19.14)

koş-: (1.) Adım atışlarını artırarak ileri doğru hızla gitmek.

k.-maya (4.20.12)

k.-uyorum (4.8.12), (4.9.9), (4.19.3), (4.19.4), (4.20.6), (4.23.1)

koy-: (1.) Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek.

k.-dum (4.8.10)

k.-uyorum (4.15.7), (4.18.4)

küçük: (2. sıfat) Yaşı daha az olan.

k. (4.16.2)

lira: İt. (1. isim) Türk para birimi.

l. (4.18.3), (4.18.6), (4.18.6), (4.18.9), (4.20.11), (4.20.13), (4.21.16), (4.22.1)

l.+lık (4.22.6)

l.+ydı (4.20.10)

lokum: Ar. (1. isim) Şekerli nişasta eriyiğini pişirip hafif ağdalaştırarak yapılan, küçük küp veya dikdörtgen biçiminde kesilen şekerleme.

l. (4.10.15)

lütfen: Ar. (1. zarf) Birinden bir şey isterken `dilerim, rica ederim` anlamında kullanılan bir söz.

l. (4.18.16)

mağaza: Fr. (1. isim) Büyük dükkân.

m.+daki (4.20.10)

m.+ların (4.15.9)

m.+nın (4.17.15)

m.+ya (4.15.10), (4.15.13), (4.21.6)

mahalle: Ar. (1. isim) Bir şehrin bir kasabanın, büyükçe bir köyün bölündüğü parçalardan her biri.

m.+de (4.15.8)

m.+dekilerle (4.19.2)

m.+yi (4.15.5)

masa: Rum. (1. isim) Ayaklar veya bir destek üzerine oturtulmuş tabladan oluşan mobilya.

m.+sına (4.12.6)

m.+ya (4.17.6)

merak et-: Ar.+T. (1.) Anlamak veya öğrenmek istemek.

m.-tim (4.22.12)

2. (2.) Kaygılanmak.

m.-me (4.9.7)

m.-tik (4.23.2)

mezar: Ar. (1. isim) Ölünün gömülü olduğu yer.

m.+daki (4.13.2)

m.+lara (4.13.2)

m.+larını (4.12.9)

mezarlık: Ar.+T. (1. isim) Mezarların bulunduğu yer, kabristan.

m. (4.12.9), (4.19.3)

m.+a (4.19.9)

m.+ın (4.19.5)

m.+taki (4.19.10)

m.+tan (4.13.7)

mı: (1. edat) Soru edatı.

m. (4.8.1), (4.8.11), (4.9.6), (4.14.1), (4.14.3), (4.16.2), (4.16.5), (4.16.7), (4.16.8),
(4.16.14), (4.16.14), (4.17.4), (4.17.8), (4.18.1), (4.18.9), (4.18.13), (4.19.15), (4.22.1),
(4.22.10), (4.23.7)

m.+sin (4.20.4)

m.+siniz (4.18.15)

m.+sun (4.16.12), (4.23.3)

mor: (2. sıfat) Kırmızı ile mavinin karışmasından oluşan renkte olan.

m. (4.16.5),

mutfak: Ar. (1. isim) Yemek pişirilen yer.

m.+ta (4.7.6)

mutlu: (1. sıfat) Mutluluğa erişmiş olan, bahtiyar.

m. (4.8.14)

mutluluk: (1. isim) Bütün özlemlere eksiksiz ve sürekli olarak ulaşılmaktan duyulan kıvanç durumu.

m.+la (4.11.7)

namaz: Fa. (1. isim) İslam'ın beş şartından biri olan ve Müslümanların günde beş vakit, dinî kurallara göre yapmak zorunda oldukları ibadet.

n.+da (4.10.7)

n.+ı (4.10.12)

nasıl: (~n'asl) T.+Ar. (1.) Bir işin ne biçimde, hangi yolla olduğunu belirtmek için kullanılan bir söz.

n. (4.16.10), (4.19.1), (4.23.2)

ne: (3.1. zamir) Hangi şey.

n. (4.14.5), (4.16.4), (4.18.12), (4.20.15), (4.22.5)

neden: (1. zarf) Bir olayı doğuran başka bir olayı sormak için kullanılan bir söz; niçin.

n. (4.9.1)

nerede: (1. zarf) 'Hangi yerde?'.

n. (4.23.4)

n.+ydin (4.23.2)

neredeyse: (2. zarf) Kısa bir süre içinde.

n. (4.19.7)

nine: (1. isim) Torunu olan kadın, büyükanne.

n.+min (4.12.8)

niye: (1. zarf) Niçin, neden.

n. (4.21.9), (4.21.11)

o: (3.1. sıfat) Uzakta olan, hakkında konuşulan kimse veya şeyi belirten bir söz.

o. (4.9.14), (4.15.10), (4.17.12), (4.19.1), (4.20.1), (4.21.5)

2. (3.2. zamir) Teklik üçüncü kişiyi gösteren bir söz.

o. (4.10.9), (4.10.9)

o.+nu (4.16.6), (4.22.1)

3. (3. zamir) İki veya daha çok şeyden, daha önce sözü geçeni gösteren bir söz.

o.+nun (4.17.17), (4.17.12)

o kadar: T.+Ar. (1. zarf) Çok fazla.

o. (4.16.7)

o sırada: (1. zarf) İçinde bulunulan zamanda.

o. (4.8.17), (4.19.10)

o yüzden: (1. zarf) Ondan dolayı.

o. (4.10.8)

oda: (1. isim) Evin veya herhangi bir yapının oturma, çalışma, yatma gibi işlere yarayan, banyo, salon, giriş vb. dışında kalan, bir veya birden fazla çıkışı olan bölümü.

o.+dan (4.8.12)

o.+ma (4.8.6)

oğul: (~oğl') Erkek evlat.

o.+um (4.7.9), (4.8.2), (4.8.5)

okşa-: (1.) Sevgi, şefkat belirtisi olarak elini bir şeyin üzerinde yavaş yavaş gezdirmek.

o.-uyor (4.10.5)

ol-: (1.) Meydana gelmek, varlık kazanmak, vuku bulmak.

o.-maz (4.14.7)

2. (2.) Gerçekleşmek veya yapılmak.

o.-madı (4.18.14)

o.-ur (4.9.6), (4.14.3), (4.18.13)

o.-uyor (4.12.2), (4.22.8)

3. (6.) Herhangi bir durumda bulunmak.

o.-luyor (4.15.10)

4. (11.) Geçmek, tamamlanmak.

o.-sun (4.8.8)

o.-acak (4.19.7)

ona: (1. zamir) O zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.

o. (4.22.12), (4.23.7)

onlar: (2. zamir) O şahıs zamirinin çokluk biçimi.

o. (4.10.18), (4.13.10)

o.+dan (4.17.16)

o.+ı (4.13.3), (4.8.9)

orada: (1. zarf) Sözü edilen yerde.

o. (4.13.3)

orta: (1. isim) Bir şeyin kenarlarından merkeze doğru yaklaşık olarak aynı uzaklıkta olan yer.

o.+daki (4.17.17)

oruç: Fa. (1. isim) Tanrı'ya ibadet amacıyla yeme, içme vb. şeylerden belli bir süre kendini alıkoyma:

o. (4.10.11)

o.+u (4.10.10)

otur-: (1.) Vücudun belden yukarısı dik duracak biçimde bir yere yerleşmek.

o.-mayalım (4.14.3)

o.-uyor (4.10.2), (4.15.16)

o.-uyorum (4.19.7)

o.-uyoruz (4.12.6)

öde-: (2.) Bir alışverişte alınan şeyin karşılığını alacaklıya vermek.

ö.-mene (4.21.2)

ö.-yeceğim (4.20.17), (4.21.4)

ön: (1. isim) Bir şeyin esas tutulan yüzü, arka karşıtı.

ö.+ünde (4.10.14)

ö.+ündeki (4.17.15)

önce: (1. zarf) İlk olarak, başlangıçta, sonra karşıtı.

ö. (4.12.4), (4.13.7), (4.15.1), (4.15.16), (4.20.7)

önceden: (1. zarf) Başlarken, başlangıçta, daha önce, evvelce.

ö. (4.11.1)

önceki: (1. sıfat) Önce olan, evvelki.

ö. (4.21.7)

öp-: (1.) Sevgi, saygı, bağlılık, teşekkür belirtmek amacıyla dudaklarını bir şeye veya birine değdirmek.

ö.-üyor (4.7.10)

öyle: (2. zarf) O yolda, o biçimde, o tarzda.

ö. (4.12.2), (4.17.13)

özür dile-: Ar.+T. (2. deyim) Yaptığı bir yanlıştan ötürü bağışlanmasını istemek.

ö.-rim (4.19.15), (4.20.2)

paket: Fr. (1. isim) İçinde bir veya birçok şey bulunan, kâğıda sarılmış veya kutuya konulmuş nesne.

p.+i (4.18.1), (4.23.7)

para: Fa. (1. isim) Devletçe bastırılan, üzerinde değeri yazılı kâğıt veya metalden ödeme aracı.

p. (4.13.5), (4.18.11), (4.20.10), (4.20.8)

p.+m (4.16.9), (4.18.13), (4.20.17)

p.+mı (4.18.4)

p.+yı (4.19.1), (4.21.3)

peki: (2. edat) Pekâlâ.

p. (4.9.3), (4.16.10), (4.17.4)

pencere: Fa. (1. isim) Yapıları veya tren, vapur vb. ulaşım araçlarını aydınlatmak, havalandırmak amacıyla yapılan, çerçeve, cam, panjur, perde gibi eklentilerle daha kullanışlı bir duruma getirilen açıklık.

p.+den (4.7.4)

poşet: Fr. (1. isim) Torba.

p.+ime (4.15.7)

rahatsız et-: Ar.+T. (1.) Rahatını bozmak, rahatını, keyfini kaçırmak.

r.-tim (4.20.2)

ramazan: Ar. (1. isim) Ay takviminin dokuzuncu ayı, üç ayların sonuncusu, oruç tutulan ay.

r.(4.9.13)

renkli: Fa.+T. (1. sıfat) Beyaz dışında başka rengi veya renkleri olan.

r.(4.20.8), (4.20.10)

saat: Ar. (1. isim) Bir günlük sürenin yirmi dörtte birine eşit, altmış dakikalık zaman dilimi.

s.+e (4.23.2)

s.+ten (4.19.8)

sabah: Ar. (3. zarf) Sabahleyin.

s. (4.10.1)

s.+ı (4.8.8)

sadece: Fa.+T. (1. zarf) Yalnızca.

s. (4.10.11), (4.15.8), (4.18.11), (4.20.16), (4.22.1)

sakın: (1. ünlem) Yalnızca.

s. (4.9.6)

salon: Fr. (1. isim) Bir evde konukları ağırlamakta kullanılan en geniş oda.

s.+a (4.12.2)

s.+da (4.23.6)

s.+dan (4.7.1)

sana: (1. zamir) Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.

s. (4.20.17), (4.21.2)

sanki: T.+Fa. (1. zarf) Farz edelim ki, güya.

s. (4.14.6)

sat-: (1.) Bir değer karşılığında bir malı alıcıya vermek.

s.-mayın (4.18.16)

say-: (1.) Bir şeyin kaç tane olduğunu anlamak için bunları birer birer elden veya gözden geçirmek.

s.-ıyor (4.18.5)

s.-ıyorum (4.22.8)

sayı: (1. isim) Sayma, ölçme, tartma vb. işlerin sonunda bulunan birimlerin kaç olduğunu bildiren söz.

s.+sını (4.22.5)

sen: (1. isim) Teklik ikinci kişiyi gösteren söz.

s. (4.16.7), (4.17.8), (4.21.9), (4.22.10), (4.23.2)

s.+in (4.14.5)

s.+inle (4.9.2)

ses: (1. isim) Kulağın duyabildiği titreşim, seda.

s. (4.20.3)

s.+i (4.7.1)

s.+ini (4.8.11)

sevin-: (1.) Sevinç duymak.

s.-miyorum (4.7.5)

sevinç: (1. isim) İstenen veya hoş giden bir şeyin olmasıyla duyulan coşku.

s.+le (4.8.6)

seyret-: Ar.+T. (~sey'r), (2.) Bir olaya karışmadan bakmak.

s.-iyorum (4.13.4)

sığ-: (1.) Bir yere bütünüyle girebilmek.

s.-mıyor (4.10.1)

sıra: (1. isim) Yan yana, art arda olan şey veya kimselerin tümü.

s. (4.10.16)

sıraya gir-: ²⁶(2.) Dizilmek.

s.-iyorum (4.11.3)

son²⁷: (1. zarf) Sonunda.

s. (4.10.13)

sonra: (1. zarf) Daha ileri bir zamanda, müteakiben, önce karşıtı.

s. (4.8.2), (4.8.13), (4.11.7), (4.12.5), (4.12.8), (4.13.11), (4.13.9), (4.15.1), (4.15.2),
(4.18.15), (4.19.8), (4.20.7)

sonuçta: (1. zarf) Sonuç olarak.

s. (4.10.10)

sonunda: (1. zarf) En son zamanda, nihayetinde.

s. (4.17.10)

sor-: (1.) Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

s.-du (4.18.14)

s.-mak (4.19.15)

s.-uyor (4.10.3), (4.17.16)

s.-uyorum (4.18.2), (4.23.4)

söyle-: (1.) Düşündüğünü veya bildiğini sözle anlatmak.

s.-di (4.17.13)

s.-üyor (4.7.3)

söz ver-: (1. deyim) Bir işi yapacağını kesinlikle bildirmek.

s.-dim (4.20.12), (4.21.5)

²⁶ “sıraya gir-“ fiilinin bağlama göre anlamı “dizil-“ fiiliyle karşılanmıştır. Güncel Türkçe Sözlük’te “sıraya gir-” tanımı “dizil-” fiilinin ikinci anlamında verildiği için “dizil-” fiili tanımı kullanılmıştır.

²⁷ Güncel Türkçe Sözlük’te “son” ifadesinde bağlamdaki tanım olmadığı ve “sonunda” ifadesi ile tanımlandığı için bu ifadenin yerine “sonunda” sözcüğünün karşılığı kullanılmıştır.

su: (1. isim) Hidrojenle oksijenden oluşan sıvı, renksiz madde.

s. (4.13.2), (4.13.4), (4.20.1), (4.20.4)

s.+ya (4.19.15)

sula-: (1.) Toprak, bitki, hayvan vb.ne su vermek.

s.-uyorlar (4.13.2)

surat: (2. isim, mecaz) Somurtkanlık, asık yüzlülük.

s.+la (4.18.10)

sus-: (1.) Konuşmasını kesmek.

s.-muyor (4.17.10)

sütlü: (1. sıfat) İçinde süt bulunan, sütle yapılan.

s. (4.7.6)

şarkı: Ar. (3. isim) Ezgi, müzik parçası, melodi.

ş.+sını (4.7.3)

şeker: Fa. (2. isim) Bu madde katılarak yapılmış lokum, akide, çikolata vb. tatlı yiyeceklerin genel adı.

ş. (4.11.5), (4.11.7), (4.13.11), (4.15.6), (4.18.8), (4.21.15), (4.21.16), (4.22.1), (4.22.1), (4.22.4), (4.22.6), (4.23.8)

ş.+leri (4.22.2), (4.22.3), (4.22.8), (4.22.8), (4.22.9)

ş.+lerimden (4.22.12)

ş.+lerimi (4.15.7), (4.21.7)

ş.+lerin (4.22.5)

şey: Ar. (1. zamir) Madde, eşya, söz, olay, iş, durum vb.nin yerine kullanılan, belirsiz anlamda bir söz.

ş. (4.10.11), (4.12.6), (4.13.6), (4.14.6), (4.16.5), (4.17.3), (4.20.12), (4.20.16), (4.20.16), (4.20.16)

şık: Fr. (2. sıfat) Güzel, modaya uygun giyinmiş olan.

ş. (4.9.12)

şimdi: (1. zarf) Şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda.

ş. (4.18.12), (4.23.8)

şişman: (1. sıfat) Vücudunun her yanı şişkin görünen (kimse).

ş. (4.17.2), (4.17.5), (4.17.8), (4.21.9)

ş.+sın (4.21.13)

şöyle: (2. zarf) Şu yolda, şu biçimde.

ş. (4.10.6)

şu an²⁸: T.+Ar. (1. zarf) Şimdi, içinde bulunduğumuz zamanda.

ş.+da (4.8.14)

tabii: Ar. (6. zarf) Elbette.

t. (4.8.5), (4.19.2), (4.20.5), (4.20.5)

takip et-: Ar.+T. (1.) Yetişmek, yakalamak veya bulmak amacıyla birinin arkasından gitmek, izlemek.

t.-iyorum (4.10.9)

tam: Ar. (1. sıfat) Eksiksiz, kesintisiz.

t. (4.22.8), (4.23.8)

2. (5. zarf) O sırada, o anda.

t. (4.8.16), (4.19.10), (4.21.7),

tamam: Ar. (5. edat) Evet.

t. (4.18.18)

tamam ol-: Ar.+T. (1.) Sona ermek, tamamlanmak.

t. uyor (4.23.8)

tane: Fa. (1. isim) Herhangi bir sayıda olan şey, adet.

t. (4.21.16), (4.22.4), (4.22.8)

tanı-: (1.) Daha önce görülen, bilinen bir kimse veya şeyle karşılaşıldığında bunun kim veya ne olduğunu hatırlamak.

t.-mıyorlar (4.10.18)

t.-mıyorum (4.10.18)

tanış-: (1.) Daha önce birbirini tanımayan kimseler birbirini tanır duruma gelmek.

t.-mamız (4.11.2)

taraf: Ar. (2. isim) Yön, yan.

t.+ındaki (4.10.14), (4.10.15)

tarif et-: Ar.+T. (1.) Tanımlamak.

t.-iyorum (4.16.11)

t.-meye (4.17.9)

tart-: (1.) Bir şeyin birim cinsten ağırlığını bulmak.

t.-iyor (4.22.2)

²⁸ “şu an” ifadesi Güncel Türkçe Sözlük’te bulunamamıştır. Bu ifadeyi karşılayan “şimdi” ifadesinin tanımı kullanılmıştır.

taş: (1. isim) Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde.

t.+ın (4.19.7)

taş-: (1.) Bir şeyi bir yerden alıp başka bir yere götürmek.

t.-yor (4.13.4)

t.-yorum (4.13.3)

tek başına: (1. zarf) Kendi kendine, yalnız olarak, münferiden.

t. (4.15.12)

tekrar: Ar. (3. zarf) Bir daha, yine, yeniden, gene.

t. (4.18.15), (4.19.2), (4.20.2), (4.22.9)

televizyon: Fr. (1. isim) Vericiden iletilen dalgaların görüntü ve ses olarak görünmesini ve duyulmasını sağlayan aygıt.

t.+un (4.7.1)

teşekkür et-: Ar.+T. (1.) Hoşnutluğunu anlatmak.

t.-iyor (4.20.7)

t.-iyorum (4.20.9)

teyze: (1. isim) Annenin kız kardeşi, ana yarisı.

t.+mlere (4.14.1), (4.15.1)

t.+si (4.17.12)

t.+ye (4.17.1)

2. (2. ünlem) Anne yaşıtı kadınlara söylenen bir seslenme sözü.

t. (4.15.16), (4.16.14), (4.17.10), (4.17.4), (4.17.6), (4.21.7), (4.21.14)

t.+ler (4.13.9)

tezgah: Fa. (1. isim) Genellikle dükkânlarda satıcıların önündeki uzun masa.

t.+a (4.18.4), (4.18.8)

t.+ta (4.15.15)

topla-: (6.) Artırıp biriktirmek.

t.-uyoruz (4.15.6)

torba: (2. isim) Genellikle plastikten veya kâğıttan yapılmış, içine öteberi koymaya yarayan taşıma gereci.

t.+mı (4.18.8)

tut-: (1.) Elde bulundurmak, ele almak.

t.-uyorum (4.9.10)

t.-uyoruz (4.10.11)

tüken-: (1.) Bitmek, sona ermek, kalmamak.

t.-iyor (4.19.6)

unut-: (2.) Bir şeyi dalgınlıkla bir yerde bırakmak.

u.-tum (4.9.6)

uy-: (5.) Bağlı kalmak, tabi olmak.

u.-acağınız (4.10.7)

uyan-: (1.) Uyku durumundan çıkmak.

u.-dı (4.8.1), (4.8.2)

uyu-: (1.) Uyku durumunda olmak.

u.-dum (4.8.10)

uzak: (6. isim) Yakın olmayan yer.

u.+ta (4.19.11)

uzat-: (3.) Bir şeyi vermek için birine yöneltmek.

u.-ıyor (4.20.8), (4.22.3)

u.-ıyorum (4.23.7)

uzun: (1. sıfat) İki ucu arasında fazla uzaklık olan.

u. (4.10.16)

üz-: (1.) Üzüntü vermek.

ü.-üyorsun (4.21.11)

üzerine: (1. zarf) Üstüne.

ü. (4.19.7)

üzgün: (1. sıfat) Üzülmüş, üzüntü duymuş.

ü. (4.18.10)

üzül-: (2.) Üzüntü duymak.

ü.-üyorum (4.18.12), (4.19.6)

vakit: (~vakt) Ar. (1. isim) Zaman.

v.+i (4.13.7)

var: (2. isim) Sahiplik bildiren olumlu ad cümleleri kuran bir söz.

v. (4.10.11), (4.10.14), (4.10.16), (4.13.12), (4.13.3), (4.14.3), (4.14.5), (4.15.15),
(4.16.9), (4.18.6), (4.19.15), (4.22.14), (4.22.4), (4.22.9), (4.23.6), (4.23.8)

v.+dı (4.9.14), (4.23.4)

2. (1.) Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak.

v.-ıyorum (4.19.5)

ve: Ar. (2. bağlaç) İki kelime veya iki cümle arasına girerek aralarında bir bağ olduğunu anlatan söz.

v. (4.7.10), (4.8.7), (4.8.8), (4.8.10), (4.8.12), (4.9.8), (4.10.13), (4.10.5), (4.11.4), (4.11.4), (4.11.5), (4.12.3), (4.12.8), (4.13.1), (4.13.11), (4.13.4), (4.13.9), (4.14.1), (4.15.13), (4.15.2), (4.15.6), (4.16.3), (4.16.8), (4.17.11), (4.17.15), (4.17.17), (4.18.1), (4.18.18), (4.18.4), (4.19.4), (4.19.6), (4.20.6), (4.20.9), (4.20.13), (4.21.12), (4.21.13), (4.21.14), (4.21.6), (4.22.1), (4.22.3), (4.22.8), (4.23.7)

ver-: (1.) Üzerinde, elinde veya yakınında olan bir şeyi birisine eriştirmek, iletmek.

v.-dim (4.22.6)

v.-ecekler (4.13.11)

v.-iyor (4.11.7), (4.21.3)

v.-iyorlar (4.11.5), (4.11.6), (4.11.6), (4.15.3)

v.-iyorum (4.22.12), (4.22.9)

v.-medim (4.21.3), (4.21.3)

ya: Ar. (2. edat) Evet.

y. (4.19.2)

yakala-: (3.) Bir kimsenin gitmesini engellemek, durdurmak.

y.-ıyor (4.21.8)

yakın: (1. sıfat) Az bir ara ile ayrılmış olan (zaman veya yer), uzak karşısı.

y.+ımızdaki (4.13.8)

yaklaş-: (1.) Arada az bir aralık kalacak biçimde ilerlemek, aradaki uzaklığı azaltmak veya büsbütün ortadan kaldırmak için ileri gitmek.

y.-ıyorum (4.19.12)

yan: (1. isim) Bir şeyin ön, arka, alt ve üst dışında kalan bölümü.

y.+ına (4.9.6)

2. (2. isim) Sağ ve solun ortak adı, yön, taraf.

y.+ımdaki (4.20.1)

y.+ımızdaki (4.10.3)

y.+ına (4.19.11)

y.+ında (4.9.9), (4.11.3)

yanak: (1. isim) Yüzün göz, kulak ve burun arasındaki bölümü.

y.+ımdan (4.7.10)

yani: Ar. (1. bağlaç) `Demek oluyor ki` anlamlarında bir söz.

y. (4.16.14), (4.18.6)

yap-: (1.) Ortaya koymak, gerçekleştirmek, oluşturmak, meydana getirmek.

y.-acağım (4.15.12), (4.18.12)

y.-acaksın (4.22.5)

y.-ıyor (4.7.7), (4.18.2)

y.-madım (4.20.16)

y.-tın (4.20.15)

2. (6.)²⁹ Herhangi bir değerde olmak.

y.-ıyor (4.18.9), (4.21.16), (4.22.1)

yaprak sarması: (1. isim) Sarma.

y. (4.15.3)

yarım: (1. sıfat) Bütün bir şeyin ayrıldığı iki eşit parçadan her biri.

y. (4.10.11)

yastık: (1. isim) Başın altına koymak veya sırtı dayamak için kullanılan, içi yün, pamuk, kuş tüyü, ot vb.yle doldurulmuş küçük minder.

y.+ımın (4.8.10)

yaş: (1. isim) Doğuştan beri geçen ve yıl birimi ile ölçülen zaman.

y.+ımı (4.10.3)

yatak: (1. isim) Uyuma, dinlenme vb. amaçlarla üzerine veya içine yatılan eşya.

y.+ımın (4.9.5)

y.+tan (4.7.3)

yeni: (1. sıfat) Kullanılmamış veya az kullanılmış olan, eski karşıtı.

y. (4.9.5), (4.9.8)

yeniden: (1. zarf) Gene, yine, bir daha, tekrar.

y. (4.21.6)

yeşil: (1. sıfat) Sarı ile mavinin karışmasından ortaya çıkan ve bu renkte olan.

y. (4.20.8), (4.20.9)

yet-: (1.) Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.

y.-mıyor (4.20.17)

yine: (3. zarf) Buna rağmen.

y. (4.12.2), (4.19.9), (4.21.4), (4.22.14)

²⁹ “yap-” fiilinde bu anlam bulunmadığı için “et-” fiilinin altıncı anlamının tanımı kullanılmıştır.

yok: (1. sıfat) Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

y. (4.8.15), (4.19.6), (4.21.14), (4.21.2), (4.22.14)

2. (4. edat) `Hayır` anlamında kullanılan bir söz.

y. (4.17.5), (4.18.14), (4.22.14)

yoksa: (1. bağlaç) `Aksi takdirde` anlamında kullanılan bir söz.

y. (4.16.14)

2. (3. bağlaç) Endişe, merak, umut gibi duyguları güçlü biçimde anlatmak için kullanılan bir söz.

y. (4.8.12), (4.16.2),

yol: (2. isim) Karada insanların ve hayvanların geçmesi için açılan veya kendi kendine oluşmuş, yürümeye uygun yer.

y. (4.9.12)

y.+da (4.20.9)

zahmet: Ar. (1. isim) Güçlük.

z.+ine (4.22.12)

zaman: Ar. (1. isim) Bir işin, bir oluşun içinde geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu süre.

z. (4.9.14)

zayıf: Ar. (1. sıfat) Sıksa, cılız.

z. (4.17.1), (4.17.3)

ziyaret et-: Ar.+T. (1.) Birini görmeye gitmek.

z.-eceğiz (4.13.8)

2. (2.) Bir yeri görmeye gitmek.

z.-iyoruz (4.12.9)

ziyaretçi: Ar.+T. (1. isim) Ziyaret eden, ziyarete giden kimse.

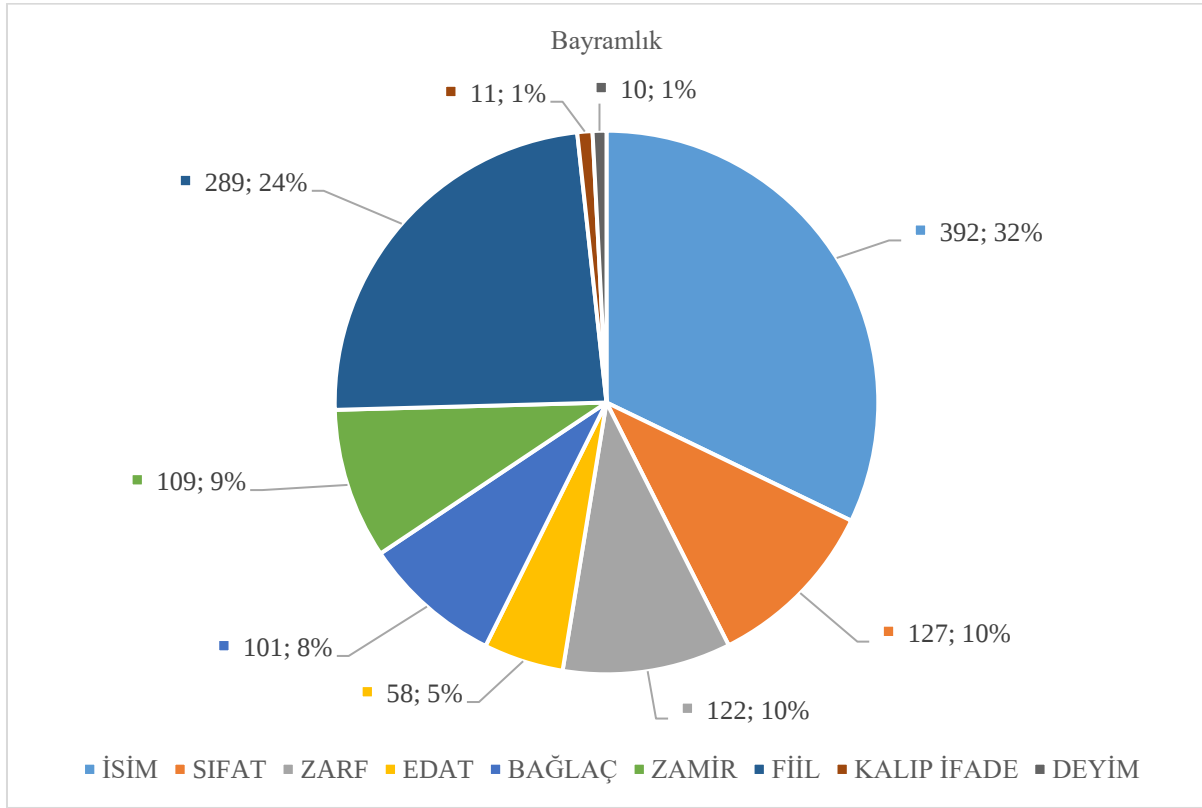
z.+ler (4.13.4)

zor: (5. zarf) Güçlkle.

z. (4.15.14)

Şekil 4

Bayramlık adlı hikâye kitabında kullanılan sözcük türleri, sözcük sayıları ve sözcük türlerinin yüzdelik dilimleri

Şekil 4'te "Bayramlık" adlı hikâye kitabında kullanılmış sözcük türleri, sözcük türlerinin toplam sözcük sayısına oranları yüzdelik dilimlerle gösterilmiştir. Şekil 4'e göre "Bayramlık" adlı hikâye metninde toplamda 392 adet isim kullanılmıştır. Bu sayının toplam sözcük sayısına oranı %32 olarak belirlenmiştir. İkinci olarak %24 oranında toplamda 289 adet fiil kullanılmıştır. Hikâye metninde incelenmiş olan diğer üç hikâye metninden farklı olarak yüzdelik olarak ikinci sırayı fiiller almıştır. Diğer hikâye metinlerinde sıralama isimler ve sıfatlar olarak devam ederken "Bayramlık" adlı metinde isimler birinci sırayı alırken, fiiller ikinci sırayı almış ve sıfatlar üçüncü sırada yer almıştır. Hikâye metninde toplamda %10 oranında 127 adet sıfat en çok kullanılan üçüncü sözcük türü olarak saptanmıştır. Ardından bu sıralamayı %9 oranıyla zamirler takip etmiştir. Hikâye metninde toplamda 109 adet zamir kullanıldığı görülmektedir. "Bayramlık" adlı hikâye metninde beşinci sırada 122 adet zarf kullanılmıştır. Zarfların kullanım oranı ise %10 olarak belirlenmiştir. Bağlaçlar bu sırayı takip ederek altıncı sırada yer almış, hikâyede toplamda 101 adet bağlaç kullanılmıştır. Bağlaç türündeki sözcüklerin tüm sözcük türlerine oranı %8 olarak saptanmıştır. Hikâyede toplamda kullanılan edat sayısı 58, bu sayının genel sözcük türü sayısına oranı %5'tir. Deyimler ve

kalıplaşmış ifadeler ise diğer hikâyelerde olduğu gibi sayıca azdır. Hikâyede toplamda 11 kalıp ifade, 10 deyim kullanıldığı görülmektedir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde sözcük öğretimi A1 itibarıyla başlamakta, temel ifadeler ilk haftadan itibaren öğretilmeye başlanmaktadır. Sözcük öğretiminin tekrara dayalı ve pekiştirme yoluyla öğretilmesi kalıcılığı doğrudan etkilediği için ders esnasında öğretilen sözcüklerin ders dışında da çeşitli eğitim materyalleriyle birlikte hedef kitleye kavratılması amaçlanmaktadır. Buna yönelik olarak hazırlanan hikâye setleri seviyeye uygun sözcüklerle donatıldığında dil öğretimi hedeflenen kitleyi tekrara maruz bıraktığı için öğrenme kaçınılmaz olmaktadır. Bu aşamada sözcük türlerinin kullanım sıklığının da önemi ortaya çıkmaktadır. Temel seviye olan A1-A2 düzeyinde öğretilmesi hedeflenen sözcüklerin basitten karmaşığa cümle yapısıyla öğretildiği varsayıldığında öncelikli sözcük türlerinin isimler ve fiiller olduğu ortaya çıkmaktadır. “Bayramlık” adlı hikâye kitabında da sözcük türlerinin kullanım sıklığı incelendiğinde isimlerin, sözcük türünde yüzdelik oranının en üst seviyede, fiillerin ise ikinci sıklıkta olduğu anlaşılmaktadır. Bu da genel anlamda hikâye metninde kazanımlara uygun sözcük türlerinin doğru sıklıkta kullanıldığını göstermektedir. Ancak incelenmiş diğer kitaplardaki gibi kalıplaşmış ifadelerin az kullanılması, deyimlerin ise temel seviyedeki kazanımlara aykırı olması sebebiyle yer verilmemesi gerekirken kullanılması hikâye metninde olumsuz yargılar oluşmasına neden olmaktadır. “Bayramlık” adlı hikâye kitabındaki diğer sözcük türleri incelendiğinde ise yüzdelik dilimlerin analiz edilmiş hikâye kitaplarıyla benzerlik gösterdiği görülmektedir.

Tablo 6

Bayramlık adlı hikâye kitabında kullanılan sözcüklerin TDK sözlükteki anlam sıralama sayıları ve yüzdelik dilimleri

	1. Anlam	2. Anlam	3. Anlam	4. Anlam	5. Anlam	6. Anlam	7. Anlam	8. Anlam	9. Anlam	10. Anlam	Diğer Anlam	TOPLAM
İsim	308	73	5	2	0	1	0	0	3	0	0	392
	78,57%	18,62%	1,28%	0,51%	0,00%	0,26%	0,00%	0,00%	0,77%	0,00%	0,00%	
Sıfat	91	16	0	0	1	19	0	0	0	0	0	127
	71,65%	12,60%	0,00%	0,00%	0,79%	14,96%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	
Zarf	69	14	27	1	5	4	1	0	1	0	0	122
	56,56%	11,48%	22,13%	0,82%	4,10%	3,28%	0,82%	0,00%	0,82%	0,00%	0,00%	
Edat	34	16	3	4	1	0	0	0	0	0	0	58
	58,62%	27,59%	5,17%	6,90%	1,72%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	
Bağlaç	19	44	38	0	0	0	0	0	0	0	0	101
	18,81%	43,56%	37,62%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	
Zamir	94	13	2	0	0	0	0	0	0	0	0	109
	86,24%	11,93%	1,83%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	
Fiil	234	34	7	3	3	5	0	0	0	0	3	289
	80,97%	11,76%	2,42%	1,04%	1,04%	1,73%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	1,04%	
Kalıp İfade	11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	11
	100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	
Deyim	8	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10
	80,00%	20,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	
TOPLAM	868	212	82	10	10	29	1	0	4	0	3	1219
	71,21%	17,39%	6,73%	0,82%	0,82%	2,38%	0,08%	0,00%	0,33%	0,00%	0,25%	

“Bayramlık” adlı hikâye kitabındaki sözcük türlerinin metin bağlamında TDK’ye göre kaçınıcı anlamda kullanıldıkları incelenmiş, analiz edilmiş; sonuçlar tablo 6’da yüzdelik dilimleriyle ve sayılarla gösterilmiştir.

Tablo 6 incelendiğinde “Bayramlık” adlı hikâye kitabında toplamda 1219 sözcük kullanıldığı görülmektedir. Bu sözcük türlerinin %71,21’i (868 sözcük) birinci anlamıyla kullanılmıştır. %12,39’u (212 sözcük) ikinci anlamıyla, %6,73’ü (82 sözcük) üçüncü anlamıyla, %0,82’si (10 sözcük) dördüncü anlamıyla, %0,82’si (10 sözcük) beşinci anlamıyla, %2,38’i (29 sözcük) altıncı anlamıyla, %0,08’i (1 sözcük) sekizinci anlamıyla, %0,33’ü (4 sözcük) dokuzuncu anlamıyla ve %0,25’i (3 sözcük) onuncu anlamdan sonraki anlamlarıyla kullanılmıştır. Sözcük türlerinin en büyük yüzdesi birinci anlamda olduğu için hikâyenin A1-A2 seviyesi için orta düzeyde anlaşılır olduğunu söylemek mümkün olacaktır. Aşağıda sözcük türlerine göre yorumlamalar yapılacak ve bu yorumlamalar ile hikâye kitabı analizi incelenecektir.

Tablo 6’ya göre hikâye metninde toplamda 392 isim kullanılmıştır. 392 ismin toplamda 208 tanesi yüzdelik oranla %78,57’si birinci anlamında kullanılmıştır. 73 isim ikinci anlamında kullanılmıştır. Toplam sayıya oranı ise %18,62’dir. Toplamda 5 isim ise üçüncü anlamında

kullanılmıştır. Yüzdelik oranı %1,28 olarak saptanmıştır. Dördüncü anlamında kullanılan isim sayısı 2, bu sayının yüzdelik oranı ise %0,51'dir. Beşinci anlamında kullanılan isim saptanmamıştır. Altıncı anlamında yalnızca 1 isim türünde sözcük kullanıldığı belirlenmiştir. Bu sayının yüzdelik oranı ise %0,26 olarak saptanmıştır. Yedinci ve sekizinci anlamında isim kullanılmamıştır ancak dokuzuncu anlamda 3 isim kullanıldığı görülmektedir. Bu sayının toplam isim sayısına oranı ise 0,77'dir. Diğer anlamlarda ise isim kullanılmadığı görülmektedir. Dokuzuncu anlamda kullanılan isim türündeki sözcük 'iç' sözcüğüdür. Metin bağlamında İnsanın kalbi, aklı gibi anlamlar yüklenen 'iç' kelimesinin TDK'deki anlam sıralaması 9 olarak saptanmıştır. Hikâyede bu sözcük yerine anlamı ifade eden daha basit bir isim kullanılması hikâyeyi seviyeye daha uygun kılacaktır. Bunun haricinde seviyeyi çok fazla zorlayıcı anlamlar olduğu saptanmıştır. Bu durum hikâyedeki isim türündeki sözcüklerin seviyeye uygun olduğunu göstermektedir.

Tablo 6 incelendiğinde toplamda 127 adet sıfat kullanıldığı görülmektedir. Sıfatların %71,65'i toplamda 91 sıfat birinci anlamında kullanılmıştır. %12,60'ı ikinci anlamında kullanılmıştır. Toplamda 16 adet sıfatın ikinci anlamda kullanıldığı tespit edilmiştir. Üçüncü ve dördüncü anlamı karşılayan sıfat kullanılmadığı tespit edilmiş, beşinci anlamında 1 adet sıfat kullanıldığı saptanmıştır. Beşinci anlamda kullanılan 1 sıfatın tüm sıfatlara oranı %0,79'dur. Yedinci, sekizinci, dokuzuncu, onuncu anlamları ve diğer sonraki anlamları karşılayan sıfat kullanılmadığı tablo 6'da görülmektedir. Ancak altıncı anlama bakıldığında toplamda 19 adet sıfat kullanıldığı belirlenmiştir. %14,96 oranında kullanılan 19 sıfatın altıncı anlama gelmesinin sebebi belgisiz sıfat olarak kullanılan 'bir' sözcüğünün TDK'de altıncı anlamı karşılamaından kaynaklıdır. A1-A2 seviyelerinde temel anlamda kullanılan 'bir' sayısı, sayı sıfatı veya isim anlamlarıyla öğretilmektedir. Bunun yanında belgisiz sıfat olarak öğretilen 'bir' sözcüğü daha çok sezdirilerek öğretilmekte, öğrencilere doğrudan anlatılmamaktadır. Hikâyede kullanılan 19 adet belgisiz sıfat anlamını karşılayan 'bir' sözcüğü analizdeki oranların dengesizleşmesine sebep olsa da A1-A2 seviyelerinin anlayabileceği temel düzeyde bir sözcük olduğu için hikâyenin seviyeye uygunluğunu olumsuz yönde etkilememiştir yorumunu yapmak mümkündür.

Tablo 6'ya göre "Bayramlık" adlı hikâyede toplamda 122 zarf kullanıldığı görülmektedir. Zarf türündeki sözcüklerin 69 tanesinin (%56,56) birinci anlamında kullanıldığı saptanmıştır. 14 zarfın (%11,48) ikinci anlamında, 27 zarfın (%22,13) üçüncü anlamında, 1 zarfın (%0,82) dördüncü anlamında, 5 zarfın (%4,10) beşinci anlamında, 4 zarfın (%3,28) altıncı anlamında, 1 zarfın (%0,82) yedinci anlamında ve yine 1 zarfın (%0,82) dokuzuncu anlamında kullanıldığı görülmektedir. Zarf türündeki sözcüklerin anlamlarına göre kullanım oranları

incelendiğinde birinci anlamında kullanılan zarfların yüzdelik oranının en yüksek verileri ifade ettiği söylenebilir. İkinci anlamda azalan oranlar üçüncü anlamında kullanılan zarflar ile yükselmiştir. Bu analizlere göre yedinci ve dokuzuncu anlamda kullanılan zarfların A1-A2 seviyeleri için zorlayıcı olduğu söylenebilir ancak bu anlamların yüzdeleri düşük olduğu için hikâyenin seviyeye uygunluğunu düşük oranda olumsuz etkilemiştir. Genel olarak Tablo 6 incelendiğinde zarf türündeki sözcüklerin A1-A2 D-AOBM söz varlığı kazanımlarına uygun olduğunu söylemek mümkündür.

A1-A2 seviyeleri için hazırlanmış “Bayramlık” adlı hikâye kitabında toplamda 58 edat kullanıldığı görülmektedir. Tablo 6 incelendiğinde edat türündeki sözcüklerin 34’ü (%58,62) birinci anlamında, 16’sı (%27,59) ikinci anlamında, 3’ü (%5,17) üçüncü anlamında, 4’ü (%6,90) dördüncü anlamında ve 1’i (%1,72) beşinci anlamında kullanılmıştır. Sonraki anlamları karşılayan edat bulunmamaktadır. Kullanılan edat türündeki sözcüklerin ortalama %85’inin birinci ve ikinci anlamı karşılamaktadır. Metin incelendiğinde Türkçede sıklıkla kullanılan ‘için’ edatının TDK’de metin bağlamını karşılayan anlamının ikinci sıralamada verildiği saptanmıştır. Aynı şekilde ‘evet’ sözcüğünün de bağlamı karşılayan anlamının TDK’de ikinci anlamında karşılık bulduğu belirlenmiştir. Bu sözcükler A1-A2 seviyelerinde sıklıkla kullanıldığı için metinde zorlayıcılık oluşturmayacağından seviyeyi zorlayıcı nitelikte olduğu söylenemez. Üçüncü anlamda kullanılan edatlar ise ‘kadar ve işte’ edatlarıdır. Metin akışı içinde anlaşılabilirliği zorlamadığı görülen bu edatların üçüncü anlamda tanımlanmış olması yabancılara Türkçe öğretimi açısından ele alındığında zorlayıcı gibi gözükse de temel dil bilgisi kurallarında öğretildikleri için bu edatlar da anlamayı zorlaştıran unsurlardan değildir. Dördüncü anlamda 4 adet edat kullanıldığı görülmektedir. ‘Yok’ ve ‘için’ sözcükleri metin bağlamı ele alındığında TDK’de dördüncü anlamda edat olarak verilmiştir. Genel olarak bu sözcükler de anlamlarını anlaşılır düzeyde karşılayacak şekilde kullanıldıkları için zorlayıcı nitelik oluşturmamışlardır.

Dil öğretiminde bağlaçların öğretimine ilk temel seviyeden itibaren başlanmaktadır. “Bayramlık” adlı hikâye kitabında toplamda 101 adet bağlaç kullanılmıştır. Bu bağlaçların 19’u (%18,81) TDK sözlükte birinci anlamda karşılık bulmuştur. 44’ü (%43,56) ikinci anlamında kullanılmış ve 38’i (%37,62) üçüncü anlamında kullanılmış; üçüncü anlamında kullanılan bağlaçlar yüzdelik sıralanmış oranların dengesini bozmuştur. Bu olumsuz yapıyı sıralamanın sebebi diğer hikâye kitaplarıyla benzerlik göstermektedir. “Bayramlık” adlı hikâyede de ‘de-da’ bağlacı TDK’de sözcük türleri arasında üçüncü sıraya yerleşmiştir. Bu sebeple yüzdelik oran üçüncü anlamında yığılma göstermiştir ancak genel olarak bağlaçların kullanımı A1-A2 seviyesine uygundur.

Tablo 6 incelendiğinde 109 adet zamir kullanıldığı görülmektedir. Zamirlerin 94'ü (%86,24) bağlamsal anlamı göz önünde bulundurulduğunda TDK sözlüğüne göre birinci anlamıyla kullanılmıştır. 13 zamir (%11,93) ikinci anlamında ve 2 zamir (%1,83) üçüncü anlamında kullanılmıştır. Hikâye kitabı incelendiğinde 'O' zamininin sıklıkla kullanıldığı belirlenmiştir ve yine ismin yerini tutacak anlamı taşımaktadır ancak 'uzakta olan bir kişiden bahsetme' anlamını TDK üçüncü anlam olarak aldığı için 2 adet üçüncü anlamı karşılayan zamir kullanıldığı görülmektedir. Fakat bu durum A1-A2 seviyelerinde zamir tanımı içinde anlatıldığı için seviyeyi zorlayacak unsurlar olarak değerlendirilmemektedir.

Tablo 6'ya göre hikâye metninde toplamda 289 fiil kullanılmıştır. 234 (%80,97) fiilin birinci anlamında, 34 (%11,76) fiilin ikinci anlamında, 7 (%2,42) fiilin üçüncü anlamında, 3'er (%1,04) tane fiilin dördüncü ve beşinci anlamında, 5 (%1,73) altıncı anlamında ve son olarak 3 (%1,04) fiilin de onuncu anlamdan sonraki diğer anlamlarında kullanıldığı belirlenmiştir. Hikâye metinlerinde fiil seçimine dikkat edilmesi, seviyeye uygun ders esnasında kullanılan fiillerin ve kullanılan fiillerin bağlamsal anlamının tanımına uygun şekilde tekrar edilmesi söz varlığı kazanımlarını destekleyici olacaktır. Pekiştirici nitelik taşıyacak ve hedef kazanımların öğrenciye kazandırılmasını kolaylaştıracaktır. Tablo 6'daki verilen analizi yapıldığında fiillerinin ortalama %90'ının birinci ve ikinci anlamlarında kullanılmış olması hikâye metnine destekleyici materyal açısında olumlu bir nitelik kazandırmıştır. Ancak tablo incelendiğinde A1-A2 seviyesine uygun olmadığı görülen 3 fiil kullanıldığı görülmektedir. Onuncu anlamından sonraki anlamları karşılayan bu fiil "ol-" ve "dayan-" fiilleridir. "ol-" fiili metinde 'bir şeyin gerçekleşmesi' anlamında kullanılmıştır. Burada A1-A2 seviyesine daha uygun olan bir fiil tercih edilmesi anlamın daha kolay anlaşılır olmasını sağlayabilirdi. İkinci fiil olan "dayan-" fiili ise 'sabretmek, tahammül etmek' olarak tanımlanmış ve TDK'de bu tanıma da onuncu anlamın da alt sıralarında rastlanmıştır. Bu da anlatımı güç hâle getirmiş ve seviyeye uygun fiil kullanıldığını göstermiştir.

Tablo 6'ya göre hikâye metnin toplamda 11 tane kalıplaşmış ifade kullanılmış ve tüm bu ifadelerin hepsi birinci anlamında kullanılmıştır. Birinci anlamında kullanılması hikâyeyi A1-A2 seviyesi kazanımlarına uygun kılarken yalnızca 11 adet kalıplaşmış ifade kullanılması seviye için yetersiz kalıp ifade kullanıldığını göstermiştir.

A1-A2 söz D-AOBM kazanımları incelendiğinde bu seviyelerde mecaz kullanımlardan kaçınılması gerektiği anlaşılmaktadır. Ancak şu ana kadar incelenmiş olan Anadolu Hikâyeleri Dizisi içindeki kitapların tümünde seviye A1-A2'ye hitap etmesine rağmen deyim kullanıldığı görülmüştür. Hatta deyim sayıları ve kalıplaşmış ifade sayılarının birbirine yakın olduğu saptanmıştır. Metin incelendiğinde hikâyede 8 (%80) deyim birinci anlamında, 2 (%20) deyim

ikinci anlamında metne işlenmiştir. Kalıp ifadeler ise toplamda 11 tanedir. A1-A2 temel seviyede kalıp ifadelere sıkça yer verilmesi gerekip, deyimlerden uzak durulması gerekirken hikâyedeki deyim ve kalıp ifadelerin birbirine sayı-oran olarak yakın oldukları saptanmıştır. Temel seviyede bu denli mecaz içerik kullanılması da hikâyenin seviyeye uygunluğunu olumsuz yönde etkilemiştir, diyebiliriz.

4.5. Yunus Emre Enstitüsü “Anadolu Hikâyeleri Dizisi” 5. Kitap Bir Bardak Çay

4.5.1. Bir Bardak Çay paragraf dizini

7. SAYFA

1. Salih Bey'le Ayşe Hanım sabah altıda kalktılar.
2. Birlikte kahvaltı hazırladılar. Çocukları Gökçe ve Turan, henüz uykudaydı. Ayşe Hanım önce Gökçe'ye sonra
3. Turan'a seslendi. Turan yataktan hemen kalktı ve
4. elini yüzünü yıkadı. Kahvaltı masasına geldi. Salih Bey:
5. – Turan, sınavların nasıl geçti?
6. – Güzeldi baba!
7. – Ankara'ya ne zaman döneceksin?
8. – Bir hafta sonra...

8. SAYFA

1. Bu sırada Ayşe Hanım, Gökçe'yi uyandırmaya çalıştı:
2. – Gökçe, kızım kalk haydi! Herkes seni bekliyor.
3. Geç kalacağız, dedi.
4. Gökçe çok yorgun ve uykusuzdu. Gözlerini açmadı.
5. – Anne ben kahvaltı etmeyeceğim. Beni kahvaltıdan
6. sonra uyandır!
7. Ayşe Hanım, mutfığa gitti ve kahvaltı masasına oturdu.
8. – Biz başlayalım. Afiyet olsun.
9. Salih Bey "Bir haftadır çok yoruldu." dedi.
10. Gökçe, lise son sınıf öğrencisiydi. Bir haftadan beri
11. okuldan sonra çay bahçesine gidiyor. Orada akşama
12. kadar çay topluyor.

9. SAYFA

1. Dün cumartesiydi. Bu yüzden Gökçe, bütün gün
2. çay bahçesindeydi. Bugün de orada olacak. Abisi
3. Turan ise sınavlardan sonra memleketine geldi. Turan için
4. çay toplamak çok eğlenceli bir işti.
5. Kahvaltıdan sonra Gökçe de ailesine katıldı. Çay

6. makaslarını, çuvalları aldılar ve bahçeye indiler. Çay
7. işçileri de geldi. Salih Beylerin çay bahçesi çok büyüktü.
8. Fakat komşuların bahçeleri de büyüktü. Herkese işçi
9. lazımdı. Bu yüzden Salih Bey, sadece on işçi buldu.

10. SAYFA

1. Herkes bahçeye geldi. Saat tam sekizde işe
2. başladılar. Yerler çamurdu. Çay bahçesi çok dikti.
3. Bu yüzden orada hareket etmek çok zordu. Gökçe bugün çok
4. yavaştı. Çay makasını zor kaldırdı. İlk anda
5. ellerinde bir acı hissetti. Bahçede eldiven taktı ama yine de
6. parmakları şişmişti. Akşama kadar çay makası
7. kullanmak zor bir işti.
8. Normal şartlarda çayın en üstünden iki buçuk
9. yaprak kesiyorlar. Fakat makas bugün Gökçe'nin elinden
10. kayıyor ve o, her seferinde daha fazla yaprak kesiyor.

11. SAYFA

1. Durdu. Eldivenlerini çıkardı ve ellerine baktı.
2. Parmakları daha da şişmişti. Bir çaydan, çıplak elleriyle
3. iki buçuk yaprak kopardı. Yaprakları avucuna aldı ve
4. "Kim bilir, bu yaprakların çayını kim, nerede içecek!"
5. diye düşündü.
6. Gökçe, eldivenlerini yeniden giydi. Makasını eline
7. aldı. Yaklaşık yarım saat çay kesti. Sonra hızlandı.
8. Ellerin acısını unuttu. Tam bu sırada babası
9. yanına geldi:
10. - Kızım sen ne yapıyorsun?
11. Gökçe şaşırdı.
12. – Çay topluyorum.
13. – Bugün beyaz çay için tomurcuk toplayacağız. Dün
14. söyledim. Beni duymadın mı?
15. – Affedersin baba. Unuttum.
16. Salih Bey yeniden çay sırasına döndü. Gökçe'nin
17. canı biraz sıkıldı.

12. SAYFA

1. Beyaz çay için çayların en üstündeki tomurcuklar
2. toplanıyor. Tomurcukları toplamak zor oluyor.
3. Tomurcukların sayısı, normal çay için toplanan
4. yapraklardan daha az. Bu yüzden beyaz çay, yeşil ve siyah
5. çaydan daha pahalı.
6. Gökçe, o anda bir şey hatırladı. Bu, çok faydalı bir
7. çaydı. Fakat beyaz çayı az sayıda insan içiyor:
8. İmparatorlar gibi... Bu yüzden diğer adı, "imparator
9. çayı"ydı.
10. Gökçe, "Sadece beyaz çay için imparator olmak
11. isterim." diye düşündü. Kendine güldü. Sonra da
12. "Artvin'in bu dağ köyünde çay toplamak, imparator
13. olmaktan daha güzel." diye düşündü. Çünkü
14. Gökçe burada, doğanın içindeydi. Burada mutluydu.
15. Ayşe Hanım, saat onda eve gitti ve yemek hazırladı.
16. Bahçedekiler saat on ikiye kadar çay topladılar ve
17. sonra yemek molası verdiler. Gökçe, yemekten sonra
18. çay demledi. Oradaki herkese çay ikram etti.
19. Bu sırada çay hakkında bir sohbet vardı. İşçilerden biri Salih
20. Bey'e sordu:

13. SAYFA

1. – Salih Bey, biz çayı kaç ülkeye satıyoruz, biliyor
2. musun?
3. – Yaklaşık doksan ülkeye satıyoruz. Belçika, Japonya,
4. Gana, Çin ve daha birçok ülke...
5. – Çin mi?
6. – Evet. Neden şaşırdın?
7. – Çay dünyaya oradan yayıldı. Japonya'da da çayın
8. tarihi çok eski değil mi? Oralarda da çok fazla çay
9. yetiştiriyor.
10. – Evet, doğru. Ama Türk çayının bir özelliği var.
11. Bu yüzden değerli...
12. – O özellik nedir?
13. – Birçok ülkede çay yetiştiriyor. Hepsinde de tarım ilacı

14. kullanıyorlar. Ama biz kullanmıyoruz. Sence bunun

15. sebebi nedir?

16. –Bilmiyorum Salih Bey. Nedir?

14. SAYFA

1. Kış mevsimini hatırla! O zaman çay çiçeği açıyor.
2. Üzerine kar yağıyor. Dünyanın başka hiçbir
3. ülkesinde çay çiçeğinin üzerine kar yağmıyor. Yani çaydaki
4. mikroplar, doğal yollarla ölmüyor. Bu yüzden onlar
5. tarım ilacı kullanıyorlar. Oysa kar, buradaki çayın
6. mikrobunu öldürüyor. Bu durum, Türk çayını doğal
7. ve değerli yapıyor.

15. SAYFA

1. Salih Bey anlattı, oradakiler dinledi. Bu sırada
2. Gökçe, sürekli çay getirdi. Sonunda kendine de bir bardak
3. çay koydu. Fakat bir saatlik mola bitti. Ayşe Hanım:
4. – Kızım sen çayını iç, sonra gel, dedi.
5. Ama Gökçe beklemedi. Kalktı. Herkesle birlikte
6. bahçeye indi. Yeniden işe başladılar. Gökçe artık daha
7. hızlıydı. Bir ara, ellerine bakmak istedi. Eldivenlerini
8. yeniden çıkardı. Parmakları iyice kızarmıştı.

16. SAYFA

1. Çıplak elleriyle bir yaprak kopardı. "Kim bilir, bu yaprağın
2. çayını kim, nerede içecek!" diye düşündü.
3. Gökçe eldivenlerini giydi ve yeniden işe başladı.
4. Bu sırada Turan'ı gördü. Turan, bahçedekilere
5. yağmurluk getirdi. Gökçe'nin yanına geldi ve ona da bir
6. yağmurluk verdi. Gökçe gökyüzüne baktı. Kara
7. bulutları o zaman fark etti. İlk damlaları yüzünde hissetti.
8. Sonra birden şiddetli bir yağmur başladı. Herkesin
9. üzerinde yağmurluk vardı. Gökçe de yağmurluğunu
10. giydi. Yağmur son günlerde hep çok şiddetliydi. Ama
11. daha çok işleri vardı. Sonra bu çayları, çuvallara
12. dolduracaklar. Çuvalları çelik halatlara bağlayacaklar.
13. Aşağıdaki düz araziye indirecekler. Üstelik bu işi,

14. her gün tekrar edecekler. Çay bitecek ve onlar da
15. çuvaları kamyonlara yükleyecekler. Çaylar fabrikaya
16. gidecek ve orada işlenecek. Bütün bunlar için vakit çok
17. azdı. Çayları toplama zamanı önemliydi. Bu yüzden
18. Salih Bey:

17. SAYFA

1. Haydi, çabuk olun! Çaylar dallarda uzun süre
2. kalmasin! Yağmurdan sonra kurur ve yerdeki şu
3. otlardan farkı kalmaz. Bu bahçeden hiç
4. para kazanamayız, dedi.
5. Yağmur akşama kadar devam etti. Bu da işi
6. yavaşlattı. Bu yüzden yağmura rağmen mola vermediler.
7. Sonunda çayları çuvalara koydular. Aşağıdaki düz
8. araziye indirdiler. Vakit geldi ve çay bahçesinden
9. çıktılar. İşçiler mutluydu. Çünkü bir günlük daha
10. paraları birikti. Salih Bey ve ailesi mutluydu. Çünkü bir
11. günlük daha çay işini bitirdiler.

18. SAYFA

1. Salih Bey ve ailesi eve döndüler. Yıkandılar ve
2. akşam yemeği yediler. Ayşe Hanım masayı topladı. Salih
3. Bey de bu sırada çay demledi. Turan ile Gökçe, çok
4. yorgundu. Yorgunluktan gözleri kapandı. Ayşe
5. Hanım çay getirdi.
6. – Çocuklar uyumayın, çaylarınızı için!
7. Yorgunluğunuz geçer.

19. SAYFA

1. Turan'la Gökçe çaylarını aldılar. Turan çayını içmeye
2. başladı. Gökçe, çok yorgundu ve elleri hep yaraydı.
3. Bardağı tutacak gücü yoktu.
4. – Birazdan içeceğim, dedi ve çayını masanın üzerine
5. koydu.
6. Ellerine baktı. Aklına yine aynı soru geldi:
7. "Kim bilir..." Sorusu yarım kaldı. Elleri dizlerinin üzerinde,
8. koltukta uyudu. Rüyasında yine çay topladı. En çok

9. çayı o topladı. Çayları, Türkiye'nin ve dünyanın her
10. yerine ulaştı. Milyonlarca insan onun çaylarını içti.
11. Gökçe, bir anda hepsini gördü. Ellerini uzattı ve
12. onlara şöyle dedi: "O çayları, bu ellerimle topladım.
13. Yorgunum ve ellerim acıyor. Ben de bir bardak çay
14. içebilir miyim?" Rüyasındaki bütün insanlar, aynı anda,
15. ona çay uzattılar. O sırada babasının sesini duydu:
16. – Gökçe, kalk güzel kızım! Haydi, yatağına git!

20. SAYFA

1. Gökçe birden uyandı.
2. – Çaylar nerede, diye sordu.
3. Babası:
4. – Biz içtik. Senin çayın masada duruyor, dedi.
5. Aslında o, az önceki çayları sordu. Sonra anladı.
6. Hepsi rüyaydı. Masadaki bardağa dokundu. Çay soğuktu.
7. Kalktı. Kapıya kadar yürüdü ve durdu. Babasına
8. döndü ve şöyle dedi:
9. – Baba, imparator olmak ister misin?
10. Babası önce şaşırdı, sonra da güldü ve şöyle dedi:
11. –Bilmiyorum kızım. İsterim galiba. Neden sordun?
12. – Ben de isterim. Ama sadece birkaç dakika...

21. SAYFA

1. – Neden birkaç dakika? O sürede ne yapacaksın?
2. – Hiç. Günlerdir çay topluyorum ama çay içecek
3. vaktim olmuyor. Sadece bir bardak çay içeceğim.

4.5.2. Bir Bardak Çay sözcük dizini

abi: (1. isim) Büyük erkek kardeş, ağa.

a.+si (5.9.2)

acı: (3. isim) Herhangi bir dış etken dolayısıyla duyulan rahatsızlık.

a. (5.10.5)

a.+sını (5.11.8)

(2.) Acılı, ağrılı olmak.

a.-yor (5.19.13)

aç-: (1.) Bir şeyi kapalı durumdan açık duruma getirmek.

a.-madı (5.8.4)

ad: (1. isim) İsim.

a.+ı (5.12.8)

afedersin: (1. kalıp ifade) Özür dilemek için söylenen bir söz.

a. (5.11.15)

afiyet olsun: Ar.+T. (1. kalıp ifade) 'Ağız tadıyla yiysin.' anlamında söylenen bir iyi dilek sözü.

a. (5.8.8)

aile: Ar. Evlilik ve kan bağına dayanan, karı, koca, çocuklar, kardeşler arasındaki ilişkilerin oluşturduğu toplum içindeki en küçük birlik.

a.+si (5.18.1)

a.+sine (5.9.5)

akla gel-: (~ak'la gel) Ar.+T. (1. deyim) Hatırlamak.

a.-di (5.19.6)

akşam: (1. isim) Güneşin batmasına yakın zamandan gecenin başlamasına kadar olan vakit.

a. (5.18.2)

a.+a (5.8.11), (5.10.6), (5.17.5)

al-: (1.) Bir şeyi elle veya başka bir araçla tutarak bulunduğu yerden ayırmak, kaldırmak.

a.-dı (5.11.3), (5.11.7)

a.-lar (5.9.6), (5.19.1)

ama: Ar. (1. bağlaç) Çelişkili ve tutarsız iki cümleyi birbirine bağlamaya yarayan bir söz.

a. (5.10.5), (5.13.10), (5.13.14), (5.15.5), (5.16.10), (5.20.12), (5.21.2)

an: Ar. (1. isim) Zamanın bölünemeyecek kadar kısa olan parçası.

a.+da (5.10.4), (5.12.6)

anla-: (1.) Bir şeyin ne demek olduğunu, neye işaret ettiğini kavramak.

a.-dı (5.20.5)

anlat-: (1.) Bilgi vermek, izah etmek.

a.-tı (5.15.1)

anne: (1. isim) Çocuğu olan kadın, ana, valide.

a. (5.8.4)

arazi: Ar. (1. isim) Toprak.

a.+ye (5.16.13), (5.17.8)

artık: (4. zarf) Bundan böyle, bundan sonra.

a. (5.15.6)

aslında: Ar.+T. (~as'lında), (1. zarf) Asıl olarak, esasen, esasta.

a. (5.20.5)

aşağı: (2. isim) Eğimli bir yerin daha alçak olan yeri.

a.+daki (5.16.13), (5.17.7)

avuç: (2. isim) Elin yarı yumulmuş durumu.

a.+una (5.11.3)

aynı: (3. sıfat) Aralarında ayrım olmayan.

a. (5.19.6)

aynı anda³⁰: T.+Ar. (2. zarf) Aynı zamanda.

a. (5.19.14)

az: (1. sıfat) Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksik, çok karşıtı.

a. (5.12.4), (5.12.7), (5.20.5)

a.+dı (5.16.17)

baba: (1. isim) Çocuğu olan erkek.

b. (5.7.7), (5.11.15), (5.20.9)

b.+sı (5.11.8), (5.20.10), (5.20.3)

b.+sına (5.20.7)

b.+sının (5.19.15)

bağla-: (2.) Dügümlemek.

b.-yacaklar (5.16.12)

³⁰ “aynı anda” ifadesinin bağlama göre tanımı “aynı vakit içerisinde iki veya daha çok iş yapmak” ifadesi ile karşılanmaktadır. Türkçe güncel sözlükte bu ifadeyi karşılayan tanım “aynı zamanda” ifadesinde karşılık bulduğu için “aynı zamanda” ifadesinin tanımı kullanılmıştır.

bahçe: Fa. (1. isim) Sebze, meyve, çiçek veya ağaç yetiştirilen yer.

b.+ede (5.10.5)

b.+dekiler (5.12.16)

b.+dekilere (5.16.4)

b.+den (5.17.3)

b.+leri (5.9.8)

b.+si (5.10.2)

b.+si (5.9.7)

b.+sinden (5.17.8)

b.+sindeydi (5.9.2)

b.+sine (5.8.11)

b.+ye (5.10.1), (5.15.6), (5.9.6)

bak-: (1.) Bakışı bir şey üzerine çevirmek.

b.-mak (5.15.7)

b.-tı (5.11.1), (5.16.6), (5.19.6)

bardak: (1. isim) Su vb. şeyleri içmek için kullanılan, genellikle camdan yapılan kap.

b. (5.15.2), (5.19.13), (5.21.3)

b.+a (5.20.6)

b.+ı (5.19.3)

başka: (1. sıfat) Bilinenden ayrı, değişik, farklı.

b. (5.14.2)

başla-: (1.) Bir işe girişmek, harekete geçmek.

b.-dı (5.16.3), (5.16.8), (5.19.2)

b.-dılar (5.10.2), (5.15.6)

b.-yalım (5.8.8)

bekle-: (1.) Bir iş oluncaya, biri gelinceye değin bir yerde kalmak, durmak.

b.-medi (5.15.5)

b.-iyor (5.8.2)

ben: (3.1. zamir) Teklik birinci kişiyi gösteren söz.

b. (5.8.4), (5.19.13), (5.20.12)

b.+i (5.8.4), (5.11.14)

beri: (3. edat) -den bu yana.

b. (5.8.10)

bey: (1. isim) Erkek adlarından sonra kullanılan saygı sözü.

b. (5.7.5), (5.8.9), (5.9.9), (5.11.16), (5.13.1), (5.13.16), (5.15.1), (5.16.18), (5.18.1), (5.18.3)

b.+e (5.12.21)

b.+le (5.7.1)

b.+lerin (5.9.7)

beyaz: Ar. (2. sıfat) Ak, siyah karşıtı olan.

b. (5.11.13), (5.12.1), (5.12.4), (5.12.7), (5.12.10)

bil-: (1.) Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.

b.-iyor (5.13.1)

b.-miyorum (5.13.16), (5.20.11)

bir: (5. sıfat) Bu sayı kadar olan.

b. (5.15.2), (5.15.3), (5.17.9), (5.17.10), (5.19.13), (5.21.3)

2. (6. sıfat) Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren (sayı).

b. (5.7.9), (5.8.9), (5.8.10), (5.9.4), (5.10.5), (5.10.7), (5.11.2), (5.12.6), (5.12.20), (5.13.10), (5.16.1), (5.16.5)

bir anda: T.+Ar. (1. zarf) Çabucak.

b. (5.19.11)

bir ara: (1. zarf) Kısa bir süre.

b. (5.15.7)

biraz: (3. zarf) Az miktarda.

b. (5.11.17)

birazdan: (1. zarf) Az sonra.

b. (5.19.4)

birçok: (1. sıfat) Oldukça çok, sayısı belirsiz, bir hayli.

b. (5.13.4), (5.13.13)

birden: (2. zarf) Ansızın.

b. (5.16.8), (5.20.1)

biri: (2. zamir) Bilinmeyen bir kimse.

b. (5.12.20)

birkaç: (1. sıfat) Çok olmayan, az sayıda, az.

b. (5.20.12), (5.21.1)

birlikte: (1. zarf) Bir arada, beraberce.

b. (5.7.2), (5.15.5)

bit-: (2.) Sona ermek.

b.-ecek (5.16.14)

b.-ti (5.15.3)

bitir-: (1.) Sona erdirmek.

b.-diler (5.17.10)

biz: (1. zamir) Çokluk birinci kişiyi gösteren söz.

b. (5.8.8), (5.13.1), (5.13.14), (5.20.4)

bu: (1. sıfat) Yerde, zamanda veya söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.

b. (5.11.4), (5.12.12), (5.12.6), (5.14.6), (5.16.1), (5.16.11), (5.16.13), (5.17.3), (5.17.5), (5.19.12)

b.+nun (5.13.14)

bu sırada³¹: (1. zarf) İçinde bulunulan zamanda.

b. (5.8.1), (5.11.8), (5.12.20), (5.15.1), (5.16.4), (5.18.3)

bu yüzden: (1. zarf) Bundan dolayı.

b. (5.9.1), (5.9.9), (5.10.3), (5.12.4), (5.12.8), (5.13.11), (5.14.4), (5.16.17), (5.17.6)

buçuk: (1. sıfat) ... ve yarım.

b. (5.10.8), (5.11.3)

bugün: (1. isim) İçinde bulunulan gün.

b. (5.9.2), (5.10.3), (5.10.9), (5.11.13)

bul-: (10.) Sağlamak, temin etmek.

b.-du (5.9.9)

bulut: (1. isim) Atmosferdeki su damlacıkları ve buz taneciklerinin görülebilir yoğunluk kazanmasıyla oluşan, biçimleri, yükseklikleri ve yol açtıkları hava olaylarıyla birbirinden ayrılan yığın.

b.+ları (5.16.7)

bunlar: (1. zamir) Bu zamirinin çokluk biçimi.

b. (5.16.16)

burada: (1. zarf) Bu yerde.

b. (5.12.14), (5.12.14)

b.+ki (5.14.5)

bütün: (2. sıfat) Çok sayıdaki varlık ve nesnelerin hepsi.

b. (5.16.16), (5.19.14), (5.9.1)

³¹ Güncel Türkçe Sözlük'te "o sırada" ifadesinin bağlam karşılığı "bu sırada" ile karşılandığı için "bu sırada" ifadesinin tanımı kullanılmıştır.

büyük: (1. sıfat) Boyutları, benzerlerinden daha fazla olan (somut nesne), makro, küçük karşıtı.

b.+tü (5.9.7), (5.9.8)

canı sıkıl-: Fa.+T. (3. deyim) Üzölmek.

c.-dı (5.11.17)

cumartesi: Ar.+T. (~cuma'rtesi) Cuma ile pazar arasındaki gün.

c.+ydi (5.9.1)

çabuk ol-: Fa.+T. (1.) Çabuk davranmak, oyalanmamak.

ç.-un (5.17.1)

çalış-: (5.) Bir şeyi yapmak için gereken çarelere başvurmak, o şeyi gerçekleştirmek için kendini zorlamak, çaba harcamak.

ç.-tı (5.8.1)

çamur: (1. isim) Su ile karışıp bulaşır ve içine batılır duruma gelmiş toprak.

ç.+du (5.10.2)

çay: (2. isim) Bu ağaççığın özel işlemlerle kurutulan yaprağı.

ç. (5.8.11), (5.8.12), (5.9.1), (5.9.4), (5.9.5), (5.9.6), (5.9.7), (5.10.2), (5.10.4), (5.10.6), (5.11.7), (5.11.12), (5.11.13), (5.11.16), (5.12.1), (5.12.12), (5.12.16), (5.12.19), (5.12.20), (5.13.13), (5.13.7), (5.13.8), (5.14.1), (5.14.3), (5.16.14), (5.17.8), (5.17.10), (5.19.8), (5.19.13), (5.21.2)

ç.+daki (5.14.3)

ç.+dan (5.11.2), (5.12.5)

ç.+dı (5.12.7)

ç.+ı (5.13.1), (5.19.9)

ç.+ın (5.10.8), (5.13.7), (5.14.5)

ç.+ımı (5.14.6)

ç.+ının (5.13.10)

ç.+lar (5.16.15), (5.17.1)

ç.+ları (5.16.11), (5.16.17), (5.17.7), (5.19.12), (5.19.9)

ç.+ların (5.12.1)

2. (3. isim) Bu yaprağın demlenmesiyle elde edilen güzel kokulu ve sarımtırak kırmızı renkli içecek.

ç.(5.12.1), (5.12.3), (5.12.4), (5.12.10), (5.12.18), (5.12.18), (5.15.2), (5.15.3), (5.18.3), (5.18.5), (5.19.15), (5.20.6)

ç.+ı (5.12.7)

ç.+ın (5.20.4)

ç.+ını (5.11.4), (5.15.4), (5.16.2), (5.19.1), (5.19.4)

ç.+ıydı (5.12.9)

ç.+lar (5.20.2)

ç.+ları (5.20.5)

ç.+larını (5.19.1), (5.19.10)

ç.+larınızı (5.18.6)

çay koy-³²: (1.) Çay demleyip bardakta sunmak.

ç.-du (5.15.3)

çelik: (2. sıfat) Bu alaşımdan yapılmış.

ç. (5.16.12)

çık-: (1.) İçeriden dışarıya varmak, gitmek.

ç.-tılar (5.17.9)

çıkar-: (11.) Giysi, ayakkabı vb.ni vücuttan ayırmak, soymak.

ç.-dı (5.11.1), (5.15.8)

çıplak: (1. sıfat) Üstünde bulunması gereken giysi, örtü vb. bulunmayan.

ç. (5.11.2), (5.15.8)

çiçek: (1. isim) Bir bitkinin, üreme organlarını taşıyan çoğu güzel kokulu, renkli bölümü.

ç.+ının (5.14.3)

çiçek aç-: (1. deyim) Çiçeklenmek.

ç.-ıyor (5.14.1)

çocuk: (1. isim) Küçük yaştaki erkek veya kız.

ç.+lar (5.18.6)

ç.+ları (5.7.2)

çok: (1. sıfat) Sayı, nicelik, değer, güç, derece vb. bakımından büyük ve aşırı olan, az karşıtı.

ç. (5.8.3), (5.9.4), (5.9.7), (5.10.2), (5.10.3), (5.12.6), (5.13.8), (5.13.8), (5.16.10),

(5.16.11), (5.16.16), (5.18.3), (5.19.2), (5.19.8)

2. (2. zarf) Aşırı bir biçimde.

ç. (5.8.9)

çuval: Fa. (1. isim) Pamuk, kenevir veya sentetik iplikten dokunmuş büyük torba.

ç.+lara (5.16.11), (5.17.7)

ç.+ları (5.16.12), (5.16.15)

³² Güncel Türkçe Sözlük'te "çay koy-" fiili yerine "dök-" fiilini tanımlandığı için çalışmada "dök-" fiilinin tanımı kullanılmıştır.

ç.+larını (5.9.6)

çünkü: Fa.+T. (1. bağlaç) Şundan dolayı, şu sebeple, zira.

ç.(5.12.13), (5.17.9)

da: (3. bağlaç) “Dahi” anlamında kullanılan bir söz.

d. (5.11.2), (5.12.11), (5.13.7), (5.13.8), (5.16.14), (5.16.5), (5.17.5), (5.20.10)

dağ: (1. isim) Yer kabuğunun çıkıntılı, yüksek, eğimli yamaçlarıyla çevresine hâkim ve oldukça geniş bir alana yayılan bölümü.

d. (5.12.12)

daha: (2. zarf) Var olana, elde bulunana ek olarak.

d. (5.10.10), (5.11.2), (5.12.13), (5.12.4), (5.12.5), (5.13.4), (5.15.6), (5.16.11), (5.17.10)

dakika: Ar. (1. isim) Bir saatlik zamanın altmışta biri.

d. (5.20.12), (5.21.1)

dal: (1. isim) Ağacın gövdesinden ayrılan kollardan her biri.

d.+larda (5.17.1)

damla: (1. isim) Yuvarlak biçimde, çok küçük miktarda sıvı.

d.+ları (5.16.7)

de: (1.) Söylemek.

d.-di (5.8.2), (5.8.9), (5.15.4), (5.17.4), (5.19.12), (5.19.4), (5.20.10), (5.20.4), (5.20.8)

2. (3. bağlaç): ‘Dahi’ anlamında kullanılan bir söz.

d. (5.9.2), (5.9.5), (5.9.7), (5.9.8), (5.10.5), (5.13.13), (5.15.2), (5.16.9), (5.18.3), (5.19.13), (5.20.12)

değerli: (1. sıfat) Değeri olan veya değeri yüksek olan, kıymetli.

d. (5.13.11), (5.14.7)

değil: (1. edat) İsim cümlelerini olumsuz yapmak için kullanılan bir söz.

d. (5.13.8)

demle-: Fa.+T. (1.) Çayı kaynar suyun içine attıktan sonra renk ve koku vermesi için bir süre bekletmek.

d.-di (5.12.19), (5.18.3)

devam et-: Ar.+T. (1.) Başlanmış bir iş sürmek.

d.-ti (5.17.5)

diğer: Fa. (1. sıfat) Başka, özge, öteki.

d. (5.12.8)

dik: (1. sıfat) Yatay bir düzleme göre yer çekimi doğrultusunda bulunan.

d.+ti (5.10.2)

dinle-: (1.) İşitmek için kulak vermek.

d.-di (5.15.1)

diye: (3. zarf) Diyerek.

d. (5.11.5), (5.12.11), (5.16.2), (5.20.2)

diz: (2. isim) Oturulduğunda uyluğun üst yanı.

d.+lerinin (5.19.7)

doğa: (1. isim) İnsan eliyle büyük değişikliğe uğramamış, doğal yapısını koruyan çevre.

d.+nın (5.12.14)

doğal: (2. sıfat) Doğada rastlandığı gibi, doğaya uygun olan.

d. (5.14.4), (5.14.6)

doğru: (2. sıfat) Gerçek, yalan olmayan.

d. (5.13.10)

dokun-: (1.) Değmek, el sürmek, temas etmek.

d.-du (5.20.6)

doldur-: (1.) Dolmasını sağlamak, dolu duruma getirmek.

d.-acaklar (5.16.12)

dön-: (2.) Geri gelmek, geri gitmek.

d.-dü (5.11.16), (5.20.8)

d.-düler (5.18.1)

d.-eceksin (5.7.8)

dur-: (3.) Bir yerde bir süre oylanmak.

d.-du (5.11.1), (5.20.7)

2. (11.) Bir yerde olmak veya bulunmak.

d.-uyor (5.20.4)

durum: (1. isim) Bir şeyin içinde bulunduğu koşulların hepsi, vaziyet.

d. (5.14.6)

duy-: (2.) İşitmek, ses almak.

d.-du (5.19.15)

d.-madın (5.11.14)

dün: (3. zarf) Bugünden bir önceki günde.

d. (5.9.1), (5.11.13)

dünya: Ar. (1. isim) Üzerinde yaşadığımız toprak ve denizler.

d.+nın (5.14.2), (5.19.9)

d.+ya (5.13.7)

düşün-: (1.) Aklından geçirmek.

d.-dü (5.11.5), (5.12.11), (5.12.13), (5.16.2)

düz: (9. isim) Engebesiz olan yer.

d. (5.16.13), (5.17.7)

eğlenceli: (1. sıfat) Eğlendiren, hoş a giden.

e. (5.9.4)

el: (1. isim) Kolun bilekten parmak uçlarına kadar olan, tutmaya ve iş yapmaya yarayan bölümü.

e.+inden (5.10.9)

e.+ine (5.11.1), (5.11.6)

e.+ini (5.7.5)

e.+leri (5.19.2), (5.19.7)

e.+lerim (5.19.13)

e.+lerimle (5.19.12)

e.+lerinde (5.10.5), (5.15.7), (5.19.6)

e.+lerini (5.19.11)

e.+lerinin (5.11.8)

e.+leriyle (5.11.2), (5.16.1)

eldiven: (1. isim) Dış etkilerden korumak için ele giyilen kumaş, deri veya kauçuktan yapılan el giysisi.

e. (5.10.5)

e.+lerini (5.11.1), (5.11.6), (5.15.7), (5.16.3)

en: (3. zarf) Başına geldiği sıfatların üstün derecede olduğunu gösteren kelime.

e. (5.10.8), (5.12.1), (5.19.8)

eski: (1. sıfat) Çoktan beri var olan, üzerinden çok zaman geçmiş bulunan.

e. (5.13.8)

ev: (2. isim) Bir kimsenin veya ailenin içinde yaşadığı yer.

e.+e (5.12.15), (5.18.1)

evet: (2. edat) Olumlu cümlelerde anlamı pekiştiren bir söz.

e. (5.13.6), (5.13.10)

fabrika: İt. (1. isim) İşlenmemiş veya yarı işlenmiş maddelerin makine, araç vb. ile işlenerek tüketime hazır duruma getirildiği sanayi kuruluşu.

f.+ya (5.16.15)

fakat: Ar. (1. bağlaç) Ancak, ama, lakin.

f. (5.9.8), (5.10.9), (5.12.7), (5.15.3)

fark et-: Ar.+T. (1. deyim) Görmek, seçmek.

f.-ti (5.16.7)

farkı kal-: Ar.+T. (1.) Farksız duruma gelmek.

f.-maz (5.17.3)

faydalı: Ar.+T. (1. sıfat) Yararlı.

f. (5.12.6)

fazla: Ar. (1. sıfat) Gereğinden, alışılmıştan çok, aşırı olan.

f. (5.10.10), (5.13.8)

galiba: Ar. (1. zarf) Görünüşe göre.

g. (5.20.11)

geç-: (19.) Tükenmek, bitmek, sona ermek.

g.-er (5.18.7)

2. (33.) Okulda, sınavda başarı göstermek.

g.-ti (5.7.6)

geç kal-: (1. deyim) Vaktinden sonra davranmak, gecikmek.

g.-acağız (5.8.2)

gel-: (1.) Ulaşmak, varmak.

g. (5.15.4)

g.-di (5.7.5), (5.9.3), (5.9.7), (5.10.1), (5.11.9), (5.16.5)

2. (7.) Belli bir süre dolmak.

g.-di (5.17.8)

getir-: (1.) Gelmesini sağlamak.

g.-di (5.15.2), (5.16.5), (5.18.5)

gibi: (1. edat) -e benzer.

g. (5.12.8)

git-: (3.) Çıkmak, ulaşmak.

g. (5.19.16)

g.-ecek (5.16.16)

g.-iyor (5.8.11)

g.-ti (5.12.15), (5.8.6)

giy-: (1.) Örtünüp korunmak için bir şeyi vücuduna geçirmek.

g.-di (5.11.6), (5.16.3), (5.16.10)

gökyüzü: (1. isim) Atmosferin gözle görünen bölümü.

g.+ne (5.16.6)

gör-: (1.) Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

g.-dü (5.16.4), (5.19.11)

göz: (1. isim) Görme organı.

g.+leri (5.18.4)

g.+lerini (5.8.3)

güç: (1. isim) Bir etkiye direnebilme yeteneği, kuvvet.

g.+ü (5.19.3)

gül-: (1.) İnsan, hoşuna veya tuhafına giden olaylar, durumlar karşısında, genellikle sesli bir biçimde duygusunu açığa vurmak.

g.-dü (5.12.11), (5.20.10)

gün: Yer yuvarlağının kendi eksen etrafında bir kez dönmesiyle geçen 24 saatlik süre.

g. (5.9.1), (5.16.14)

g.+lerde (5.16.10)

g.+lerdir (5.21.2)

g.+lük (5.17.10)

güzel: (1. sıfat) Göze ve kulağa hoş gelen, hayranlık uyandıran, çirkin karşıtı.

g. (5.12.13)

2. (2. sıfat) İyi, hoş.

g.+di (5.7.7)

3. (4.) Soyluluk ve ahlaki üstünlük düşüncesi uyandıran.

g. (5.19.16)

hafta: Fa. (1. isim) Birbiri ardınca gelen yedi günlük dönem.

h. (5.7.9)

h.+dan (5.8.10)

h.+dır (5.8.9)

hakkında: Ar.+T. (1. zarf) İlgili olarak, üzerine.

h. (5.12.20)

halat: Rum. (1. isim) Pamuk, kenevir, Hindistan cevizi gibi bitkisel liflerin veya çelik tellerin sarılmasıyla oluşan kolların bir arada bükülmesiyle elde edilen kalın ip.

h.+lara (5.16.12)

hanım: (1. isim) Kız ve kadınlara verilen unvan, bayan.

h. (5.7.1), (5.7.3), (5.8.1), (5.8.6), (5.12.15), (5.15.3), (5.18.2), (5.18.5)

hareket et-: Ar.+T. (2.) Vücudu kıpırdatmak veya kımıldamak.

h.-mek (5.10.3)

hatırla-: Ar.+T. (1.) Anımsamak.

h. (5.14.1)

h.-dı (5.12.6)

haydi: (1. ünlem) İsteklendirmek, çabukluk belirtmek için kullanılan bir söz, hadi.

h. (5.8.2), (5.17.1), (5.19.16)

hazırla-: Ar.+T. (1.) Bir şeyi kullanılacak, yararlanılacak duruma getirmek, kurmak.

h.-dı (5.12.15)

h.-dılar (5.7.2)

hemen: Fa. (1. zarf) Çabucak.

h. (5.7.4)

henüz: Fa. (2. zarf) Daha, hâlâ.

h. (5.7.3)

hep: Fa. (2. zarf) Sürekli olarak, her zaman, daima:

h. (5.19.2)

hepsi: Fa.+T. (1 zamir) Bütünü, tamamı, tümü, cümlesi.

h. (5.20.6)

h.+nde (5.13.13)

h.+ni (5.19.11)

her: Fa. (1. sıfat) Önüne geldiği ismin benzerlerini `teker teker hepsi, birer birer hepsi, birer birer tamamı` anlamıyla kapsayacak biçimde genelleştiren söz.

h. (5.10.10), (5.16.13), (5.19.9)

herkes: Fa.+T. (1. zamir) İnsanların bütünü, cümle âlem.

h. (5.8.2), (5.10.1)

h.+e (5.12.19), (5.9.8)

h.+in (5.16.8)

h.+le (5.15.5)

hızlan-: (1.) Hız almak, hızı artmak.

h.-dı (5.11.7)

hızlı: (1. sıfat) Çabuk, seri, süratli.

h.+ydı (5.15.7)

hiç: Fa. (1. zarf) Olumsuz yargılı cümlelerde fiilin anlamını pekiştiren bir söz.

h. (5.17.3)

2. (3. zarf) Bir soruya açık bir cevap verilmek istenmediğinde cevap cümlesinin başına getirilen bir söz.

h. (5.21.2)

hiçbir: Fa.+T. (1. sıfat) Bir addan önce getirilerek o adın bildirdiği varlıktan bir tanesinin bile olmadığını anlatan bir söz.

h. (5.14.2)

hisset-: Ar.+T. (1.) Fiziksel bir uyarıyı duymak.

h.-ti (5.10.5), (5.16.7)

iç-: (1.) Bir sıvıyı ağza alıp yutmak.

i. (5.15.4)

i.-ebilir (5.19.14)

i.-eceğim (5.19.4), (5.21.3)

i.-ecek (5.11.4), (5.16.2), (5.21.2)

i.-iyor (5.12.7)

i.-meye (5.19.1)

i.-ti (5.19.10)

i.-tik (5.20.4)

2. (1. isim) Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer.

i.+indeydi (5.12.14)

için: (1. edat) Amacıyla, maksadıyla.

i. (5.9.3), (5.11.13), (5.12.1), (5.12.3), (5.12.10), (5.16.16), (5.18.6)

ikram et-: Ar.+T. (1.) Konuğu bir şeyle ağırlamak, konuğa bir şey sunmak.

i.-ti (5.12.19)

ilaç: Ar. (1. isim) Bir hastalığı iyi etmek veya önlemek için türlü yollarla kullanılan madde.

i.+ı (5.13.13), (5.14.5)

ile: (3. bağlaç) Cümle içinde aynı görevde bulunan iki ögeyi birbirine bağlamaya yarayan bir söz.

i. (5.18.3)

ilk: (1. sıfat) Zaman, sıra, yer ve önem bakımından ötekilerden önce gelen, son karşıtı.

i. (5.10.4), (5.16.7)

imparator: İt. (1. isim) Bir imparatorluğu yöneten kimse, ilhan.

i. (5.12.8), (5.12.10), (5.12.12), (5.20.9)

i.+lar (5.12.8)

in-: (1.) Yüksekten veya yukarıdan aşağıya doğru gelmek.

i.-di (5.15.6)

i.-diler (5.9.6)

indir-: (1.) Yüksekten, sarp ve kötü yerden veya yukarıdan aşağıya inmesini sağlamak.

i.-diler (5.17.8)

i.-ecekler (5.16.13)

insan: Ar. (2. isim) Âdemoğlu, âdem evladı.

i. (5.12.7), (5.19.10)

i.+lar (5.19.14)

ise: (1. edat) Olunca, olursa, olsa da, -ince, -diği için, -diği vakit.

i. (5.9.3)

iste-: (1.) İstek duymak, arzulamak.

i.-di (5.15.7)

i.-r (5.20.9)

i.-im (5.12.11), (5.20.11), (5.20.12)

iş: (1. isim) Bir sonuç elde etmek, herhangi bir şey ortaya koymak için güç harcayarak yapılan etkinlik.

i.+e (5.10.1), (5.15.6), (5.16.3)

i.+i (5.16.13), (5.17.5)

i.+ini (5.17.10)

i.+leri (5.16.11)

i.+ti (5.10.7), (5.9.4)

işçi: (1. isim) Başkasının yararına bedenini, kafa gücünü veya el becerisini kullanarak ücretle çalışan kimse.

i. (5.9.8), (5.9.9)

i.+ler (5.17.9)

i.+lerden (5.12.20)

i.+leri (5.9.7)

işle-: (14.) Herhangi bir ürünü satışa sunulmadan önce birtakım işlemlerden geçirmek.

i.-necek (5.16.16)

iyice: (2. zarf) Çok.

i. (5.15.8)

kaç: (1. sıfat) Herhangi bir şeyin niceliğini sormak için kullanılan soru sıfatı.

k. (5.13.1)

kadar: Ar. (3. edat) Dek.

k. (5.8.12), (5.10.6), (5.12.16), (5.17.5), (5.20.7)

kahvaltı: Ar.+T. (~kahv'altı), (1. isim) Genellikle sabahları yenilen hafif yemek.

k. (5.7.2), (5.8.5)

k.+dan (5.8.5), (5.9.5)

2. (2. isim) Bu biçimde düzenlenmiş yemek.

k. (5.7.4), (5.8.7),

kahvaltı et-: Ar.+T. (~kahv'altı), (1.) Hafif yiyeceklerle karın doyurmak.

k.-meyeceğim (5.8.4)

kal-: (1.) Olduğu yeri ve durumu korumak.

k.-masın (5.17.2)

kaldır-: (2.) Yukarı doğru hareket ettirmek.

k.-dı (5.10.4)

kalk-: (2.) Oturma durumundan dik duruma gelmek, doğrulmak.

k. (5.19.16)

k.-tı (5.15.5), (5.20.7)

2. (3.) Uyanarak yataktan ayrılmak.

k. (5.8.2)

k.-tı (5.7.4)

k.-lar (5.7.1)

kamyon: Fr. (1. isim) Motorlu büyük yük taşıtı.

k.+lara (5.16.15)

kapan-:(1.) Kapalı duruma gelmek.

k.-dı (5.18.4)

kapı: (2. isim) Bu açıklıktaki açılıp kapanan kanat.

k.+ya (5.20.7)

kar: (1. isim) Atmosferdeki su buharının yoğunlaşmasıyla oluşan ve yeryüzüne beyaz ve hafif billurlar biçiminde donarak düşen su buharı.

k. (5.14.2), (5.14.3), (5.14.5)

kara: (2.2. sıfat) Bu renkte olan.

k. (5.16.6)

katıl-:(2.) Bir topluluğa girmek, iştirak etmek, iltihak etmek.

k.-dı (5.9.5)

kay-: (2.5.) Kurtulmak.

k.-ıyor (5.10.10)

kazan-: (1.) Kazanç sağlamak.

k.-amayız (5.17.4)

kendi: (1. zamir) İyelik ekleri alarak kişilerin öz varlığını anlatmaya yarayan dönüşlülük zamiri.

k.+ne (5.12.11), (5.15.2)

kes-: (2.) Dibinden ayırmak.

k.-iyor (5.10.10)

k.-iyorlar (5.10.9)

k.-ti (5.11.7)

kış: (1. isim) Kuzey yarım kürede 22 Aralık-21 Mart tarihleri arasındaki zaman dilimi, sonbaharla ilkbahar arasındaki soğuk mevsim.

k. (5.14.1)

kız: (3. ünlem) Dişi cinsten birine daha yaşlı biri tarafından kullanılan bir seslenme sözü.

kç+ım (5.8.2), (5.11.10), (5.15.4), (5.19.16), (5.20.11)

kızar-: (1.) Kırmızı veya ona yakın bir renk almak.

k.-mıştı (5.15.8)

kim: (1. zamir) 'Hangi kişi?' anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.

k. (5.11.4), (5.16.2)

kim bilir: (1. zamir) Belirsizlik, bilinmezlik bildiren bir söz.

k. (5.11.4), (5.16.1), (5.19.7)

koltuk: (2. isim) Kol dayayacak yerleri olan geniş ve rahat sandalye.

k.+ta (5.19.8)

komşu: (1. isim) Konutları yakın olan kimselerin birbirine göre aldıkları ad.

k.+ların (5.9.8)

kopar-: (2.) Daldan, ağaçtan alıp toplamak.

k.-dı (5.11.3), (5.16.1)

koy-: (1.) Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek.

k.-du (5.19.5)

k.-dular (5.17.7)

köy: Fa. (1. isim) Yönetim durumu, toplumsal ve ekonomik özellikleri veya nüfus yoğunluğu yönünden şehirden ayırt edilen, genellikle tarımsal alanda çalışılan, konutları ve öteki yapıları bu hayata uygun yerleşim birimi, köylük yer.

k.+ünde (5.12.12)

kullan-: (1.) Bir şeyden belli bir amaçla yararlanmak.

k.-ıyorlar (5.13.14), (5.14.5)

k.-mak (5.10.7)

k.-mıyoruz (5.13.14)

kuru-:(1.) Islaklığını, nemini yitirerek kuru duruma gelmek.

k.-r (5.17.2)

lazım: Ar. (1. sıfat) Gerek, gerekli.

l.-dı (5.9.9)

lise: Fr. (1. isim) Sekiz yıllık ilköğretimden sonra en az dört yıllık bir eğitimle hayata veya yükseköğretime hazırlayan ortaöğretim kurumu.

l. (5.8.10)

makas: Ar. (1. isim) Bir eksen çevresinde dönebilecek biçimde çapraz eklemelenmiş, birbirine bakan yüzleri keskin iki çelik lamadan oluşmuş, arasına yerleştirilen herhangi bir şeyi kesmeye yarayan araç.

m. (5.10.9)

m.+ı (5.10.6)

m.+ını (5.10.4)

m.+ını (5.11.6)

m.+larını (5.9.6)

masa: Rum. (1. isim) Ayaklar veya bir destek üzerine oturtulmuş tabladan oluşan mobilya.

m.+da (5.20.4)

m.+daki (5.20.6)

m.+nın (5.19.4)

m.+sına (5.7.5), (5.8.6)

m.+yı (5.18.2)

memleket: Ar. (2. isim) Bir kimsenin doğup büyüdüğü yer, şehir, yurt.

m.+ine (5.9.3)

mevsim: Ar. (1. isim) Yılın, güneşten ısı, ışık alma süresi ve dolayısıyla iklim şartları bakımından farklılık gösteren dört bölümünden her biri.

m.+ini (5.14.1)

mı: Soru edatı.

m. (5.11.14), (5.13.5), (5.13.8)

m.+sin (5.20.9)

m.+yim (5.19.14)

m.+sun (5.13.2)

mikrop: Fr. (1. isim) Mikroskopla görülebilen, çürümeye, mayalanmaya ve hastalıklara yol açan bir hücreli canlı.

m.+unu (5.14.6)

m.+lar (5.14.4)

milyonlarca: (1. sıfat) Pek çok, çok sayıda.

m. (5.19.10)

mola: İt. (1. isim) Yorgunluğu gidermek için duraklama.

m. (5.15.3)

m.+sı (5.12.17)

mola ver-: İt.+T. (1. deyim) Uzun süren yolculuğa, yürüyüşe veya çalışmaya, dinlenmek amacıyla ara vermek.

m.-mediler (5.17.6)

mutfak: Ar. (1. isim) Yemek pişirilen yer.

m.+a (5.8.6)

mutlu: (1. sıfat) Mutluluğa erişmiş olan.

m.+ydu (5.12.14), (5.17.9)

nasıl: (~n'asıl) T.+Ar. Bir işin ne biçimde, hangi yolla olduğunu belirtmek için kullanılan bir söz.

n. (5.7.6)

ne: (1. zamir) Hangi şey.

n. (5.11.10), (5.21.1)

n.+dir (5.13.12), (5.13.15), (5.13.16)

neden: (1. zarf) Niçin.

n. (5.13.6), (5.20.11), (5.21.1)

nerede: (1. zarf) Hangi yerde?.

n. (5.11.4), (5.16.2), (5.20.2)

normal: Fr. (1. sıfat) Kurala uygun, alışılâgelen, olağın.

n. (5.10.8), (5.12.3)

o: (3.1. sıfat) Uzakta olan, hakkında konuşulan kimse veya şeyi belirten bir söz.

o. (5.10.10), (5.12.6), (5.13.12), (5.14.1), (5.16.7), (5.20.5), (5.21.1)

2. (3.2. zamir) Teklik üçüncü kişiyi gösteren bir söz.

o. (5.19.9)

o.+a (5.16.5), (5.19.15)

o.+nun (5.19.10)

o sırada: (1. zarf) İçinde bulunulan zamanda.

o. (5.19.15)

okul: (1. isim) Her türlü eğitim ve öğretimin toplu olarak yapıldığı yer.

o.+dan (5.8.11)

ol-: (2.) Gerçekleşmek veya yapılmak.

o.-uyor (5.12.2) zor oluyor

2. (3.) Bir görev, makam, san veya nitelik kazanmak.

o.-mak (5.12.10), (5.20.9)

o.-maktan (5.12.13)

3. (10.) Bulunmak.

o.-acak (5.9.2)

o.-muyor (5.21.3)

onlar: (2. zamir) O şahıs zamirinin çokluk biçimi.

o. (5.14.4), (5.16.14)

o.+a (5.19.12), (5.19.12)

orada: (1. zarf) Sözü edilen yerde.

o. (5.8.11), (5.9.2), (5.10.3), (5.13.8), (5.16.16)

o.+ki (5.12.19)

o.+kiler (5.15.1)

o.+n (5.13.7)

ot: (1. isim) Toprak üstündeki bölümleri odunlaşmayıp yumuşak kalan, ilkbaharda bitip bir iki mevsim sonra kuruyan küçük bitkiler.

o.+lardan (5.17.3)

otur-: (1.) Vücudun belden yukarısı dik duracak biçimde bir yere yerleşmek.

o.-du (5.8.7)

oysa: (1. bağlaç) Aralarında karşıtlık, aykırılık bulunan iki cümleyi “tersine olarak, aksine” anlamlarıyla birbirine bağlayan bir söz, oysaki, hâlbuki, meğer.

o. (5.14.5)

öğrenci: (1. isim) Öğrenim görmek amacıyla ders alan kimse.

ö.+siydi (5.8.10)

öl-: (1.) Yaşamaz olmak, hayatı sona ermek.

ö.-müyor (5.14.4)

öldür-: (1.) Bir canlının hayatına son vermek.

ö.-üyor (5.14.6)

önce: (1. zarf) İlk olarak, başlangıçta, sonra karşıtı.

ö. (5.7.3), (5.20.10)

önceki: (1. sıfat) Önce olan, evvelki.

ö. (5.20.5)

önemli: (1. sıfat) Önemi olan, mühim.

ö.+ydi (5.16.17)

özellik: (1. isim) Bir şeyin benzerlerinden veya başka şeylerden ayrılmasını sağlayan nitelik.

ö. (5.13.12)

ö.+i (5.13.10)

pahalı: Fa.+T. (1. sıfat) Fiyatı yüksek olan, ucuz karşıtı.

p. (5.12.5)

para: Fa. (2. isim) Kazanç.

p. (5.17.3)

parmak: (1. isim) İnsanda ve bazı hayvanlarda ellerin ve ayakların son bölümünü oluşturan, boğumlu, oynak, uzunca organların her biri.

p.+ları (5.10.6), (5.11.2), (5.15.8)

rağmen: Ar. (1. edat) Karşın.

r. (5.17.6)

rüya: Ar. (1. isim) Düş.

r.+sında (5.19.8)

r.+sındaki (5.19.14)

r.+ydı (5.20.6)

saat: Ar. (1. isim) Bir günlük sürenin yirmi dörtte birine eşit, altmış dakikalık zaman dilimi.

s. (5.10.1), (5.11.7), (5.12.15), (5.12.16)

s.+lık (5.15.3)

sabah: Ar. (3. zarf) Sabahleyin.

s. (5.7.1)

sadece: Fa.+T. (1. zarf) Yalnızca.

s.(5.9.9), (5.12.10), (5.20.12), (5.21.3)

sat-: (1.) Bir değer karşılığında bir malı alıcıya vermek.

s.-iyoruz (5.13.1), (5.13.3)

sayı: (1. isim) adet.

s.+da (5.12.7)

s.+sı (5.12.3)

sebebi: Ar. (1. isim) Bir şeyin olmasına veya belli bir hâlde bulunmasına yol açan şey.

s.+i (5.13.15)

sefer: Ar. (2. isim) Kez, defa, kere.

s.+inde (5.10.10)

sen: (1. zamir) Teklik ikinci kişiyi gösteren söz.

s. (5.11.10), (5.15.4)

s.+i (5.8.2)

s.+in (5.20.4)

sence: (2. zarf) Sana göre, senin düşüncene göre.

s. (5.13.14)

ses: (1. isim) Kulağın duyabildiği titreşim, seda.

s.+ini (5.19.15)

seslen-: (1.) Uzaktan bağırarak çağırmak.

s.-di (5.7.4)

sınav: (1. isim) Öğrencilerin bilgi derecesini anlamak için yapılan yoklama.

s.+lardan (5.9.3)

s.+ların (5.7.6)

sınıf: Ar. (1. isim) Öğrencilerin yıllık öğrenime göre ayrıldıkları bölümlerden her biri.

s. (5.8.10)

sıra: (3. isim) Belirli bir düzene ve niteliğe göre dizilme durumu.

s.+sına (5.11.16)

siyah: Fa. (1. isim) Kara.

s. (5.12.4)

soğuk: (1. sıfat) Isısı düşük olan, sıcak karşıtı.

s.+tu (5.20.6)

sohbet: Ar. (1. isim) Dostça, arkadaşça konuşarak hoş bir vakit geçirme.

s. (5.12.20)

son: (1. sıfat) Şimdiki zamana en yakın zamandan beri olan veya bu zamanda yapılmış.

s. (5.16.10)

2. (3. sıfat) Artık ondan ötesi veya başkası olmayan.

s. (5.8.10)

sonra: (1. zarf) Daha ileri bir zamanda.

s. (5.7.3), (5.7.9), (5.8.11), (5.8.5), (5.9.3), (5.9.5), (5.11.7), (5.12.11), (5.12.17),
(5.12.18), (5.15.4), (5.16.11), (5.16.8), (5.17.2), (5.20.10), (5.20.5)

sonunda: (1. zarf) En son zamanda, nihayetinde.

s. (5.15.2), (5.17.7)

sor-: (1.) Birine soru yöneltmek herhangi bir konuda bilgi istemek.

s.-du (5.12.21), (5.20.2), (5.20.5)

s.-dun (5.20.11)

soru: (1. isim) Bir şey öğrenmek için birine yöneltilen ve karşılık gerektiren söz veya yazı.

s. (5.19.6)

s.+su (5.19.7)

söyle-: (1.) Düşündüğünü veya bildiğini sözle anlatmak.

s.-dim (5.11.14)

süre: (1. isim) Bir olayın başı ile sonu arasında geçen zaman parçası, zaman aralığı.

s. (5.17.1)

s.+de (5.21.1)

sürekli: (2. zarf) Uzun süreli olarak, daima.

s. (5.15.2)

şart: Ar. (1. isim) Olması başka durumların gerçekleşmesini gerektiren şey, koşul.

ş.+larda (5.10.8)

şaşır-: (3.) Herhangi bir durum karşısında şaşkınlık duymak, hayret etmek.

ş.-dı (5.11.11), (5.20.10)

ş.-dın (5.13.6)

şey: Ar. (1. zamir) Madde, eşya, söz, olay, iş, durum vb.nin yerine kullanılan, belirsiz anlamda bir söz.

ş. (5.12.6)

şiddetli: Ar.+T. (1. sıfat) Etkisi çok olan, zorlu.

ş. (5.16.8)

ş.+ydi (5.16.10)

şış-: (3.) Vücudun bir yeri içine yabancı bir maddenin girmesiyle veya başka bir etkiyle gerilmek.

ş.-mişti (5.10.6), (5.11.2)

şöyle: (2. zarf) Şu yolda, şu biçimde.

ş. (5.12.21), (5.19.12), (5.20.8), (5.20.10)

şu: (1. sıfat) Bu kelimesine göre yerde, zamanda veya söz zincirinde biraz uzak olanı niteleyen söz.

ş. (5.17.2)

tak-: (1.) Bir şeyi başka bir yere uygun bir biçimde tutturmak, iliştiirmek, geçirmek.

t.-tı (5.10.5)

tam: (5. zarf) O sırada, o anda.

t. (5.10.1), (5.11.8)

tarım: (1. isim) Bitkisel ve hayvansal ürünlerin üretilmesi, kalite ve verimlerinin yükseltilmesi, uygun koşullarda korunması, işlenip değerlendirilmesi ve pazarlanması, ziraat, kültür.

t. (5.13.13), (5.14.5)

tarih: Ar. (1. isim) Bir olayın gününü, ayını ve yılını bildiren söz.

t.+i (5.13.8)

tekrar et-: Ar.+T. (1.) Yeni baştan söylemek veya yapmak.

t.-ecekler (5.16.14)

tomurcuk: (1. isim) Bir bitkinin üzerinde bulunan ve ileride sap, çiçek veya yaprak verecek olan filiz.

t. (5.11.13)

t.+lar (5.12.1)

t.+ları (5.12.2)

t.+ların (5.12.3)

topla-: (2.) Devşirmek.

t.-dı (5.18.2), (5.19.8), (5.19.9)

t.-dılar (5.12.16)

t.-dım (5.19.12)

t.-ma (5.16.17)

t.-mak (5.9.4), (5.12.12), (5.12.2)

t.-nan (5.12.3)

t.-nıyor (5.12.2)

t.-yacağız (5.11.13)

t.-uyor (5.8.12)

t.-uyorum (5.11.12), (5.21.2)

tut-: (1.) Elde bulundurmak, ele almak.

t.-acak (5.19.3)

ulaş-: (1.) Varmak, gelmek.

u.-tı (5.19.10)

unut-: (1.) Aklında kalmamak, hatırlamamak.

u.-tu (5.11.8)

u.-tum (5.11.15)

uyan-: (1.) Uyku durumundan çıkmak.

u.-dı (5.20.1)

uyandır-: (1.) Uyanmasına yol açmak.

u. (5.8.5)

u.-maya (5.8.1)

uyku: (1. isim) Dış uyaranlara karşı bilincin, bütünüyle veya bir bölümünün yittiği, tepki gücünün zayıfladığı ve her türlü etkinliğin büyük ölçüde azaldığı dinlenme durumu.

u.+daydı (5.7.3)

uykusuz: (1. sıfat) Uyumamış veya uykusunu alamamış.

u.+du (5.8.3)

uyu-: (1.) Uyku durumunda olmak.

u.-du (5.19.8)

u.-mayın (5.18.6)

uzat-: (3.) Bir şeyi vermek için birine yöneltmek.

u.-tı (5.19.11)

u.-tılar (5.19.15)

uzun: (2. sıfat) Başlangıcı ile bitimi arasında fazla zaman aralığı olan, çok süren.

u. (5.17.1)

ülke: (1. isim) Bir devletin egemenliği altında bulunan toprakların tümü.

ü. (5.13.4)

ü.+de (5.13.13)

ü.+sinde (5.14.3)

ü.+ye (5.13.1), (5.13.3)

üst: (1. isim) Bir şeyin yukarı, göğe doğru olan yanı, üzeri.

ü.+ündeki (5.12.1)

ü.+ünden (5.10.8)

üstelik: (3. zarf) Ayrıca, bir de, bundan başka.

ü. (5.16.13)

üzerinde: (1. zarf) Üstünde.

ü. (5.16.9), (5.19.7)

üzerine: (1. zarf) Üstüne.

ü. (5.14.2), (5.14.3), (5.19.4)

vakit: Ar. (1. isim) Zaman.

v. (5.16.16), (5.17.8)

vakti ol-: Ar.+T. (~vak'ti ol-), (1.) Bir kimse veya iş için ayıracak zamanı olmamak.

v.-muyor (5.21.3)

var: (2. isim) Sahiplik bildiren olumlu ad cümleleri kuran bir söz.

v. (5.13.10)

v.+dı (5.12.20), (5.16.9), (5.16.11)

ve: Ar. (2. bağlaç) İki kelime veya iki cümle arasına girerek aralarında bir bağ olduğunu anlatan söz.

v. (5.7.2), (5.7.4), (5.8.3), (5.8.6), (5.9.6), (5.10.10), (5.11.1), (5.11.3), (5.12.4),
(5.12.15), (5.12.16), (5.13.4), (5.14.7), (5.16.3), (5.16.14), (5.16.16), (5.16.5), (5.17.2),
(5.17.8), (5.18.1), (5.18.1), (5.19.2), (5.19.4), (5.19.9), (5.19.11), (5.19.13), (5.20.7),
(5.20.8), (5.20.10)

ver-: (1.) Üzerinde, elinde veya yakınında olan bir şeyi birisine erişirmek.

v.-diler (5.12.17)

yağ-: (1.) Yağmur, kar, dolu gökten düşmek.

y.-ıyor (5.14.2)

y.-mıyor (5.14.3)

yağmur: (1. isim) Atmosferdeki su buharının yoğunlaşmasıyla oluşan ve yeryüzüne düşen

yağışın sıvı durumunda olanı.

y. (5.16.10), (5.16.8), (5.17.5)

y.+a (5.17.6)

y.+dan (5.17.2)

yağmurluk: (1. isim) Yağmurdan korunmak için üste giyilen giysi.

y. (5.16.5), (5.16.6), (5.16.9)

y.+unu (5.16.9)

yaklaşık: (1. sıfat) Aşağı yukarı bir değerlendirme yapılarak bulunan, ortalama, takribî.

y. (5.11.7), (5.13.3)

yan: (2. isim) Sağ ve solun ortak adı, yön, taraf.

y.+ına (5.11.8), (5.16.5)

yani: Ar. (1. bağlaç) `Demek oluyor ki` anlamlarında bir söz.

y. (5.14.3)

yap-: (1.) Ortaya koymak, gerçekleştirmek, oluşturmak, meydana getirmek.

y.-acaksın (5.21.1)

y.-ıyorsun (5.11.10)

2. (5.) Bir şeyi başka bir şey durumuna getirmek.

y.-ıyor (5.14.7)

yaprak: (1. isim) itkilerde solunum, karbon özümlemesi, terleme vb. olayların olduğu, çoğu klorofilli, yeşil ve türlü biçimdeki bölümler.

y. (5.10.9), (5.10.10), (5.11.3), (5.16.1)

y.+ın (5.16.1)

y.+lardan (5.12.4)

y.+ları (5.11.3)

y.+ların (5.11.4)

yara: (1. isim) Keskin bir şeyle veya bir vuruşla vücutta oluşan derin kesik.

y.+ydı (5.19.2)

yarım: (1. sıfat) Bütün bir şeyin ayrıldığı iki eşit parçadan her biri.

y. (5.11.7)

yarım kal-: (1. deyim) Tamamlanmamak, sonuçlanmamak.

y.-dı (5.19.7)

yatak: (1. isim) Uyuma, dinlenme vb. amaçlarla üzerine veya içine yatılan eşya.

y.+ına (5.19.16)

y.+tan (5.7.4)

yavaş: (1. sıfat) Hızlı olmayan, ağır, çabuk karşıtı.

y.+tı (5.10.4)

yavaşlat-: (1.) Yavaşlamasını sağlamak, yavaşlamasına yol açmak, hızını kesmek.

y.-tı (5.17.6)

yayıl-: (4.) Herkes tarafından duyulmak.

y.-dı (5.13.7)

ye-: Ar. (2.1.) Ağızda çiğneyerek yutmak.

y.-diler (5.18.2)

yemek: Yenmek için pişirilip hazırlanmış yiyecek, aş.

y. (5.12.15), (5.12.17)

y.+i (5.18.2)

y.+ten (5.12.18)

yeniden: (1. zarf) Gene, yine, bir daha, tekrar.

y. (5.11.16), (5.11.6), (5.15.6), (5.15.8), (5.16.3)

yer: (2. isim) Gezinilen, ayakla basılan taban.

y.+deki (5.17.2)

y.+ler (5.10.2)

2. (3. isim) Bulunulan, yaşanılan, oturulan bölge.

y.+ine (5.19.10)

yeşil: (2. sıfat) Sarı ile mavinin karışmasından ortaya çıkan renkte olan.

y. (5.12.4)

yetiş-: (9.) Üremek, büyümek, olmak.

y.-iyor (5.13.9), (5.13.13)

yıka-: (1.) Su veya başka bir sıvı kullanarak bir şeyi temizlemek.

y.-dı (5.7.5)

yıkan-: (2.) Kendi vücudunu yıkamak, banyo yapmak.

y.-dılar (5.18.1)

yine: (1. zarf) Yeniden, bir daha, tekrar, gene.

y. (5.19.6), (5.19.8)

2. (3. zarf) Buna rağmen, bununla birlikte:

y. (5.10.5)

yok: (1. sıfat) Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

y.+tu (5.19.3)

yol: (14. isim) Bir amaca ulaşmak için başvurulması gereken çare, yöntem.

y.+larla (5.14.4)

yorgun: (1. sıfat) Çalışma vb. sebeplerle beden veya zihin etkinliği yavaşlayan, yorulmuş olan.

y. (5.8.3)

y.+du (5.18.4), (5.19.2)

y.+um (5.19.13)

yorgunluk: (1. isim) Çalışma vb. sebeplerle bireyin ruh ve beden etkinlikleri açısından verimlilik düzeyinin azalması.

y.+unuz (5.18.7)

y.+tan (5.18.4)

yorul-: (1.) Yorgun duruma gelmek.

y.-du (5.8.9)

yükle-: (1.) Bir yere, taşınması için belli ağırlıkta eşya veya araç gereç koymak.

y.-yecekler (5.16.15)

yürü-: (1.) Adım atarak ilerlemek, gitmek.

y.-dü (5.20.7)

yüz: (2.1. isim) Başta, alın, göz, burun, ağız, yanak ve çenenin bulunduğu ön bölüm.

y.+ünde (5.16.7)

y.+ünü (5.7.5)

zaman: Ar. (1. isim) Bir işin, bir oluşun içinde geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu süre.

z. (5.14.1), (5.16.7)

z.+ı (5.16.17)

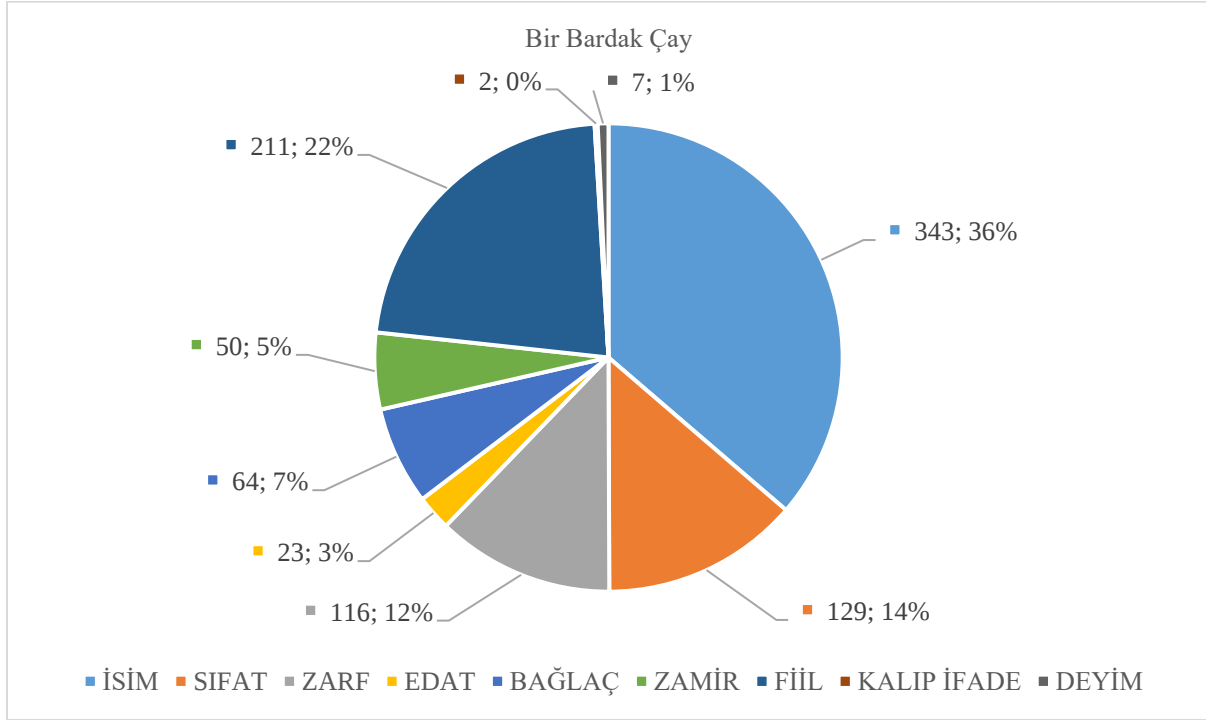
zor: Fa. (1. sıfat) Sıkıntı veya güçlükle yapılan, kolay karşıtı.

z. (5.10.7), (5.10.4), (5.12.2)

z.+du (5.10.3)

Şekil 5

Bir Bardak Çay adlı hikâye kitabında kullanılan sözcük türleri, sözcük sayıları ve sözcük türlerinin yüzdelik dilimleri

“Bir Bardak Çay” adlı hikâye kitabında kullanılan sözcük türlerinin sayısı ve tüm sözcük türlerine oranları şekil 6’da yer almaktadır. Hikâyede en çok kullanılan isim türündeki sözcüklerin sayısı 343 ve bu sayının tüm sözcük türlerine oranı %36 olarak belirlenmiştir. Sırasıyla isimlerden sonra en sık kullanılan sözcük türünün fiiller olduğu saptanmıştır. Hikâyede toplamda 211 fiil kullanılmıştır. Tüm sözcüklere göre kullanım oranı ise %22’dir. Hikâyede tekrar edilen fiiller dâhil tüm fiillerin sayısı grafikte görüldüğü gibidir. Fiillerden sonra en sık kullanılan sözcük türü ise sıfatlardır. Bu üç sözcük türü diğer kitaplarla benzerlik göstermiş ve en sık kullanılan üç sözcük türü olmuştur. Sıfatların kullanım oranı %14 ve toplam sıfat sayısı ise 129’dur. Sıfatlardan sonra ise sıralamada zarfların olduğu görülmektedir. Hikâyede toplam zarf sayısı 116, zarfların diğer sözcüklere oranı ise %12 olarak tespit edilmiştir. Sonrasında ise beşinci sık kullanılan sözcük türünün bağlaçlar olduğu belirlenmiştir. Hikâyede 64 adet bağlaç kullanılmıştır. Bağlaçların tüm sözcüklere göre kullanım oranının %7 olduğu saptanmıştır. Hikâyede 50 adet zamir kullanılmış, %5 oranla zamirler kullanım sıklığı sırasında altıncı sırayı almıştır. Hikâyede toplamda 23 edat kullanılmıştır. Yüzdelik dilimi ise %3 olarak belirlenmiştir. Son sıralamalarda ise diğer hikâye metinlerine benzer durumlar göze çarpmaktadır. Hikâyede toplam 2 adet kalıplaşmış ifade ve 7 adet deyim kullanıldığı belirlenmiştir. A1-A2 seviyesi için hazırlanmış Anadolu Hikâyeleri Dizisi’ndeki hikâye

kitaplarının tümü incelendiğinde en az kalıplaşmış ifadenin “Bir Bardak Çay” adlı hikâye kitabında olduğu görülmektedir. D-AOBM’nin söz varlığı kazanımlarında, basit şekilde kendini ifade eder, basit selamlaşma ifadelerini kullanır, basit tabela yazılarını anlar gibi ifadelerin olduğu bilinmektedir. Özellikle kendini tanıtma, tanışma, selamlaşma gibi durumlarda kullanılan cümlelerde kalıplaşmış ifadelere sıkça rastlanmaktadır. Ancak hikâye metninin bu ifadeleri yetersiz oranda pekiştirdiği anlaşılmaktadır. Deyim kullanılmaması gerekirken kullanılması, kalıplaşmış ifadelerden sayıca fazla olması gibi etkenler de hikâye metnini olumsuz yönde etkileyen unsurlar olarak belirlenmiştir.

Şekil 6’da yalnızca sözcük türleri ve sözcük türlerinin sıklığı belirtilmiştir. Tablo 6 incelendiğinde hikâye kitabında kullanılan sözcüklerin daha detaylı analizi karşımıza çıkmaktadır. Aşağıda yer alan tablo 6’da “Bir Bardak Çay” adlı hikâye kitabında bulunan sözcük türlerinin toplamı, tüm sözcük türlerine göre kullanım oranları ve metin bağlamı göz önünde bulundurularak TDK’den alınan anlamlarının kaçınıcı sırada olduğunu belirten rakamlar yer almaktadır. Hikâye metninin temel seviye söz varlığı kazanımlarına uyumunun yorumları tablo 6’daki verilere dayanılarak detaylıca aşağıda belirtilmiştir.

Tablo 7

Bir Bardak Çay adlı hikâye kitabında kullanılan sözcüklerin TDK sözlükteki anlam sıralama sayıları ve yüzdelik dilimleri

	1. Anlam	2. Anlam	3. Anlam	4. Anlam	5. Anlam	6. Anlam	7. Anlam	8. Anlam	9. Anlam	10. Anlam	Diğer Anlam	TOPLA M
İsim	237	73	29	1	0	0	0	0	2	0	1	343
	69,10%	21,28%	8,45%	0,29%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,58%	0,00%	0,29%	
Sıfat	93	16	2	0	6	12	0	0	0	0	0	129
	72,09%	12,40%	1,55%	0,00%	4,65%	9,30%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	
Zarf	79	22	14	1	0	0	0	0	0	0	0	116
	68,10%	18,97%	12,07%	0,86%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	
Edat	15	2	6	0	0	0	0	0	0	0	0	23
	65,22%	8,70%	26,09%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	
Bağlaç	15	29	20	0	0	0	0	0	0	0	0	64
	23,44%	45,31%	31,25%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	
Zamir	37	13	0	0	0	0	0	0	0	0	0	50
	74,00%	26,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	
Fiil	139	38	20	2	2	0	1	0	2	3	4	211
	65,88%	18,01%	9,48%	0,95%	0,95%	0,00%	0,47%	0,00%	0,95%	1,42%	1,90%	
Kalıp İfade	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
	100,00 %	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	
Deyim	6	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	7
	85,71%	0,00%	14,29%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	
Toplam	623	193	92	4	8	12	1	0	4	3	5	945
	65,93%	20,42%	9,74%	0,42%	0,85%	1,27%	0,11%	0,00%	0,42%	0,32%	0,53%	

“Bir Bardak Çay” adlı hikâye metninde toplamda 945 sözcük kullanılmıştır. Bu sözcükler tablo 7’de türlerine göre gruplandırılmış ve her grup kendi arasında metin bağlamına göre TDK’deki anlamlarına bakılarak sıralanmış, sonuçlar toplanarak tabloya yerleştirilmiştir. 7. tabloda yer alan verilere göre sözcüklerin tümünün %65,93’ü (623) birinci anlamında kullanılmıştır. %20,42’si (193) ikinci anlamında, %9,74’ü (92) üçüncü anlamında, %0,42’si (4) dördüncü anlamında, %0,85’i (8) beşinci anlamında, %1,27’si (12) altıncı anlamında, %0,11’i (1) yedinci anlamında, %0,42’si (4) dokuzuncu anlamında, %0,32’si (3) onuncu anlamında kullanılmıştır. Onuncu anlamdan sonraki anlamlarda kullanılan (örneğin on birinci, on beşinci, on yedinci, yirminci vs.) 5 sözcüğe rastlanmıştır. Bu sözcük sayısının tüm sözcük sayısına oranı ise %0,53 olarak belirlenmiştir.

Tablo 7’ye göre “Bir Bardak Çay” adlı hikâye metninde toplamda 343 isim kullanıldığı görülmektedir. Kullanılan isimlerin 237 tanesinin (%69,10) TDK’deki birinci anlamıyla metnin içine yerleştirildiği saptanmıştır. 73 ismin ise ikinci anlamda kullanıldığı belirlenmiştir. İkinci anlamında kullanılan isim türündeki sözcüklerin tüm isimlere oranı %21,28’dir. Üçüncü anlamda kullanılan isimlerin sayısı 29, bu sayının tüm isimlere oranı ise %0,29 olarak tespit

edilmiştir. Dördüncü anlamında kullanılan yalnızca bir isim olduğu tablo 7’de görülmektedir. Beşinci, altıncı, yedinci, sekizinci ve onuncu anlamları karşılayan isim türünde sözcük kullanılmamıştır. Dokuzuncu anlamı karşılayan 2 isim tespit edilmiştir. Yüzdelik oranı incelendiğinde ise %0,58 olduğu belirlenmiştir. Diğer anlamlarda yani onuncu anlamından sonra kullanılan 1 sözcük tespit edilmiştir. İsim türünde kullanılan sözcüklerin büyük kısmı birinci ve ikinci anlamlarında kullanılmıştır. Bu sonuç hikâye metninin A1-A2 seviyelerine uygun isimler kullanıldığının bir göstergesidir. Tablo 7’de isimlere yönelik eleştirilecek 3 isim kullanıldığı söylenebilir. Dokuzuncu anlamında kullanılan 2 isim incelendiğinde “düz” sözcüğüyle karşılaşılmaktadır. Metin bağlamında “engebe olmayan yer” anlamı bulunan “düz” sözcüğünün TDK’de dokuzunca anlamda karşılık bulduğu belirlenmiştir. Bu sözcük yerine A1-A2 seviyesine daha uygun olan başka bir sözcük kullanılması, hikâyeyi daha anlaşılır kılacağından ve öğretilecek sözcüğün muhtemel olarak derste de öğrencilere anlatılacak olmasından yola çıkıldığında hikâye metnindeki sözcük daha hızlı pekişecektir. Diğer anlamlarda yer alan bir sözcük ise TDK’de on dördüncü anlamda karşılık bulan “yol” sözcüğüdür. Metin bağlamında “çare, başvurulacak yöntem” anlamında kullanılan bu sözcük TDK’de ileri sıralamada tanımlanmıştır. Bu sözcük yerine ilk anlamları karşılayacak bir sözcük kullanılması daha yerinde bir öğretimin gerçekleşmesine olanak sağlayacaktır.

Tablo 7’ye göre “Bir Bardak Çay” adlı hikâyede toplamda 129 sıfat kullanıldığı görülmektedir. 129 sıfattan 93 (%72,09) sıfatın birinci anlamında, 16 (%12,40) sıfatın ikinci anlamında, 2 (%1,55) sıfatın üçüncü anlamında, 6 (%4,65) sıfatın beşinci anlamında, 12 (%9,30) sıfatın altıncı anlamında kullanıldığı tespit edilmiştir. Sıfatların ortalama %85’inin birinci ve ikinci anlamında kullanıldığı belirlenen hikâye metninde dikkat çeken unsur altıncı anlamda 12 sıfat kullanılmış olmasıdır. Belirlenen sıfatın kitabın farklı sayfalarında aynı bağlamda kullanıldığı belirlenmiştir. Yani yüzdelik sıralama orantısını değiştiren 6 sıfatın aynı sözcük olduğu ancak farklı sayfalarda 6 kere kullanılmasından kaynaklı orantıda dengeyi bozduğu anlaşılmaktadır. Bu sıfat ‘bir’ sözcüğüdür. Belgisiz sıfat olarak kullanıldığı için de TDK’de bu anlamı karşılayan tanım altıncı sıradadır. Bunun haricinde sıralamayı kayda değer şekilde bozan sözcük kullanılmadığı için hikâyenin sıfat öğretimine uygun olarak hazırlandığını söylemek mümkündür.

Zarflar fiile anlam katan sözcük türleridir. Tablo 7’ye hikâye metninde 116 adet zarf kullanıldığı belirlenmiştir. Fiilleri destekleyen zarfların A1 seviyesinde doğrudan dil bilgisi kuralı olarak verilmediği bilinmektedir. Ancak A2 seviyesinde sezdirilerek ve bazı yabancılara Türkçe öğretimi yayınlarında doğrudan dil bilgisi kuralı öğretilerek öğrenciye zarf türündeki sözcükleri kavratmak amaçlanmaktadır. A2 seviyesi göz önünde bulundurulduğunda bu seviye

için hazırlanmış hikâye kitaplarında zorlayıcı olmayan zarf türündeki sözcüklerin kullanımı sözcük öğretimini olumlu yönde etkileyecektir. Bu yoruma istinaden tabo 9 incelendiğinde 116 zarfın 79 (%68,10) zarfın birinci anlamında, 22 (%18,97) zarfın ikinci anlamında, 14 (%12,07) zarfın üçüncü anlamında ve 1 (%0,86) zarfın dördüncü anlamında kullanıldığı belirlenmiş ve bu sonuçlarla “Bir Bardak Çay” adlı hikâye kitabındaki zarfların seviyeye uygun olarak kullanıldığı sonucu ortaya çıkmıştır. Beşinci anlamdan sonra herhangi bir anlamda karşılığı bulunan zarf olmadığı tespit edilmiştir.

Edat türündeki sözcükler incelendiğinde hikâyede toplamda 23 tane kullandığı görülmektedir. Tablo 7 yorumlandığında bu edatların %65,22’sinin (15) birinci anlamında, %8,70’inin (2) ikinci anlamında, %26,09’unun (6) üçüncü anlamında kullanıldığı belirlenmiştir. Sonraki anlamlarda herhangi bir zarf kullanılmamıştır. Zarfların kullanım oranları incelendiğinde birinci anlamda yığılma olduğu görülmektedir. Bu da hikâyenin A1-A2 seviyesi için D-AOBM söz varlığı kazanımlarına uygunluğunu göstermektedir. Üçüncü anlamda 6 adet olarak belirlenmiş edatlar “kadar” ve “beri” edatlarıdır. A1 seviyesinde sezdirilerek veya di bilgisi kuralı olarak öğretilen bu edatlar da hikâyenin seviyeye uygunluğuna olumsuz yansımamıştır.

Tablo 7’ye göre “Bir Bardak Çay” adlı hikâye metninde toplamda 64 adet bağlaç kullanıldığı görülmektedir. Bu bağlaçların 15 tanesi (%23,44) birinci anlamında, 29 tanesi (%45,31) ikinci anlamında ve 20 tanesi (%31,25) üçüncü anlamında kullanılmıştır. Yığılmanın ikinci ve üçüncü anlamda olmasının sebepleri hikâyede kullanılan “ve” bağlacının TDK’de ikinci anlamda karşılık bulmasıdır. Üçüncü anlamda yığılma olmasının sebebi ise diğer hikâye kitapları ile aynı durumun oluşması; yani “da-de” bağlacının TDK’de üçüncü anlamında karşılık bulmasıdır. Her üç anlam da A1-A2 seviyelerinde öğrenciye hem sezdirerek hem dil bilgisi kuralı anlatılarak verildiği için anlamı güçleştirmediğini ve seviyeyi zorlamadığını söylemek mümkündür.

TDK’de zamirlerin anlamlarını karşılayan tanımlara göre “Bir Bardak Çay” adlı hikâyede 37 (%74) zaminin birinci anlamda, 13 (%26) zaminin ikinci anlamda kullanıldığı belirlenmiştir. Toplamda 50 adet zamir türünde sözcük saptanmış ve ilk iki anlamda toplanan zamirler A1-A2 D-AOBM söz varlığı kazanımlarına uygun düzeyde kullanılmıştır.

Tablo 7 incelendiğinde 211 adet fiil kullanıldığı görülmektedir. Bu fiillerin 139’unun (%65,88) birinci anlamında, 38’inin (%18,01) ikinci anlamında, 20’sinin (%9,48) üçüncü anlamında, ikişer tanesinin (%0,95) dördüncü ve beşinci anlamlarında, 1’inin (%0,47) altıncı anlamında, 2’sinin (%0,95) dokuzuncu anlamında, 3’ünün (%1,42) onuncu anlamında metin içine işlendiği belirlenmiştir. 4 (%1,90) fiilin ise onuncu anlamdan sonraki diğer anlamlarında

kullanıldığı belirlenmiştir. Fiil öğretimi açısından birinci ve ikinci anlamlarında yığılmanın oluşması A1-A2 seviyesine göre hazırlanan hikâye metninin pekiştirme gücünün fazla olduğunu göstermektedir. Hikâyede 20 fiil metin bağlamında incelendiğinde TDK’de üçüncü anlamlarında karşılık bulmuştur. Bu fiiller incelendiğinde günlük hayatta çok da zorlayamamak, bağlamdan hareketle tahmin yürütülerek anlaşılabilir fiiller oldukları için hikâyenin seviyesini düşük oranda olumsuz etkilemiştir. Bunun haricinde dördüncü ve beşinci anlamlarında kullanılan ikişer fiil tespit edilmiştir. Bu fiiller de küçük bir yüzdelik orana sahip oldukları için yabancılara Türkçe öğretimi hikâye kitapları için kabul edilebilir durumdadır. Ancak dokuzuncu ve onuncu anlamda zorlayıcı fiiller kullanıldığı görülmektedir. Bunlardan biri “yetiş-” fiilidir. Metin bağlamında “üremek, büyümek” olarak kullanılan bu fiil yerine daha kolay, seviyeye daha uygun bir fiil kullanılması öğrencinin sözcük pekiştirmesine daha fazla yardımcı olabilirdi ancak bunun yerine TDK’de dokuzuncu anlamı karşılayan “yetiş-” fiili kullanılmış bu da seviyede zor bir fiil tercih edilerek seviyeyi zorlaştırmıştır. Onuncu anlamında kullanılan fiil ise “bul-” fiilidir ve metin bağlamı anlamı “sağlamak, temin etmek”tir. Bu anlama gelebilecek A1-A2 seviyesine uygun daha kolay bir fiille değiştirilmesi seviye için daha uygun bulunacaktır. Diğer anlamlarda kullanılan 4 fiile rastlanmıştır. Bu fiiller “çıkart-” ve “dur-” fiilleridir. “Çıkart-” fiilinin bağlamsal tanımı “kıyafetlerini değiştirmek”tir. TDK’de 11. anlamda verilen bu fiil yerine seviyeye uygun fiili tercihi yapılması gerekmektedir. 11. anlamda kullanılan diğer fiil ise “dur-” fiilidir. “Bir yerde beklemek, oyalanmak” anlamına sahip olan bu fiil seviyeyi zorlayıcı bulunmuştur. Özetle seviyeyi zorlayan ve seviyeye uygun olmayan sözcük sayısı yedinci anlamdan itibaren sayılacak olursa toplamda 16’dır. 139 sözcükten 16 sözcüğün seviyeye uygun olmayan fiiller seçilmesi, hikâyenin anlaşılabilirliğini olumsuz etkilemiştir.

Tablo 7’ye göre “Bir Bardak Çay” adlı metinde toplamda yalnızca 2 kalıplaşmış ifade kullanıldığı belirlenmiştir. A1-A2 için hazırlanmış Anadolu Hikâyeleri Dizisi kitap setinde en az kalıplaşmış ifadeye sahip olan hikâye “Bir Bardak Çay” adlı hikâyedir. A1-A2 için hazırlanmış hikâyelerde, okuma metinlerinde, dinleme metinlerinde vs. D-AOBM söz varlığı kazanımları incelendiğinde daha fazla kalıplaşmış ifade kullanılması beklenir.

Deyimler incelendiğinde hikâyede toplamda 7 deyim kullanıldığı görülmektedir. A1-A2 temel seviye için uygun olmayan mecaz anlatımların 7 adet kullanılması ve bu 7 adet deyimden 6 tanesinin birinci anlamında bir tanesinin ise üçüncü anlamında daha da zorlayıcı bir unsur olarak hikâye metnine işlenmesi, hikâyenin seviyeye uygunluğunu olumsuz yönde etkilemiştir.

4.6. Yunus Emre Enstitüsü “Anadolu Hikâyeleri Dizisi” 1. Kitap Yılkı Hikâye Kitabı Sıklık Çalışması ve Yorumlar

Tablo 8

Yılkı adlı hikâyede en sık kullanılan 15 sözcük

Sözcükler	Sıklık
at	50
dede	45
ve	37
de-	32
o	23
bir	22
ben	20
bu	17
çok	17
var	17
sonra	13
de	13
git-	13
da	12
güzel	12

Tablo 8’e göre Yılkı adlı hikâye kitabında en sık kullanılan sözcük “at” sözcüğüdür. Hikâyede “at” sözcüğü toplamda 50 defa kullanılmıştır. Yılkı bilindiği üzere Türklere özgü bir at türüdür. Hikâyede en sık kullanılan ifadenin “at” ifadesi olmasının sebebi, metinde bu türdeki atlardan bahsedilmiş olmasıdır. Hikâyede en çok kullanılan ikinci sözcük ise “dede” sözcüğüdür. Konusu gereği dede-torun ilişkisi olan metinde çocuk karakterin sıkça dedesine hitap etmesi ve dedesinin söylediklerinden bahsetmesi dolayısıyla hikâyede 45 defa “dede” sözcüğü kullanılmış ve en sık geçen ikinci kelime olmuştur. Metinde “ye-” fiili 37, “de-” fiili 32 defa kullanılmış ve sık kullanılan iki fiil olmuşlardır. “O” sözcüğü 23 defa, “bir” sözcüğü 22 defa, “ben” sözcüğü 20 defa, “bu, çok, var” sözcükleri 17 defa, “sonra, de, git-” sözcükleri 13 defa ve “da, güzel” sözcükleri 12 defa kullanılmıştır. Hikâyede toplamda 373 (Ek 1) farklı sözcük kullanılmıştır. Hikâyede kullanılan sözcüklerin tam dizin hâli aşağıda bulunan Ek 1’de yer almaktadır.

4.7. Yunus Emre Enstitüsü “Anadolu Hikâyeleri Dizisi” 2. Kitap Kırmızı Ayakkabılar Hikâye Kitabı Sıklık Çalışması ve Yorumlar

Tablo 9

Kırmızı Ayakkabılar adlı hikâyede en sık kullanılan 15 sözcük

Sözcükler	Sıklık
ve	27
o	18
bir	17
sonra	17
çok	15
ayakkabı	14
var	14
ben	13
git-	12
güzel	12
bu	10
de	10
de-	10
mı	10
satıcı	10

Tablo 9’a göre Kırmızı ayakkabılar adlı hikâyede en sık “ve” sözcüğü kullanılmıştır. İkinci sırada “o” sözcüğü 18 defa, üçüncü sırada “bir” sözcüğü 17 defa, dördüncü sırada “sonra” sözcüğü 17 defa, beşinci sırada “çok” sözcüğü 15 defa, altıncı sırada “ayakkabı” sözcüğü 14 defa, yedinci sırada “var” sözcüğü 14 defa, sekizinci sırada “ben” sözcüğü 13 defa, dokuzuncu sırada “git-” sözcüğü 12 defa, onuncu sırada “güzel” sözcüğü 12 defa, on birinci sırada “bu” sözcüğü 10 defa, on ikinci sırada “de” sözcüğü 10 defa, on üçüncü sırada “de-” sözcüğü 10 defa, on dördüncü “mı” eki 10 defa ve on beşinci sırada “satıcı” sözcüğü on defa kullanılmıştır. Kırmızı Ayakkabılar hikâyesinde toplamda 374 (Ek 2) farklı sözcük kullanılmıştır. Sözcük sıklık dizininin tamamı Ek 2’de yer almaktadır.

4.8. Yunus Emre Enstitüsü “Anadolu Hikâyeleri Dizisi” 3. Kitap Lâleye Sor Hikâye Kitabı Sıklık Çalışması ve Yorumlar

Tablo 10

Lâleye Sor adlı hikâyede en sık kullanılan 15 sözcük

Sözcükler	Sıklık
lale	54
bir	23
biz	19
bu	18
o	17
de	15
onlar	15
ters	12
koru	11
var	11
mı	10
sonra	10
ve	10
beyaz	9
de-	9

Tablo 10’a göre Lâleye Sor adlı hikâye kitabında en sık kullanılan sözcük 54 tekrar ile “lâle” sözcüğü olmuştur. Hikâyenin içeriğinde lâlelerden bahsedilmesi dolayısıyla bu sözcük sıkça tekrar edilmiştir. “Bir” sözcüğü 23 defa, “biz” sözcüğü 19 defa, “bu” sözcüğü 18 defa, “o” sözcüğü 17 defa, bağlaç olarak kullanılan “de” 15 defa, “onlar” sözcüğü 15 defa, “ters” sözcüğü (ters lâlelerden bahsedildiği için) 12 defa, “var” sözcüğü 11 defa, soru edatı olan “mı” 10 defa, “sonra” sözcüğü 10 defa, “ve” bağlacı 10 defa, “beyaz” sözcüğü 9 defa ve “de-” fiili 9 defa kullanılmıştır. Lâleye Sor adlı hikâyede toplamda 318 (Ek 3) farklı sözcük kullanılmıştır. Metinde kullanılan tüm sözcüklerin sıklık dizini aşağıda bulunan Ek 3’te yer almaktadır.

4.9. Yunus Emre Enstitüsü “Anadolu Hikâyeleri Dizisi” 4. Kitap Bayramlık Hikâye Kitabı Sıklık Çalışması ve Yorumlar

Tablo 11

Bayramlık adlı hikâyede en sık kullanılan 15 sözcük

Sözcükler	Sıklık
ve	42
de-	33
ben	31
anne	27
şeker	21
mı	20
baba	19
da	18
var	18
abla	16
git-	15
bana	14
bir	14
bayram	13
ama	12

Tablo 11’e göre Bayramlık adlı hikâye metninde en sık kullanılan sözcük 42 tekrarla “ve” bağlacı olmuştur. En çok kullanılan ikinci sözcük 33 tekrarla “de-” fiili, devamında üçüncü sözcük 31 tekrarla “ben” zamiri, dördüncü 27 tekrarla “anne” sözcüğü, beşinci bir bayram geleneğinden bahsedilmesi dolayısıyla 21 tekrarla “şeker” sözcüğü, altıncı 20 tekrarla “mı” soru edatı, yedinci 19 tekrarla “baba” sözcüğü, sekizinci 18 tekrarla “da” bağlacı, dokuzuncu 18 tekrarla “var” sözcüğü, onuncu 16 tekrarla “abla” sözcüğü, on birinci 14 tekrarla “git-“ fiili, on ikinci 14 tekrarla “bana” sözcüğü, on üçüncü 14 tekrarla “bir” sözcüğü, on dördüncü 13 tekrarla “bayram” sözcüğü ve on beşinci 12 tekrarla “ama” sözcüğü olmuştur. Bayramlık adlı hikâyede toplamda 394 (Ek 4) farklı sözcük kullanılmıştır. Hikâyede kullanılan sözcüklerin tamamının sıklık dizini aşağıda bulunan Ek 4’te yer almaktadır.

4.10. Yunus Emre Enstitüsü “Anadolu Hikâyeleri Dizisi” 5. Kitap Bir Bardak Çay Hikâye Kitabı Sıklık Çalışması ve Yorumlar

Tablo 12

Bir Bardak Çay adlı hikâyede en sık kullanılan 15 sözcük

Sözcük	Sıklık
çay	65
ve	29
sonra	16
çok	15
bir	14
topla-	14
bey	13
bu	12
el	12
iç-	11
turan	11
bahçe	10
de	10
de-	10
bu yüzden	9

Bir Bardak Çay adlı hikâyenin konusu çayın toplanma ve üretim aşamalarını içerdiği için Tablo 12’ye göre en sık kullanılan sözcük 65 tekrarla “çay” sözcüğü olmuştur. İkinci sırada diğer hikâyelerle de benzerlik gösteren “ve” bağlacı 29 defa tekrarlanmıştır. Üçüncü sırada 16 tekrarla “sonra” sözcüğü, dördüncü sırada 15 tekrarla “çok” sözcüğü, beşinci sırada 14 tekrarla “bir” sözcüğü, altıncı sırada 14 tekrarla “topla-” fiili, yedinci sırada 13 tekrarla hitap olarak kullanılan “bey” sözcüğü, sekizinci sırada 12 tekrarla “bu” sözcüğü, dokuzuncu sırada 12 tekrarla “el” sözcüğü, onuncu sırada 11 tekrarla “iç-” fiili, on birinci sırada 11 tekrarla “turan” sözcüğü, on ikinci sırada 10 tekrarla “bahçe” sözcüğü, on üçüncü sırada 10 tekrarla bağlaç olan “de”, on dördüncü sırada 10 tekrarla “de-” fiili ve on beşinci sırada 9 tekrarla “bu yüzden” ifadesi kullanılmıştır. “Bir Bardak Çay” adlı hikâyede toplamda 349 (Ek 5) farklı sözcük kullanılmıştır. Hikâyede bulunan tüm sözcüklerin sıklık dizini aşağıda bulunan Ek 5’te yer almaktadır.

4.11. Yunus Emre Enstitüsü “Anadolu Hikâyeleri Dizisi” Tüm Hikâye Kitaplarının Sıklık Çalışması ve Yorumlar

Tablo 13

Anadolu Hikâyesi Dizisi ’nde (5 hikâye kitabı) en sık kullanılan 15 sözcük

Sözcük	Sıklık
ve	145
de-	94
bir	90
o	78
ben	76
çay	67
sonra	66
bu	65
var	64
de	60
mİ	57
çok	54
lale	54
dede	53
at	50

Yunus Emre Enstitüsünün A1-A2 seviyeleri için hazırlamış olduğu Anadolu Hikâyeleri Dizisi içinde yer alan beş kitabın tüm sözcüklerini tür ayırt etmeksizin içeren sıklık çalışmasının yer aldığı Tablo 13’te tüm kitaplarda en sık kullanılan sözcüğün 145 tekrarla “ve” bağlacı olduğu görülmektedir. A1 seviyesi itibarıyla gerek dil bilgisi konusu olarak gerek metinlerde sezdirme yoluyla öğretilmekte olan “ve” bağlacı tüm metinlerde sıklıkla tekrar edilerek sözcüğün kullanım şeklinin pekiştirilmesine olanak sağlamıştır.

İkinci olarak en sık kullanılan sözcük 94 tekrarla “de-” fiili olmuştur. Tüm hikâyelerde en sık kullanılan ikinci sözcüğün Türkçede sık kullanılan fiillerden birinin olması, öğrencilerin bu fiili özümsemesine ve günlük hayattaki kullanımını öğrenmelerine katkı sağlamıştır.

Tablo 13’e göre üçüncü olarak en sık kullanılan sözcük “bir” sözcüğü olarak belirlenmiştir. “Bir” sözcüğü bağlama göre anlam kazanan, yerine göre isim yerine göre sıfat olarak kullanılabilen bir sözcüktür. Bu tez çalışmasında sözcüklerin anlamsal boyutları ele alınarak sözcüklerin hangi bağlamda kullanıldığı da belirlendiği için sıklık araştırmasında yalnızca sözcüklerin tekrar sayısı ele alınmış, “bir” sözcüğünün de bağlamdan bağımsız olarak 90 kez tekrar edildiği belirlenmiştir. Türkçede gerek isim gerek sayı sıfatı gerek belgisiz sıfat

olarak sıkça kullanılan “bir” sözcüğünün sıklıkla farklı bağlamlarda tekrar edilmesi, hikâyenin A1-A2 seviyesine uygun sözcük pekiştirmesi noktasında doğru bir yaklaşımla oluşturulduğunu göstermektedir.

“O” sözcüğünün Tablo 13 incelendiğinde dördüncü sırada yer aldığı ve 78 defa tekrar edildiği görülmektedir. “O” sözcüğü de “bir” sözcüğü gibi Türkçede cümle içinde farklı bağlamlarda sıklıkla tekrarlanan sözcüklerden biridir. “O kitap, o geldi, onu istiyorum” gibi ifadeler incelendiğinde sıfat veya zamir olarak basit şekillerde kullanılabilen “o” sözcüğünün 78 kez tekrar edilerek pekiştirilmesi, hikâyelerin seviyeye uygun söz varlığı kazanımlarıyla oluşturulduğunu göstermektedir.

“Ben” zamiri tüm hikâyelerde toplamda 76 defa kullanılarak en sık kullanılan beşinci sözcük olmuştur. D-AOBM’nin söz varlığı kazanımlarında A1-A2 seviyelerinde kendini basit tanımlarla ifade etme yetisi kazandırılması amaçlanmaktadır. Bireyin kendini tanımlarken en sık kullandığı ifade “ben” sözcüğüdür. Bu sözcüğün ilk beş sırada yer alması hikâyelerde doğru sözcük seçimi yapıldığının göstergesidir.

Altıncı sırada “çay” sözcüğünün 67 defa tekrar edildiği görülmektedir. “Çay” günlük kullanımda çok sık tercih edilen ihtiyaca yönelik bir sözcük değildir ancak “Bir Bardak Çay” adlı hikâyenin konusu gereği sıkça kullanılmasından dolayı sıklık dizininde altıncı sırada yer almıştır. Sıklık çalışmalarında kendini ifade etme noktasında temel ihtiyaçlara yönelik sözcüklerin ilk sıralarda yer alması beklenirken “çay” sözcüğünün ilk 15 en sık tekrarlanan sözcük içinde yer alması istenilen sıklık bulgularını olumsuz etkilemiştir.

A1-A2 seviyelerinde isim+ önce/sonra, fiil+mAdAn önce/dİktAn sonra ifadeleri hem dil bilgisi konularıyla hem okuma-dinleme metinleriyle hem konuşma egzersizleriyle sıkça tekrar edilen ifadelerdir. Tablo 13’e göre 66 kez tekrar edilen “sonra” ifadesi yedinci sırada yer almıştır. “Sonra” ifadesinin ilk 15 sözcük arasında yer alması hikâyenin söz varlığı kazanımlarını edindirmeye yönelik oluşturulduğunu göstermektedir.

Sekizinci sırada 65 kez tekrar edilen “bu” sözcüğü yer almaktadır. Genellikle işaret sıfatı olarak kullanılan ifadenin özellikle günlük konuşma dilinde Türkçede en sık kullanılan sözcükler arasında yer aldığı varsayıldığında sözcüğün ilk 15 sözcük arasında kullanılmasının doğru bir yaklaşım olduğunu göstermiştir.

A1 seviyesinde basit ifadeler kullanılarak oluşturulan isim cümlelerinde -örn. *Benim arabam var.*- “var” ifadesi sıklıkla tekrarlanır. Tablo 13’teki sıklık sonuçları incelendiğinde “var” sözcüğünün dokuzuncu sırada yer aldığı ve 64 kez tekrar edildiği görülmektedir. “Var” sözcüğünün en sık tekrarlanan 15 sözcük içinde yer alması sözcüğün hedef kitle tarafından

özümsemesini sağlayacağından hikâyelerin söz varlığı kazanımlarına uygun çerçevede oluşturulduğunu göstermektedir.

Tablo 13'e göre onuncu sırada en sık kullanılan sözcüğün “de” bağlacı olduğu görülmektedir. Türkçede en sık kullanılan bağlaçlardan biri olan ve cümleye “dahi” anlamı katan “de” bağlacı Anadolu Hikâyeleri Dizisi'nde toplamda 60 defa tekrar edilmiştir. Bazı bağlaçlar tek başına anlam ifade etmezler ve bağlam içinde öğretilmeleri gerekir. “de” bağlacı da bu örneklerle dahil edilmektedir. Bu bağlacın hikâye kitaplarında en sık kullanılan ilk 15 sözcük içinde yer alması, bağlamdan hareketle öğrencilerin bağlacı pekiştirmelerine olanak sağlamaktadır.

Soru kalıpları temel seviyede öğretilen dil bilgisi kurallarından birisidir. Soru sözcükleri veya soru edatları gerek temel kalıp ifadelerde gerek “tanışma” içeren konuşmalarda sıklıkla kullanılmaktadır. Tablo 13 incelendiğinde “mI” soru edatının Anadolu Hikâyeleri Dizisi'nde en sık kullanılan on birinci sözcük olduğu görülmektedir ve “mI” soru edatının hikâyelerin tümünde toplamda 57 defa tekrar edildiği belirlenmiştir. Soru edatıyla oluşturulan soru kalıplarının öğretilmesi noktasında en sık kullanılan ilk 15 sözcük arasına giren “mI” soru edatının, soru kalıplarını pekiştirmede yeterli düzeyde kullanıldığı sonucuna ulaşılabilir.

Tablo 13 incelendiğinde on ikinci sırada “çok” sıfatının kullanıldığı görülmektedir. Sıklık sonuçlarına göre Anadolu Hikâyeleri Dizisi'nde “çok” sözcüğünün 54 defa kullanıldığı saptanan veriler arasında yer almaktadır. “Çok” sözcüğü de Türkçede özellikle günlük yaşantıda bir şeylerin fazlalığını ifade etme noktasında sıklıkla kullanılan sözcükler arasında yer almaktadır ve bu sözcüğün en sık kullanılan ilk 15 sözcük arasında yer alması hikâyelerin söz varlığı kazanımlarına uygun şekilde hazırlandığını göstermektedir.

Tablo 13'e göre on üçüncü sırada yer alan en sık kullanılmış sözcüklerden birisi de “lâle” sözcüğüdür ve hikâyelerin tümünde toplamda 54 kez tekrar edilmiştir. Hikâyelerde ilk 15'lik sıklık sıralamanın içinde “lâle” sözcüğünün yer almasının sebebi Lâleye Sor adlı hikâye kitabında lalelerin konu edinilmiş olmasıdır. Lâle sözcüğü sıklık sonuçlarını olumsuz yönde etkilemiştir. Çünkü Türkçede “çiçek” sözcüğü basit tanımlar içinde yer alsa da çiçek türü olan lâlenin temel ihtiyaçları karşılayacak düzeyde öneme sahip bir sözcük olmadığını söylemek mümkündür. Hikâyenin konusu gereği bu sözcüğün sıkça tekrar edilmiş olması sözcüklerin sıklık dizininin doğru sonuçlar alınamamasına sebep olmuştur.

Tablo 13'e göre en sık kullanılan on dördüncü sözcüğün “dede” sözcüğü olduğu ve bu sözcüğün tüm hikâyelerde toplamda 53 kez tekrar edildiği belirlenmiştir. A1 seviyesinden itibaren öğrencilere aile ve akraba isimleri öğretilmektedir. Ancak temelde öğretilen kavramlar çekirdek aileyi içine alan “anne, baba, abla, kardeş, ağabey” gibi sözcüklerdir. Devamında ise

ailenin çevresinde bulunan “akraba” tanımları içinde yer alan “dede, anneanne, babaanne, teyze, amca, dayı” gibi isimler öğretilmektedir. Tüm bu ifadeler A1 itibarıyla öğretilmeye başlansa da öncelik verilmesi gereken çekirdek aile kavramlarından ziyade akraba isminin sıklık çalışmasında ilk 15 sözcük arasında yer alması, metin oluşturma aşamasında en temel ifadelere yer verilmediğini göstermektedir.

Anadolu Hikâyeleri Dizisi’nde ilk on beş sözcükten en sık tekrar edilen son sözcük “at” sözcüğüdür. Bu sözcük hikâyelerin tümünde toplamda 50 defa tekrar edilmiştir. Yılkı adlı hikâyede bir tür olan Yılkı atlarından bahsedilmiş olması, “at” sözcüğünün en sık kullanılan 15 sözcük arasına girmesine neden olmuştur. A1 seviyesinde “hayvanlar” konusu ele alınmakta ve hayvan isimleri öğrencilere aktarılmaktadır ancak A1-A2 söz varlığı kazanımlarında “Kendini basit şekilde ifade eder.” kazanımı göz önüne alındığında “at” sözcüğünün ilk 15 sözcük içinde yer alması bu kazanıma aykırı bir sözcük olduğu anlaşılmaktadır. Hayvan isimlerinin tekrar edilme ve pekiştirme maksatlı metin içinde yer alması beklenirken bu sözcüklerin en sık kullanılan 15 sözcük içinde yer alması sıklık sıralamasını olumsuz etkilemiştir.

Yunus Emre Enstitüsünün A1-A2 seviyeleri için hazırlamış olduğu Anadolu Hikâyesi Dizisi’nde toplamda 986 farklı sözcük kullanılmıştır. Aşağıda yer alan tablo 15’e göre toplam sözcük sayısı ise 4996’dır. Anadolu Hikâyeleri Dizisi’nde yer alan 986 sözcüğün sıklık dizini Ek 6’da yer almaktadır.

Tablo 14

“Anadolu Hikâyeleri Dizisi” sıklık diziniyle “a FREQUENCY dictionary of Turkish” sıklık dizini karşılaştırması

Sıra	“Anadolu Hikâyeleri” Sıklık Dizini	“a FREQUENCY dictionary of Turkish” Sıklık Dizini
1.	ve	bir
2.	de-	ol-
3.	bir	ve
4.	o	bu
5.	ben	da
6.	çay	et-
7.	sonra	o
8.	bu	yap-
9.	var	al-
10.	de	de-
11.	mI	ben
12.	çok	gel-
13.	lale	için
14.	dede	çok
15.	at	ver-

Dil öğretiminde kullanılacak metinlerde sözcük sıklık dizinlerinin göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Yabancılar Türkçe öğretiminde sıklık üzerine pek çok çalışma yapılmıştır.³³ Ancak günümüze kadar yapılmış en geniş kapsamlı akademik yayın “*a FREQUENCY dictionary of Turkish*” adlı kitapta bulunan 5000 kelimelik sıklık dizinidir. Eserde genel dil bilgisi çerçevesinde en sık konuşulan ve yazılan sözcüklerin sıklık sıralaması yer almaktadır. Eserde belirlenen 5000 sözcüğün bağlamsal anlamları, bu anlamlarla ilgili örnek cümleler ve bunun yanında İngilizce karşılıkları verilmiştir. Eserde Türkiye Ulusal Derlem’i ana kaynak olarak belirlenmiş ve buradaki çalışmalar göz önünde bulundurularak 5000 kelimelik bir sıklık çalışması hazırlanmıştır.

Tablo 14’te “*a FREQUENCY dictionary of Turkish*” adlı eserde belirlenmiş en sık kullanılan ilk 15 sözcük ile “Anadolu Hikâyeleri Dizisi”nde kullanılmış en sık 15 sözcüğün karşılaştırılması yer almaktadır. Tablo incelendiğinde en sık kullanılan ilk 15 sözcükten 8 tanesinin ortak olduğu ancak ilk 15 sıralamasında bu sözcüklerin yerlerinin farklı olduğu görülmektedir. Sözcükler incelendiğinde “Anadolu Hikâyeleri Dizisi”nde “ve” bağlacı ilk sırada yer alırken incelenen eserde “ve” bağlacının üçüncü sırada, “de-” fiili hikâyelerde ikinci sırada yer alırken eserde “de-” fiilinin onuncu sırada, hikâyelerde “bir” sözcüğü üçüncü sırada yer alırken eserde “bir” sözcüğünün birinci sırada, hikâyelerde “o” sözcüğü dördüncü sırada yer alırken eserde “o” sözcüğünün yedinci sırada, hikâyelerde “ben” sözcüğü beşinci sırada yer alırken eserde “ben” sözcüğünün on birinci sırada, hikâyelerde “bu” sözcüğü sekizinci sırada yer alırken eserde “bu” sözcüğünün dördüncü sırada, hikâyelerde “de/da” bağlacı onuncu sırada yer alırken eserde “de/da” bağlacının beşinci sırada ve hikâyelerde “çok” sözcüğü on ikinci sırada yer alırken eserde “çok” sözcüğünün on dördüncü sırada olduğu belirlenmiştir. “Anadolu Hikâyeleri Dizisi”nde yer alan “çay, sonra, var, mI, lâle, dede” sözcüklerinin eserde en sık kullanılan 15 sözcük içinde yer almadığı ve eserde ilk 15 sözcük içinde yer alan “ol-, et-, yap-, al-, gel-, için, ver-” sözcüklerinin “Anadolu Hikâyeleri Dizisi”ndeki en sık kullanılan ilk 15 sözcük içerisinde yer almadığı belirlenmiştir. “Anadolu Hikâyeleri Dizisi”nde “at, çay, lâle”

³³ Temel Türkçe (A 1/ A 2) İçin Söz Dağarcığı Tespit Denemesi (Açık, 2013), Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders Ve Okuma Kitaplarındaki Kelime Sıklığı Ve Seviyelere Göre Sözcük Hazinesi Çalışması (Aydın, 2015), Yabancılar İçin Hazırlanan Türkçe Ders Kitaplarındaki Söz Varlığı İle Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Yazılı Anlatımlarındaki Söz Varlığı (Göçen, 2016), Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi İçin Hazırlanmış Ders Kitapları İle Bu Kitapları Kullanan Öğrencilerin Söz Varlığının Karşılaştırılması (Serin, 2017), Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Yazılı Anlatımlarındaki Sözcüklerin Kullanım Sıklığı (Göçen, Okur, 2017), Yabancılar Türkçe Öğretimi İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesindeki Bağlamlardan Hareketle Türkçenin Temel Söz Varlığının Belirlenmesi (Seyhan, 2018), Yabancılar Türkçe Öğretiminde Sözlü Dilin Kelime Sıklığı Ve A1-A2 Seviye Sözlüğü (Şenyiğit, 2020), Yabancılar Türkçe Öğretiminde Temel Düzey Söz Varlığını Belirleme: Yabancılar İçin Hazırlanan Türkçe Ders Kitapları İle Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Yazılı Ve Sözlü Anlatım Uygulamalarına Dayalı Söz Varlığı (Yahşi, 2020) vb.

gibi sözcüklerin sayıca fazla olmasının sebebi hikâyelerin konusu gereği bu sözcüklerden çok bahsetmiş olmasıdır.

“Anadolu Hikâyeleri Dizisi” içinde bulunan 15 sözcükten 8’inin eserde ilk 15’te bulunan 8 sözcük ile tutarlı olması, yazılan hikâye kitaplarının A1-A2 söz varlığı kazanımlarına uygunluğunu göstermiştir. Diğer 7 sözcükten özellikle konu içeriğinden dolayı sık kullanılan sözcüklerin eserdeki sözcüklerle uyumsuzluğu hikâyelerin konu seçimlerinden kaynaklanmıştır.

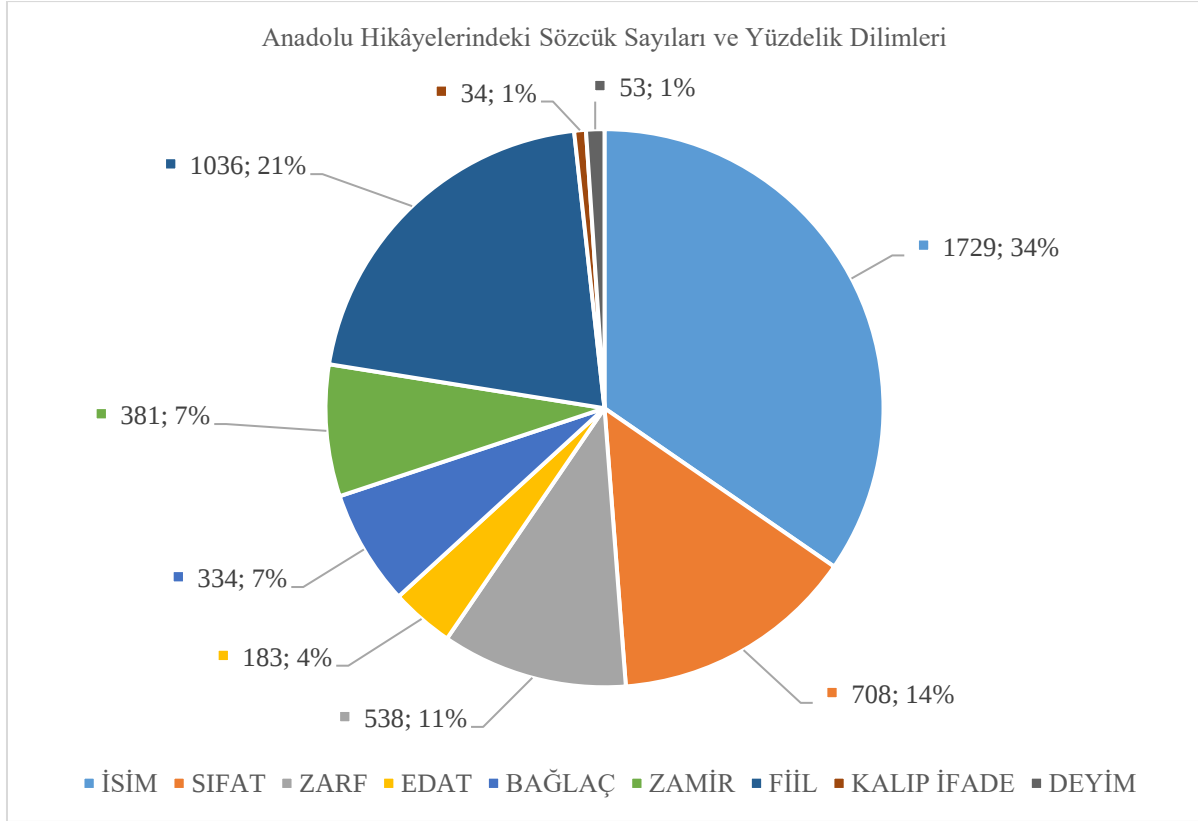

5. BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Şekil 6

Anadolu Hikâyeleri Dizisi Setindeki tüm kitaplarda kullanılan sözcük türleri, sözcük sayıları ve sözcük türlerinin yüzdelik dilimleri

“Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kullanılan Hikâye Kitaplarının Söz Varlığı Açısından Değerlendirilmesi: Yunus Emre Enstitüsü Anadolu Hikâyeleri Dizisi Örneği (A1-A2)” adlı çalışmada Yunus Emre Enstitüsü tarafından A1-A2 seviyeleri için hazırlanmış Anadolu Hikâyeleri Dizisi’ndeki 5 hikâye kitabının içeriğinde yer alan söz varlığı unsurları incelenmiş ve yorumlanmıştır.

Söz varlığı unsurlarının incelenmesi için öncelikle tüm kitaplardaki sözcükler dizin hâline getirilmiş ve dizindeki sözcükler görevli öğelerine ayrılmıştır. Daha sonra ise sözcüklerin metin bağlamı anlamları TDK sözlük aracılığıyla tanımlanmıştır. Tüm sözcüklerin TDK’de kaçınıcı anlamıyla eşleştiği belirtilmiş, tanımları birebir alınmış ve tanımların altına sözcüklerin bulunduğu kitap, sayfa ve satır numaraları yazılmıştır. Daha sonra çıkarılan sonuçlar excel aracılığıyla hesaplamaya tabi tutulmuş, çıkan hesaplamaların sonucu ise pasta ve sütun grafiklerle gösterilerek bu grafikler yorumlanmıştır. Sonuç bölümünde ise tüm hikâye kitaplarının genel grafiği çıkarılmıştır. Aynı zamanda her hikâye kitabının sözcük sıklığı

incelenmiş, en sık kullanılan 15 sözcük bulgular bölümünde yorumlanmış, sonuç bölümünde sıklık tablolarının tamamına yer verilmiştir. Şekil 6'nın yorumları aşağıda maddeler hâlinde sıralanmıştır:

- Anadolu Hikâyeleri Dizisi'nde yer alan tüm kitaplarda toplamda 1729 isim kullanılmıştır. Bu isimlerin tüm sözcüklere oranı %34 olarak belirlenmiştir. En fazla kullanılan sözcük türü isimler olmuştur.
- Tüm hikâye kitaplarında en sık kullanılan ikinci sözcük türü fiiller olmuştur. Tüm hikâyelerde toplamda 1036 fiil kullanılmıştır. Fiillerin tüm sözcüklere oranı %21 olarak hesaplanmıştır.
- En sık kullanılan üçüncü sözcük türü sıfatlardır. Tüm hikâyelerde toplamda 708 sıfat kullanılmıştır. Sıfatların tüm sözcüklere oranı %14 olarak saptanmıştır.
- Hikâyelerin tümünde en sık kullanılan ve dördüncü sıralamada bulunan sözcük türü zarflar olmuştur. Hikâye kitaplarındaki toplam zarf sayısı 538, bu sayının tüm sözcük türlerine oranı ise %11'dir.
- Hikâye kitaplarındaki sözcük türlerinden zamirler en sık kullanılan beşinci sözcük türü olarak belirlenmiştir. Kitaplardaki toplam zamir sayısı 381, bu sayının tüm sözcüklere oranı %7 olarak hesaplanmıştır.
- Anadolu Hikâyeleri Dizisi'nde yer alan hikâyelerde toplamda 334 bağlaç kullanılmıştır. Kullanılan bağlaçların tüm sözcüklere oranı ise %7 olarak belirlenmiştir.
- Hikâyelerin tümünde toplamda 183 edat kullanıldığı belirlenmiştir. Bu sayının tüm sözcüklere oranı ise %4 olarak hesaplanmıştır.
- Hikâyelerin tümünde 34 kalıplaşmış ifade yer almaktadır. Bu sayının tüm sözcüklere oranı ise %1'dir.
- Son olarak hikâyelerde toplamda 53 deyim kullanılmış ve bu deyimlerin tüm sözcük sayısına oranı ise %1 olarak hesaplanmıştır.

Türkçede harfler heceleri, heceler sözcükleri, sözcükler cümleleri oluşturur. Cümleler ile iletişim kurulur ve yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dil öğretimine harf öğretimiyle başlanır, ardından hece yapısı öğretilir ve sözcükler öğretilmeye başlanır. Sözcüklerin birleşim yapısını kavrayan öğrenciler basit düzeyde cümle kurabilme yetisini kazanır. Bu sebeple yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde söz varlığının üzerine itinayla düşülmelidir. Söz varlığı kazanımlarını edinemeyen öğrenci, doğru cümle kurmakta zorlanır. Gerek cümle yapısında gerek cümlelerin anlamında konuşurken, yazarken hatalar yapar. Bu sebeple de temel seviyede söz varlığının güçlü temellere oturtulması şarttır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde Türkçenin söz varlığının belirlenmesi konusunda çeşitli çalışmalar yapılmıştır ancak bu çalışmalar daha çok sıklık çalışmalarıyla kısıtlı kalmıştır. Alanda en çok ihtiyaç duyulan konulardan biri metin oluşturma aşamasında hangi sözcüklerin kullanılması gerektiğidir. Sözcüklerin somuttan soyuta, yakından uzağa, basitten karmaşığa, kolaydan zora, bilinenden bilinmeyene ilkeleri göz önünde bulundurularak öğretilmesi D-AOBM'nin söz varlığı kazanımlarını destekleyen önemli unsurlardır. A1-A2 seviyelerinde bu ilkelere uygun sözcük seçimi, kullanımı ve öğretimi yapıldığı takdirde sözcük öğretiminde hedef kazanımlara ulaşılması da kolaylaşacaktır.

Sözcük öğretiminde ders materyallerinin yanında günlük hayata yönelik cümleleri içinde barındıran, öyküsel anlatımla akıcılığı sağlayıp öğrencinin keyif alarak öğrenmesine yardımcı olan hikâyeler de oldukça önemlidir. Tabii ki hikâyelerin içeriğinde kullanılan sözcükler, sözcüklerin türleri ve türlerin sıklığı ve bu sözcüklerin kullanıldığı anlamlar yani bağlamsallık da dikkat edilmesi gereken öncelikli unsurlardır. Anadolu Hikâyeleri Dizisi'nde yer alan beş kitabın genel analizi incelendiğinde Şekil 6'da isimlerin, sıfatların ve fiillerin en sık kullanılan sözcük türleri olduğu anlaşılmaktadır. Sözcük türü bakımından temel seviyede en sık tekrar edilen sözcükler isimler, sıfatlar ve fiillerdir. Bu uyum Anadolu Hikâyeleri Dizisi'nde de yakalanmış ve en sık tekrar edilen türleri pekiştirme yoluna gidilmiştir. Genel anlamda basit edatlar, zarflar, bağlaçlar ve zamirlerin de orantılı bir dağılım gösterdiği şekil 6'ya bakıldığında anlaşılmaktadır. Fakat A1-A2 seviyelerinin genelinde sıklıkla tekrar edilen kalıplaşmış ifadelerin yüzdelik oranının hedef kazanımları karşılayacak nitelikte olmadığı görülmüştür. Sayıca az kullanılan kalıplaşmış ifadeler, hikâye setinde yeterli düzeyde pekiştirilmemiştir. Bunun yanında deyimler ise kullanılmaması gerektiği hâlde oran olarak kalıplaşmış ifadelerden daha fazla kullanılmıştır. Deyimler mecaz içeren ifadeler olduğu için temel seviyeye uygun değildir. Ancak sette kullanım oranının fazlalığı seviyeyi olması gerekenden daha zor bir noktaya taşımıştır.

Tablo 15

Anadolu Hikâyeleri Dizisi hikâye setindeki tüm kitaplarda kullanılan sözcüklerin TDK sözlükteki anlam sıralama ve yüzdelik dilimleri

	1. Anlam	2. Anlam	3. Anlam	4. Anlam	5. Anlam	6. Anlam	7. Anlam	8. Anlam	9. Anlam	10. Anlam	Diğer Anlam	TOPLAM
İsim	1331	283	47	32	5	15	1	0	11	3	1	1729
	76,98%	16,37%	2,72%	1,85%	0,29%	0,87%	0,06%	0,00%	0,64%	0,17%	0,06%	34,61%
Sıfat	504	100	17	3	10	71	1	0	0	2	0	708
	71,19%	14,12%	2,40%	0,42%	1,41%	10,03%	0,14%	0,00%	0,00%	0,28%	0,00%	14,17%
Zarf	336	89	84	3	11	12	2	0	1	0	0	538
	62,45%	16,54%	15,61%	0,56%	2,04%	2,23%	0,37%	0,00%	0,19%	0,00%	0,00%	10,77%
Edat	128	31	12	4	3	2	0	0	3	0	0	183
	69,95%	16,94%	6,56%	2,19%	1,64%	1,09%	0,00%	0,00%	1,64%	0,00%	0,00%	3,66%
Bağlaç	64	147	123	0	0	0	0	0	0	0	0	334
	19,16%	44,01%	36,83%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	6,69%
Zamir	273	105	3	0	0	0	0	0	0	0	0	381
	71,65%	27,56%	0,79%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	7,63%
Fiil	766	122	78	15	21	7	2	6	3	5	11	1036
	73,94%	11,78%	7,53%	1,45%	2,03%	0,68%	0,19%	0,58%	0,29%	0,48%	1,06%	20,74%
Kalıp İfade	34	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	34
	100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,68%
Deyim	45	7	1	0	0	0	0	0	0	0	0	53
	84,91%	13,21%	1,89%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	1,06%

TOPLAM	3481	884	365	57	50	107	6	6	18	10	12	4996
	69,68%	17,69%	7,31%	1,14%	1,00%	2,14%	0,12%	0,12%	0,36%	0,20%	0,24%	

Anadolu Hikâyeleri Dizisi'nde bulunan hikâye kitaplarının tümünde kullanılan sözcükler ve bu sözcüklerin metin bağlamında TDK sözlükteki karşılıkları incelenmiş, sözcüklerin TDK sözlükte kaçınıcı anlamlarında açıklandığı belirlenmiş ve sonuçlar hesaplanarak tablo hâline getirilmiştir. Tablo 15'te sözcük türleri ve her sözcük türünün kendi içinde TDK sözlüğe göre kaçınıcı anlamında kaç kere kullanıldığı belirlenerek sonuçlar, oran ve sayılar gösterilmiştir. Belirlenen oranlara göre Anadolu Hikâyeleri Dizisi setindeki hikâye kitaplarından şu sonuçlar çıkarılmıştır:

Hikâye kitaplarının tümünde kullanılan sözcüklerin toplamı 4996'dır. Bu sözcük türlerinin tamamının metin bağlamı incelenmiş ve %69,68'inin (3481 sözcük) TDK sözlükteki birinci anlamı karşılayacak nitelikte kullanıldığı belirlenmiştir. Bu sonuca göre hikâyedeki söz varlığı unsurları D-AOBM söz varlığı hedef kazanımlarının önemli kısmını karşılayacak niteliğe sahiptir. Hikâyelerdeki sözcüklerin A1-A2 seviyesi göz önünde bulundurularak seçildiği varsayıldığında TDK sözlükteki anlam karşılıklarının birinci anlama isabet etmesi hikâyelerin belirli kazanımlar çerçevesinde yazıldığını göstermektedir. Hikâyelerin tümünde kullanılan sözcüklerin 884 (%17,69) adetinin TDK sözlükte ikinci anlamda tanımlandığı tespit edilmiştir. 365 (%7,31) sözcüğün üçüncü anlamda, 57 (%1,14) sözcüğün dördüncü anlamda,

50 (%1) sözcüğün beşinci anlamda, 107 (%2,14) altıncı anlamda, altışar (%0,12) sözcüğün yedinci ve sekizinci anlamlarda, 18 (%0,36) sözcüğün dokuzuncu anlamda, 10 (%0,20) sözcüğün onuncu anlamda ve 12 (%0,24) sözcüğün onuncu anlamdan sonraki anlamlarda kullanıldığı belirlenmiştir. Yüzdeliklerin ortalamasına bakıldığında sözcüklerin ortalama %93'ünün ilk üç anlamda kullanıldığı belirlenmiştir. A1 seviyesi için ilk anlam daha sık kullanılırken A2 seviyesinde sözcüklerin ikinci ve üçüncü anlamlarına değinilmesi, metin bağlamında tahmin edilebilir yönleriyle kullanılması, sözcük öğretimini destekler niteliktedir. Fakat incelenen hikâye kitapları yalnızca A1 veya yalnızca A2 seviyesi için hazırlanmamış, temel seviyenin her iki grubuna ithâfen hazırlanmış oldukları için üçüncü anlamdan sonraki anlamları karşılayan sözcüklerin kullanılması hikâyelerin özellikle A1 seviyesine uygun olmayan nitelikler barındırdığını göstermiştir. Özellikle de yedinci, sekizinci, dokuzuncu, onuncu ve sonraki anlamlar, metinlerin zorluk seviyesini orta veya üst düzeye çıkarmış, tahmini zor hatta cümle çevirisi sözlükle yapıldığında anlaşılabilir yapılar dönüşürmüştür. Ülper ve Kiraz (2018: 7) dil öğretimi için hazırlanmış bir metnin öğrenciler tarafından anlaşılabilmesi için metindeki sözcüklerin ortalama %90-95'inin bilinen ve içselleştirilmiş sözcüklerden oluşması gerektiğini belirtmiştir. Bu yoruma dayanarak yapılan çalışmada çıkan sözcüklerin birinci ve ikinci anlamlarının hedef kitle tarafından içselleştirildiği varsayılırsa hikâyelerdeki metinlerin ortalama %87'sinin anlaşılır sözcüklerden oluşturulduğu ve metnin ortalama %85-90 oranında anlaşılır olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Hikâyelerin toplamında kullanılan isim sayısı tablo 15'e göre 1729 olarak saptanmıştır. Bu sayının diğer türlerdeki sözcük sayısına oranı %34,61 olarak belirlenmiştir. 1729 isim metin bağlamı göz önünde bulundurularak TDK'deki anlam karşılıkları incelendiğinde 1331 (%76,98) ismin birinci anlamda kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Sırasıyla 283 (%16,37) isim ikinci anlamda, 47 (%2,72) isim üçüncü anlamda, 32 (%1,85) isim dördüncü anlamda, 5 (%0,29) isim beşinci anlamda, 15 (%0,87) isim altıncı anlamda, 1 (%0,06) isim yedinci anlamda, 11 (%0,64) isim dokuzuncu anlamda, 3 (%0,17) isim onuncu anlamda ve 1 (%0,06) isim diğer anlamda kullanılmıştır. İsim kullanım oranları incelendiğinde ortalama %93 oranında içselleştirilmiş isim kullanıldığı sonucuna varılmaktadır.

Anadolu Hikâyeleri Dizisi'nde yer alan sözcüklerden toplamda 708 adet sıfat kullanıldığı saptanmıştır. Kullanılan sıfatların tüm sözcük türü sayısına oranı %14,17 olarak belirlenmiştir. 708 sıfatın 504 (%71,19) tanesinin birinci anlamda kullanıldığı saptanmıştır. Sırasıyla 100 (%14,12) sıfat ikinci anlamında, 17 (%2,40) sıfat üçüncü anlamda, 3 (%0,42) sıfat dördüncü anlamda, 10 (%1,41) sıfat beşinci anlamda, 71 (%10,03) sıfat altıncı anlamda, 1 (%0,14) sıfat yedinci anlamda, 2 (%0,28) sıfat onuncu anlamda kullanılmıştır. Tablo 15'e göre

sekizinci, dokuzuncu anlamda ve diğer anlamlarda sıfat kullanılmadığı belirlenmiştir. Sıfat türünde kullanılan sözcüklerin ortalama %85'inin birinci ve ikinci anlamda kullanıldığı varsayılarak tercih edilen sıfatların A1-A2 için zorlayıcı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Grafikte birden ona doğru azalan sıfat sayısının altıncı anlamda %10'luk bir dilimle yükseliş göstermesi de hikâye kitaplarında seviyeye uyumsuz sıfatlar kullanıldığını göstermiştir. A1-A2 temel seviye için hazırlanacak hikâye kitaplarında seviyeye uygun içselleştirilmiş sıfatların yüzdelik oranının artırılması, söz varlığı kazanımlarına ulaşma noktasında daha olumlu sonuçlar verecektir.

Anadolu Hikâyeleri Dizisi'ndeki hikâyelerde toplamda 538 zarf kullanıldığı görülmektedir. Zarfların tüm sözcüklerin sayısına oranı ise %10,77 olarak belirlenmiştir. Zarf türünde 336 (%62,45) sözcük birinci anlamda, 89 (%16,54) sözcük ikinci anlamda, 84 (%15,61) sözcük üçüncü anlamda, 3 (%0,56) sözcük dördüncü anlamda, 11 (%2,04) sözcük beşinci anlamda, 12 (%2,23) sözcük altıncı anlamda, 2 (%0,37) sözcük yedinci anlamda, 1 (%0,19) sözcük dokuzuncu anlamda kullanılmıştır. Sekizinci, onuncu anlamlarda ve diğer anlamda zarf türünde sözcük kullanılmadığı belirlenmiştir. Zarflarda yığılma birinci anlamda olsa da ikinci ve üçüncü anlamda da ortalama %30'luk sözcük kullanımına rastlanmıştır. Bu durum da kullanılan zarfların temel seviyeden uzaklaşıldığını ve tahmin edilmesi zor zarflar tercih edildiğini, seviyenin bu durumdan olumsuz etkilendiğini göstermektedir.

Edatlar tablo 15'e göre tüm hikâye metinlerinde toplamda 183 tanedir. Bu sayı yüzdelik olarak %3,66 olarak belirlenmiştir. A1 ve A2 seviyelerinde bazı edatlar dil bilgisi kuralı olarak temel anlamlarıyla öğretilmektedir. Tablodaki sonuçlara göre 128 (%69,95) edatın birinci anlamıyla, 31 (%16,94) edatın ikinci anlamıyla, 12 (%6,56) edatın üçüncü anlamıyla, 4 (%2,19) edatın dördüncü anlamıyla, 3 (%1,64) edatın beşinci anlamıyla, 2 (%1,09) edatın altıncı anlamıyla ve 3 (%1,64) edatın dokuzuncu anlamıyla kullanıldığı saptanmıştır. Diğer anlamlarda edat kullanılmadığı tespit edilmiştir.

Anadolu Hikâyeleri Dizisi'ndeki hikâye kitaplarında toplamda 334 bağlaç kullanıldığı saptanmıştır. Bağlaçların diğer sözcük türlerine oranı %6,69 olarak belirlenmiştir. Bağlaçlar ilk üç anlamıyla kullanılmış diğer anlamlarda bağlaca rastlanmamıştır. 64 (%19,16) bağlacın birinci anlamıyla, 147 (%44,01) bağlacın ikinci anlamıyla, 123 (%36,83) bağlacın ise üçüncü anlamıyla kullanıldığı belirlenmiştir. Baştan sona doğru artış gösteren oranların sebebi bağlaç olarak kullanılan sözcüklerin TDK'deki ilk anlamlarında farklı bir sözcük türü tanımının yapılmış olmasıdır. Bağlaç türündeki sözcüklerin sıralaması incelendiğinde kullanılan bağlaçların aslında birinci ve ikinci anlamlarında kullanıldığı belirlenmiştir.

Sözcük türlerinden zamirler beş hikâye kitabında toplamda 381 adet kullanılmıştır. Bu sayının diğer sözcük türlerine oranı %7,63 olarak belirlenmiştir. Zamirlerden 273 (%71,65) tanesi birinci anlamında, 105 (%27,56) tanesi ikinci anlamında, 3 (%0,79) tanesi üçüncü anlamında kullanılmış, diğer anlamlara karşılık gelen zamir kullanılmadığı tespit edilmiştir. Zamirlerdeki yığılmanın birinci ve ikinci anlamda olduğu ve A1-A2 seviyesine uygun kullanımların bulunduğu hikâyelerin zamir kullanımı açısından seviyeye uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

Tablo 15'e göre Anadolu Hikâyeleri Dizisi'nde toplamda 1036 fiil kullanılmıştır. Fiiller en çok kullanılan ikinci sözcük türü olmuştur. Tablo 15'e göre fiillerin diğer sözcük türlerine kullanım oranı %20,74 olarak saptanmıştır. Fiil kullanımı Türkçede cümle oluşturmaya eş değerdir çünkü fiiller Türkçede kendi başlarına cümle anlamı taşıyabilmektedirler. Hikâye kitaplarında isimlerin birinci, fiillerin ikinci sırada kullanılması Türkçe cümle yapısını destekler nitelikte olduğu için bu sözcük türlerinin yüzdelik oranları hikâyede kullanılan sözcük türü sayılarına olumlu bakış geliştirilmesini sağlamıştır. Fiillerin 766 (%73,94) tanesi birinci anlamda kullanılarak yığılmanın olduğu anlam olmuştur. İkinci anlamda 122 (%11,78), üçüncü anlamda 78 (%7,53), dördüncü anlamda 15 (%1,45), beşinci anlamda 21 (%2,03), altıncı anlamda 7 (%0,68), yedinci anlamda 2 (%0,19), sekizinci anlamda 6 (%0,58), dokuzuncu anlamda 3 (%0,29), onuncu anlamda 5 (%0,48) ve diğer anlamlarda 11 (%1,06) fiil kullanıldığı belirlenmiştir. Türkçede fiiller diğer sözcük türlerine oranla daha fazla anlama sahiptirler. TDK sözlük incelendiğinde bazı fiillerin kırktan fazla anlamı olduğu ortaya çıkmaktadır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için hazırlanmış hikâye kitaplarında ise bu anlamların temel seviye için en sık kullanılanlarının tercih edilmesi D-AOBM söz varlığı kazanımlarını destekleyecektir. Yüzdelik oranlar incelendiğinde birinci, ikinci ve üçüncü anlamda yığılma olduğu ancak sonraki anlamlarda da fiillerin kullanıldığı görülmektedir. En sık kullanılan anlamların birinci, ikinci ve üçüncü anlamlar olduğu varsayılırsa hikâyelerde kullanılan fiillerin içselleştirilmiş fiiller olduğu ve metnin ortalama %90'dan fazlasının fiiller açısından anlaşılır olduğu söylenebilir. Ancak dördüncü anlam ve sonrasında toplamda 70 fiil kullanıldığı saptanmış ve bu fiillerin anlaşılabilirliği D-AOBM söz varlığı kazanımları göz önüne alındığında metinleri olumsuz etkilediği anlaşılmıştır.

Tablo 15'e göre A1-A2 seviyesi için hazırlanmış Anadolu Hikâyeleri Dizisi'ndeki hikâyelerde toplamda 34 kalıp ifadeye rastlanmıştır ve bu sözcük kalıplarının tümü birinci anlamında kullanılmıştır. A1-A2 temel seviye için kazanımlar doğrultusunda kalıplaşmış ifadelerin önemi göz önünde bulundurulduğunda kullanılan kalıplaşmış ifadelerin yetersiz kullanıldığı sonucuna ulaşmak mümkündür.

Türkçede deyimler genellikle mecaz anlama sahip sözcük öbekleridir. Bu doğrultuda mecaz kullanımının yabancılar Türkçe öğretiminde B1 seviyesiyle başlaması gerektiği yapılan çalışmalarla ortaya konmuştur ancak incelenen A1-A2 temel seviye için hazırlanmış Anadolu Hikâyeleri Dizisi'nde toplamda 53 deyim kullanıldığı belirlenmiştir. Deyimlerden 45 (%84,91) tanesi birinci anlamında, 7 (%13,21) tanesi ikinci anlamında ve 1 (%1,89) tanesi de oldukça zorlayıcı olmasına rağmen üçüncü anlamında kullanılmıştır. Deyimler tüm sözcük sayısının %1,06'sını oluşturmuştur. İkinci dil olarak Türkçe öğrenen bireylerden temel seviyede mecaz ifadeleri anlamalarını beklemek yanlış bir yol haritası olarak görülmektedir. Bu sebeple de hikâye kitaplarında deyim kullanılmış olması anlaşılabilirlik oranını olumsuz yönde etkilemiştir.

Bu çalışma ile yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde bugüne dek örneği yapılmamış bir çalışmaya imza atılmıştır. Alan yazındaki çalışmalar incelendiğinde söz varlığı çalışmalarının genelini doküman inceleme ve sıklık çalışması ile sabit kaldığı görülmektedir. Bu çalışmada diğer çalışmalardan farklı olarak söz varlığı unsurlarının görevli dil öğeleri incelenmiş, sözcüklerin bağlamsal anlam boyutu ele alınmış ve en sık hangi anlamların kullanıldığı belirlenerek kazanımlara uygunlukları üzerine incelemeler yapılmıştır.

Sonuçlar incelendiğinde Anadolu Hikâyeleri Dizisi'nde zorlayıcı nitelikte sözcüklerin kullanıldığı saptanmıştır. D-AOBM söz varlığı ve serbest zaman etkinliği olarak okuma kazanımlarına aykırı kullanımların yer alması hikâyelerin A1-A2 seviyelerinde anlam güçlüğü oluşmasına neden olmuştur. Oluşturulacak yeni okuma materyallerinde Türkçede en sık ve basit (ilk) anlamlarıyla kullanılan sözcüklerin tercih edilmesi yeni çalışmaların temel seviyelere daha uygun olarak hazırlanmasını sağlayacaktır.

Yabancı dil olarak Türkçe eğitiminde niteliği arttırmak için okuma-dinleme materyalleri oluşturma aşamasında söz varlığı unsurlarının bağlamsal boyutlarının ele alınması sözcük öğretimine olumlu katkı sağlayacaktır.

Hikâye kitapları yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde en önemli ek materyallerden birisi olduğu ve gündelik yaşamdan izler taşıyarak günlük basit konuşma diline yönelik metinler içerdiği için hazırlanacak yeni hikâye kitaplarında bağlamın üzerinde daha fazla durulması konuşma diline de daha kolay hâkim olunmasına yardımcı olacaktır.

Yapılan analizler doğrultusunda Anadolu Hikâyeleri Dizisi'ndeki hikâye kitaplarının genel anlamda A1-A2 seviyesine uygun söz varlığına sahip olduğu ancak çıkarılan analiz tablolarıyla ortalama %10'luk bölümün seviyeyi zorlayacak söz varlığı unsurlarına sahip olduğu saptanmıştır. Yapılacak yeni çalışmalara ışık tutulması adına yabancılar Türkçe öğretimi alanında özellikle söz varlığı ve sıklık çalışmalarının üzerine daha fazla düşülmesi ve metin oluşturma noktasında daha profesyonel yollar izlenmesi gerekmektedir. Alanın gelişmesi

ve D-AOBM kazanımlarını hedef alan çalışmalar yapılması, Türkçenin daha geniş hedef kitlelere daha hızlı yayılmasını ve dilimizin daha güçlü bir coğrafyada hâkimiyet kurmasını sağlayacaktır.

Tablo 16*Yılkı Hikâyesi Sıklık Dizini*

Sıra	Sözcük	Sıklık	Sıra	Sözcük	Sıklık	Sıra	Sözcük	Sıklık
1	at	50	51	turist	5	101	söyle-	3
2	dede	45	52	akıl	4	102	tanı-	3
3	ve	37	53	anla-	4	103	uyu-	3
4	de-	32	54	anlat-	4	104	yarın	3
5	o	23	55	el	4	105	yaşa-	3
6	bir	22	56	götür-	4	106	zor	3
7	ben	20	57	güneş	4	107	adam	2
8	bu	17	58	heyecan	4	108	alan	2
9	çok	17	59	öğren-	4	109	an	2
10	var	17	60	önce	4	110	azal-	2
11	de	13	61	renkli	4	111	birbiri	2
12	git-	13	62	sev-	4	112	birlikte	2
13	sonra	13	63	sonraki	4	113	biz	2
14	da	12	64	ad	3	114	bu yüzden	2
15	güzel	12	65	anne	3	115	bugün	2
16	mı	12	66	aynı	3	116	bul-	2
17	yılkı	12	67	baba	3	117	burun	2
18	gel-	11	68	balon	3	118	cins	2
19	gün	10	69	benim	3	119	cümle	2
20	insan	10	70	bil-	3	120	çılıgına dön-	2
21	amca	9	71	biraz	3	121	çoğu	2
22	yine	9	72	birçok	3	122	çünkü	2
23	zaman	9	73	birkaç	3	123	daha	2
24	ama	8	74	büyü-	3	124	dakika	2
25	bak-	8	75	değil	3	125	dene-	2
26	gör-	8	76	diye	3	126	dinle-	2
27	onlar	8	77	dur-	3	127	doğru	2
28	üzüm	8	78	dünya	3	128	dolu	2
29	yan	8	79	ev	3	129	dua	2
30	bin-	7	80	gibi	3	130	eğil-	2
31	dön-	7	81	haklı	3	131	el sık-	2
32	evlat	7	82	hayır	3	132	eski	2
33	gece	7	83	hiç	3	133	evet	2
34	yer	7	84	iç	3	134	geç-	2
35	yıl	7	85	kadın	3	135	güçlü	2
36	baş	6	86	kendi	3	136	gülümse-	2
37	çiftlik	6	87	kork-	3	137	hayal	2
38	en	6	88	küçük	3	138	her	2
39	festival	6	89	memleket	3	139	heyecanlan-	2
40	hep	6	90	neden	3	140	hızlı	2
41	abla	5	91	orada-	3	141	hiçbir	2
42	altın	5	92	otur-	3	142	için	2
43	bana	5	93	öp-	3	143	iki	2
44	bekle-	5	94	peki	3	144	iste-	2
45	dağ	5	95	rehber	3	145	iyi geceler	2
46	göz	5	96	saat	3	146	kafa	2
47	hafta	5	97	sahip	3	147	kahvaltı	2
48	ol-	5	98	seç-	3	148	kalabalık	2
49	parla-	5	99	sır	3	149	kaldır-	2
50	sen	5	100	sonunda	3	150	kaybol-	2

Sıra	Sözcük	Sıklık	Sıra	Sözcük	Sıklık	Sıra	Sözcük	Sıklık
151	kocaman	2	201	bacak	1	251	fırtına	1
152	koy-	2	202	bağ	1	252	fiziki	1
153	masa	2	203	bahar	1	253	gökyüzü	1
154	mayıs	2	204	bahçe	1	254	göre	1
155	ne	2	205	başka	1	255	göz kırp-	1
156	niye	2	206	başla-	1	256	güven-	1
157	onun	2	207	bayram	1	257	hayat	1
158	ön	2	208	bazen	1	258	hediyelik	1
159	özgürlük	2	209	bel	1	259	her biri	1
160	peri	2	210	bence	1	260	his	1
161	ruh	2	211	benze-	1	261	hisset-	1
162	sabır	2	212	beri	1	262	icat et-	1
163	sabret-	2	213	besle-	1	263	içinde	1
164	sadece	2	214	bir ara	1	264	ilan et-	1
165	sor-	2	215	bir şey söyle-	1	265	ile	1
166	soru	2	216	birden	1	266	ilk	1
167	şimdi	2	217	biri	1	267	inan-	1
168	tabii	2	218	birinci	1	268	indir-	1
169	tek	2	219	birleştir-	1	269	ingiliz	1
170	unut-	2	220	boş	1	270	iri	1
171	uyan-	2	221	boş kal-	1	271	iş	1
172	uzak	2	222	boş ver-	1	272	işte	1
173	uzun	2	223	bura	1	273	izin ver-	1
174	üç	2	224	bütün	1	274	izle-	1
175	yap-	2	225	büyük	1	275	jüri	1
176	yatak	2	226	cevap ver-	1	276	kabul	1
177	yüz	2	227	cumartesi	1	277	kabul et-	1
178	acaba	1	228	çabuk	1	278	kadar	1
179	aç-	1	229	çeşitli	1	279	kader	1
180	açlık	1	230	dağıl-	1	280	kahkaha at-	1
181	adım at-	1	231	dans et-	1	281	kapat-	1
182	ağız	1	232	dayan-	1	282	kar	1
183	ağrı-	1	233	dayanıklı	1	283	karanlık	1
184	aile	1	234	defa	1	284	karar ver-	1
185	akıllı	1	235	değiş-	1	285	kazan-	1
186	alış-	1	236	delik	1	286	kenar	1
187	anlam	1	237	diğer	1	287	kere	1
188	ara	1	238	dol-	1	288	kırgın	1
189	araba	1	239	dolaş-	1	289	kırsal	1
190	aralık	1	240	dört	1	290	kış	1
191	arap	1	241	duy-	1	291	kız	1
192	arka	1	242	dün	1	292	kim	1
193	arkadaş	1	243	düşün-	1	293	koca	1
194	arkadaşlık et-	1	244	eğlenceli	1	294	kolay	1
195	art-	1	245	eşya	1	295	komik	1
196	arzu	1	246	etki	1	296	konus-	1
197	aşın-	1	247	evcil	1	297	koş-	1
198	aşk	1	248	eylül	1	298	kulağına fısılda-	1
199	ay	1	249	fazla	1	299	kusura bak-	1
200	Baca	1	250	fırıl-	1	300	lav	1

Sıra	Sözcük	Sıklık	Sıra	Sözcük	Sıklık
301	lütfe	1	351	türk	1
302	milyon	1	352	uçak	1
303	misafir	1	353	utan-	1
304	mutlu	1	354	uzaklaş-	1
305	ok	1	355	üst	1
306	olgunlaş-	1	356	vedalaş-	1
307	onlarca	1	357	volkan	1
308	oyna-	1	358	yağ-	1
309	oyun	1	359	yağmur	1
310	öğret-	1	360	yaklaş-	1
311	öl-	1	361	yaklaşık	1
312	ömür	1	362	yardım et-	1
313	önceden	1	363	yarış-	1
314	özellik	1	364	yarışma	1
315	özgür	1	365	yaş	1
316	para	1	366	yavaşla-	1
317	patla-	1	367	yaz	1
318	renk	1	368	yeniden	1
319	sabah	1	369	yıka-	1
320	saç	1	370	yorgun	1
321	salkım	1	371	yürü-	1
322	salla-	1	372	zeki	1
323	sana	1			
324	sayı	1			
325	sene	1			
326	senin	1			
327	sırt	1			
328	soğuk	1			
329	sohbet et-	1			
330	sokak	1			
331	son	1			
332	söz	1			
333	süre	1			
334	süsle-	1			
335	şarkı	1			
336	şekil	1			
337	şey	1			
338	şöyle	1			
339	şu	1			
340	tam	1			
341	tane	1			
342	tatıl	1			
343	tek başına	1			
344	tekrar	1			
345	tekrar et-	1			
346	televizyon	1			
347	teşekkür et-	1			
348	tezgah	1			
349	topla-	1			
350	tut-	1			

Tablo 17*Kırmızı Ayakkabılar Hikâyesi Sıklık Dizini*

Sıra	Sözcük	Sıklık	Sıra	Sözcük	Sıklık	Sıra	Sözcük	Sıklık
1	ve	27	51	insan	4	101	çay	2
2	o	18	52	kur-	4	102	çift	2
3	bir	17	53	kültür	4	103	dergi	2
4	sonra	17	54	ol-	4	104	dur-	2
5	çok	15	55	üzgün	4	105	durak	2
6	ayakkabı	14	56	açık	3	106	duy-	2
7	var	14	57	al-	3	107	elbise	2
8	ben	13	58	çık-	3	108	engelli	2
9	git-	12	59	dakika	3	109	farklı	2
10	güzel	12	60	el	3	110	fiyat	2
11	bu	10	61	ev	3	111	gazi	2
12	de	10	62	görevli	3	112	gezegen	2
13	de-	10	63	her	3	113	gör-	2
14	mı	10	64	içeri	3	114	göz	2
15	satıcı	10	65	iki	3	115	gülümse-	2
16	gel-	9	66	kardeş	3	116	hangi	2
17	gün	9	67	küçük	3	117	hava	2
18	çarşı	8	68	mevsim	3	118	hayır	2
19	köprü	8	69	oda	3	119	hemen	2
20	ora	8	70	onlar	3	120	hiç	2
21	otobüs	8	71	oyun	3	121	iç-	2
22	önce	8	72	öde-	3	122	in-	2
23	bak-	7	73	peki	3	123	incele-	2
24	gir-	7	74	sadece	3	124	kahvaltı	2
25	tiyatro	7	75	sev-	3	125	kebap	2
26	bugün	6	76	sür-	3	126	kedi	2
27	evet	6	77	tabii	3	127	kendi	2
28	iste-	6	78	tam	3	128	kız kardeş	2
29	kırmızı	6	79	uzun	3	129	koku	2
30	sahne	6	80	üç	3	130	koy-	2
31	sor-	6	81	yap-	3	131	kuş	2
32	yıl	6	82	yeniden	3	132	kutu	2
33	ama	5	83	yer	3	133	lira	2
34	daha	5	84	akla gel-	2	134	mavi	2
35	en	5	85	altı	2	135	mutlu	2
36	götür-	5	86	anne	2	136	nasıl	2
37	ilk	5	87	anneanne	2	137	neden	2
38	mağaza	5	88	asla	2	138	o an	2
39	otogar	5	89	aslında	2	139	önceki	2
40	saat	5	90	ay	2	140	restoran	2
41	ses	5	91	azal-	2	141	saat kulesi	2
42	arkadaş	4	92	bana	2	142	sakla-	2
43	ayrıl-	4	93	beğen-	2	143	sanat	2
44	bazı	4	94	belli et-	2	144	seyret-	2
45	bir daha	4	95	bil-	2	145	söyle-	2
46	çünkü	4	96	bir arada	2	146	sürekli	2
47	da	4	97	biraz	2	147	şal	2
48	değil	4	98	birbiri	2	148	şeftali	2
49	diye	4	99	bura	2	149	şura	2
50	giy-	4	100	cam	2	150	tamam	2

Sıra	Sözcük	Sıklık	Sıra	Sözcük	Sıklık	Sıra	Sözcük	Sıklık
151	tarih	2	201	bir şey söyle-	1	251	hareket et-	1
152	toprak	2	202	biraz sonra	1	252	hatırla-	1
153	türbe	2	203	biri	1	253	hazırla-	1
154	unut-	2	204	birlik	1	254	hep	1
155	üst	2	205	biz	1	255	hepsi	1
156	üzeri	2	206	boyunca	1	256	her biri	1
157	üzül-	2	207	bu sırada	1	257	her gün	1
158	var-	2	208	buçuk	1	258	herkes	1
159	yakın	2	209	bul-	1	259	hesap	1
160	yani	2	210	bundan dolayı	1	260	hızlı	1
161	yaz	2	211	burada	1	261	hoş bul-	1
162	ye-	2	212	burası	1	262	hoş gel-	1
163	yeşil	2	213	çal-	1	263	hoşça kal-	1
164	yok	2	214	çay bahçesi	1	264	hoşgörü	1
165	ziyaret et-	2	215	çıkar-	1	265	huzur içinde	1
166	acık-	1	216	çiçek	1	266	yaşa-	1
167	aç-	1	217	çocuk oyunu	1	267	iç	1
168	ad	1	218	çocuk oyun	1	268	içinden de-	1
169	ağaç	1	219	dans et-	1	269	ile	1
170	aile	1	220	davet et-	1	270	ilerle-	1
171	akıllı	1	221	daya-	1	271	ilkbahar	1
172	akşam	1	222	defa	1	272	ipek	1
173	akşamüzeri	1	223	demek iste-	1	273	ipekçi	1
174	alan	1	224	derin	1	274	iyi	1
175	alış-	1	225	dışarı	1	275	izin ver-	1
176	alo	1	226	diğer	1	276	kaç	1
177	an	1	227	diyar	1	277	kafa	1
178	anlaş-	1	228	doğ-	1	278	kalabalık	1
179	apartman	1	229	doğru	1	279	kalk-	1
180	araba	1	230	dol-	1	280	kapat-	1
181	art-	1	231	dön-	1	281	kapı	1
182	asır	1	232	dört	1	282	karşı	1
183	aşağı	1	233	durum	1	283	karşıla-	1
184	ayakkabıcı	1	234	duygu	1	284	kasa	1
185	ayna	1	235	dünya	1	285	kat	1
186	aynı anda	1	236	düşün-	1	286	kaybol-	1
187	bahçe	1	237	engel	1	287	kendine gel-	1
188	banyo	1	238	eski	1	288	kısa	1
189	baş	1	239	et	1	289	kolay gel-	1
190	başka	1	240	eyvah	1	290	koltuk	1
191	başla-	1	241	fakat	1	291	koş-	1
192	becerikli	1	242	fırsatı ol-	1	292	kurut-	1
193	bekle-	1	243	gazetecilik	1	293	kuzu	1
194	bence	1	244	gez-	1	294	levha	1
195	beraberlik	1	245	giriş	1	295	lezzetli	1
196	beri	1	246	gömlek	1	296	mama	1
197	beyaz	1	247	görün-	1	297	masa	1
198	bin-	1	248	görüş-	1	298	memnun	1
199	bina	1	249	görüştürmek	1	299	merhaba	1
200	bir ara	1	250	üzere	1	300	meslek	1
				hafta sonu	1		miras	1

Sıra	Sözcük	Sıklık	Sıra	Sözcük	Sıklık
301	misafir	1	351	turist	1
302	mola	1	352	turuncu	1
303	mont	1	353	utan-	1
304	ne	1	354	uyu-	1
305	ne kadar	1	355	üniversite	1
306	nefes al-	1	356	üz-	1
307	o sırada	1	357	vali	1
308	oku-	1	358	vatan	1
309	olay	1	359	ver-	1
310	onlara göre	1	360	vs.	1
311	otur-	1	361	yabancı	1
312	ön	1	362	yarım	1
313	önemli	1	363	yastık	1
314	özellik	1	364	yatak	1
315	pazarlık et-	1	365	yavaş	1
316	pencere	1	366	yaz-	1
317	saç	1	367	yedi	1
318	sağ	1	368	yerli	1
319	salon	1	369	yıkan-	1
320	sanki	1	370	yol	1
321	sarıl-	1	371	yorgun	1
322	sarraflık	1	372	yüksek	1
323	say-	1	373	zaman	1
324	sayı	1			
325	sen	1			
326	sence	1			
327	serinle-	1			
328	sevin-	1			
329	sıkıca	1			
330	siyah	1			
331	son	1			
332	sonunda	1			
333	soru	1			
334	sus-	1			
335	süre	1			
336	şaşır-	1			
337	şaşkın	1			
338	şehir merkezi	1			
339	şekil	1			
340	şey	1			
341	şimdi	1			
342	şöyle	1			
343	tane	1			
344	taraf	1			
345	tarif et-	1			
346	tekrar	1			
347	telefon	1			
348	terzilik	1			
349	teşekkür et-	1			
350	trafik	1			

Tablo 18*Lâleye Sor Hikâyesi Sıklık Dizini*

Sıra	Sözcük	Sıklık	Sıra	Sözcük	Sıklık	Sıra	Sözcük	Sıklık
1	lale	54	51	gelin	4	101	eşya	2
2	bir	23	52	gör-	4	102	ev	2
3	biz	19	53	ise	4	103	fotoğraf çekil-	2
4	bu	18	54	rüzgâr	4	104	gir-	2
5	o	17	55	şimdi	4	105	git-	2
6	de	15	56	yaz-	4	106	gül	2
7	onlar	15	57	yer	4	107	güzel	2
8	ters	12	58	yetiş-	4	108	hakkında	2
9	koru	11	59	ad	3	109	hayır	2
10	var	11	60	ağla-	3	110	hikâye	2
11	mı	10	61	aile	3	111	için	2
12	sonra	10	62	anlaş-	3	112	iste-	2
13	ve	10	63	bir süre	3	113	iyi	2
14	beyaz	9	64	birbiri	3	114	kapı	2
15	de-	9	65	biri	3	115	merhaba	2
16	konus-	9	66	böyle	3	116	nasıl	2
17	mor	9	67	bura	3	117	nereden	2
18	şöyle	9	68	düşün-	3	118	otur-	2
19	da	8	69	efsane	3	119	ön	2
20	insan	8	70	eskiden	3	120	padişah	2
21	ben	7	71	götür-	3	121	pembe	2
22	ile	7	72	hep	3	122	saray	2
23	sen	7	73	ilgili	3	123	sınav	2
24	bak-	6	74	kendi	3	124	sor-	2
25	bil-	6	75	kırmızı	3	125	şey	2
26	evet	6	76	motif	3	126	tam	2
27	gel-	6	77	peki	3	127	tamam	2
28	konu	6	78	resim	3	128	tarih	2
29	tane	6	79	san-	3	129	taşı-	2
30	yıl	6	80	şaşıır-	3	130	teşekkür et-	2
31	anlat-	5	81	şekil	3	131	turist	2
32	çalış-	5	82	yani	3	132	yan	2
33	çiçek	5	83	aynı	2	133	yap-	2
34	gün	5	84	ayrıl-	2	134	ziyaret et-	2
35	her	5	85	bana	2	135	akraba	1
36	ol-	5	86	bazı	2	136	al-	1
37	önce	5	87	bilgi	2	137	altın	1
38	soğan	5	88	birkaç	2	138	arka	1
39	tür	5	89	böylece	2	139	arkadaş	1
40	ama	4	90	bu sırada	2	140	aslında	1
41	bahçe	4	91	bu yüzden	2	141	aşağı-	1
42	baş	4	92	bugün	2	142	ayna	1
43	belki	4	93	bütün	2	143	az	1
44	biraz	4	94	büyük	2	144	bahar	1
45	birçok	4	95	camı	2	145	bakış	1
46	daha	4	96	çanta	2	146	başla-	1
47	dede	4	97	çeşit	2	147	bayrak	1
48	devir	4	98	dakika	2	148	bazen	1
49	doğru	4	99	eğ-	2	149	bekle-	1
50	duy-	4	100	en	2	150	bence	1

Sıra	Sözcük	Sıklık	Sıra	Sözcük	Sıklık	Sıra	Sözcük	Sıklık
151	benzet-	1	201	fakat	1	251	orada	1
152	beri	1	202	farklı	1	252	orta	1
153	bile	1	203	fetih	1	253	öğren-	1
154	bilgili	1	204	fincan	1	254	öğrenci	1
155	binlerce	1	205	fotoğraf çek-	1	255	ölüm	1
156	bir sürü	1	206	geç-	1	256	ömür	1
157	bitki	1	207	geç kal-	1	257	önemli	1
158	bölüm	1	208	geçen	1	258	önemli değil	1
159	bul-	1	209	getir-	1	259	ört-	1
160	bulun-	1	210	gez-	1	260	öyle	1
161	buluş-	1	211	gibi	1	261	özel	1
162	cevap ver-	1	212	giriş	1	262	özellik	1
163	cevapla-	1	213	gömlek	1	263	özle-	1
164	cumartesi	1	214	göre	1	264	özür dile-	1
165	çalışma yap-	1	215	güneşli	1	265	park	1
166	çardak	1	216	haberleş-	1	266	renkli	1
167	çarmıh	1	217	hafta	1	267	ressam	1
168	çay bahçesi	1	218	haklı	1	268	sabah	1
169	çekil-	1	219	hangi	1	269	sadrazam	1
170	çeşitli	1	220	harika	1	270	sana	1
171	çeşme	1	221	hatırla-	1	271	sarı	1
172	çıkar-	1	222	hava	1	272	sayı	1
173	çiçek aç-	1	223	haydi	1	273	serinle-	1
174	çocuk	1	224	iki	1	274	ses	1
175	çoğu	1	225	ikinci	1	275	sırasında	1
176	çok	1	226	ilerle-	1	276	sohbet	1
177	damla-	1	227	inanç	1	277	sohbet et-	1
178	defter	1	228	isim	1	278	sokak	1
179	değerli	1	229	kadar	1	279	son	1
180	değil	1	230	kal-	1	280	soru	1
181	ders çalış-	1	231	kalem	1	281	soru sor-	1
182	devam et-	1	232	kalk-	1	282	söyle-	1
183	devlet adamı	1	233	kalp	1	283	su	1
184	diğer	1	234	karşı	1	284	süsle-	1
185	dikkatle	1	235	kaybol-	1	285	şair	1
186	dinle-	1	236	kız	1	286	şehir	1
187	doğ-	1	237	kilim	1	287	şehit ol-	1
188	doğu	1	238	kim	1	288	şekil ver-	1
189	dol-	1	239	kitap	1	289	şiir	1
190	dolu	1	240	korumaya al-	1	290	tabii	1
191	dönem	1	241	koy-	1	291	takı	1
192	duvar	1	242	köşk	1	292	torun	1
193	duygu	1	243	kuş	1	293	trafik	1
194	dünya	1	244	mesafe	1	294	tüccar	1
195	düz	1	245	mevsim	1	295	utan-	1
196	ek-	1	246	neden	1	296	uygun	1
197	elçi	1	247	o halde	1	297	uzak	1
198	emanet et-	1	248	okul	1	298	uzun	1
199	eser	1	249	on	1	299	üzücü	1
200	etek	1	250	ora	1	300	vazo	1

Sıra	Sözcük	Sıklık
301	veda	1
302	vedalaş-	1
303	ver-	1
304	vs.	1
305	yabancı	1
306	yas tut-	1
307	yaşam	1
308	yavaş	1
309	yemeklik	1
310	yeni	1
311	yeniden	1
312	yerli	1
313	yok	1
314	yürü-	1
315	yüzlerce	1
316	yüzyıl	1
317	zamanında	1

Tablo 19*Bayramlık Hikâyesi Sıklık Dizini*

Sıra	Sözcük	Sıklık	Sıra	Sözcük	Sıklık	Sıra	Sözcük	Sıklık
1	ve	42	51	mezarlık	6	101	hepimiz	3
2	de-	33	52	sen	6	102	herhalde	3
3	ben	31	53	sor-	6	103	herkes	3
4	anne	27	54	bir şey	5	104	iyi bayramlar	3
5	şeker	21	55	biraz	5	105	kap	3
6	mı	20	56	çık-	5	106	kız-	3
7	baba	19	57	giy-	5	107	koy-	3
8	da	18	58	ne	5	108	mahalle	3
9	var	18	59	ol-	5	109	mezar	3
10	abla	16	60	otur-	5	110	mor	3
11	git-	15	61	sadece	5	111	nasıl	3
12	bana	14	62	şişman	5	112	oğul	3
13	bir	14	63	tam	5	113	otuz	3
14	bayram	13	64	başka	4	114	öde-	3
15	ama	12	65	bayram namazı	4	115	peki	3
16	de	12	66	benim	4	116	salon	3
17	teyze	12	67	birden	4	117	ses	3
18	al-	11	68	birlikte	4	118	su	3
19	amca	11	69	bul-	4	119	sula-	3
20	o	11	70	bütün	4	120	şey	3
21	ver-	11	71	camii	4	121	tane	3
22	çocuk	10	72	daha	4	122	tezgah	3
23	lira	10	73	dede	4	123	uzat-	3
24	sonra	10	74	dışarı	4	124	yoksa	3
25	yap-	10	75	dön-	4	125	abdest al-	2
26	gel-	9	76	iç	4	126	acaba	2
27	harçlık	9	77	iş	4	127	acele	2
28	bu	8	78	işte	4	128	arka	2
29	diye	8	79	kaç	4	129	arkadaş	2
30	elbise	8	80	kalk-	4	130	ayakkabı	2
31	para	8	81	on	4	131	banyo	2
32	yok	8	82	onlar	4	132	bazı	2
33	bugün	7	83	tabii	4	133	beden	2
34	gibi	7	84	tekrar	4	134	bırak-	2
35	iste-	7	85	yan	4	135	birbiri	2
36	kapı	7	86	yine	4	136	büyük	2
37	koş-	7	87	aç-	3	137	çarşı	2
38	önce	7	88	bekle-	3	138	çiçek	2
39	bak-	6	89	biz	3	139	dinle-	2
40	bayramlaş-	6	90	borç	3	140	eğil-	2
41	bayramlık	6	91	bura	3	141	eksik	2
42	bil-	6	92	çünkü	3	142	gir-	2
43	çok	6	93	değil	3	143	gün	2
44	dün	6	94	dua et-	3	144	günaydın	2
45	ev	6	95	evlat	3	145	güzel	2
46	evet	6	96	gerek-	3	146	hatırla-	2
47	gülümse-	6	97	getir-	3	147	hayır	2
48	insan	6	98	gör-	3	148	hediye	2
49	kadın	6	99	gül-	3	149	hem	2
50	mağaza	6	100	hep birlikte	3	150	hemen	2

Sıra	Sözcük	Sıklık	Sıra	Sözcük	Sıklık	Sıra	Sözcük	Sıklık
151	heyecan	2	201	akraba	1	251	diğer	1
152	için	2	202	akşam	1	252	dolaş-	1
153	iki	2	203	alay et-	1	253	doldur-	1
154	ikram et-	2	204	altına	1	254	dur-	1
155	imam	2	205	an	1	255	duy-	1
156	kahvaltı	2	206	anla-	1	256	dükkan	1
157	kalabalık	2	207	anlat-	1	257	dünya	1
158	karşı	2	208	art-	1	258	düşün-	1
159	karşılık	2	209	artık	1	259	el	1
160	kendi	2	210	aslında	1	260	elöp-	1
161	ki	2	211	avlu	1	261	elini tut-	1
162	kimse	2	212	ay	1	262	en son	1
163	komşu	2	213	ayna	1	263	erken	1
164	masa	2	214	aynı	1	264	eyvah	1
165	merak et-	2	215	az	1	265	fakat	1
166	namaz	2	216	az kal-	1	266	fazla	1
167	niye	2	217	bahçe	1	267	fiyat	1
168	o sırada	2	218	bakkal	1	268	galiba	1
169	oda	2	219	baklava	1	269	geç-	1
170	olur	2	220	baş	1	270	geriye dön-	1
171	onun	2	221	başla-	1	271	göster-	1
172	oruç	2	222	beğen-	1	272	göz kırp-	1
173	öyle	2	223	belki	1	273	güç	1
174	özür dile-	2	224	bey	1	274	hangi	1
175	paket	2	225	bir an önce	1	275	haydi	1
176	renk	2	226	bir ara	1	276	hep	1
177	saat	2	227	bir süre	1	277	hepsi	1
178	sabah	2	228	bir sürü	1	278	her şey	1
179	sana	2	229	birbiriyle	1	279	hız	1
180	say-	2	230	biri	1	280	hiç	1
181	söyle-	2	231	birinci	1	281	hiç kimse	1
182	söz ver-	2	232	birkaç	1	282	hiçbir	1
183	şimdi	2	233	bizim	1	283	hoş gel-	1
184	tanı-	2	234	boş	1	284	içeri	1
185	taraf	2	235	boşalt-	1	285	ihtiyaç	1
186	tarif et-	2	236	boyunca	1	286	iki yüz	1
187	taşı-	2	237	börek	1	287	ilk	1
188	teşekkür et-	2	238	bu kadar	1	288	ilk defa	1
189	uyan-	2	239	buluş-	1	289	İnci	1
190	üzül-	2	240	bunlar	1	290	indirim	1
191	yani	2	241	büyü-	1	291	işaret et-	1
192	yatak	2	242	cep	1	292	kaç-	1
193	yeni	2	243	çabuk ol	1	293	kadar	1
194	yeşil	2	244	çalış-	1	294	kahve fincanı	1
195	yol	2	245	çekil-	1	295	kalk	1
196	zayıf	2	246	çekin-	1	296	karanlık	1
197	ziyaret et-	2	247	çeşme	1	297	kaybet-	1
198	açık	1	248	çıkar-	1	298	kenar	1
199	açık ol-	1	249	çoğu	1	299	kez	1
200	akla gel-	1	250	dayan-	1	300	kırıl-	1

Sıra	Sözcük	Sıklık	Sıra	Sözcük	Sıklık
301	kıyafet	1	351	şöyle	1
302	kilim	1	352	şu an	1
303	kok-	1	353	takip et-	1
304	kolonya	1	354	tamam	1
305	koltuk	1	355	tamam ol-	1
306	koridor	1	356	tanış-	1
307	kork-	1	357	tart-	1
308	küçük	1	358	taş	1
309	lokum	1	359	tek başına	1
310	lütfen	1	360	televizyon	1
311	mutfak	1	361	topla-	1
312	mutlu	1	362	torba	1
313	mutluluk	1	363	tut-	1
314	mü	1	364	tüken-	1
315	neden	1	365	unut-	1
316	neredeyse	1	366	uy-	1
317	nine	1	367	uyu-	1
318	o kadar	1	368	uzak	1
319	o yüzden	1	369	uzun	1
320	okşa-	1	370	üz-	1
321	olmaz	1	371	üzeri	1
322	onları	1	372	üzgün	1
323	onu	1	373	vakit	1
324	orada	1	374	var-	1
325	orta	1	375	ya	1
326	ön	1	376	yakala-	1
327	öp-	1	377	yakın	1
328	pencere	1	378	yaklaş-	1
329	poşet	1	379	yanak	1
330	rahatsız et-	1	380	yanına	1
331	Ramazan	1	381	yanında	1
332	sakın	1	382	yaprak sarması	1
333	sanki	1	383	yarım	1
334	sat-	1	384	yastık	1
335	sayı	1	385	yaş	1
336	senin	1	386	yedi	1
337	sevin-	1	387	yeniden	1
338	sevinç	1	388	yet-	1
339	seyret-	1	389	yirmi	1
340	sığ-	1	390	zahmet	1
341	sıra	1	391	zaman	1
342	sıraya gir-	1	392	ziyaretçi	1
343	son	1	393	zor	1
344	sonuçta	1			
345	sonunda	1			
346	surat	1			
347	sus-	1			
348	sütlü	1			
349	şarkı	1			
350	şık	1			

Tablo 20*Bir Bardak Çay Hikâyesi Sıklık Dizini*

Sıra	Sözcük	Sıklık	Sıra	Sözcük	Sıklık	Sıra	Sözcük	Sıklık
1	çay	65	51	yağmur	5	101	aile	2
2	ve	29	52	yeniden	5	102	an	2
3	sonra	16	53	al-	4	103	arazi	2
4	çok	15	54	az	4	104	aşağı	2
5	bir	14	55	bak-	4	105	bekle-	2
6	topla-	14	56	bugün	4	106	birçok	2
7	bey	13	57	dön-	4	107	birden	2
8	bu	12	58	düşün-	4	108	birkaç	2
9	el	12	59	fakat	4	109	birlikte	2
10	iç-	11	60	için	4	110	bit-	2
11	turan	11	61	kullan-	4	111	biz	2
12	bahçe	10	62	ne	4	112	buçuk	2
13	de	10	63	onlar	4	113	büyük	2
14	de-	10	64	sadece	4	114	çıkar-	2
15	bu yüzden	9	65	sor-	4	115	çıplak	2
16	iş	9	66	şöyle	4	116	çünkü	2
17	o	9	67	tomurcuk	4	117	dakika	2
18	baba	8	68	var	4	118	değerli	2
19	da	8	69	yağmurluk	4	119	demle-	2
20	gel-	8	70	yorgun	4	120	doğal	2
21	hanım	8	71	zor	4	121	duy-	2
22	yaprak	8	72	akşam	3	122	dün	2
23	ama	7	73	bil-	3	123	düz	2
24	daha	7	74	burada	3	124	ev	2
25	ol-	7	75	bütün	3	125	evet	2
26	başla-	6	76	dur-	3	126	fazla	2
27	bu sırada	6	77	dünya	3	127	geç-	2
28	herkes	6	78	en	3	128	gör-	2
29	kalk-	6	79	getir-	3	129	göz	2
30	masa	6	80	giy-	3	130	gül-	2
31	bardak	5	81	güzel	3	131	hatırla-	2
32	ben	5	82	hafta	3	132	hazırla-	2
33	beyaz	5	83	hepsi	3	133	hiç	2
34	çuval	5	84	her	3	134	hisset-	2
35	diye	5	85	insan	3	135	iki	2
36	eldiven	5	86	kar	3	136	ilaç	2
37	git-	5	87	kes-	3	137	ilk	2
38	gün	5	88	kim bilir	3	138	in-	2
39	imparator	5	89	neden	3	139	indir-	2
40	iste-	5	90	ora	3	140	kim	2
41	işçi	5	91	parmak	3	141	kopar-	2
42	kadar	5	92	rüya	3	142	koy-	2
43	kahvaltı	5	93	şaşır-	3	143	mikrop	2
44	kız	5	94	vakit	3	144	mola	2
45	makas	5	95	yap-	3	145	mutlu	2
46	mı	5	96	yemek	3	146	normal	2
47	orada	5	97	yer	3	147	on	2
48	saat	5	98	yine	3	148	önce	2
49	ülke	5	99	zaman	3	149	özellik	2
50	üzeri	5	100	acı	2	150	sat-	2

Sıra	Sözcük	Sıklık	Sıra	Sözcük	Sıklık	Sıra	Sözcük	Sıklık
151	sayı	2	201	bir şey	1	251	hemen	1
152	sen	2	202	biraz	1	252	henüz	1
153	sence	2	203	birazdan	1	253	hep	1
154	sınav	2	204	biri	1	254	hızlan-	1
155	son	2	205	bitir-	1	255	hızlı	1
156	sonunda	2	206	bul-	1	256	hiçbir	1
157	soru	2	207	bulut	1	257	içti	1
158	süre	2	208	canı sıkıl-	1	258	ikram et-	1
159	şiddetli	2	209	cumartesi	1	259	ile	1
160	şiş-	2	210	çabuk ol-	1	260	ise	1
161	tam	2	211	çalış-	1	261	işlen-	1
162	tarım	2	212	çamur	1	262	iyice	1
163	türk	2	213	çay koy-	1	263	kaç	1
164	unut-	2	214	çelik	1	264	kahvaltı et-	1
165	uyandır-	2	215	çık-	1	265	kal-	1
166	uyu-	2	216	çiçek	1	266	kaldır-	1
167	uzat-	2	217	çiçek aç-	1	267	kamyon	1
168	üst	2	218	çocuk	1	268	kapın-	1
169	ver-	2	219	çocuklar	1	269	kapı	1
170	yağ-	2	220	dağ	1	270	kara	1
171	yaklaşık	2	221	dal	1	271	katıl-	1
172	yani	2	222	damla	1	272	kay-	1
173	yatak	2	223	değil	1	273	kazan-	1
174	yavaş	2	224	devam et-	1	274	kendi	1
175	yetiş-	2	225	diğer	1	275	kendine	1
176	yorgunluk	2	226	dik	1	276	kış	1
177	yüz	2	227	dinle-	1	277	kızır-	1
178	abi	1	228	diz	1	278	koltuk	1
179	acı-	1	229	doğa	1	279	komşu	1
180	aç-	1	230	doğru	1	280	köy	1
181	ad	1	231	doksan	1	281	kuru-	1
182	affet-	1	232	dokun-	1	282	lazım	1
183	afiyet olsun	1	233	doldur-	1	283	lise	1
184	aklına gel-	1	234	durum	1	284	memleket	1
185	akşam yemeği	1	235	eğlence	1	285	mevsim	1
186	altı	1	236	eski	1	286	milyon	1
187	Ankara	1	237	fabrika	1	287	mola ver-	1
188	anla-	1	238	fark et-	1	288	mu	1
189	anlat-	1	239	farksız	1	289	mutfak	1
190	anne	1	240	faydalı	1	290	nasıl	1
191	artık	1	241	galiba	1	291	ne zaman	1
192	aslında	1	242	Gana	1	292	nedir	1
193	avuç	1	243	geç kal-	1	293	o sırada	1
194	aynı	1	244	gibi	1	294	okul	1
195	aynı anda	1	245	gökyüzü	1	295	on iki	1
196	bağla-	1	246	güç	1	296	onun	1
197	başka	1	247	hakkında	1	297	ot	1
198	beri	1	248	halat	1	298	otur-	1
199	bir anda	1	249	hareket et-	1	299	oysa	1
200	bir ara	1	250	haydi	1	300	öğrenci	1

Sıra	Sözcük	Sıklık
301	öl-	1
302	öldür-	1
303	önceki	1
304	önemli	1
305	pahalı	1
306	para	1
307	rağmen	1
308	sabah	1
309	sebep	1
310	sefer	1
311	sekiz	1
312	senin	1
313	ses	1
314	seslen-	1
315	sınıf	1
316	sıra	1
317	siyah	1
318	soğuk	1
319	sohbet	1
320	söyle-	1
321	sürekli	1
322	şart	1
323	şu	1
324	tak-	1
325	tarih	1
326	tekrar et-	1
327	toplan-	1
328	tut-	1
329	ulaş-	1
330	uyan-	1
331	uyku	1
332	uykusuz	1
333	uzun	1
334	üstelik	1
335	yan	1
336	yara	1
337	yarım	1
338	yarım kal-	1
339	yayıl-	1
340	ye-	1
341	yeşil	1
342	yıka-	1
343	yıkan-	1
344	yok	1
345	yol	1
346	yorul-	1
347	yükle-	1
348	yürü-	1

Tablo 21*Anadolu Hikâyeleri Dizisi Sıklık Dizini*

Sıra	Sözcük	Sıklık	Sıra	Sözcük	Sıklık	Sıra	Sözcük	Sıklık
1	ve	145	51	en	16	101	başla-	10
2	de-	94	52	ev	16	102	bütün	10
3	bir	90	53	şöyle	16	103	çarşı	10
4	o	78	54	topla-	16	104	duy-	10
5	ben	76	55	yine	16	105	düşün-	10
6	çay	67	56	beyaz	15	106	elbise	10
7	sonra	66	57	biraz	15	107	evlat	10
8	bu	65	58	saat	15	108	gülümse-	10
9	var	64	59	ver-	15	109	herkes	10
10	de	60	60	yan	15	110	için	10
11	mı	57	61	bayram	14	111	iki	10
12	çok	54	62	bey	14	112	ile	10
13	lale	54	63	iş	14	113	konuş-	10
14	dede	53	64	sadece	14	114	koy-	10
15	at	50	65	zaman	14	115	neden	10
16	da	50	66	bu yüzden	13	116	para	10
17	git-	47	67	her	13	117	satıcı	10
18	gel-	43	68	iç-	13	118	ses	10
19	ama	36	69	tam	13	119	tabii	10
20	onlar	34	70	baş	12	120	birbiri	9
21	anne	33	71	bekle-	12	121	birçok	9
22	bak-	31	72	çocuk	12	122	bu sırada	9
23	gün	31	73	değil	12	123	bul-	9
24	güzel	31	74	gibi	12	124	bura	9
25	insan	31	75	giy-	12	125	çık-	9
26	baba	30	76	götür-	12	126	çiçek	9
27	biz	27	77	hep	12	127	dakika	9
28	ol-	26	78	kalk-	12	128	dur-	9
29	önce	26	79	lira	12	129	dün	9
30	bana	23	80	mor	12	130	dünya	9
31	daha	22	81	ne	12	131	göz	9
32	evet	22	82	ora	12	132	hafta	9
33	iste-	22	83	otur-	12	133	harçlık	9
34	abla	21	84	peki	12	134	hayır	9
35	bugün	21	85	ters	12	135	ilk	9
36	sen	21	86	teyze	12	136	kadın	9
37	şeker	21	87	yılkı	12	137	kırmızı	9
38	amca	20	88	yok	12	138	koş-	9
39	bil-	20	89	anlat-	11	139	söyle-	9
40	diye	20	90	çünkü	11	140	şimdi	9
41	el	20	91	gir-	11	141	yani	9
42	sor-	20	92	kahvaltı	11	142	ad	8
43	yap-	20	93	kapı	11	143	arkadaş	8
44	al-	19	94	kendi	11	144	bazı	8
45	gör-	19	95	koru	11	145	bin-	8
46	yıl	19	96	mağaza	11	146	birkaç	8
47	bahçe	17	97	masa	11	147	birlikte	8
48	yer	17	98	tane	11	148	doğru	8
49	ayakkabı	16	99	turan	11	149	hanım	8
50	dön-	16	100	yeniden	11	150	hiç	8

Sıra	Sözcük	Sıklık	Sıra	Sözcük	Sıklık	Sıra	Sözcük	Sıklık
151	iç	8	201	heyecan	6	251	tür	5
152	kadar	8	202	kaç	6	252	uyan-	5
153	köprü	8	203	konu	6	253	uzat-	5
154	nasıl	8	204	mezarlık	6	254	üç	5
155	otobüs	8	205	mutlu	6	255	ülke	5
156	turist	8	206	öde-	6	256	üst	5
157	uzun	8	207	ön	6	257	üzgün	5
158	üzeri	8	208	sahne	6	258	yaz-	5
159	üzüm	8	209	sayı	6	259	yeşil	5
160	yaprak	8	210	son	6	260	açık	4
161	zor	8	211	soru	6	261	akıl	4
162	aile	7	212	tekrar	6	262	anlaş-	4
163	aynı	7	213	teşekkür et-	6	263	arka	4
164	başka	7	214	yağmur	6	264	ay	4
165	benim	7	215	yetiş-	6	265	azal-	4
166	birden	7	216	yorgun	6	266	bayram namazı	4
167	biri	7	217	ziyaret et-	6	267	beri	4
168	büyük	7	218	akşam	5	268	bir ara	4
169	çalış-	7	219	aslında	5	269	bir daha	4
170	fakat	7	220	bardak	5	270	bir süre	4
171	gece	7	221	belki	5	271	burada	4
172	getir-	7	222	çıkart-	5	272	büyü-	4
173	kız	7	223	çuval	5	273	çoğu	4
174	küçük	7	224	dışarı	5	274	devir	4
175	on	7	225	diğer	5	275	eğil-	4
176	orada	7	226	eldiven	5	276	eski	4
177	sev-	7	227	gül-	5	277	fazla	4
178	sonunda	7	228	hemen	5	278	gelin	4
179	şaşıır-	7	229	hepsi	5	279	güneş	4
180	şey	7	230	imparator	5	280	haklı	4
181	tiyatro	7	231	ise	5	281	hangi	4
182	unut-	7	232	işçi	5	282	hızlı	4
183	uyu-	7	233	işte	5	283	hiçbir	4
184	yatak	7	234	kalabalık	5	284	içeri	4
185	aç-	6	235	makas	5	285	in-	4
186	altın	6	236	mevsim	5	286	kar	4
187	an	6	237	oda	5	287	karşı	4
188	anla-	6	238	onun	5	288	kaybol-	4
189	ayrıl-	6	239	otogar	5	289	kim	4
190	az	6	240	öğren-	5	290	kork-	4
191	bayramlaş-	6	241	özellik	5	291	kullan-	4
192	bayramlık	6	242	parla-	5	292	kur-	4
193	bir şey	6	243	renkli	5	293	kültür	4
194	camı	6	244	sabah	5	294	memleket	4
195	çiftlik	6	245	soğan	5	295	niye	4
196	dağ	6	246	şekil	5	296	o sırada	4
197	dinle-	6	247	şişman	5	297	oyun	4
198	festival	6	248	tamam	5	298	öp-	4
199	geç-	6	249	tanı-	5	299	rüzgâr	4
200	hatırla-	6	250	tarih	5	300	salon	4

Sıra	Sözcük	Sıklık	Sıra	Sözcük	Sıklık	Sıra	Sözcük	Sıklık
301	sana	4	351	hisset-	3	401	var-	3
302	sınav	4	352	ikram et-	3	402	yağ-	3
303	sonraki	4	353	ilgili	3	403	yakın	3
304	su	4	354	indir-	3	404	yaklaşık	3
305	süre	4	355	iyi	3	405	yarım	3
306	taşı-	4	356	iyi bayramlar	3	406	yarın	3
307	tezgah	4	357	kafa	3	407	yaşa-	3
308	tomurcuk	4	358	kaldır-	3	408	yaz	3
309	uzak	4	359	kap	3	409	ye-	3
310	üzül-	4	360	kardeş	3	410	yemek	3
311	vakit	4	361	kes-	3	411	yeni	3
312	yağmurluk	4	362	kız-	3	412	yoksa	3
313	yavaş	4	363	kim bilir	3	413	yürü-	3
314	yol	4	364	koltuk	3	414	abdest al-	2
315	yüz	4	365	komşu	3	415	acele	2
316	acaba	3	366	kuş	3	416	acı	2
317	ağla-	3	367	mahalle	3	417	adam	2
318	akla gel-	3	368	merhaba	3	418	akıllı	2
319	alan	3	369	mezar	3	419	akraba	2
320	altı	3	370	mola	3	420	alış-	2
321	art-	3	371	motif	3	421	anneanne	2
322	aşağı	3	372	oğul	3	422	araba	2
323	ayna	3	373	orada-	3	423	arazi	2
324	balon	3	374	otuz	3	424	artık	2
325	banyo	3	375	önceki	3	425	asla	2
326	beğen-	3	376	önemli	3	426	aynı anda	2
327	bence	3	377	öyle	3	427	bahar	2
328	borç	3	378	özür dile-	3	428	bazen	2
329	böyle	3	379	parmak	3	429	beden	2
330	buçuk	3	380	rehber	3	430	belli et-	2
331	cumartesi	3	381	renk	3	431	bırak-	2
332	değerli	3	382	resim	3	432	bilgi	2
333	dol-	3	383	rüya	3	433	bir arada	2
334	dolu	3	384	sahip	3	434	bir sürü	2
335	dua et-	3	385	san-	3	435	bir şey söyle-	2
336	düz	3	386	sat-	3	436	birinci	2
337	efsane	3	387	say-	3	437	bit-	2
338	eskiden	3	388	seç-	3	438	boş	2
339	eşya	3	389	sence	3	439	boyunca	2
340	farklı	3	390	senin	3	440	böylece	2
341	fiyat	3	391	seyret-	3	441	buluş-	2
342	gerek-	3	392	sır	3	442	burun	2
343	görevli	3	393	sula-	3	443	cam	2
344	hakkında	3	394	sür-	3	444	cevap ver-	2
345	hava	3	395	sürekli	3	445	cins	2
346	haydi	3	396	taraf	3	446	cümle	2
347	hazırla-	3	397	tarif et-	3	447	çanta	2
348	hep birlikte	3	398	tut-	3	448	çay bahçesi	2
349	hepimiz	3	399	türk	3	449	çekil-	2
350	herhalde	3	400	utan-	3	450	çeşit	2

Sıra	Sözcük	Sıklık	Sıra	Sözcük	Sıklık	Sıra	Sözcük	Sıklık
451	çeşitli	2	501	hoş gel-	2	551	ruh	2
452	çeşme	2	502	ilaç	2	552	saat kulesi	2
453	çılıgına dön-	2	503	ilerle-	2	553	sabır	2
454	çıplak	2	504	imam	2	554	sabret-	2
455	çiçek aç-	2	505	incele-	2	555	saç	2
456	çift	2	506	iyi geceler	2	556	sakla-	2
457	dans et-	2	507	izin ver-	2	557	sanat	2
458	dayan-	2	508	kal-	2	558	sanki	2
459	defa	2	509	kapat-	2	559	saray	2
460	demle-	2	510	karanlık	2	560	serinle-	2
461	dene-	2	511	karşılık	2	561	sevin-	2
462	dergi	2	512	kazan-	2	562	sıra	2
463	devam et-	2	513	kebab	2	563	siyah	2
464	doğ-	2	514	kedi	2	564	soğuk	2
465	doğal	2	515	kenar	2	565	sohbet	2
466	dolaş-	2	516	kış	2	566	sohbet et-	2
467	doldur-	2	517	kız kardeş	2	567	sokak	2
468	dört	2	518	ki	2	568	söz ver-	2
469	dua	2	519	kilim	2	569	sus-	2
470	durak	2	520	kimse	2	570	süsle-	2
471	durum	2	521	kocaman	2	571	şal	2
472	duygu	2	522	koku	2	572	şarkı	2
473	eğ-	2	523	kopar-	2	573	şeftali	2
474	eksik	2	524	kutu	2	574	şiddetli	2
475	el sık-	2	525	lütfen	2	575	şiş-	2
476	engelli	2	526	mavi	2	576	şu	2
477	eyvah	2	527	mayıs	2	577	şura	2
478	fotoğraf çekil-	2	528	merak et-	2	578	tarım	2
479	galiba	2	529	mikrop	2	579	tek	2
480	gazi	2	530	milyon	2	580	tek başına	2
481	geç kal-	2	531	misafir	2	581	tekrar et-	2
482	gez-	2	532	mutfak	2	582	televizyon	2
483	gezegen	2	533	namaz	2	583	toprak	2
484	giriş	2	534	nereden	2	584	trafik	2
485	gökyüzü	2	535	normal	2	585	türbe	2
486	gömlek	2	536	o an	2	586	uyandır-	2
487	göre	2	537	okul	2	587	üz-	2
488	göster-	2	538	olur	2	588	vedalaş-	2
489	göz kırp-	2	539	orta	2	589	vs.	2
490	güç	2	540	oruç	2	590	yabancı	2
491	güçlü	2	541	öğrenci	2	591	yaklaş-	2
492	gül	2	542	öl-	2	592	yastık	2
493	günaydın	2	543	ömür	2	593	yaş	2
494	hareket et-	2	544	özgürlük	2	594	yedi	2
495	hayal	2	545	padişah	2	595	yerli	2
496	hediye	2	546	paket	2	596	yıka-	2
497	hem	2	547	pembe	2	597	yıkan-	2
498	her biri	2	548	pencere	2	598	yorgunluk	2
499	heyecanlan-	2	549	peri	2	599	zayıf	2
500	hikâye	2	550	restoran	2	600	abi	1

Sıra	Sözcük	Sıklık	Sıra	Sözcük	Sıklık	Sıra	Sözcük	Sıklık
601	acı-	1	651	bir an önce	1	701	devlet adamı	1
602	acık-	1	652	bir anda	1	702	dik	1
603	açık ol-	1	653	biraz sonra	1	703	dikkatle	1
604	açlık	1	654	birazdan	1	704	diyar	1
605	adım at-	1	655	birbiriyle	1	705	diz	1
606	affet-	1	656	birleştir-	1	706	doğa	1
607	afiyet olsun	1	657	birlik	1	707	doğu	1
608	ağaç	1	658	bitir-	1	708	doksan	1
609	ağız	1	659	bitki	1	709	dokun-	1
610	ağrı-	1	660	bizim	1	710	dönem	1
611	aklına gel-	1	661	boş kal-	1	711	duvar	1
612	akşam yemeği	1	662	boş ver-	1	712	dükkan	1
613	akşamüzeri	1	663	boşalt-	1	713	eğlence	1
614	alay et-	1	664	bölüm	1	714	eğlenceli	1
615	alo	1	665	börek	1	715	ek-	1
616	altına	1	666	bu kadar	1	716	elöp-	1
617	Ankara	1	667	bulun-	1	717	elçi	1
618	anlam	1	668	bulut	1	718	elini tut-	1
619	apartman	1	669	bundan dolayı	1	719	emanet et-	1
620	ara	1	670	bunlar	1	720	en son	1
621	aralık	1	671	burası	1	721	engel	1
622	arap	1	672	canı sıkıl-	1	722	erken	1
623	arkadaşlık et-	1	673	cep	1	723	eser	1
624	arzu	1	674	cevapla-	1	724	et	1
625	asır	1	675	çabuk	1	725	etek	1
626	aşağı-	1	676	çabuk ol	1	726	etki	1
627	aşın-	1	677	çabuk ol-	1	727	evcil	1
628	aşk	1	678	çal-	1	728	eylül	1
629	avlu	1	679	çalışma yap-	1	729	fabrika	1
630	avuç	1	680	çamur	1	730	fark et-	1
631	ayakkabıcı	1	681	çardak	1	731	farksız	1
632	az kal-	1	682	çarmıh	1	732	faydalı	1
633	baca	1	683	çay koy-	1	733	fetih	1
634	bacak	1	684	çekin-	1	734	fırıl-	1
635	bağ	1	685	çelik	1	735	fırsatı ol-	1
636	bağla-	1	686	çocuk oyunu	1	736	fırtına	1
637	bakış	1	687	çocuklar	1	737	fincan	1
638	bakkal	1	688	dağıl-	1	738	fiziki	1
639	baklava	1	689	dal	1	739	fotoğraf çek-	1
640	bayrak	1	690	damla	1	740	Gana	1
641	becerikli	1	691	damla-	1	741	gazetecilik	1
642	bel	1	692	davet et-	1	742	geçen	1
643	benze-	1	693	daya-	1	743	geriye dön-	1
644	benzet-	1	694	dayanıklı	1	744	görün-	1
645	beraberlik	1	695	defter	1	745	görüşt-	1
646	besle-	1	696	değiş-	1	746	görüşmek üzere	1
647	bile	1	697	delik	1	747	güneşli	1
648	bilgili	1	698	demek iste-	1	748	güven-	1
649	bina	1	699	derin	1	749	haberleş-	1
650	binlerce	1	700	ders çalış-	1	750	hafta sonu	1

Sıra	Sözcük	Sıklık	Sıra	Sözcük	Sıklık	Sıra	Sözcük	Sıklık
751	halat	1	801	kamyon	1	851	mutluluk	1
752	harika	1	802	kapan-	1	852	mü	1
753	hayat	1	803	kara	1	853	ne kadar	1
754	hediyelik	1	804	karar ver-	1	854	ne zaman	1
755	henüz	1	805	karşıla-	1	855	nedir	1
756	her gün	1	806	kasa	1	856	nefes al-	1
757	her şey	1	807	kat	1	857	neredeyse	1
758	hesap	1	808	katıl-	1	858	nine	1
759	hız	1	809	kay-	1	859	o halde	1
760	hızlan-	1	810	kaybet-	1	860	o kadar	1
761	hiç kimse	1	811	kendine	1	861	o yüzden	1
762	his	1	812	kendine gel-	1	862	ok	1
763	hoş bul-	1	813	kere	1	863	okşa-	1
764	hoşça kal-	1	814	kez	1	864	oku-	1
765	hoşgörü	1	815	kırgın	1	865	olay	1
766	huzur içinde	1	816	kırıl-	1	866	olgunlaş-	1
767	yaşa-	1	817	kırsal	1	867	olmaz	1
768	icat et-	1	818	kısa	1	868	on iki	1
769	içinde	1	819	kıyafet	1	869	onlara göre	1
770	içinden de-	1	820	kızır-	1	870	onlarca	1
771	içti	1	821	kitap	1	871	onları	1
772	ihtiyaç	1	822	koca	1	872	onu	1
773	iki yüz	1	823	kok-	1	873	ot	1
774	ikinci	1	824	kolay	1	874	oyna-	1
775	ilan et-	1	825	kolay gel-	1	875	oysa	1
776	ilk defa	1	826	kolonya	1	876	öğret-	1
777	ilkbahar	1	827	komik	1	877	öldür-	1
778	inan-	1	828	koridor	1	878	ölüm	1
779	inanç	1	829	korumaya al-	1	879	önceden	1
780	İnci	1	830	köşk	1	880	önemli değil	1
781	indirim	1	831	köy	1	881	ört-	1
782	ingiliz	1	832	kulağına	1	882	özel	1
783	ipek	1	833	fısılda-	1	883	özgür	1
784	ipekçi	1	834	kuru-	1	884	özle-	1
785	iri	1	835	kurut-	1	885	pahalı	1
786	isim	1	836	kusura bak-	1	886	park	1
787	işaret et-	1	837	kuzu	1	887	patla-	1
788	işlen-	1	838	lav	1	888	patlarlık et-	1
789	iyice	1	839	lazım	1	889	poşet	1
790	izle-	1	840	levha	1	890	rağmen	1
791	jüri	1	841	lezzetli	1	891	rahatsız et-	1
792	kabul	1	842	lise	1	892	Ramazan	1
793	kabul et-	1	843	lokum	1	893	ressam	1
794	kaç-	1	844	mama	1	894	sadrazam	1
795	kader	1	845	memnun	1	895	sağ	1
796	kahkaha at-	1	846	mesafe	1	896	sakın	1
797	kahvaltı et-	1	847	meslek	1	897	salkım	1
798	kahve fincanı	1	848	miras	1	898	salla-	1
799	kalem	1	849	mola ver-	1	899	sarı	1
800	kalk	1	850	mont	1	900	sarıl-	1
	kalp	1		mu	1			

Sıra	Sözcük	Sıklık	Sıra	Sözcük	Sıklık
901	sarraflık	1	951	uzaklaş-	1
902	sebep	1	952	üniversite	1
903	sefer	1	953	üstelik	1
904	sekiz	1	954	üzücü	1
905	sene	1	955	vali	1
906	seslen-	1	956	vatan	1
907	sevinç	1	957	vazo	1
908	sığ-	1	958	veda	1
909	sıkıca	1	959	volkan	1
910	sınıf	1	960	ya	1
911	sırasında	1	961	yakala-	1
912	sıraya gir-	1	962	yanak	1
913	sırt	1	963	yanına	1
914	sonuçta	1	964	yanında	1
915	soru sor-	1	965	yaprak sarması	1
916	söz	1	966	yara	1
917	surat	1	967	yardım et-	1
918	sütlü	1	968	yarım kal-	1
919	şair	1	969	yarış-	1
920	şart	1	970	yarışma	1
921	şaşkın	1	971	yas tut-	1
922	şehir	1	972	yaşam	1
923	şehir merkezi	1	973	yavaşla-	1
924	şehit ol-	1	974	yayıl-	1
925	şekil ver-	1	975	yemeklik	1
926	şık	1	976	yet-	1
927	şiir	1	977	yirmi	1
928	şu an	1	978	yorul-	1
929	tak-	1	979	yükle-	1
930	takı	1	980	yüksek	1
931	takip et-	1	981	yüzlerce	1
932	tamam ol-	1	982	yüzyıl	1
933	tanış-	1	983	zahmet	1
934	tart-	1	984	zamanında	1
935	taş	1	985	zeki	1
936	tatil	1	986	ziyaretçi	1
937	telefon	1			
938	terzilik	1			
939	toplan-	1			
940	torba	1			
941	torun	1			
942	turuncu	1			
943	tüccar	1			
944	tüken-	1			
945	uçak	1			
946	ulaş-	1			
947	uy-	1			
948	uygun	1			
949	uyku	1			
950	uykusuz	1			

KAYNAKÇA

- Açık, F. (2013). Temel Türkçe (A1/A2) için söz dağarcığı tespit denemesi. *Abdurrahman Güzel Armağan Kitabı*. Akçağ Yayınları.
- Aksan, D. (1982). *Her yönüyle dil ana çizgileriyle dilbilim*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Aksan, D. (2000). *Türkçenin söz varlığı*. Engin Yayınevi.
- Aksan, D. (2002). *Ana dilimizin söz denizinde*. Bilgi Yayınevi.
- Aksan, D. (2009). *Anlambilim, anlambilim konuları ve Türkçenin anlam bilimi*. Engin Yayınevi.
- Aksan, D. (2019). *Türkçenin gücü*. Bilgi Yayınevi.
- Aksan, Y., Aksan, M., Ümit, M. ve Demirhan, U.U. (2017). *A frequency dictionary of Turkish core vocabulary for learners*. Roudledge Taylor & Francis Group.
- Alyılmaz, S. (2018). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde hedef kitlenin / “öğrenen”in önemi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 7(4), 2452-2463.
- Arslan, N. (2014). *Yabancılar Türkçe öğretimi ders kitaplarında söz varlığı unsurlarının incelenmesi*. Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Aydın, M. (2015). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders ve okuma kitaplarındaki öğretmen ve seviyelere göre kelime hazinesi çalışması* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Barın, E. (2003). Yabancılar Türkçenin öğretiminde temel söz varlığının önemi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 13, 311-317.
- Baş, B. (2010). Söz varlığının oluşumu ve gelişiminde çocuk edebiyatının rolü. *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 27, 137-159.
- Baştürk, Ş., & Uluocak, M. (2009). Lügat-i Fârisî ve Arabî’de XVIII. Yüzyıl Türkçesinin Söz Varlığı Üzerine. *Turkish Studies*, 4(4), 119-134.
- Baştürk, Ş. (2018). Gönenli Yahya b. Bahşi’nin Mevlid’i ve söz varlığı üzerine. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 7(3), 1500-1537.
- Bayat, F., & Aliyeva, M. E. (2008). *Eski Türkçe Sözlük*. Yalın Yayıncılık, İstanbul.

- Bayraktar, N. (2003). Yabancılar Türkçe öğretiminin tarihsel gelişimi. *Dil Dergisi*, 119, 58-71.
- Biçer, N. (2012). Hunlardan günümüze yabancılar Türkçe öğretimi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 1(4), 107-133.
- Biçer, N. (2017). *Yabancılar Türkçe öğretimi tarihi*. Kesit Yayınları.
- Creswell, J. W. (2016). *Nitel araştırma yöntemleri*. Siyasal Kitapevi.
- Çalışkan, N. (2020). *Türkçe A1 ve A2 Düzeylerine Yönelik Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi ile Uyumlanmış Bir Söz Varlığı Önerisi*. Nobel Akademi Yayıncılık.
- Çepni, S. (2018). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş*. Celepler Matbaacılık Basım Yayın ve Dağıtım.
- D-AOBM, (2020). *Diller için Avrupa ortak başvuru metni, öğrenme, öğretme ve değerlendirme*. Strazburg: Avrupa Konseyi Yayıncılık.
- Demir, S. (2020). Orta Asya Türk medeniyetlerinde Türkçe öğretimi ve diğer diller üzerine. *Türkçe Konuşanların Akademik Dergisi (TURKOPHONE)*, 7(2), 1-18.
- Demirel, Ö. (2021). *Yabancı dil öğretimi* (13. Baskı). Pegem Akademi.
- Erdem, M. ve Sarı, E. (2010). Sözcük türlerinin sözcük öbekleriyle ilişkisi. *Turkish Studies*, 5(4), 321-335.
- Ergin, M. (2013). *Türk dil bilgisi*. Bayrak Yayınları.
- Gedizli, M. (2013). Türkçede yardımcı fiillerin morfo-semantiği ve işlevi. *Turkish Studies*, 8(13), 897-914.
- Göçen, G. (2016). *Yabancılar için hazırlanan Türkçe ders kitaplarındaki söz varlığı ile Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin yazılı anlatımlarındaki söz varlığı* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Göçen, G. (2017). Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin yazılı anlatımlarındaki sözcüklerin kullanım sıklığı. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(3), 119-136.
- Gökdayı, H. (2016). Yabancılar Türkçe öğretiminde sözcük öğretimi ve kalıp sözler. *Turkish Studies*, 11(19), 379-394.

- Hengirmen, M. (2009). *Dilbilgisi ve dilbilimi terimleri sözlüğü*. Engin Yayınevi.
- İşcan, A. (2014). Yabancı Dil Olarak Türkçe Dinleme Öğretimi. A. Şahin (Editör). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi*. Pegem Akademi.
- Kabataş, O. (2001). Divanü Lügati't-Türk'ten Türkiye Türkçesine. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 49(2001), 147-161.
- Kaplan, M. (2012). *Kültür ve Dil*. Dergâh Yayınları.
- Karadüz, E. (2004). *İlköğretim okulları sekizinci sınıf öğrencilerinin sözcük türlerini öğrenme ve kullanma düzeyleri ile kavram edinimleri* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Karadüz, E. (2004). Sözcük sıklığı çalışmalarının önemi. *V. Uluslararası Türk Dili Kurultayı Bildirileri I*, 1605-1613, Ankara: TDK Yayınları.
- Karakuş, İ. (2006). *Atatürk dönemi eğitim sisteminde Türkçe öğretimi*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Karasar, N. (2003). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Yayınları.
- Korkmaz, Z., Parlatır, İ., Ercilasun, A. B., Zülfikar, H., Gülensoy, T. ve Birinci, N. (2007). *Türk dili ve kompozisyon* (2. Baskı). Ekin Basım Yayım Dağıtım.
- Mustafaoğlu, R. (2018). *Yabancı dil olarak İngilizce ve Türkçe öğretimi A1 ve A2 seviyesindeki ders kitaplarının söz varlığı bakımından karşılaştırılması*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özden, E. (2019). Güneri Cıvaoğlu'nun köşe yazılarında bağlaçların kullanımı: metindilbilimsel bir inceleme. *Sakara Üniversitesi Journal of Education*, 9(3), 591-613.
- Sarıgül, K. (2021). *Türkçe A1 söz varlığı*. Gece Kitap Yayınları.
- Serin, N. (2017) *Yabancı dil olarak Türkçe öğretim için hazırlanmış ders kitapları ile bu kitapları kullanan öğrencilerin söz varlığının karşılaştırılması* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Erzurum.
- Seyhan, L. (2018). *Yabancılar Türkçe öğretimi için Avrupa ortak öneriler çerçevesindeki bağlamlardan hareketle Türkçenin temel söz varlığının belirlenmesi*. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

- Smith, A. D. (2002). *Ulusların etnik kökeni*. (Çev. S. Bayramoğlu ve H. Kendir). Dost Yayınları.
- Şahin, A. (2014). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Şenyiğit, Y. (2020). *Yabancılar Türkçe öğretiminde sözlü dilin kelime sıklığı ve A1-A2 seviye sözlüğü* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Tavşanlı, Ö. F., Kaldırım, A., & İpek Eğilmez, N. (2018). Türkçe öğretmeni adaylarının “özel durumlarda” kullandıkları kalıp sözler, 840-858.
- Torun, A., Güneş, M., Güler, K., Çenikoğlu, G. T., Aktan, B., Batur, A., Acehan, A. ve Uğur, A. (2010). *Türk dili ve kompozisyon bilgileri*. Dumlupınar Üniversitesi Yayınları.
- Tunçel, H. (2011). *Yabancılar Türkçe öğretiminde sözlü Türkçenin kelime sıklığını ve yaygınlığını belirleme çalışması*. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük içinde. Erişim adresi: <http://www.tdk.gov.tr>.
- Ungan, E (2013) Dil ve Dünya Dilleri. Durmuş M, Okur A (Der.), *Yabancılar Türkçe Öğretimi El Kitabı*, Grafiker-Ofset Matbaacılık Reklamcılık, Ankara.
- Ülper, H. ve Şahin, M. (2018). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimindeki ders kitaplarındaki sözcüklerin bilinirlik durumu. *2018 Bildiri Özetleri Kitabı / EJERCONGRESS 2018 Conference Proceedings*, 1588-1590.
- Yahşi, Ö. (2020). *Yabancılar Türkçe öğretiminde temel düzey söz varlığını belirleme: Yabancılar için hazırlanan Türkçe ders kitapları ile Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin yazılı ve sözlü anlatım uygulamalarına dayalı söz varlığı* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Yakıcı, A., Yücel, M. ve Doğan, M. (2005). *Üniversiteler için Türkçe-1 yazılı anlatım*. Bilge Yayınevi.
- Yaman, E. ve Bacanlı, E., (2010). Dil ve Kültür. M. Durmuş (Ed.), *Türk Dili El Kitabı*. Grafiker Yayınları.

ÖZ GEÇMİŞ			
Adı-Soyadı	Seda		ÖZTEKİN
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce		Orta seviye
Eğitim Durumu	Başlama - Bitirme		Kurum Adı
Lise	2003	2007	İbrahim Önal Anadolu Öğretmen Lisesi
Lisans	2007	2011	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Yüksek Lisans	2019	2022	Bursa Uludağ Üniversitesi
Doktora	-	-	
Çalıştığı Kurum	Başlama - Ayrılma		Çalışılan Kurumun Adı
1.	2017	-	Bursa Uludağ Üniversitesi - ULUTÖMER
2.			
3.			
Üye Olduğu Bilimsel ve Meslekî Kuruluşlar	-		
Katıldığı Proje ve Toplantılar	-		
Yayınlar:			
Diğer:			
		Tarih İmza Adı-Soyadı	11.10.2022 Seda ÖZTEKİN